

هاشميات الكميت

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

هذه الهاشميات للكميت بن زيد الأسدي بتفسير ابي ريش
احمد بن ابراهيم القيسي رحمهما الله رحمة برة مرارا امين ^a

قال الكمييت بن زيد ^b بن الورث بن ربيعة بن قيس بن الحارث
ابن عامر بن ذؤيبمة بن حنيس ^c بن مجالد بن وهيب بن عمرو ^d
ابن مالك بن سعد بن ثعلبة بن دودان بن اسد بن خزيمه بن
مدركة بن ابياس بن مضر بن نزار ^d يسدح بنى هاشم ويذكر
ظلم بنى امية وجورهم ^e

۱ مَن لِّقَلْبٍ مُّنتِمٍ مُّسْتَعْبِدٍ ^f غَيْرِ مَا صَبَوۡهُ وَلَا اِحْلَامٍ

منتيم مستعبد ومنه تيم الله وعلان تيمه للخب اي استعبده يقول ¹⁰
ليس لصبوة صبا ولا نظروف احلام ولا اذكار غوان بدل ذلك
يوي ^g بنى هاشم والاستكنار محبتهم ^h

a) Bei A lautet die Ueberschrift: الهاشميات
للكميت بن زيد الأسدي رحمة الله عليه بتفسير ابي ريش احمد
ابن ابراهيم القيسي تولي الله مكادته ورحمه
b) AC + بن يد. c) A حنيل CE
d) Die Genealogie fehlt bei BD. e) Von ويذكر an nicht bei
BD. f) Hiz. II 210 مشتاق. g) ABC عوى. h) DE محبتهم

٢ ضَارِقَاتٍ وَلَا أَذْكَارَ غَوَانٍ وَأَضْحَكَتِ الْخُدُودُ كَالْآرَامِ

الظروف لا يكمن إلا بالليل *a* وانضارت الملمم نبيلاً وأصل الظرف
انضرب وانضارت بالخصى انضارب به *b* قال الشاعر
تَعْمُرُكَ مَا تَدْرِي انْضَارِقُ *c* بالخاصى
وَلَا زَاجِرَاتُ الظَّيْرِ مِمَّا اللَّهُ صَانِعُ *d*

والمغوانى النساء كلين غوان فبعضين غنيمت بزوجهما وبعضين
غنيمت بجمائهما واضحات الخدود بيضها والآرام انطباء البيض
الواحد رئم

٣ بَلْ حَوَايَ انْدَى اُجْنُ وَأُبْدَى لِبِنَى عَسَائِمِ فُرُوعِ الْأَنْهَامِ

10 أُجْنُ أى اسنر والمجن النرس والجنين ما فى بطن الحامل لأنه
مستتر وأبدي أظير والبادى الظعر والفروع الأعلى وفرع كل شىء
اعلاه والأنام الخلق

٤ لِلْقَرِيبِينَ مِنْ نَدَى وَالْبَعِيدِينَ مِنْ انْجَرٍ فِي عَرَى الْأَحْكَامِ

واحد الأحكام حكم والأحكام كل امر مُحَكَّم

٥ 15 وَالْمُحْبِبِينَ بَابَ مَا أَخْطَأْنَا سِ وَمُرْسَى قَوَاعِدِ الْإِسْلَامِ

مرسى مثبت يقبل ارسيت *e* الشىء فرسا يرسو والقواعد العمدة
الواحدة قلعة

٦ وَالْحَمَاةِ الدُّفَاةِ فِي الْحَرْبِ أَنْ لَسَفَ ضَرَامًا وَقَوْدَهَا بِصِرَامِ

a) BDE نبيلا. *b*) A بيها. *c*) A انضارب. *d*) BD فاعل.
e) A u. C رست; B رسييت.

الحماة جمع حمام وهو الذابّ عن الحريم الذى *a* يحمى ما يحقّ عليه ومثله حامى للحقيقة وحامى الذمار والكفاة جمع كساف والضرام الوقود والوقود للخطب *b* والوقود النار وابو زيد يذكر وقود بضم الواو يقال اضرمّت النار اضراماً أجتجتها

٧ وَأَنْغِيوْثِ الَّذِينَ إِنْ أَهَكَحَلَّ أَنْمَا سٌ فَمَاوَى حَوَاصِنِ الْآيْتَامِ ٥

الغيث للحياء وأحسل الناس اجذبوا والمحل للجدب والقحط والممحل المجدب وللجمع محول والزمن الماحل القاحط *d* يقول ^٥ غياث الأيتام فى هذا الزمان والغيث المطر قل وسئل ذو الرمة عن المطر فقال غثنا ما شئنا

٨ وَالْوَلَاةِ الْكُفَاةِ *e* لِلأَمْرِ إِنْ طَسَّرَقَ يَنْتَنَا بِمُجَبِّصٍ أَوْ تَمَامِ 10

البيتن ان يخرج من المولود مآخيرة من الرحم قبل مقاديه يعنى رجليه قبل يديه والبيتن من الكلام المقلوب المعوج والمجبيص الذى انقته أمه قبل تمامه وهو للجبيص ايضا وقوله طسرق يتنا يقال طسرت المرأة اذا خرج شىء من المولود وبقي منه شىء ومنه كلقطة المطرق وعصلت المرأة اذا نشب ولدها وضاق به ^{1٥} وعصلت الأرض بالجيش اذا ضاقت قل الشاعر * اذا الأمر *f* اعضلا* اى اشتد وضاق

٩ وَالْأَسَاةِ الشُّفَاةِ لِلدَّاءِ ذى الرِّيْبِيْبَةِ وَالْمُدْرِكَيْنِ بِالْأَوْغَامِ

والخصب + BD *c*. وانضرام الوقود للخطب : A *b*. اى AC *a*.
والكفاة الولاة E *e*. والكفاة الولاة E *e*. والخصب + AC *f*.
القحط ABC *d*.

الاساءة الأظباء انواحد آس كما تبرى ويقال اسوتٌ للجرح اذا داويته
 آسوه أسوا وأسيت من أسى أسى من لخن والأسوان للزبن وقوله
 الأوغام اى الأوتار واحدها وغم والأوتار جمع ونتر والنتره مثل الوتر
 يقال فلان مونتور فى قومه اى لم يأخذ طائلته^a المقتول ويقال
 ٥ وَتَرَّتْ الرِّمْلُ آنره وأوترت القوس

١. وَالرَّوَايَا الَّتِي بِهَا يَحْمَلُ النَّاسُ وَسُوقَ الْمُطَبَّعَاتِ الْعِظَامِ

الروايا الابل التى يَحْمَلُ^b عليها والروايا من الناس الذين يكملون
 للممالات شبههم بالابل وقال حاتم طيء
 عُدُّوا الرَّوَايَا وَلَا تَبْكُوا لِمَنْ قَتَلَا

10 ويروى عدوا الروايى ويقال انه كرايية من روابى قومه اى شريف
 من اشرافهم والوسوق الاحمال الواحد وسق والمطبغات المملوات
 يقال نهر مطبع اى متلى يقال طبعت الاناء اى ملأته

١١ وَالنَّبُحُورِ الَّتِي بِهَا تُكْشَفُ الْخَرَّةُ وَأَسْدَاءُ مِنْ غَلِيلِ الْأَوَامِ

للخررة العنش وللخررة أوار^c العنش وابسل حرارى اى عطاش
 15 والغلة ايضا العنش ومثله الغليل الأوام^d الحر من العنش

١٢ لِكَثِيرِينَ طَيِّبِينَ مِنَ النَّاسِ وَبَرِّينَ صَادِقِينَ كِرَامِ

انبر والبارة واحد وفلان بار بأهله وبر بهم اى ينعمهم بنائله وفضله^d

١٣ وَأَضْحَى أَوْجَهَ كَرِيمٍ جُدُودِ^e وَأَسْطَى نَسَبَةَ لِهَامٍ فَهَامِ

a) AB لم يؤخذ طائله. b) A يحمل. c) A اوام; C اوان. d) Nur
 bei A. e) A خدود.

روى أبو ريشاش واضحى *a* نسبة والواضح البين والواضح البيان
ومنه وصَّح النهار يعنى به ضوؤه واسطى نسبة اى لا فى العلو
ولا فى الدنو *b* قد توسَّطت النسبة وتداخلت كل نسبة شريفة *c*
ويقال فلان هامة قومه اى شريفهم وهو من هامة *d* القوم اى من
اشرفهم وقوله فهام الغاء عطف على الهام والهام جمع هامة *e* وهامة *e*
الرجل اعلى الرأس منه ويقال ان انهامة طائر يخرج من الدماغ
والهام اُنثى البوم قل ذو الرمة * يدعو هامة *f* البوم *

١٤ لِلدَّرَى فَالدَّرَى مِنَ الْحَسَبِ النَّا قِبِ بَيْنِ الْقَمَمِ فَالْقَمَمِ

ذروة كل شىء اعلاه والثاقب المضىء *e* كما ثقبت *g* النار ويقال
ثقبت النار تثقب اذا اضاءت واثقبتنا انا اذا اضاءت وقوله القمام *10*
فانه السيد وهو البحر يشبه الرجل به والقمام فى غير هذا
الموضع القراد

١٥ رَاحِي الْوَزْنِ كَالْمِي اَلْعَدَلِ فِي السِّيَرَةِ طَيِّبِيْنَ بِالْأَمْرِ الْجِسَامِ *h*

الطب الرفيف، الخانق ويقال فلان طب لب وطبيب لميب ويقال
ما أصب فلانا اى ما أحدثه *k* بالأمور *15*

١٦ فَضَلُوا النَّاسَ فِي الْحَدِيثِ حَدِيثًا وَقَدِيمًا فِي أَوَّلِ الْقُدَامِ *l*

ولا *B* فى العلو ولا فى الادنى الدنو *A* . واسطى *AB* *a*)

قد توسَّطت وتداخلت كل نسبة نسبة شريفة *B* *c*) فى الادنى

d) Codd. هامة . *e*) Die Worte هامة اى شريفهم fehlen bei *B* .

f) Codd. هامة . *g*) *BDE* تثقب . *h*) *BD* العظام , *CE* الجسام .

i) Codd. الرفيف . *k*) *A* أحدثه . *l*) *A* المقدم s. aber Glosse .

الْقَدَامِ الْمُتَقَدِّمِ وَالْقَدَامِ فِي غَيْرِ هَذَا امكنان اَمَلِكِ رَهُو جَمَعِ قَدَامِ
اَيْضًا وَمِنْهُ قَوْلُ الشَّاعِرِ b *نَقْبَعَةَ الْقَدَامِ* وَتَصْغِيرُ قَدَامِ قَدِيدِيَّةٌ

٧ مُسْتَفِيدِينَ مُتَلَفِينَ مَوَاعِيِبَ مَطَاعِيمَ غَيْرِ مَا أَبْرَامِ

اى يَسْتَفِيدُونَ وَيُتَلَفُونَ اى يُعْطُونَ النَّاسَ مَا يَسْتَفِيدُونَ وَيَهْمُونَ
٥ وَابْرَامِ الَّذِى لَا يَأْخُذُ مَعَ الْقَوْمِ اللَّاحِمِ فِي الْمَيْسِرِ وَلَا يَدْخُلُ فِي
قَمَارِهِ وَلَا يُهْدَى حِينَ يُهْدَى اِلَيْهِ وَجَمَعَ اِبْرَامَ وَالْمَيْسِرَ e وَالْيَاسِرَ
الَّذِى يَدْخُلُ فِي الْمَيْسِرِ قَالَ ابُو ذُوَيْبِ

يَسِرُّ بِغَيْضِ d عَلَى الْقَدَاحِ وَيَصَدِّعُ

٨ مُسْتَعْقِينَ مُفْضِلِينَ مَسَامِيحَ مَرَاجِيحَ فِي اَخْمِيسِ اللُّهَامِ

١٠ مَسَامِيحِ اَجْوَادٍ وَقَوْلٌ وَاحِدٌ لِلْمَرَاجِيحِ وَالْأَخْمِيسِ الْجَيْشِ وَاللُّهَامِ
الَّذِى يَلْتَمِهُمُ كُلُّ شَيْءٍ اى يَمْتَلِعُهُ e

١٩ وَمَدَارِيكَ لِلذُّحُولِ مَتَارِيكَ وَإِنْ أُحْفِظُوا نُعُورَ f الْكَلَامِ

مَدَارِيكَ الذُّحُولِ اى يُدْرِكُونَهَا حَتَّى لَا يَفُوتَهُمْ دَحْلٌ وَلَا يَنْتَعِدِرُ
عَلَيْهِمْ اِخْتِذْ اَنْطَاثَةَ وَالذُّحُولِ وَاحِدُ الذُّحُولِ وَهُوَ الْاَحْقَادُ يَقُولُ
١٥ اِنْ وَتَرَهُمْ اِنْسَانٌ لَمْ يُعْجِزْهُمْ وَلَمْ يَفْتَنَّهُمْ فَاِنْ شَاءُوا اِخْتَدُوا وَاِنْ
شَاءُوا تَرَكَوْا وَاِنْ اُحْفِظُوا اى اَعْصِمُوا وَالْحَفِيظَةُ اَنْغَضِبَ وَعُورُ الْكَلَامِ
قَبِيحَةٌ وَمِنْهُ الْكَلِمَةُ الْعُورَاءُ وَهُوَ وَاحِدَةُ الْعُورِ وَكَأَنَّهُ اَعُورٌ مِنْ
الْكَلَامِ قَبِيحٍ g

a) Nicht in den Codd. b) DE + صَرَبَ الْقَدَامِ vgl. die
Anm. c) ABC والميسر. d) A مغيض. e) AC يتلعه.
f) A العور. g) Nicht bei B, DE القبيح.

٢. لَا حُبَابَهُمْ نَحَلٌ لِمَنْطِقِ الشَّعْبِ *a* وَلَا لَلِطَامِ يَوْمَ اللِّطَامِ

يصفهم بالزكائة والرزانة وأنهم لا يخفون ولا يطيشون ولا يحلمون
حُبَابَهُمْ عند كَلِّ شغب *b* وكَلِّ امر ولكن يثبتون فيمن ثبت
واللطام السباب قال حافر طيء *وَلَا طَمَّتِ اللَّئِيمَةُ أَنْمَلَطَمَا*
أي *c* شاتمته ويقال فرس لطيم إذا كان بياض في وجهه مائل *d* 5
إلى احد خديه كأنه لطم بالبياض واللطيم فعيل من اللطم على
معنى ملطوم واللطيمة غير الطيب ويقال سوق يباح فيه الطيب
وجمعها اللطائم قال النابغة الذبياني

على ظَهْرِ مَبْنَأٍ جَدِيدٍ سُبُورِهَا يَنْوُفُ بِهَا وَسَدُّ اللَّئِيمَةِ بَاعُ

فدَلَّ على أنها سوق وقال ذو الرمة *لَطَائِمَ الْمِسْكِ يَحْوِيهَا وَيَنْتَهَبُ* *e* 10

٢١ أَبْطَاحِيَّيْنَ أَرْبَاحِيَّيْنَ كَأَلَانٍ جُمِ ذَاتِ الرَّجُومِ وَالْأَعْلَامِ

الأرباحي السخبي الذي يرتاح للمعروف وقال الاعشى

أَرْبَاحِيٌّ صَلَّتْ يَضُلُّ *f* لَهُ أَنْقَوْ *م* رُكُودًا قِيَامَهُمْ *g* لِلدَّهْلَالِ

والرجوم الكواكب التي يَرُجَمُ بها والأعلام منها التي يَهْتَدَى بها
يقول *م* مثل الكواكب يُسْتَهْدَى *h* بِهِمْ 15

٢٢ عَالِيَّيْنَ حَمَشِيَّيْنَ فِي الْعِلْمِ رَدَوْا مِنْ عَطِيَّةِ الْعَلَامِ

a) AC الشعب. *b*) ABC الشعب. *c*) Von أي
bis nicht bei A. *d*) BDE مائلًا. *e*) Codd. وينتهب.
f) BCDE تنزل. *g*) CDE ركودًا. *h*) A يستشفًا، C يستسقى.

غالبين يعنى اولاد غالب بن فير بن مالك وهاشميين اولاد هاشم
ابن عبد مناف ورووا نشؤوا من قولك ربوت فى حاجبه ويقال ربوا
عظموا *a* وكبروا من قولك ربا السويق اذا كثر ونهى والعلام الله
تبارك وتعالى

٢٣ ٥ وَمَصْفَيْنَ فِي الْمَنَاسِبِ مَخْضِيَيْنِ خِضْمِيَيْنِ كَالْقُرُومِ السَّوَامِي

مصفيين من الدغل *b* واندنس والشبهه *c* والمخص للخالص وهو اللبن
الذى ذهب رغوته فلم يمزج بماء وخلص من القذى والخضم
النسخى *d* المعطاءه *e* والقروم انفجول الواحد قرم والسوامى الرفاعة
رووسها ساميةً وقيل ابو نصر الخضم الكثير المعروف ويقال فلان
١٥ يخضم *f* اذا اكل الرطب ويقضم *g* اذا اكل اليبابس ويقال فى المثل
اخضموا فانا نقصم اى كلوا الرطب وانا نأكل ايبابس

٢٤ وَإِذَا الْحَرْبُ أَوَّمَصَتْ بِسَنَا النَّبْرِ قِ *h* وَسَارَ الْهَمَامُ نَحْوَ الْهَمَامِ

اومصت ابرقت *i* والنوميص معان البرق يقال اومص البرق يومض
اياماً اذا شرى *k* فى اللمعان والهمام الملك وانما سُمى هماما لبعد
١٥ همته والهمام الاسد والسنا ضوء انبرى وهو مقصور وانسنا نبت ايضا

٢٥ وَرَأَيْتَ الشَّرِيحَ يَخْمِنُ وَالتَّبَعَ بِمَكْسُورَةِ الظُّهَارِ السُّوَامِ *l*

الشريح قضيب يشق ويتخذ منه قوسان وهو الغلق ايضا

a) DE نحو. *b*) DE اليزغل. *c*) B والنسمة. *d*) Fehlt
bei E. *e*) A المعظم, BCDE المضم. *f*) DE مخضم. *g*) A تقضم.
h) ABCDE الحرب. *i*) A اشرفت. *k*) BDE شرى. *l*) AC واللوام.

وَأَقْلِيْفٌ وَانْفِرْعُ قَضِيْبٌ وَاحِدٌ لَا يُشَقَّفُ وَيَحْتَنُّ مِنَ الْحَنِينِ وَالظُّهَارِ
أَجُودِ الرِّيشِ وَاللَّوَامِ الْمُتَفَقِّ بِكَوْنِ *a* الْبَطْنِ مَعَ الظُّهْرِ وَانْظِهِرْ مَعَ
الْبَطْنِ وَاللِّغَابِ *b* يَكُونُ الْبَطْنُ مَعَ الْبَطْنِ *c* وَهُوَ أَرْدَأُ مَا يَكُونُ
وَأَنْشُدْ لِمُبَشَّرِ بْنِ أَبِي *d* حَازِمِ الْأَسَدِيِّ

فَإِنَّ الْوَأْتَايَ *e* أَصَابَ قَلْبِي بِسَهْمٍ لَمْ يَكُنْ مَكْسَى لُغَابًا *f* 5

٢٦ فَهَيْمُ الْأَسَدِ فِي الْوَعَى لَا الْوَأْتَايَ بَيْنَ خَيْسِ الْعَرَبِيِّ وَالْأَجَامِ

وَيُرْوَى الْعَرَبِيُّ ذِي الْأَجَامِ وَالْوَعَى الضَّاحِيَةُ فِي الْحَرْبِ وَالْخَيْسُ
الْمَوْضِعُ الَّذِي لَا يَكُونُ فِيهِ إِلَّا السَّبْعُ *g* وَالْعَرَبِيُّ الْأَجْمَةُ وَلَمْ يُسْمَعْ
لَهُ جَمْعٌ يَقُولُ *h* الْأَسَدُ فِي الْحَرْبِ لَا أَسُودَ الْغِيَاصِ

٢٧ أَسَدُ حَرْبٍ غِيُوْتُ جَدَّبَ بِهَيْلِيْمِ لَمْقَاوِيْلَ غَيْرِ مَا أَفْئِدَامِ 10

يَقُولُ إِذَا رَكِبُوا فَهَيْمٌ كَالْأَسَدِ فِي الْحَرْبِ يَنْقَوْنَ فِي الْحَرْبِ جِرَاةً وَأَقْدَامًا
وَبَأْسًا وَإِذَا وَهَبُوا فَهَيْمٌ كَالْغَيْثِ عِنْدَ الْقَحْطِ وَانْخَصَبَ عِنْدَ الْمِحْلِ
وَبِهَيْلِيْمِ جَمْعٌ بِهَيْلُولٍ وَهُوَ انْضَاكُوكُ وَأَفْئِدَامٌ جَمْعٌ قَدَمٌ وَهُوَ انْتَقِيْلُ
الْغَيْمِ *i* يَقُولُ *j* مَقَاوِيْلَ لِيَسُوْا بِأَفْئِدَامِ الْأَصْمَعِيِّ الْبُهْلُولِ الطَّيِّبِ
النَّفْسِ وَأَنْشُدْ 15

وَعَارَةَ دَحْفِيْفِ الرِّيْحِ زَعَزَعَهَا مِسْعَارُ *k* حَرْبِ كَصَدْرِ السَّيْفِ بِهَيْلُولِ
وَيَقُولُ مَقَاوِيْلَ مَمْلُوكِ أَنْوَاحِدِ *l* مِقْوَلٍ وَالْمِقْوَلُ أَيْضًا الرَّجُلُ الْمُتَمَكِّمُ

a) C + بلون; B liest für يكون beidemal. *b*) A + لا.
c) B مع ظيهر. *d*) أبي fehlt in den Codd.
e) AC الوألتاي. *f*) BD لغابا. *g*) A لا يكون فيه السبع. *h*) A الأشداء.
i) A وانعنى. *k*) A مشعر, C مصعر. *l*) AC + منهم.

٢٨ لَا مَبَادِيرَ فِي النَّدَى مَدَائِيرَ وَلَا مُصَمِّتِينَ *a* بِالْأَفْحَامِ *b*

مبَادير جمع مبدار وهو الكثير السلام والندى والنادى المجلس

يقول لا يتكلمون *c* في المجلس ولا *d* يصمتون أى يسكتون *e*

٢٩ سَادَةٌ ذَادَةٌ عَنِ الْخُرْدِ الْبَيْضِ إِذَا الْيَوْمَ كَانَ *f* كَالْأَيَّامِ

٥ سادة جمع سيد واذادة جمع ذائد وهو الذى يذود ويحمى عن

أخيه يقل ذدت الشيء أى منعته والذائد مانع والمذود هو المنوع

قل الشعر *g* * وبالذائد أزدحام المذود * والخرد الحسان جمع خريدة

وقوله ذن كالأيام يعنى فى ضوءه لأنتم *h* فى الحرب

٣٠ وَمَغَايِيرَ عِنْدَ حَنْ مَغَاوِيرَ مَسَاعِيرَ نَيْلَةَ الْأَجَامِ

١٠ مغاير الواحد منم *i* مغيار وهو انشديد العيرة ومغاوير واحدم

مغوار من العرة والأول من العيرة مساعير للحرب يوقدون بها الواحد

مسعر ومسعار قل روتة بن العجاج

مِسْعَرُ حَرْبٍ يَقْرَعُ الصَّنَادِيدَا أَنْتَ ابْنُ أَقْوَامٍ بَنَوْا مَحَامِدَا

ونيلة الأجام نيلة الحرب

٢٠ لَا مَعَازِيلَ فِي الْحُرُوبِ تَنَابِيلَ وَلَا رَأْسِيْنَ بَوَّ اخْتِصَامِ

المعازيل الذين لا سلاح معهم الواحد معزال ورجل اعزل لا سلاح

a) F مصمتون. *b*) Ibn Hiš 200 بالأفحام. *c*) DE + عذرا.

d) BD ما. *e*) DE + غلبت وعيا. *f*) B صار. *g*) Fehlt bei

AC. *h*) BDE لآته. *i*) DE جمع.

معہ وفس اعزل اذا مال الذنب ناحیةً من صلایہ *a* والاعزل لودب
 بجز به والتندیبل انقصار نواحد تنبیل قل جریر * نكل عبنقع
 تنبیل * عبنقع الذى يقعد على اشراف اصبعه يسأل اندس والنبو
 جلد انقصیل یحشى تبنا اذا مات او ذبح لى تدر *b* الله عند
 الخلاب *c* والاعتصام انظم والذل یقل فلان مینضمه اى مظلوم ذلیل ⁵
 وانضم الذل

۳۲ وَحُمُّ الْآخِذُونَ مِنْ ثِقَّةِ الْأَمْرِ بِنَقْوَاتِهِمْ عُرَى لَا انْقِصَمَ
 ۳۳ وَالْمُصِيبُونَ وَالْمُجِيبُونَ لِلدَّعْوَةِ وَالْمُحَرِّزُونَ خَصَلَ انْتَرَامِي

الدعوة دعوة رسول الله صلعم والحصل الثمر والحصل ما كون قريباً
 من الثمراس یقل حصلته اى ثمرته ونصلته *d* اذا كن *e* انتر اصابة ¹⁰
 منه *f* ویقل الحصل البلوغ الى موضع الترمي

۳۴ وَمُحِلُّونَ مُحَرَّمُونَ مُقْرُونَ بِنَحِيْلٍ قَرَارَةٌ وَحَرَامٌ
 حُلٌّ قَرَارَةٌ وَحَرَامٌ يَعْنِي فِي النُّكْحِ *h*

۳۵ سَأَسْتَدُّ لَا كَمَنْ يَرَى رَعِيَّةً انْتَدَسَ سَوَاءٌ وَرَعِيَّةٌ الْأَنْعَامِ
 ۳۶ لَا كَعَبْدِ الْمَلِيكِ أَوْ كَوَيْدٍ أَوْ سَلِيمَانَ بَعْدَ أَوْ كَيْشَمِ ¹⁵

ساسة اى يسوسون الناس ويتعبدون لا يدعون اندس اعملاً
 وقوله كمن يرى رعية اندس يعنى بنى أمية والرعية مصدر

a) A صلایه; BCD ebenfalls صلایه. *b*) ABC تقر D تسر.
e) DE الخلاب. *d*) ABC ونصلته. *e*) DE كنت. *f*) Fehlt
 bei A. *g*) DE بحل. *h*) Glosse fehlt bei BC. *i*) A
 ständig رعية.

٣٧ رَأَيْدٌ فِينَهُ كَرَأَى ذَوِي الثَّلَاثَةِ فِي الثَّنَائِجَاتِ جُدَحَ الظَّلَامِ

فِينَهُ يعنى فى الناس كَرَأَى صاحب الغنم والثَّنَائِجَاتِ الضَّانُّ يقال
ثُنَّجَتْ *a* ثُوَّاجًا ويعرت يُعَارَا ويُعَارَا *b* للمعز والثُّوَّاجِ الضَّانُّ *c*
والأضبيب نابلل *d* قل الأعشى

٥ وَتَسَّتْ صَدَائِحَاءُ مَا أَتَتْ الْإِبِلُ

أى صاحبت وجُدَحَ الظلام أى عند الظلام إذا اضلم وجَدَحَ على
الأرض وأنجوح إبل وللجناح المائل ومنه وَأَنْ جَدَّحُوا لِلْسَّلَمِ *f*

٣٨ جَزُّ ذِي الصُّوفِ وَأَنْفَقَا نَذَى الْمُسْحَتِ وَأَنْعَفَ وَدَعَدَعَا بِالْبَيْتَامِ

يقال أَنْفَقَ عَذَا الْعِظْمِ أى خذ نَقْبَهُ *g* وأنعف يأمره أن ينعف
10 بِنَا أى يصيح بِنَا وَدَعَدَعَا أى أَرْجَرْنَا وَالدَّعْدَعَةُ زَجْرُ الْبَيْتَامِ
خاصةً والبَيْتَامِ *h* جمع بَيْتَمٍ *i*

٣٩ مِنْ بَيْتٍ لَا يَمُتُ قَبِيدًا وَمِنْ *k* يَجْسَى فَلَا ذُو آلٍ وَلَا ذُو ذِمَامٍ *l*

الآلُ الْخَلْفُ وَالآلُ الْعَبْدُ وَالآلُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ذُرِّيَّةُ وَالآلُ الْقَرَابَةُ وَفِي
لُونِهِ الْقَرَابَةُ *m* قُلْ حَسَّانُ بْنُ ثَبَّتٍ

15 تَعْمَرُكَ أَنْ أَتَاكَ مِنْ *n* فَرِيَشٍ كَبَّالِ السَّقْبِ مِنْ رَأَى النِّعَامِ

٤. فَبِمِ الْأَقْرَبُونَ مِنْ كَرِّ خَيْرٍ وَحَمِّ الْأَبْعَدُونَ مِنْ كَرِّ ذَامٍ

a) DE + الضَّانُّ. *b*) ABC نُعَارَا وَنُعَارَا. *c*) Von
يقال bis للضَّانُّ nicht bei A. *d*) BD + وقد. *e*) BD صَدَائِحَاءُ.

f) Von ومنه an nicht bis AC. *g*) B نَقْبَهُ. *h*) AC الْبَيْتَامِ.
i) A بَيْتَمِ B hat die drei letzten Worte nicht. *k*) E وَأَنْ.
l) Der Vers fehlt bei F. *m*) Die drei Worte nicht bei AC. *n*) E فِي.

الذام هو العيب *a* يقال ذُمَّتْهُ أَيْ عِينَهُ وَهُوَ أَنْذَامٌ وَالذَّيْمُ وَالْعَابُ
وَالْعَيْبُ وَأَنْشُدْ * وَقَدْ لَا تَعْدَمُ الْحَسَنَاءُ ذَامًا *

أَيْ ذَمًّا وَعَيْبًا وَهُوَ امْتِدَادٌ كَمَا نَدَلَّ حَسَنَاءُ ذَامٌ أَيْ نَيْسَتْ تَخْلُو مَعَ
حُسْنِيَا مِنْ عَائِبٍ يَضَلُّبُ نَيْبًا عَيْبًا حَسَدًا مِنْهُ *c*

٥ ٤١ وَحُمُّ الْأَرَأْفُونَ بِالنَّاسِ فِي الرَّأْفَةِ فَتَةِ وَالْأَحْلَمُونَ فِي الْأَحْلَامِ

وَالرَّافَةُ الرَّحْمَةُ وَمِنْهُ اللَّهُ رَوَّفٌ بِالْعِبَادِ أَيْ رَحِيمٌ بِهِمْ يُقَالُ فُلَانٌ مَا
كُنَّ رَوْفًا وَقَدْ رَوَّفَ مِثْلَ شَرَّفَ وَكَرَّمَ

٤٢ بَسَطُوا أَيْدِيَ النَّوَالِ وَكَفُّوا أَيْدِيَ الْبَغِيِّ عَنِّيهِمْ وَالْعُرَامُ

النَّوَالُ أَعْضَاءُ *d* يُقَالُ ذَاهُ وَيُنُونُهُ وَرَجُلٌ ذَلٌّ مَالٌ *e* وَالْعُرَامُ *f* الْجِبِلُّ
وَرَجُلٌ عَرَمٌ أَيْ جَاعِلٌ وَحَيْثُ عَرَمَاءُ مُنْقَضَةٌ *g*

١٥ ٤٣ أَخَذُوا *h* أَنْقَصَدَ وَأَسْتَقَامُوا عَلَيْهِ حِينَ مَاتَتْ *i* زَوَامِلُ الْأَتَامِ

الزَّوَامِلُ الَّتِي يُجَمَلُ *k* عَلِيًّا لِلْمَوْتِ مِنَ الْإِبِلِ وَشَبَّهَ تَمَلُّذَ الْأَتَامِ
بِالزَّوَامِلِ وَالزَّمَلُ الْتَكْمَلُ وَالزَّمِيمُ الْرَجُلُ الضَّعِيفُ الْأَمْفُ وَهُوَ أَيْضًا
الزَّمَالُ وَالزَّمِيلَةُ وَمِنْهُ قَوْلُ أُمِّ تَابُطٍ شَرًّا فِي ابْنِيَا

١٥ نَيْسَ بِزَمِيمٍ صَرُوبٍ بِالذَّيْلِ *l* كَمَقْرِبِ الْحَبِيلِ شَرُوبٍ *m* نَلْقَبُ

٤٤ عِبْرَاتُ النِّعَالِ وَالنَّحْسَبُ الْعَوْدُ *n* أَيْبِيمُ تَحْطُونَةُ الْأَعْلَامِ

a) AC ذام عيب. *b*) B + في امثال. *c*) Die beiden Worte nicht bei AC. *d*) AC العضايا. *e*) ABC مالا. *f*) BDE + والعوام. *g*) Die drei letzten Worte nur bei A wo حبة steht. *h*) F رجبوا. *i*) F حارت. *k*) AB تحمل. *l*) BC اذيل. *m*) ABC سرور. *n*) Mufaṣṣal 77 والسودد اعد.

عِيرات جمع العِير والعَوْد من دلّ شيءٌ انْقَدِيم ومثله العَدَا وهو الماء
الكثير انْقَدِيم وقل رَوَيْدًا

للعَدَا *b* اذ *b* خَلَفَ *c* ماء انْتَرَقَ *d*

والاعْدَامُ الاعْدَالُ اِنْوَاحِدْ عِمَم

٤٥ 5 أُسْرَةُ الصَادِقِ لِلْحَدِيثِ أَبِي الْفَا سِمِ فَرَعِ الْقُدَامِ الْقُدَامِ

أُسْرَةُ الرَّجُلِ قَوْمُهُ وَرَعْنُهُ وَفَرَعُ الْقُدَامِ الشُّرْفُ وَرَجُلٌ قُدَمُوسٌ
أَيْ شَرِيفٌ وَالْقُدَامُ الْقَدِيمُ وَفَرَعُ الْقُدَامِ أَعْلَى الشُّرْفِ

٤٦ خَبِيرٌ حَيٌّ وَمَيِّتٌ مِنْ بَنِي آ دَمَ كُرًّا مَأْمُومِيْمٌ وَالْأَمَامِ

كُرًّا جَمْعًا بِضَمِّ الْكُتْبِ وَالنَّعْمُ الْفُتْحُ وَهُوَ نَبَاتٌ الشُّعْرُ *f* أَيْضًا وَنَبَاتٌ
10 الْبُرِّ وَقَالَ الشَّاعِرُ

مِنَا نَدَى حَوْمًا إِنْ كَرَّ شَارِبُهُ وَأَعَانِسُونَ وَمِنَا الْمُرْدُ وَالشَّيْبُ

٤٧ نَدَى مَيِّتًا جِنَازَةً خَبِيرٌ مَيِّتٌ غَيْبَتُهُ حَقَائِرُ *g* الْأَقْوَامِ

يُقَالُ مَيِّتٌ وَمَيِّتٌ سَوَاءٌ وَيُقَالُ بَلْ مَيِّتٌ بِمَوْتٍ بَعْدَ وَمَيِّتٌ فَاعِلٌ
مِثْلُ قَتَلَ وَقَالَ *h* الشَّاعِرُ وَسَوَى بَيْنِيْمَا

15 نَيْسٌ مِنْ مَاتَ فَسْتَرَجَ بِمَيِّتٍ إِنَّمَا الْمَيِّتُ مَيِّتٌ الْأَحْيَاءُ

٤٨ وَجَنِيْنًا وَمُرْتَضَعًا سَالِكِ الْمَيْدِ وَبَعْدَ الرِّضَاعِ عِنْدَ الْفِطَامِ

لِلْجَنِيْنِ مَا فِي بَطْنِ أُمِّهِ لَمْ يُوَدَّ بَعْدُ وَكَلَّمْنَا اسْتَتَرَ عَنْكَ فَيُوَدُّ جَنِيْنِ

a) ABC العَدُو. b) A. اذا. c) BC. حلفه. d) BC. انْتَرَقَ.

e) BDE. بالْفَتْحِ. f) A und B. نَسَعَرُ. g) BC. حَوَائِرُ.

h) B. وَنَدَى قَلْبًا.

ويقال للترس مَجَنّ لآله يسترك وللجن سَبَّيت بذلك *a* لاستنارة *b*
والجنين القبر والجنة الدرع والجنة الرحمن *c*

٤٩ خَيْرٌ مُسْتَرْتَعٍ وَخَيْرٌ قَظِيمٍ وَجَنِينٍ أُفْرٍ فِي الْأَرْحَامِ

٥. وَغُلَامًا وَدَشِينًا ثُمَّ كَيْلًا خَيْرٌ كَيْلٍ وَنَاشِيٍّ وَغُلَامٍ

٥٩ أَفَقَدَ اللَّهُ شَيْئًا مِنْ شَفَا *d* إِنَّا رَبِّهِ نِعْمَةٌ مِنَ الْمِنْعَامِ *e*

شَلَوْنَا اجسادنا والشلو بقيّة النفس وجمعه أشلاء وقوله به أى
بالنبي صلعم والمنعم الله عز وجل ذكره أى هو كثير النعم وهو
مفعل مثل معطر ومنفق أى كثير الانفاق وكثير استعمال الطيب

٥٢ تَوَفَدَنِي لِلْحَيِّ مَبْتَدَأْتُ نَفْسِي وَبَنَيْتُ الْفِدَى لِنَتْلِكَ نِعْمًا

٥٣ كَيْبُ الْأَمَلِ كَيْبُ الْعُودِ فِي الْبُنْيَةِ وَالْفَرْعُ يَثْرِبِي تَبَايَمِي *10*

أى هو شجرة تبيته الأمل والفرع ويثرب مدينة الرسول صلى الله
عليه وسلم تسليمًا كثيرًا *e*

٥٤ أَبْطَحِي بِمَكَّةَ اسْتَنْقَبَ آلَهُ ضِيَاءَ النِّعَمِ بِهِ وَالضَّلَامِ

استنقب الله جل اسمه بالنبي صلعم أى اخذ وكشف النعم عن
الأمّة يقال أذقبت النار وثقبت *f* والثقب المضىء ومنه فلان فى *15*
حَسَبِ ثَقْبِ وَفُلَانٍ ثَقْبُ الْعِلْمِ وَثَقْبُ الدَّرَايَةِ *g*

٥٥ وَإِنِّي يَثْرِبَ التَّحَوُّلُ عَنَّا نَمَقَمُ عَن غَيْرِ دَارٍ مُقَامٍ

a) بذلك nicht bei AC. *b*) AC باستنارة. *c*) Die beiden Worte nicht bei AC. *d*) E نطى. *e*) BDE المدينة المنورة. *f*) على ساكنها أفضل الصلاة والسلام. *g*) A. واثقبت غيرى B. أى جيده ومضنه.

٥٦ حَجْرَةٌ حَوَّتْ مِنَ الْأَوْسِ وَالنَّخْرِ رَجَّ أَغْلِ النَّقْسِيلِ وَالْأَسَامِ

ويروى حَجْرَةٌ بال نصب a على الحال والنقسيل النخل الصغار والجمع
الفسلان والاوز والنخزج الأنصار ويسمى الذئب أويسا ولا جمع
ينذا اللفظ والأسام للجواسيف ويقال أُنْمُ وَأَسَامُ وهي للجبال

٥٧ 5 غَيْرَ ذُنَيْبٍ مُخَالِفًا وَأَسْمَ صِدْقٍ بَقِيًّا مَجْدُهُ بَقَاءَ السَّلَامِ

المعاهد والمخالف واحد والحلف العبد والسلام للحجارة الواحدة
سَلَمَةٌ وقل الشاعر * تَرْمِي وَرَأَيْتِي بِأَمْسِيَمٍ وَأَمْسَلِمَةً * والمعاهد اشرف
والمعاهد اشريف

٥٨ ذُو النَّجْدَانِ وَابْنُ الْبَيْتَةِ مِنْهُمْ أَسَدٌ أَنَلَهُ وَالْكَمِيُّ الْمُحَامِي

10 ذو النجاشين يعنى جعفرًا النضيار في الجنان وابن عاتكة يعنى حمزة
ابن عبد المتطلب وأمه عاتكة بنت وُحَيْبٍ e بن عبد مناف بن
زعمرة d بن كلاب

٥٩ لَا أَبُنُ عَمِّ بَرَى كَيْذَا وَلَا عَمِّ كَيْذَاكَ سَيِّدُ الْأَعْمَامِ

ابن عم يعنى جعفر ولا عم كَيْذَاكَ يعنى حمزة بن عبد المتطلب

٦٠ 15 وَالنَّوَيْبِيُّ أُنْدَى أَمَلِ النَّجُوبِيِّ بِهِ عَرْشٌ أُمَّةٌ لِأَنْبِيَامِ

النَّجُوبِيُّ عبد الرحمن بن عمرو بن يحيى بن مَلَجَمٍ لعنه الله وعوه
قتل أمير المؤمنين f على بن ابي طالب عليه السلام وتجبوب بضم
من حَمِيرٍ وَعِدَادُكُمْ فِي مُرَادٍ وَالْعَرْشُ السَّرِيرُ وَكُلُّ مَرْتَفَعٍ عَرْشٌ

a) A u. B نصب. b) A u. B ديننا C عودما F دين.

c) ABD احبيب. d) ABCD زحير. e) Nicht bei AC. f) Nicht bei C.

٦. كَانِ أَهْلَ الْعَقَافِ وَالْمَاجِدِ وَالْتَّحِيْرِ وَنَقَصِ الْأُمُورِ وَالْإِبْرَامِ

الماجد اشرف ورجل ماجد شريف وقوم امجاد اى اشراف *a* وقد
تجد الرجل مثل شرف وفي امثال *b* فى كل شجرة نار واستماجد
المرح والعفار وقوله نقص الامور نكتبا كما ينقص *c* الحبل والابرام
احكام القتل يقال ابرمت القتل وحبل مبرم اى مفضول وحبل
سكيل ومحمدج ومغار اى مفضول

٧٣ وَالْوَيْسَىٰ الْوَيْسَىٰ *d* وَالْفَارِسُ الْمَعْلَمُ تَحْتَ الْعَجَاجِ غَيْرُ الْكَيْبَانِ

والمعلم الذى يجعل على نفسه علامة يُعرف مدانه والعجاج
الغبار والعجاجة مثله والكيبان الكبد من الحديد ما لا
يقطع ورجل كيبان وكيامة اذا كان ينقطع ويبدل *e* فى *f* الحاجة والخطاب
10

٧٤ كَمْ نُهْ ثُمَّ كَمْ لَهْ مِنْ قَبِيلٍ وَصَرِيحٍ تَحْتَ السَّنَابِكِ دَائِمِي

السنبك مقدم الحافر وموخره وجمعه السنابك دام *g* اى قد دمي
من الدم

٧٥ وَخَبِيْسٍ يَلْقَاهُ بِخَبِيْسٍ وَفِيْسَامٍ حَوَاذٍ بَعْدَ فِئَامٍ

الخبيس الجيش ولا جمع *h* نه من لفظه والفيام الجماعة من الناس
15 لا يكون من غيرهم ويقال لجماعة الخيل رعييل ومقنّب وجماعة حمير
الوحش عانة وجماعة الظلمان خيط *i* وجماعة الضباء *k* والقطا سرب

a) Die beiden Worte nicht bei AC. *b*) AC مثل. *c*) C بيننقص.

d) Kāmil 554 الامم الزكى. *e*) Fehlt bei A. *f*) BD عند.

g) A und C دائمي. *h*) B واحد. *i*) BD انعام ظلمان.

k) A + قطع اى احسم (aus d. Glosse zu ٦٥ hier eingedrungen).

٦٥ وَصَيْدٌ مُتَوَجِّحٌ حَلَّ عَنْهُ عُقْدُ النَّجَّاجِ بِالصَّنِيْعِ الْكُحْسَامِ

الصيد السيد اذى يعتمد عليه فى الملمات يقال فلان صيد
قومه اذا بن سيده وقوله بالصنيع الكحسام فالصنيع السيف الجيد
اعمل *a* والكحسام القانع ومنه حسمت اشيء اذا *b* قطعتة وفى
٥ امثل انكم للداء احسم اى اقطع *c*

٦٦ قَتَلُوا يَوْمَ ذَلِكَ اِذِ قَتَلُوْا حَدَمًا لَا كَغَايِرِ الْكُحَامِ

ويروى لا كسائر الكحام وقوله كغايير اى كباقي الحدام ومنه غايير
اندخور اى باقيا ويقال غبرت فى موضع كذا حولا اى بقيت فيه *d*

٦٧ رَاعِيًا كَرْنٌ مُسَاكِحًا فَفَقَدْنَا ۚ وَفَقَدَ الْمُسِيْمِ حُلْكَ الْسَّوَامِ

١٠ المساكح الرفيق السهل ومنه فلان ذو خُلقٍ ساجج اى لين
موتًا سهل والمسيم حو الراى ويقال اسم ابله اى ارسلباه *e* نسوم
اى ترى ويسيبنا اسامة والسوام ما رعى من ابل *f* يقول فقد
راعى حلاك *g* الابل السائمة اى تعيبت *h* فيبنا السباع وتشرده *i*
يريد بذاك الامام ورعيته

١٥ ٦٨ نَاتْنَا فَفَقَدُوْا وَنَالَ سِوَانًا بِاجْتِدَاعٍ مِنَ الْاَنْوِفِ اَصْطِلَامِ

سوانا غيرنا وهو مقصور اذا كسرت السين فاذا فنكتنا مددتنا وحنا
لا يجوز الا القصر واصطلام استيعاب النقع واستنصاه ويقال جدعت
انفه اى قطعتة قل عدى بن زيد

a) Fehlt bei A. *b*) AC اى. *c*) Nicht bei A. *d*) Nur
bei A. *e*) Nur bei AC. *f*) BD الابل. *g*) BDE حلك.
h) ACDE تعيبت B تعيبت. *i*) DE + وهو.

كَقَصِيرٍ a إِذْ لَمْ يَجِدْ b غَيْرَ أَنْ جَدَّ c أَشْرَافَهُ لِنُكْرِ قَصِيرٍ

٦٩ وَأَشْتَتَ e بِنَا مَصَادِرُ شَتَّى بَعْدَ نَهْيِ السَّبِيلِ ذِي الْأَرَامِ

أَشْتَتَ فُرِّقَتْ والتشتيت التفريق وشنتيت أى مفرق يقال شتت هو وأشنته الله d وأمصادر الطُرُق عن الماء فى الرجوع والنهْي الواضح والآرام الأعلام الواحد أَرَمَ يقول أشنتت e الطُرُق بعد أن e كنت واضحة 5

v. جَرَدَ السَّيْفَ تَارَتَيْنِ مِنَ الدَّعْرِ عَلَى حِينِ دِرَّةٍ f مِنْ صَرَامٍ

ويروى صرام // يقول قتل المشركين تارة وقتل الخوارج تارة وم الذين أرادوا عدى اللد فأخطأوه وقوله صرام معدونة عن صارمة مثل قنّام وحذام h قل انبغض للعدى * وقد حلبت صرام ثم صراما * وصرام يعنى الحرب وهو الداعية والدرّة i اللبن 10

vi فِي مُرِيدَيْنِ مُخْطئينَ عَدَى اللدِ وَمُسْتَقْسِمِينَ بِالْأَزْلَامِ

يعنى الخوارج والأزلام القداح وكانت العرب تضرب بها وتقامر k عليها الواحد زُمَ وهو من قوله تعالى إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ

vii وَوَصَّى الوَصِيَّ ذِي الخُطَّةِ القَسَلِ وَمِرْدَى الخُصُومِ يَوْمَ الخِصَامِ 15

ووصى الوصى يعنى الحسن بن علىّ عليهما السلام والوصى أمير المؤمنين علىّ بن أبى طالب عليه السلام l والخُطَّة الخصلة التى

a) ABCD نقصير. b) AB تجد. c) E واشتنتت. d) Fehlt

bei B. e) Fehlt bei AC. f) E دَرَّةٌ. g) ABC صرام.

h) AC حذام. i) DE والدّر. k) A تقام. l) Von الوصى

an nicht bei BD.

تفرق بين لُحْفٍ والبندل ومردى الخصوم اى يُرْمَى به لخصوم
فيقتوعه وَيَقْلَعُ a عليهم b وانمرداة الحجر يُرْدَى به اى يُرْمَى به

٧٣ وَقَبِيلٌ بِاللُّحْفِ غُودِرَ مِنْهُ c بَيْنَ غَوْعَاءِ أُمَّةٍ وَنَعَامٍ

انقتيل الحسين بن علىٰ عليهما السلام والطف شائىء الفرات والنعام
٥ نَسَقَلْنَا من اندلس يقال رجل نَعَامٌ وَنَعْمَةٌ وقوم نَعَامَةٌ d

٧٤ تَرْدُبُ النُّبَيْرِ كَمَا جَسَدِ مِنْهُ مَعَ عَابٍ من انتراب عِيَامٍ e

انجاسد اثياب انصبوغة بانجاسد وهو انزعفران والواحد مجسد
والنباى السان من انتراب والنيام e انثبير f الذى لا يتمسك

٧٥ وَتُنْطِيلُ الْمُرَزَّاتِ الْمُقَالِيَتُ عَلَيْهِ الْقُعُودَ بَعْدَ الْقِيَامِ

10 امرزات اللاتى رزتن بأولادهن اى اُصبن بأم الواحدة مرزاة والمقاليت
من النساء اللواتى لا يبقى لهن اولاد الواحدة مقلات g وقيل اشاعر

بُعْتُ النُّبَيْرِ أَكْثَرًا فَرَاخًا وَأُمُّ الصَّقِيرِ مِثْلَاتٌ g تَنْزُورُ

وأصده انقلت وهو الهلاك ومنه الحديث ان المسافر ومناعه نَعَلَى h
قَلْتُ أَلَا مَا وَفَى اللّٰهَ وَيَقَالُ انَّ امْرَأَةَ امِّقَلَاتٍ إِذَا طَأَتْ بِقَتِيلٍ كَرِيمٍ

١5 عَشٌّ وَمَدْحًا وَمِنْهُ قَوْلُ بَشْرٍ * يَقْلُنَ أَلَّا يُلْقَى عَلَى الْمَرْءِ مِثْرٌ *

٧٦ يَتَعَرَّفَنَّ حُرٌّ وَجَدَ عَلَيْهِ عِقْبَةَ السَّرْوِ ظَاهِرًا وَأَنْوَسًا

العقبه السبيمه والآخر يقول ان عليه عقبه من جمال وعقبه من

a) ABC ويفلج. b) BD عنيم. c) Mas'ūdī II 39 منيم.

d) A نَعَامٌ. e) BCDE حيم. f) A نبير. g) Codd. مقلات.

h) Fehlt bei B. i) BD اشعر.

سَرَوْ وَجَمَعْنَا عُقَبَ وَالْوَسَامِ الْحُسْنِ وَيُقَالُ أَنَّهُ تَوْسِيمٌ بَيْنَ التَّوَسَامَةِ
وَالْوَسَامِ أَيْ *a* الْحُسْنِ

٧٧ قَتَلَ الْأَدْعِيَاءَ *b* إِذْ قَتَلُوا أَكْرَمَ الشَّارِبِينَ صَوَّبَ الْعَمَامَ

الأدعياء عبيد الله بن زياد لعنه الله وأنصوب أمطر يقال صاب
أمطر يصوب عليه صوباً وصيباً *c* والعمام السحاب الأبيض 5

٧٨ وَهَمِيَّ النَّبِيِّ بِالشَّعْبِ ذِي الْخَيْفِ يُرِيدُ الْمُحَلَّ بِالْأَحْرَامِ

سمى النبي صلعم يعنى محمد بن الحنفية رضى الله عنه والمحل
الذى أحل ما لا يحل يعنى عبد الله بن الزبير أحل القتل بمائة

٧٩ وَأَبُو الْقَضِيلِ إِنَّ ذِرْعَمَ الْأَخْلُو بِيْفِي الشِّقَاءِ لِلْأَسْقَامِ

أبو الفضل عو العباس بن عبد المطلب سلام الله عليه عم رسول 10
الله صلعم *d*

٨٠ فَبَيْنَهُمْ كُنْتُ لِلْبَعِيدِ ابْنَ عَمِّ وَأَتَيْتُ الْقَرِيبَ أَيْ اتَّيْتُمُ

يعنى علقمة *e* للخرمى الذى *f* أتيتهم أَيْ اتَّيْتُمُ

٨١ صَدَقَ النَّاسَ فِي حَازِنٍ بِصَرَبٍ شَابَ مِنْهُ مَقَارِي الْقُمَّمِ *g*

٨٢ وَتَنَاولْتُ مِنْ تَنَاولٍ بِالْغَيْبَةِ أَعْرَاضِنِمْ وَقَدْ ائْتَنَامِي 15

الأعراض جمع عرض وهم أسلاف الرجل من مضى منهم ومن بقى
ويقال إن *h* عرض الرجل نفسه

a) Nicht bei BD. *b*) F قتلوا يوم ذاك *c*) A صيباً.

d) Die Glosse nur bei CDE. *e*) DE + بن. *f*) A + قل.

g) Der Vers fehlt in F, dort ist die Reihenfolge ٨٠, ٨٢, ٨٧.

h) Nicht bei AC.

٨٣ وَرَأَيْتُ الشَّرِيفَ فِي أَعْيُنِ النَّوْمِ *a* وَصَبِعًا وَقَدْ مَنَّهُ أَحْتَشَامِي

٨٤ مُعَلِّتٌ لِلْمُعَلِّينَ مُسْرًا لِلْمَسْرِينَ غَيْرَ دَحْصِ الْمَقَامِ

أى أُعلن فيمن يُعلن وأكنتم فيمن يذتم يعنى حُبَمٌ واندحص
التُرُقِفُ ويقول أدحص الله حُجَّتَه قُلِ اللهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى حَاجِبُهُمُ

٥ دَاخِصَةٌ عِنْدَ رَبِّهِ وَقُلِ تَرْفَةٌ بِنِ الْعَبْدِ

وَجَدْتُ كَمَا حَدَّثَ *b* الْبَعِيرُ عَنِ الْدَحْصِ

٨٥ مُبْدِيًا صَفْحَتِي عَلَى التَّرْقِبِ *e* الْمَعْلَمِ بِإِلَهٍ قُوْنِي وَأَعْتَصَمِي

أبتديت *d* أى اضريت صفحتي جاذبي والتَرَقِبُ امدان الترفع يقعد

فيه التريبتة يربأ لِقَوْمِ *e* ينفص *f* نَمُ الترفيف والترفيب الحافظ والتربئة

١٠ التَحْفِظُ *g* والتَرْتَقِبُ المكفوف والمعلم امدان المعروف

٨٦ مَا أَبْأَى إِذَا حَفَّتْ أَبَا نَقَا سَمِ فَيَسِيمِ *h* مَلَامَةٌ أَلْوَامِ

٨٧ مَا أَبْأَى وَنَّ أَبْأَى فَيَسِيمِ أَبْدَا رَغَمِ *k* سَاخِطِينَ رَغَمِ

يقال أرغم الله إنفقه أى انصفه بالرغم وهو التراب الترفيف ويقال لا

تفعل ذلك وإن رُغم انفك ويقال للتراب التَرَبُّءُ والتَرَبُّة *l*

٨٨ ١٥ فِيمُ شِبَعَتِي وَقَسَمِي مِنَ الْأَمَةِ حَسْبِي مِنْ سَائِرِ الْأَقْسَامِ

القِسْمُ التخصيب مثل الشرب والقِسْمُ مصدر قسمت الشيء قَسَمًا

حَوِ قَطَعْتَهُ قَطْعًا

a) BDE اندس. *b*) B وجدت und *c*) Ag. XV

أبتديت *d*) A. *e*) A نأى لِقَوْمِ *e*) B أبتديت *e*) A. *f*) A. *g*) Die

التريبتة يربأ لِقَوْمِ *e*) B. *f*) A. *g*) Die

beiden Worte nicht bei B; DE الحفظة. *h*) Ag. XV 127: فيهم.

i) BD لا. *k*) CD ساحت. *l*) DE التبريب.

٨٩ أَنْ أَمَّتْ لَا أَمَّتْ وَنَفْسِي نَفْسًا ٥٠ مَنِ الشَّكِّ فِي عَمِّي أَوْ تَعَامِي

٩٠ عَدَلًا غَيْرُحُمِّ مَنِ النَّدْسِ نُزْرًا بِنِمِّ لَا حَمَمٍ بِي *a* لَا حَمَامٍ

نُزْرًا أَي جَمِيعًا وَقَوْلُهُ لَا حَمَمٍ بِي لَا حَمَمٍ لَا أَعْمَ *b* بِشَيْءٍ

٩١ ثُمَّ أَبْعَدَ دِينِي الْمَسَاوِمَ بِالْوَكْسِ وَلَا مَغْلِبًا مِنَ السُّوَامِ

السُّوَامُ الْمَغْلِيُّ الْمُرْتَفِعُ فِي السُّوَمِ وَالْإِغْلَاءُ *c* الارتفاعُ فِي السُّوَمِ وَغَيْرُهُ *d*

وَالْوَكْسُ انْقِصَانُ يُقَالُ وَكَسَ وَمَدَسَ وَيُقَالُ بَعْتُ السَّلْعَةَ بِالْوَكْسِ

أَي بِانْقِصَانٍ مِنْ رَأْسِ أَمَلٍ وَبِالْمَدَسِ أَيْضًا

٩٢ أَكَلَسَ اللَّهُ لِي عَوَايَ فَمَا أَغْرَفُ نَزْعًا وَلَا تَضْيِشُ سِنِي

أَغْرَفُ فِي النَّزْعِ أَي بَلَغَ وَمَدَّ إِلَى اقْتِصَادٍ وَضَمَّ السِّنَّ *d* يَضْيِشُ كَبَيْشًا

إِذَا عَدَلَ بَيْنَهُ أَوْ شَمَلًا وَلَمْ يَقْصِدْ وَبَلَّغْنَا أَنْ التَّمِيمَةَ انشده *e* 10

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ حَذَا اشْعَرُ فَلَمَّا انْتَبَهَى إِلَى قَوْلِهِ فَمَا

أَغْرَفُ نَزْعًا وَلَا تَضْيِشُ سِنِي قَالَ لَهُ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ مَنْ لَمْ يُعْرِفْ

النَّزْعَ لَمْ يَبْلُغْ غَايَتَهُ بِسِنِّهِ وَنَحْنُ نُوَقِّدُ *f* فَقَدْ أَغْرَفَ نَزْعًا وَلَا

تَضْيِشُ سِنِي

٩٣ وَبَنَيْتَ نَفْسِي انْقِرَابُ تَيْبِيمٍ وَبِنَا حَالٍ دُونَ تَعْمِ النَّعَامِ 15

وَبَنَيْتَ انشذقت *g* مِنَ الْوَيْهَةِ وَالْوَيْهَةُ *h* انْقِرَابُ الْمُسْتَحْقِفِ وَالنَّزْبُ حَقْدَةٌ

تَلْحَقُ الْإِنْسَانَ مِنَ الْفَرْحِ وَالنَّعْمِ وَمِنْهُ قَوْلُ الشَّاعِرِ

وَأَرَانِي *i* سَرِبًا فِي انْقِرَابِ سَرِبِ الْوَيْهَةِ أَوْ دَمَّ حَتَبِيلَ *k*

a) Sih. LA. *b*) BD. *c*) Codd. *d*) AC. *e*) DE + أنبأ. *f*) BDE + عوض هذا. *g*) BDE + فعل. *h*) Codd. *i*) BD. *k*) AC. دمخيل.

٩٤ نَبَتْ شِعْرِي عَدْلٌ ثُمَّ عَدْلٌ أَتَيْنَبُّمُ أَمْ يَحْوَسُنْ دُونَ ذَاكَ حِمَامِي

يقال حل بيئى وبينه يحول وحولاً وحال الرجل على ظنير الفرس إذا استوى عليه وحالت الناقة والذخلة تحول حيالاً وحال عن العبد حولاً والاحمم القدر ويقال حم له ذلك أى قدر له

٩٥ 5 اِنْ تَشِيْعُ بِيَّ اَلْمَدْرَةَ الْوَجْسَاءُ تَنْفِي نَعَامِيَا بِلُغَامِ a

تشيع تعدو والتشيع b اسرعة في السير والمذكرة التى يشبه خلقها خلق الذكور والوجناء العظيمة الوجدات ويقال أخذت من وجين الأرض وهو الصلب واللغام الربد

٩٦ عَنَنْرِيْسٌ شِمْلَةٌ ذَاتُ نُوْتٍ عَوَجَلٌ مَيْلَعٌ كَتَمَ الْبُغَامِ

10 عَنَنْرِيْسٌ شِدِيْدَةٌ وَشِمْلَةٌ خَفِيْفَةٌ ذَاتُ نُوْتٍ اِىْ ذَاتُ قُوَّةٍ وَاللُّوْتُ نَقُوَّةٌ وَقُوَّةٌ مَيْلَعٌ اِىْ سَرِيْعَةٌ وَيُقَالُ مَلَعْتُ اَلنَّفَاةَ تَمَلَعُ مَلْعًا اِذَا اَسْرَعَتْ وَقُوَّةٌ كَتَمَ الْبُغَامِ اِىْ لَا تَرْغُوهُ وَلَا تَضَجِرْ وَاِنَّمَا تَرْغُو مِنْ تَضَجَرَ وَالْبُغَامُ اَلصَّوْتُ وَيُقَالُ بَعَمْتُ تَبْعَمُ بُغَامًا

٩٧ تَصَلُّ اَلسُّيْبَ بِالسُّيُوبِ اِيَّيْمٍ وَصَلَّ خَرْقَاءَ رَمَّةً فِي رِمَامِ

15 اَلسُّيْبُ اَلْفَلَاةُ الْوَاسِعَةُ وَالسُّيُوبُ جَمْعُ سَيْبٍ وَالْخَرْقَاءُ اَلنَّحْيُ لَا تُحْسِنُ اَلعَمَلَ وَالرَّمَّةُ اَلنَّقْضَةُ مِنَ اَلْحَبْلِ تَبْقَى فِي اَلنُّوْتِ وَبِهِ سُمِّيَ ذُو الرَّمَّةِ وَيُقَالُ سُمِّيَ بِهِ لِأَنَّهُ خَرَجَ عَلَيْهِ اَلشَّرَى d وَجُعِلَ فِي عُنُقِهِ رَمَّةٌ وَيُقَالُ e سُمِّيَ بِقُوَّةٍ اَشَّعَتْ بَاقِي رَمَّةً اَتَّقْلِيْدِ يَعْنِي اَلنُّوْتِ

a) A بلغامى. b) BD والتشيع. c) B تضغو. d) B شرى. e) D وقيل.

٩٨ رَدَعْنَ اَنْلَالَ حُدْبًا حَدَائِبِرَ وَحَدَّ a الاَدَمَ بَعْدَ الاَدَمِ b
 اَنْلَالَ وَاَلْدَلَانَةَ اَنْتَعَبَ وَاَلْعَبَاءَ يَقَالُ قَدِ كَلَّتِ اَنْدَقَةُ تَكَلَّ كَلَالًا
 وَكَرَّ اَنْسِيفٌ يَكِلُّ كُلوْلًا وَكَرَّ بِصَدْرِهِ يَكِلُّ كَلَّةً وَاَلْحَدَائِبِرُ اَلْمَبَارِزِيلُ
 اَلْوَاوَحِدُ حُدْبَارٌ وَقُوهُ حُدْبًا مِنْ اَنْضَمُورٍ قَدِ اَحْقَقَتْ وَاَلَاكِمُ جَمْعُ
 اَكْمَةٍ وَهِيَ تَلَّةٌ c لَمْ يَبْلُغْ اَنْ يَكُونَ جَبَلًا d

٩٩ فِي حَرَايِجٍ كَالْحَنِيٍّ حَجَايِصَ يَخْدُنَ الْوَجِيفَ وَحَدَّ اَنْتَعَامَ
 اَلْحَرَايِجِ اَلْاِبِلُ اَنْضَوَالٌ عَلٰى وَجْهِ الْاَرْضِ مِنْ اَنْضَمُورٍ اَلْوَاوَحِدُ حُرُجُوحٌ
 كَالْحَنِيٍّ اَنْى كُنْقَسَى اَنْى فِي اَحْدَائِبٍ وَاَعُوْجَابِنَا وَاَمْجَعِيصَ اَللَاثِي
 ضُرْحَنُ سَخَائِنٍ e قَبْلَ اَنْتَمَ وَيَقَالُ اَجْبِصْتَ اَنْدَقَةَ فَبِمَا جَبِصْتَ
 وَاَنْوَدُ f جَبِصْتَ وَاَلْوَحْدُ ضَرْبٌ مِنْ اَنْسِيرٍ يَقَالُ وَحَدْتَ اَنْدَقَةَ تَحْدُ 10
 وَحَدًا وَحَدَى تَحْدَى حُدْيًا وَاَلْوَجِيفُ اَنْسِيرٌ اَلَّذِى يَكُونُ بِسُرْعَةِ g
 ١٠٠ يَكْتَنِفُنَ h اَلْجَبِصَةُ i ذَا اَلرَّمْفِ اَلْمُعْجَلُ بَعْدَ اَلْحَدَيْنِ بِالْاَرْزَامِ

وَفِي نَسَخَةٍ يَكْتَنِفُنَ اَلْوَجِيفُ k يَكْتَنِفُنَ اَنْى يَعِظْفُنَ عَلَيْهِ مِنْ كَرٍّ وَجْهٌ
 وَاَلْحَبِصَةُ اَنْسَقْفٌ وَاَصْلُهُ مَجْبُوضٌ فَرَدَّ مَفْعُولٌ اَلِى فَعِيلٍ وَاَلرَّمْفُ
 بِقِيَّةِ اَنْفَسِ وَاَلْاَرْزَامُ اَلصَّوْتُ وَاَلرَّزْمُ اَنْضَمٌ وَمِنْهُ اَلرِّزْمَةُ وَاَلرَّازِمُ l اَلْبَعْبِيرُ m 15
 اَلَّذِى يَبْكُرُ رُضْبًا وَيَبْسَأُ n وَمِنْهُ قَوْلُ الرَّاعِي

كَلْبِ اَنْكَمَصَ بَعْدَ o اَلْمُقَاكِمِينَ وَاَرَايِمِ اَلَّذِى قَبِلَ ثُمَّ اَعْدَرْتِ بَعْدَ قَبِلَ

a) CE وجدَّ. b) In F ist die Reihenfolge ٩٧, ٩٩, ٩٨, ١٠٠.
 c) A قلب C قبل. d) BDE + بدل دونه. e) B سخائنا. f) A
 يكشف. g) AC وسريع في السير. h) B يكشفن. i) ABC
 DE ورازم. j) ABCDE الوجيف. k) Codd. الجبص. l) ABC
 DE ورازم. m) AC المتغير. n) Nicht bei B. o) B بين.

ويروى المعجمين *a* ويقال زرم *b* البول *c* اذا قطعه

١.١ مُمْكِرَاتٍ بِنَفْسٍ عَارِفَاتٍ بِعُيُونٍ حَوَامِلِ النَّسْجَامِ

يقول وندحا الذى تلقبه تعرفه بأعينها وتتكرد بأنفسها لأنه غير
تم ويروى حوامع النسجام وهو بمعنى عوامل يقال تملت العين

٥ وعملت وعملت وذرفت وسجمت وعملت

١.٢ مَا أُبَيِّ إِذَا أُذِحْنَ *d* أَيْبِيمُ نَقَبِ الرَّحْفِ وَأَعْرَاقِ السَّنَامِ

اعترق السنم الذى *e* لا يبقى على العظم شيئا *f* من اللحم يقال
اعترقت العظم ويقال لذلك العظم عراق أى أكل وذعب سنمه
ومنه يقال فرس معروف اللحيين اذا لم يكن عليه لحم

١٠ وقيل لأعرابي أى الضمام احب إليك قل تريد دنا من الفلقل
رقضاء من الحمص لها جناحان من عراق *g* أترب فينا صرب
أينيم للجائع عند ونى السوء

١.٣ يَفْقِسُ زَوْرٌ حُنَاكَ حَقَّ مَزْوَرِيْنَ وَيَحْبُ *h* السَّلَامَ أَعْلُ السَّلَامِ

الزور *i* الزائر يقال رجل زور ورجلان ورجال وامرأة ونساء زور

١٥ مثل صوم *h* وعدل وقيل الشاعر

كما *l* تَمْشَى الْفَتَيَاتُ الزَّوْرَ *m*

والزور عظام الصدر *n*

a) ABC المعجمين. *b*) Codd. زرم. *c*) AC انمول. *d*) B حن

e) A أى. *f*) AE شيء. *g*) DE عراقات. *h*) A

صوم. *k*) A. بفتح الزاى + BDE. *i*) ويجيوا E. *l*)

l) Nicht bei BE. *m*) Der Vers nicht bei D. *n*) Die drei

Worte und bei A; C hat die Glosse zu ١.٣ nicht.

١ كَرِبْتُ وَمَا شَوْقًا إِلَى الْبَيْضِ أَكْرَبُ وَلَا نَعْبًا مَتَى أَذْوُ *a* الشَّيْبِ *b* يَلْعَبُ

ويروى وذو الشيب يلعب والكرَب استخفاف القلب في حُرْنٍ
او نُبو والبيض النساء اللواتي لَسْنَ بِسُودِ نَقِيَّاتِ الْأَلْوَانِ يقول لم
اكرَب شوقًا الى البيض ولا كربت نعبا وأنا ذو شيب ومن كرتى
الى اهل الفضائل وذو الشيب خبر وليس باستفهام ⁵

٢ وَلَمْ يُلَيْحِي *d* دَارٌ وَلَا رَسْمٌ مَنَزِلٌ وَمَنْ يَنْتَرِبْنِي بَنَانٌ مُخَضَّبٌ

قوله ولم يلحني يقال انباء يلبيه انباء ويقال لبيت عند اليتي لبيبا
الكسائي نبيت ونبيت وعوان تدح *f* انشىء وترفته يقول لم
ينتربني بنان مخضب لانني محجذب اللبو والنساء وقد الفرزدق

١٠ أَيْنَا مِنْ أَنْفَعْرِ أَيْبَانُ أَلْمُخَضَّبِ *g*

وأنشد

تَمَّتْ ثَلَاثًا أَوْ تَزِيدُ بِنَانَةً بِالشَّيْرِ *h* ظَاهِرٌ عَجَسِيهَا مَكشُوفٌ *i*

فقال في واحد بنان بنانة يقول في ثلاثة اذرع او تزيد بنانة
الى اصبعاً والدليل على ان البنان الاصبع قوله *k* في صفة قوس

١٥ أَرَمِي عَلَيْنَا وَعَمِي فَرَعٌ أَجْجَعُ وَعَمِي ثَلَاثٌ *l* أَدْرَعٌ وَأَصْبَعٌ

a) BDEG وذو. *b*) Ag. XV 124. *c*) BDE أذو.

d) AC تليحى. *e*) 'Aini III 112 ربع. *f*) BCDE يدح ويرفت.

g) ACE المعترف. *h*) BDE بالشير. *i*) BE مكشوف. *k*) Codd. قولم.

l) BDE ثلاثة.

وَمَ يَقُولُ مَحْضَبَةٌ رَدَهُ عَلَى لَفْظِ ابْنَانٍ لِأَنَّ لَفْظَهُ لَفْظُ الْوَاحِدِ

٣ وَلَا أَكَّ مِنْ يَزْجُرُ الظِّيرِ حُمَهُ أَصَحَّ غَرَابٌ أَمْ a تَعَرَّضَ ثَعْلَبُ

يقول نسبت *b* ممن عمه زجرُ الظيرِ لأننى جرّبت الأمور ويقول صح

الغراب *c* ونعق *d* ونعب *e* فمما نعب *f* فنبو أن يمدّ عنقه للصوت

٥ ولذالك الفرس ينعب في عدوه ويمدّ عنقه *g* وتعرّض ثعلب أى

أخذ بيند وشملا قل ابن أم مكتوم يخضب نقتد

تَعَرَّضِي مَدَارِجًا وَسُومِي تَعَرَّضَ الْجَوْزَاءُ لِلذُّجُومِ عَدَا أَبُو الْقَاسِمِ دَسْتَقِيمِي

٤ وَلَا تَسْرِيحَاتُ أَبَارِحَاتُ عَشِيَّةً أَمْرٌ سَلِيمٌ أَنْقَرِي أَمْ مَرَّ أَعْصَبُ

تسرح الذى يجىء من يسارك الى يمينك *h* ويؤنيك ميامند *i* وأحل

١٥ للحجاز يتششمون بالسرح والبوارح من الضباء والظير وغيرها

٦ تجىء *k* من ميامنك الى ميسرك *l* فتؤنيك ميسرحا وأحل نجد

يتششمون بالبوارح وتذرح *m* يستقبلك والتعقيد *m* ما يجىء من

خلفك ويقال برحت يروح وسدحت سروح وقوله أمر سليم انقري

الذى يتيمين به أم مرّ اعصب الذى يتششم به والاعصب *n*

١٥ مدمور احد قرنيه

٧ وَلَمَّا إِلَى أَحَدِ الْقَضَائِلِ وَالنُّبَى o وَخَيْرُ بَنِي حَوَّاءَ وَالْخَيْرُ يُقْلَبُ

a) Mas'udi II 38 أو. b) BDE ما أن. c) A غراب ثمين.

d) BE ونعق. e) AC immer. f) Die beiden Worte nicht bei B.

g) Die Worte — عنقه — للصوت nicht bei B.

h) B + فنبارج. i) ABC ميامن, BC فتؤنيك. k) C تجىء.

l) Die beiden Worte nicht bei B. m) ABC وتعقيد.

n) BDE + نحو. o) Sujūṭī Sr وتلقى.

يقول سرفى الى احد الفضائل والنبي وبنو حاشم والنبي العقول
واحدعا *a* نبيته ومثله حجة وحمة وأناة الى عقل قل طرفة
* حصاة *b* على عوراته نديب * وجمع حجة حجي ومنه أوو
الحجي وأوو النبي

٤ اى أنقر أبيض الذين حبيبم اى الله فيما ذبى أنقر 5

يعنى بنى حاشم أبو عمرو النفر ما بين الثلاثة الى العشرة والى أكثر
والرخص من العشرة الى أكثر والعصبة من العشرة الى الاربعين والعذفة
ما بين العشرة الى الخمسين وجمعه عذف *d* ويقال جاء فلان فى
عين اى فى جماعة وأنشده

١٠ اذا رالى خلياً أو فى عين يعرفى أرفق *f* أرفق *g* الضحى

والضحى ذوبية تحت الأرض وقوله فيما ذبى أنقر يريد الذين
حبيبم والتقرّب ائيبه وإميل ائيبم والتقرّب الجنب وجمع اقرب *h*
والقرّب اللبلة ائى يصبح فيها على الماء والقربان مصدر قربت منه
قرباناً وسيف مقروب اى معدّ فى قرابه *i* ويقال اتينك قرابة العبد
اى قريباً منه

15

٧ بنى حاشم رخص النبي فتنى بينم وبينم أرضى مراراً وأغضب

اى *k* اغضب ثم وبه أرضى وبنى حاشم عبارة عن النفر وحاشم

- a*) A الواحد. *b*) Fehlt bei ABC. *c*) ABD العذفة C
العذوفة. *d*) ABCD عذف. *e*) BDE + قول أشعر. *f*) A
ضريف C أرفق B أرفق. *g*) ABD أرفق. *h*) A u. B
أئى. *i*) Codd. قرابة. *k*) BDE + أئى.

اسمه عمرو بن عبد مناف واسمه المغيرة بن قصى واسمه زيد بن
 كلاب بن مرة بن كعب بن نوى بن غالب بن فهر بن مالك
 بن النضر بن كنانة بن خزيمة بن مدركة واسمه عمرو بن ابياس
 بن مضر بن نزار وأمّ عاتكة بنت مرة بن علال بن فالح *a*
 ٥ بن ذكوان بن ثعلبة بن يثينة *b* بن سليم بن منصور وهي احدى
 العواتك يقول ارضى بى في امر دينى وأغضب لى اذا اباى *c* ائب
 ٨ حَفَضْتُ لَيْمَ مِثِّي جَنَاحِي مَوَدَّةً *d* اَلَى كَنَفِ عَطْفَاءِ اَعْلَى وَمَرَحَبُ
 اى لىنت لىم جانى *e* وجنحت لىم بالمودة والجناح اى *f* احد
 شقيه ويقال ايدى قل امرار

10 وَكَمْ مِنْ كَيْمٍ قَدْ ضَمَمْنَا جَنَاحَهُ بِاسْمَرٍ مَاصٍ مِنْ وَرَاءِ السَّنَوْرِ

اراد جناحه يده *g* وقوله اى كنف اى مع كنف ويقال ان
 الكنف اصدر وقل الأصمعى حو الناحية ومنه ناقة كنف اى تبرك *h*
 فى ناحية من الابل ويقال كنف الرجل اى ضمته اى ويقال
 اكنفته اعنته وعطفاء ناحيتنا *k* الواحد عطف

٩ 15 وَكُنْتُ لَيْمَ مِنْ حَوْلَاكِ *l* وَحَوْلَا مَجْنَأِ *m* عَلَى اُنَى اَذْمُ وَاُقْصَبُ

قوله لىم اى لىنى عاتشم من حولا يعنى التكرورية وحولا المرجئة
 فن اراد تقيصة لىنى عاتشم كنت *n* مجنا اقيوم *o* وأذب عنىم بلسانى

a) ABCD فالح. *b*) A بيتيه BD بيتيه A. *c*) B ابنى.

d) Aini III 112 مودتى. *e*) AC جناحى. *f*) ABD

تنزل AC. *h*) بالجنح ايدى DE بجناحه ايدى AC. *g*) والجناحان

i) LA. *l*) حولاء E. *k*) خانباء DE. *m*) ضمنته C صميته A

n) لىم + BDE. *o*) ايدىم C. s. v. مقصب: مقصب.

والمعجّن الثرس ^{وُقَصَّبَ} أى ^{أُشْتَمَ} ويقال قصبت الرجل انقصه قصبا
 وجدبته *a* اجدبه جدبا وعمو مقصوب ومجدوب أى مشتوم ومنه
 تَعَلَّلَ جَدِبُهُ أى ضلّب علّة يجديه بيا *b* وانقصب انقطع ومنه
 يقال قصبت *c* اللحم وانقصاب منه وانقصب الزامر ولجمع قُصَب
 قل الاعشى ^{وَأَمْسَمِعَاتُ بِقُصَبِيَا} ⁵

وَبِرَبِضًا مَعْمَلٌ صَبَاةٌ *d*

وبعيره *e* قصب أى يقطع انشرب فلا يستوعبه

١٠ ^{وَأَرْمَى} وَأَرْمَى بِالْعَدَاوَةِ ^{أَعْلَبَ} وَأَنَّى لَأَوْدَى فِيمِهِ وَأَوْتَبُ

أرمى بالعداوة أى يرمونى بيا *f* فى مَبْلَى أى بنى *g* عشمه وأرمى
 اعلبا أى احل العداوة *h* وأوتب أوتبح والتدئيب *i* التوييح *k* يقال ¹⁰
 أنبت الرجل أى ذكرت مسويه

١١ ^{فَمَا سَأَلَنِي قَوْلَ أَمْرِي ذِي عَدَاوَةٍ} ^{بِعَوْرَةٍ فِيمِمْ يَجْتَدِينِي} ^{فَجَجَذِبُ} *m*

العوراء الدلمة القبيحة وعوراء الدلام قبيحة فيهم أى فى الصنفين
 يجتدينى أى يجتنى ويسأل *n* الرجاء وفى العطية فجاجدب *o* أى
 يعيب *p* ويقال أعور فى كلامه اذا اتى قبيح ¹⁵

a) BDE جدبت C حدبت u. s. w. *b*) A يجدينا B يجدينا
c) A قصب. *d*) C صباة BD صباة E صباة vgl. die Anmerkungen.
e) AC ومعنى. *f*) Diese drei Worte nur bei B.

g) BDE بنى. *h*) BDE + أى بعصم. *i*) BDE + عو. *k*) B + ابيض. *l*) C
 يجتدينى. *m*) ABCD فجاجدب، siehe aber Glosse; in F steht
 فجاجدب ذى سفحة und فجاجدب. *n*) BDE + منى. *o*) BDE فجاجدب.
p) B يعتب.

١٢ فَقُلْ لِّذِي فِي ضِلِّ عَمِيَاءِ جَوْنَةٍ بِرَى a لَجُورَ عَدْلًا أَيْنَ لَا أَيْنَ تَذَهَبُ

العبياء للجبانة والعصى للبلد وجونته أى سوداء مُظلمة لا يُبْتَدَى b
بينا إلى الرشد ويقال العبياء الفتننة أى ليس لك مذعب

١٣ بِرَى كِتَابٍ أَمْ بَيِّنَةٍ سَنَدَةٍ تَرَى d حَبِيبٌ عَارًا عَلَى e وَحَسَبُ

٥ يقول برى كتاب جاء من الله تعالى أم سنّة جاءت عن الرسول
صلعم تحسب حبّ آل محمد f عرا وتحسب تستيقن وحسبت
وظننت يدونن يقيناً g وشكاً

١٤ أَسْلَمَ مَا تَأْتِي بِهِ مِنْ عَدَاوَةٍ وَبُغْضٍ h تَبِمَ لَا جَبْرٌ بَلْ حُورٌ أَشْجَابُ

أَسْلَمَ من الإسلامة يقول تى i الأمرين أسلم k لك عداوتهم أو بُغْضَهُم
10 لَا جَبْرٌ حَقًّا وَيُقَالُ لَا جَبْرٌ أَجَلٌ وَأُنْشِدَ

مَتَى نَفْسِي ا يَمِينِكَ فِي مَعَدِّ يَقُولُ تَصَدِّيقَكَ أَعْلَمُهُ جَبْرٌ

أشجابه أعصب وأهلك يقول شاجب يشاجب شاجباً وأشاجبه
الله وجبر يمين

١٦ سَتَنْقَرُحُ مِنْهَا سِنٌّ خَزْبَانٍ نَادِمٍ إِذَا الْيَوْمُ ضَمَّ النَّاتِلِينَ أَعَصَبَ

a) ABCD ترى. b) C يبدى. c) AC سيرة Ḥamāsa 335
سورة. d) 'Aini III 112: يحسب e) BDE عليك. Bei A ist
irrtümlich der 2. Halbvers von b' wiederholt. f) A محمداً
C nur حبيب. g) BDE + ويدونان h) G ومقت i) ABCD بل
k) AD نسلم B نسلم. l) A نسا BD تغشى CE نسا

منبها من اعداوة وخرّبان مستحى يقال خَرَى خَرِيَةً بِخَرَى خَرَايَةً
 قل ذو الرمة

خَرَايَةً أَدْرَكَتْهُ بَعْدَ جَوْنِهِ مِنْ جَانِبِ اللَّحْلِ a مَخْلُوفًا بِنَا أَلْغَضَبِ
 والناكثون ٥ ناقضون يقال نكث للحبل أى نقضه b يقول نكثوا
 العيد ورجعوا عنه وعصبصب شديد ويقال يوم القيامة وضّم جمع 5

١٦ فَمَا لِيَ إِلَّا آلُ أَحْمَدَ شِيعَةً وَمَا لِيَ إِلَّا مَشْعَبَ الْحَقِّ مَشْعَبٌ c
 أى لا انولى d غيرم ومشعب الحف طريقه ويقال شعب اذا ذهب
 وشعب اذا علك وشعوب ائنيّة ولا ينون e والشعيب f المرادة
 والقربة والشبع انصدع

١٧ وَمَنْ غَيْرِمَ أَرْضِي لِنَفْسِي شِيعَةً وَمَنْ بَعْدَهُمَ g لَا مِنْ أُجَلُّ وَأَرْجَبُ 10

يقول من ارضى غير آل محمد صلعم شيعة لنفسى ومن أجل
 وأرجب أى ليس بعدهم احد أعظمه أى احاب h ان اتخى i
 الى غيرم k ويقال رجبته أى حبته وعظمته ومنه سمي رجب لأنهم
 كانوا يعظمونه ويتركون الغزو فيه فيسمونه منصل الال قل الأعشى

تَدَارَكُوا فِي مُنْصِلِ الْإِلِّ بَعْدَمَا مَضَى عَنْهُ دَأْدَاءُ m وَقَدْ دَدَّ n يَدْعَبُ 15

مذهب الحف مذهب C c) ناقضه A b) للحبل BCDE a)
 G hat vor ١٦ folgenden Vers:

١٥* إِذَا الْخَيْلُ وَرَاخًا أَعْجَاجٌ وَخُتَبًا غُبَارٌ أَثَرَتْهُ أَسْنَانُكَ أَصْبَبُ

انوالى d) Hiz. IV 5 steht dieser Vers hinter ١٣.
 e) G ينوب A ohne diakrit. Punkte. f) ABC شعوب. g) CD
 غيرم. h) A احاب. i) A اتخى. k) Nicht bei A. l) E
 تداركة. m) Codd. ذاء. n) C كان.

وَقَالَ كَثِيرٌ فِي يَرْجُبُ أَيْ يَعْظُمُ

فَيَا عَزَّازُ وَأَشِ a وَشَى بِي عِنْدَكُمْ فَلَا تَرْجِبِيهِ أَنْ b تَقُولِي لَهُ مَبَلًا

١٨ أُرَيْبُ رَجَلًا مِنْهُمْ c وَتَرِيْبِي خَلَائِفَ مِمَّا أَحَدْتُوا عَنْ d أُرَيْبٍ e

أَرَابُ الرَّجُلِ يَرِيْبُ أَرَابَةٌ إِذَا لَقِيَ بَرِيْبَةً وَرَابُ يَرِيْبُ رِيْبَةً وَرَيْبَا

٥ إِذَا رَأَيْتَ مِنْهُ مُنْذِرًا وَيُقَالُ رَابِيٌّ وَأَرَابِيٌّ بِمَعْنَى يَقُولُ لِي مِمَّا

أُرَيْبٌ f فِيهِ مَا اسْتَرَابُوا مِنْهُ g

١٩ أَيْبُكُمْ ذِي آلِ النَّبِيِّ تَطَلَّعَتْ نَوَازِعُ مِنْ قَلْبِي ضَمَاءٌ وَالْبَبُ

ذِي آلِ النَّبِيِّ صَلَّى الْعُلَمَاءُ مِنْكُمْ وَذُو الرَّأْيِ وَيَجُوزُ أَنْ يَكُونَ

قَوْلُهُ ذِي آلِ النَّبِيِّ وَصَلًا لِلدَّلَامِ h كَمَا يُقَالُ عَذَا ذُو رَجُلٍ وَتَطَلَّعَتْ

١٥ اشْرَفَتْ شَوْقٌ وَنَوَازِعُ أَيْ حَائِثَةٌ وَذُو حَائِثٍ إِلَى وَطْنِهِ فَيُوْزَعُ إِلَيْهِ i

ضَمَاءٌ عَطَاشٌ إِلَى مُحِبَّتِكُمْ وَنِقَائِمٌ وَالْعَرَبُ تَقُولُ عَطِشْتُ إِلَى لِقَائِكَ

وَحَنَنْتُ وَالْبَبُ جَمْعُ نَبٍّ فِي الْعَدَدِ الْخَفِيفِ وَهُوَ الْعَقْلُ يُقَالُ تَطَلَّعْتُ

نَوَازِعَ قَلْبِي أَيْبُكُمْ شَوْقٌ وَحُبًّا كَمَا يُقَالُ انْقَى عَلَيْهِ k سُرَّاشِرٌ l

أَيْ m مُحِبِّتُهُ

٢٠ ١٥ فَاغِي عَيْنِ n الْأَمْرِ الَّذِي تَدْرَحُونَهُ بِقَوْلِي وَفَعَلِي مَا اسْتَنْعَعْتُ o لِأَجْنَبٍ

a) ACE قد. b) E. c) CD. فيبم. d) ABCDE

١٨ G hat vor ١٨ folgenden Vers. e) G. أحَدْتُوا في G أَحَدْتُوهُنَّ

١٧* يُعَيِّرُنِي جِبَالُ قَوْمِي جَبِيْمٌ وَبَعْضًا وَحُمُ أَدْنَى نِعَارٍ وَأَعْطَبُ

f) C. أُرَيْبُ. g) A. مِنْهُ. h) B. لِكَلَاةِ. i) Nur bei B.

k) Die beiden Worte nicht bei AC. l) DE. سُرَّاشِرٌ. m) E +

١٥. n) Hiz. II 208. على. o) G am Rande ما حبيبت. عروى ما حبيبت.

أى اجنذب a الأمر الذى تدعوونه بالقول والفعل ويقال أنك عن h
 هذا الأمر لأجنب أى معنزل يقال رجل جانب وجنب أى غريب
 ويقال جنيب أى غريب وقيل معاوية بن أبى سفيان

تَسَتْ لِيُنْدِ أَنْ تَمَّ حَجِّمٌ وَتَمَّ أَرْعَمٌ زِيَارَةَ الْأَجْنَبِ

أى e الغريب وقيل القُطاميّ 5

فَسَلِمْتُ وَالْتَسَلِيمُ بَيْسَ يَسْرُحًا وَسَدَنَةٌ مِثِّي d عَلَى كِلَيْ جَانِبِ

أى غريب

٢١ يُشِيرُونَ بِالْأَيْدِي أَيْ وَقَوْمِي أَلَا حَابَ عَدَا وَالْمُشِيرُونَ أَخْيَبُ e

يقول الذين يشيرون f م اخيب متى لآتى نحب وم مبغضون
 وَالْحَيْبَةُ الْخُسْرَانُ g 10

٢٢ فَتَائِفَةٌ قَدْ أَفْرَتْنِي h حَبِّمٌ i وَتَائِفَةٌ قُلُوبِ مِثِّي 2 وَمَذْنِبٌ

تائفة يريد من الكروية وتائفة من المرجئة ويروى أفرتني
 حببهم k من التائفة ونفرت مثل انفرت بمعنى واحد

a) CDE اجنذب. b) ABC من. c) B + زيارة. d) DE حقف.

e) G hat vor ٢١ noch

٢.* وَأَنْتِي لِمَنْ شَايَعْتُمْ تَمَشَايِعٌ وَأَنْتِي فِي مَن سَبَّكُم تَمَسَّبِتٌ

f) BDE بالحيبة. g) ABDE للخسرة, dann BDE noch بالخسارة.

h) LA s. v. حببت: حببت. i) Hiz. II 208 حببم. k) BCDE

+ أى حببم nicht bei C.

١٣ فَمَا سَاءَ تَدْفِيرُ حَتِيكَ مِنْكُمْ وَلَا عَيْبُ حَتِيكَ لَأَنِّي عَمِي أَعْيَبُ

ويروى فما ساءنى تنفير حاتيك منهم وقونه تدفير حاتيك يقول
سرتنى a تدفيرم b آيتى لأنى على يقين من الصواب فى حبنى نتم c
وحاتيك يعنى d انكروية ولا عيب حاتيك يعنى المرجئة e
٥ اعيب اى اثر عيباً

١٤ يَعْيبُونَنِي مِنْ حُبِّيهِمْ f وَضَلَانِيهِمْ g عَلَى حَبْلٍ بَلْ يَسْخَرُونَ g وَأَعَجَبُ

يقول سخر يسخر سُخْرِيَّةً وَسُخْرِيًّا h وَقَدْ بَعْضُهُمْ سَخَّرَ وَسَخَّرَ i وَمِنْهَا k
أَنِّي أَتَنَنِي نِسَانًا لَا أُسْرُ بِهَا مِنْ عُلٍّ لَا عَاجَبٌ فِينَا وَلَا سَخَّرَ
والمضلل القفر فى هذا الموضع

١٥ 10 وَقَالُوا تَرَابِي حَوَادٍ وَرَأَيْهِ m بِذَلِكَ أَدْعَى فِيهِمْ وَأُنْقَبُ

يريد انكروية والمرجئة ويعنى بقونه ترابى النسبة الى حب على
رضى الله عنه كُنِينَهُ بِلَى تَرَابٍ وَذَلِكَ n حِينَ نَقَضَ النَّبِيُّ صَلَّى
التراب عن ظهروه فقال قم يا ابا تراب فجعل ذلك بنو امية من
حسدكم o ذمًا له رضى الله عنه

a) bei CDE fehlt سرتنى. b) بتدفيرم B. c) BD

d) BD + فرقة. يا بنى حاشم نقيامى بواجب حبكم + لكم

e) Bei BD der Schluss فى اعيب يعنى لئننى فى فرقة امرجئة لئننى فى

تسخرون C. غيبم Hiz. II 208. f) اعظم عيبا على زعمهم

g) B. سخرو وسخروا C. سخروا سخرا B. h) Nicht bei BD.

i) B. منه قل DE. j) E. منينا. m) Hiz. II 208. n) Für

يعنى علياً عليه السلام haben ACE nur وذلك ويعنى die Worte

o) Die beiden Worte nicht bei ACE.

٣٦ عَلَى ذَاكَ اجْرِيَّاتٍ فِيكُمْ *a* صَرِيحَتِي وَتَوَجَّعُوا *b* نُرًا عَلَى وَأَجْلَبُوا *c*

يقول ذلك الذي ذكرت من اميل اليهم والذب عندهم اجرىي يقول جرى فلان على اجرىيا حسنة اى حادثة حسنة وثرىقة حسنة وقوله صريحتى اى شبيعتى ومثله التاكيزة *c* والشمال وقول الشاعر

5 ... وَمَا تَوَمَّيْ أَخْصَى مِنْ شِمَالِيَا

والشمال مثله قل الراجر

يَا أَيُّهَا أَسْأَلُ عَنْ ذَخَاسِي فَصَّرَ مَقْيَاسَكَ عَنْ مَقْيَاسِي

وقوله اجلبوا اى اعنوا والاجلاب العون والاجلب المعين ونرا جميعا

١٧ وَأَحْمِلُ أَحْقَادَ الْأَقْرَبِ فِيكُمْ وَيَنْصَبُ *g* نِي فِي الْأَبْعَدِينَ فَانْصَبْ

يقول من حقد على من اقربى فى اميل اليكم احتملت منه حقد *d* 10 على فى حبكم *h* وعركت جدى تقربا الى الله عز وجل ومن انصبى من الابعدين فى حبي لحم *i* نصبت له العداوة *k*

٢٨ خَاتِمُهُمْ غَضَبًا تَجُورُ *m* أُمُورُهُمْ فَلَمْ أَرْ غَضَبًا مِثْلَهُ يَنْغَضِبُ *n*

a) G و. *b*) Şih, LA, TA s. v. حلب: اجلبوا. *c*) E Şih, CA, TA واحلبوا bei G geht folgender Vers voraus, (der auch Ag. 124, Hiz II 208 steht)

* ٢٥ فَلَا زِلْتُ فِيكُمْ حَيْثُ يَتَّبِعُونِي وَلَا زِلْتُ فِي أَشْيَاعِكُمْ أَتَقَلَّبُ

(in der Handschr. اتباعكم das auch als اساعكم gedeutet werden könnte. *d*) Codd. حال. *e*) AC التكريه B البكيزه. *f*) E احلبوا

u. s. w. *g*) CE وتنصب. *h*) حقد bis حبكم nicht bei AC.

i) A und C حبكم: BD + عداوة. *k*) BD + ابلى. *l*) G أكرها.

m) B تجور. *n*) G أغ. يغضب s. auch die Glosse.

ويروي خاتمكم كُرْحًا فلم أر كُرْحًا يريد خاتم النبي صلعم وهو
خاتم للخلافة يقول خاتم بنى حاشم تجوز *a* امور بنى امية في الرعية
فلم أر مثل هذا انغصب حين *b* يغصب على الخلافة وأنتم
احق ببناء

٣٩ ^٥ وَجَدْنَا لَكُمْ فِي آلِ حَامِيَمٍ آيَةً تَأْوَنَنَا مِنَّا تَقِيٌّ وَمَعْرِبٌ

نعم بنى حاشم وآية قوله تعالى لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا أَنمُودَةً
في أَقْرَبِي قُلْ أَنَّمَا أَرَادَ احْفَظُوا لِقُرَابَتِي مِنْكُمْ لِأَنَّهُ لَيْسَ بَشَرٌ مِنْ
قُرَيْشٍ إِلَّا وَقَدْ وُلِدَ وَالْمَعْرِبُ الْمُبِينُ أَي بَيِّنَ الْخُرُوجِ مَعَهُمْ يَقَالُ
أَنَّهُ تَعَرَّبِي بَيِّنَ الْعَرَابَةِ وَرَوَى أَبُو عَمْرٍو تَقِيٌّ وَمَعْرِبٌ بِالرَّأْيِ أَي
١٠ خَالَ مِنَ الْخَيْرِ *d*

٣٠. وَفِي غَيْرِهَا آيَا وَأَيًّا تَتَابَعَتْ لَكُمْ تَصَبَّ فِيْنَا نَدَى أَلَشَّكَ مُنْصِبٌ

يريد *e* في غير آل حاميم آيات كثيرة قل الله تبارك وتعالى اسمه
أَنَّمَا يُرِيدُ أَنَّهُ يُدْعَبُ عِنْدَكُمْ أَرْجَسَ أَهْلُ آبِيَّتٍ وَيُطَبِّرْتُمْ تَطْبِيرًا
وَقُلْ عَزَّ وَجَلَّ قُلْنَا وَأَنْ ذَا أَقْرَبِي حَقُّهُ وَهُوَ جَلَّ اسْمُهُ *e* لِي

a) B تجوز. *b*) A حتى. *c*) die drei Worte nicht bei B;
vor ٣٩ haben CE folgenden Vers:

٢٨* وَبَدَلْتِ الْأَشْرَارُ بَعْدَ خِيَارِهَا وَجَدَّ بِنَا مِنْ أُمَّةٍ وَعَمِي تَلْعَبُ

dazu die Glosse: وَالْأَشْرَارُ بَنُو أُمِّيَّةٍ بَعْدَ خِيَارِهَا يَعْنِي عَلَى بَنِ

أَي سَالِبٍ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنَ كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ وَبَنِي حَاشِمٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ

وَجَدَّ بِنَا أَي أُرِيدُ بِنَا الْجَدَّ [وَهُوَ الْحَقُّ + E] وَهُوَ خِلَافُ الْبَنِي

يَعْنِي مَعْرِبًا *d*) Codd. noch معربا. أَي جَدَّ بِنَا فِي نَقْضِ آجَائِهِمْ وَهِيَ تَلْعَبُ

e) BD يقول. *f*) BDE + قَانَ مِنْ شَيْءٍ قَانَ يَقُولُ.

حَمْسَةً وَنَلَّسُولِ وَبَدَىٰ أَقْرَبِي وَقُوهُ ثُمَّ نَصَبَ مُنْصَبَ ائِى مُنْعَب
لِلشَّالِ فِينَا لَا يَقْدِرُ اَنْ يَنْدَوَّلَ عِذَهُ اَلْاَيَاتِ فِى غَيْرِكُمْ

٣١ بِحَقِّكُمْ اَمْسَتْ قُرَيْشٌ تَقْوَدُنَا وَبِأَقْدَامِنَا وَتَرْدِيْقِيْنَ نُرْكَبُ

يعنى بحق بنى عشم تقودنا بنو امية وتسوس امورنا اى غضبوكم
على حقاكم فصرروا الى الخلافة وانفذ يريد انفرج ويعنى بالقد معاوية
ابن ابي سفيان وارتديقان ونيا عنده عاخذنا يريد بن معاوية
ومعاوية بن يزيد يقول نودى ونركب بالخليفة وبوتى عنده
ومنيا a يريد من قريش يقدل لاحد سينم اميسر انقد

٣٢ اِذَا اَتَّصَعُوْنَا كَارِعِيْنَ نَبِيْعَةً اَنَّاخُوْنَا لِاٰخَرِيْ وَالْاَرِيْمَةَ اَنَّاخَبُ

اتصعونا ركبونا قبرا واحسن كارعون نه والاتصع ان يأخذ b برأس ابعير
فيهد عنقه ويضرب c بجرانه الارض d ثم يركبه e على عنقه يقول
اذا فعلوا هذا بنا على كرى منا قربوا الى بيعة اخرى واناخوا بنا
بعيرا آخر وجذبوا زمامه حتى يذل f فيضرب للبيعة والنقر علينا
مثلا مثل g اناخة ابعير وجذبه بالزمام وحوي يائى ذلك فيمكن h
كذلك ناباهة ونندرجه k

15

٣٣ رَدَاقِ ا عَلَيْنَا مَرَّ يَسِيْمُوَا رَعِيَّةً وَعَمِيْمُ اَنْ يَمْتَرُوَا فَيَحْلُبُوَا

اى يركبنا واحد بعد واحد على كرى منا يبياعون نه ونوده

a) Die Worte *عَاخَنَا* bis *مِنِيَا* nur in A; *نُوْدَىٰ* in der Hdscr. ohne diakritische Punkte. b) Codd. *بِيْمَد*. c) BCDE *بِيْمَد*. d) Codd. *بِالْاَرْضِ*. e) DE *بِيْرَكَب*. f) A *بِيْرُوَل* B *بِيْرُوَل*. g) A *قَبْل*. h) BDE *فَتَحْن* C *فَتَحْن*. i) A *بِيَا*. j) A *بِيَا*. k) A *بِيْنْدَرَجَه* C *تَدْرَجَه* DE *وَنَدْرَجَه*. l) Codd. *رَدَاقِ*.

فيترادفون علينا *a* وقوله لم يسيما رعيّة اى لم يرعا ولم يسوسوا *b*
 أمّة *e* غيرنا يقال اسام الماشية يُسيم اسامة اذا رعاها وعمّام اى
 عمّ بنى اميّة ان يستدروا اى يوثقوا *d* على الرعيّة الخراج والرّشا
 ظلماً فيحتلبون كما تُستدّر الناقة يُطلب *e* منيا الدرّة

١٣٤ 5 لِيَبْتَئِجُوا فَنَنْتَ بَعْدَ فَنَنْتَ فَيَفْتَصِلُوا أَفْلَاءَهَا ثُمَّ يَرَبُّوْا *f*

اى لِيَبْتَئِجُوا هذه الاخرى ثمّ اى اناخوعا فنننن بعد فنننن اى
 بيعة بعد بيعة فيفتصلوا افلاءها *g* اولادها بعد تمام الرضاع ثمّ
 يربحونها *h* ويربونها لبيعة وفنننن اخرى ثمّ يربوا يقال ربته اربّه
 ربلاء اذا غديته ابو عمرو اذا شدته يقال ربته وربته *k* ويروى
 10 ثمّ يربوا *l* يقال ربيت *m* القوم اى ملكتهم ويقال فصلته عن امّه
 وقتلته بمعنى قلت ليلى * اَنْ يُقَارِقَ مُقْلِبًا * *n*

١٣٥ أَقَارِبْنَا الْأَدْنُونَ مِنْهُمْ ه نَعْلَةً وَسَاسَنَّا مِنْهُمْ صِبَاعًا وَأَذُوبٌ

نَعْلَةً لِأَمِيّاتٍ شَتَّى وَم لرجل واحد وأذوب جمع ذئب منهم من
 بنى اميّة *p* لى لنا فى العداوة كعداوة بنى العلات يقول سياستهم
 15 لنا كسياسة الذئاب اى يعيثون *q* فينا كما تعيث *r* السباع
 فى البيائم

a) AC علينا. *b*) E يسيما. *c*) BDE رعيّة. *d*) A يوثقوا
 يربوا *f*) A ويطلب *e*) BDE. يطفروا D يطفروا C يطفروا BE
 يربوا AC *i*) BDE + يعنى. *g*) BDE + يركبوا BCDE
l) BC. ربيته وربته. *k*) Codd. يربوا B يقال ربيته اربيه
 منهم BD *o*) Codd. مقيلا. *n*) Codd. ربيت. *m*) يربوا
 يعيث ABC *r*) يعيث ABC *q*) اى BDE + *p*)

٣٦ نَمَّا فَادِدٌ مِنْهُمْ عَنيفٌ وَسَائِفٌ يَقْحَمْنَا تِلْكَ الْجَرَائِمُ مُنْعَبٌ

الثقائد يريد به الخليفة منهم من بنى امية وانعيف الذى يعنف
بهم ويخرق a والسائف عملهم يقحمننا يحملنا على القحم وفي
الأمور الصعبة والجرائيم اصول الشجر الواحد b جرتومة منعاب من
انعابهم السائف اذا جشمهم c ما لا طاقة لهم به

٣٧ وَقَالُوا وَرَثَمَا أَبَانَا وَأَمْنَا وَمَا وَرَثْتُمْ d ذَاكَ أُمَّ وَلَا أَبَّ e

يعنى للخلافة وكذبهم فقال ما ورثتم f ذاك g امهم ولا ابوم وقومه
ذاك يريد امر الخلافة يقال ورث يرث وراثه وارث وكن اصله ورث
فقلبت الواو ألفاً فصار ارث h

٣٨ يَرُونَ لَمْ فَضْلًا عَلَى آتْسَابٍ وَاجِبًا سَفَاغًا وَحَفُّ الْبِشَامِيِّينَ أَوْجَبٌ 10

٣٩ وَكَيْنَ مَوَارِيثُ ابْنِ آمَنَةَ الَّذِي بِهِ دَانَ شَرْقِيُّ لَكُمْ وَمَعْرَبٌ

مواريث جمع ميراث ومورث k وارث وتراث وابن آمنه يعنى الذى
صلح آمنه امه بنت وحب بن عبد مناف بن زحرة بن كلاب
ابن مرة بن لعب بن نوى بن غائب بن ثير بن مالك بن النضر
ابن كنانة بن خزيمه l بن مدركة بن ابياس بن مضر بن نزار 15
ابن معد بن عدنان m وأميا برة بنت عبد العزى بن عبد اندار

a) Nicht bei A. b) DE الواحد. c) C جشمهم. d) D

أورثتمهم. e) Bei G steht ٣٧ hinter ٣٨. f) DE ورثتمهم.

g) Nicht bei AC. h) A nur: فقلبت ألفاً, bei C auch dieses

nicht. i) BDG حقا. k) ABC وموارث. l) Nicht bei B.

m) Die letzten 4 Worte nicht bei AC.

ابن قُصَمَى بن كلاب بن مُرَّة بن كعب بن نُؤَيِّ بن غالب بن
 فهير بن مالك بن النصر بن كنانة *a* وقومه به دان اى اطلع وذل
 والشرفى والغربى من نزل الشرق والغرب يقال فلان شرف فى
 البلاد وغرب

٤٠ 5 فِدَى نَكَ مَرُوثًا اَبِي وَاَبُو اَبِي وَنَفْسِي وَنَفْسِي بَعْدَ بَانَسِ اَطْيَبُ

يريد النبى صلعم موروثًا قد ورثوك ونصب موروثًا على الحال يقول
 فيولاء الذين ذكرتهم فنفسى بعد باناس انيب كما قل ايضا

نَفْسِي فِدَاءُ رَسُوْلِ اَللّٰهِ فَلَ نُهْ مِي وَمِنْ بَعْدِهِ اَدْنَى نِنْقَلِيْلِ

٤١ بِاِ اَجْتَمَعَتْ اَنْسَابُنَا بَعْدَ فِرْقَةٍ فَتَحَسُّ بَنُو الْاِسْلَامِ نُدَى وَنَنْسَبُ

10 يقول ذعبت الترات انى كنوا علينا فى الجاعلية واتنلفت قلوب
 اناس على الاسلام بك *e*

٤٢ حَيَاتِكَ كَانَتْ مَجْدًا وَسَنَاءًا وَمَوْتِكَ جَدْحٌ لِّلْعَرَابِيْنَ مُوعَبٌ

حياتك يخاضب النبى صلعم واماجد اشرف والسناء بامد الرفعه
 والجح قطع الأنف يقال جدعت انفه وأجدح الله انف فلان ومثله

15 كشمته انفه والعرايين الواحد *d* عربيين وهو مَقْطَعُ الْأَنْفِ وَأَوْعِبَتْ
 استصلت والموعب المستأصل

٤٣ وَانْتَ اَمِيْنُ اَللّٰهِ فِي الْاَنْسِ كُنِيْمٌ عَلَيْنَا وَفِيْمَا اَحْتَازَ شَرْفٌ وَمَغْرِبٌ *f*

٤٤ وَنَسْتَخْلِفُ الْأَمْوَاتَ غَيْرَكَ كُنْزٌ وَنُعَذِّبُ نَوْكُنَّا عَلَى اَنْحَقِّ نَعْتَبُ

a) Von *بن نُؤَيِّ* an nicht bei ACE. *b*) *أَحْسَابُنَا*.

c) BDE فصارى كقلب واحد *d*) BDE جمع. *e*) ABDE اختار.

f) Bei G وفيما احتوى شرف وما اخترت مغرب.

ويروى وتستخلف *a* الاموات غيرك نُذِمَ اى يجعلون على ذر من مات خلفاً يقوم مقامه يوصى ائيه *b* وهم يزعون انك لم توص بأمر الأمة *c* عتبوا علينا فلو كذ نُعْتَبَ على الخف نعتبنا وندنا نُعْتَبَ على غير الخف يقول اذا مات غيرك وجدنا عند *d* خلفاً وانت لا خلف لك فى الدنيا يريد انذى صلعم يقول نحن عتبون نوة كنا نعتب على قوم احياء يرجعون وانما نعتب على الاموات

٤٥ وَبُورِكْتَ مَوْوِدًا وَبُورِكْتَ نَشِمًا وَبُورِكْتَ عِنْدَ الشَّيْبِ اذ اَنْتَ اَشْيَبُ

٤٦ وَبُورِكَ قَبْرٌ اَنْتَ فِيهِ وَبُورِكْتَ بِهِ وَمَا اَحَلَّ لِنَدَاكَ يَشْرِبُ

يقول بُورِكْتَ *e* يشرب *f* وبه وبالقبر وهو احل لذلك ويشرب مدينة الرسول صلعم وعلى احل بينه الاخير *g*

10

٤٧ تَقَدَّ غَيَّبُوا بَرًّا وَصَدَقَ وَتَنَبَّلًا عَشِيَّةَ وَاَرَكَ اَصْفِيحُ اَمْنَصَبُ

اى غيبوا بدفك برًّا وصدقة وتنبئل انعطية يقل انه بينوه ورجل تئل وهو الذى ينيبل انناس بمعروفه ابو زيد رجل نل بالمعروف وما كان نالاً وقد نل يندل *h* نثلا وتنبلا واصفيح للحجارة العراض على القبر والمنصب المنصوب واصفيح جمع صفيحة ومنصب بلا *i* عاء لان نفضه الواحد ووارك اى سترك

15

٤٨ يَقُولُونَ تَمْ يَمُوتَ وَمَوْلَا تَرَاثُهُ تَقَدَّ شَرِكْتَ فِيهِ بِبَيْدٍ وَأَرْحَبُ

a) DE ويستخلف. *b*) A يوحى ائيه bei C fehlen die beiden Worte. *c*) BD الامر. *d*) AC منه. *e*) ABC بُورِكَ.

f) B ييشرب. *g*) B واحكامه اناحرين. *h*) B ينيبل. *i*) CDE مشترك.

تقول *a* بنو أمية ليست للخلافة من نراث اندى صلعم وولوا *b* انها وراثة *c* لئان نبديل وأرحب وثما حيان من عمدان نصيب فيها ونقد لام القسَم قل امرؤ انقبس

كَذَبْتَ نَقْدَ أُصْحَى *d* عَلَى أَمْرٍ عَرَسَهُ فَمَنْعَ عَرَسِي أَنْ يَزْنَ *e* بِهَا الْخَالِي *f*
٤٩ ٥ وَعَاكَ وَذُحْمٌ وَالسُّكُونُ وَحَمِيرٌ وَكِنْدَةُ وَالْحَيَّانُ بَكْرٌ وَتَغْلِبُ

اى وشركت فيه عاك وذحم وحذو القبايل فى الخلافة لولا انيا ميراث
قل *g* ابن اندى النسابون من معد يقوون عاك بن عدنان
اخو معد بن عدنان ويحتجون ببيت *h* العباس بن مرداس

وَعَاكَ بِنُ عَدْنَانَ اتَّذِينَ تَلْعَبُوا بِغَسَّانَ حَتَّى يُرِدُوا كُلَّ مَطَرٍ

10 وَأَعْمَلُ أَيُّمَنُ يَقْوُونَ عَاكَ بِنُ عَدْنَانَ *k* بِنُ النَّصْرَ بِنُ عَبْدِ اللَّهِ بِنُ

الأزد ويحتجون *l* بتلبينهم *m* فى الحج وذنت التلبية عاك اياك
عانيه عبادك ايمانيه كما تحج اثنائه وذحم اسمه مالك بن عفير
ابن عدى بن الحارث بن مرة بن ادد وكندة وحمير ابنا سبا بن

يشجب بن يعرب بن قحطان بن النميسع بن تيمم بن نبت *o*

15 وَبَكْرٌ وَتَغْلِبُ ابْنًا وَأَثَلُ بِنُ ذُحْمِ بْنِ أَصْحَى بِنُ دُعْمَى بِنُ جَدِيلَةَ

ابن اسد بن ربيعة بن نزار

a) AC يقول. *b*) BD ولو. *c*) AB وراثة. *d*) AD اصحى.

e) B بيزن. *f*) ABC الحالى. *g*) Nicht bei AC. *h*) E بقول.

i) C تلبسوا E نعاله تغلبوا B تلعبوا Collator bei B تلعبوا C

k) ABCD عدنان. *l*) BDE وهم محتجون. *m*) AC فى تلبينهم

n) BD حمير. *o*) ABD سم.

٥. وَلَا تَنْتَشَلَتْ a عِضْوَيْنِ مِنْهَا بِحَايِرٍ وَكَانَ لِعَبْدِ الْقَيْسِ عِضْوٌ مَمْرَبٌ

انتشلت اخذت b منها نصيبا والانتशल استخرج اللحم من القدر
بالنشل يقول نولا تراه نال c يحابر منها ايضا ويحابر بن مالك
ابن ادد بن زيد وعمو مراد وانما سمى مرادا لانه اول من تمرد
باليمن عبد القيس بن نضير d بن ائسى بن دُعَمَى بن جديلة e
وممرَب تَمَّ يقول نولا تراه لأصاب عبد القيس عضوا f تماما g
ينقص منه شيء يقال h عضو وعضو

٥. وَلَا تَنْتَقَلَّتْ i مِنْ خِنْدِفٍ فِي سَوَاعِمٍ وَلَا تَقْدَحَتْ قَيْسٌ بِنَا تَمَّ أَنْقَبُوا

يقول كانت تنتقل من خندف في سوى خندف واقندحت بينا k
قيس اى اوقدت بينا l نارا ولائقاب اشعال النار m وخندف بنت
حلوان بن عمران بن الحلف n بن قضاة بن مالك زوجة انبىاس
ابن مضر انقبوا نارا او روحا o يقال تَقَبَّتِ النارُ وَأَنْقَبْتِنَا

٥. وَمَا p كَانَتْ الْأَنْصَارُ فِينَا أَذْنَةً وَلَا غَيْبًا عَيْنًا إِذَا النَّاسُ غَيْبٌ q

يقول نولا تراه النبى صلعم وان عمل r بينه احق بالخلافة و
وركتته لسان من ذكرت من القبائل كلهم شركاء في الخلافة وكانت
قريش وغيرها سواء في ذلك والانصار خاصة كان يكون لهم s اوفر
15

a) AC وانتشلت B ولا انتشرت b) BDE + اخذت c) عضوين اى اخذت + BDE

e) B لنا c) لنا ان DE ثلاث d) بحير c) e) Von دعَمَى
bis جديلة nicht bei E. f) AC عضو تَمَّ g) Von يقول bis
تماما nicht bei B. h) DE + عضو. i) AC انتقلت k) B منها.
l) A نيا. m) AC اشتعال. n) BDE الحارث. o) B نيا.
p) E ولا. q) A غيبوا. r) E nur وأحل. s) Nicht bei AC.

انصيب نُصِرْتَهُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا انْصَارَ عَنِ النَّاسِ غَيْبٌ عَنِ نَدْبِ
لِلْخِلاَفَةِ وَالْأَمْرِ وَنَدَانَتْ الْإِنصَارَ لَا تَغِيْبُ عِنْدَنَا نَوْلًا تَرَاتِ النَّبِيَّ
صَلَّمَ وَيُقَالُ غَيْبٌ وَغَيْبٌ *b*

٥٣ عُمُ شَبَدُوا بَدْرًا وَخَيْبَرَ بَعْدَهَا وَيَوْمَ حُنَيْنٍ وَالْأَمَاءُ تَنْصَبُ

٥ يَقُولُ الْإِنصَارُ شَبَدُوا عَدُوَّ الْحُرُوبِ وَأَثَرُوا فِيْنَا أَثَرًا جَمِيْلًا

٥٤ وَعَمَّ رَثْمُوعًا غَيْرَ ضَارٍّ *d* وَأَشْبَلُوا عَلَيْنَا بِأَرْوَافِ أَنْقَنَا وَتَحَدَّبُوا

أَي رَثْمُوعًا دَعْوَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْإِسْلَامِ أَيْ قَبِلُوْعًا وَعَطَفُوا
عَلَيْنَا كَمَا تَرَامُ الْفِتَاةُ وَنَدَعَا يَقْبَلُونَا غَيْرَ ضَارٍّ *d* أَيْ قَبِلُوا دَعْوَةَ
الْإِسْلَامِ وَهُمْ يُدْرَعُونَ عَلَى قَبُولِنَا وَأَشْبَلُوا أَشْفَقُوا بِأَرْوَافِ أَنْقَنَا أَيْ

١٠ قَتَلُوا عَلَيْنَا ضَائِعِينَ وَأَرْوَافِ أَنْقَنَا يَرِيدُ الْأَسْتَنَةَ وَتَحَدَّبُوا أَشْفَقُوا
رَثْمُوعًا يَعْنِي *f* الْإِنصَارَ قَبِلُوا النِّضَاعَةَ لَمْ يَعْطَفُوا ضَائِعِينَ *g* وَلَا
دَرَجِينَ *h* وَالضَّرُّ تَعَطَّفَ يَقَالُ ضَارٌّ عَلَيْهِ وَضَارَّتْ *i* أَنَا عَلَى
كَذَا وَكَذَا أَيْ عَطَفْتَهُ أَنَا عَلَيْهِ عَذَا قَوْلُ أَيْ عَمَرُو

٥٥ قَانَ عِيٍّ لَمْ تَصْلَحْ حِيٍّ *h* سَوَاحِمٌ فَإِنَّ ذِيَّ *l* أَنْقَرِيٍّ أَحَقُّ وَأَقْرَبُ

١٥ ذُووِ أَنْقَرِيٍّ بَنُو عَشْمٍ يَقُولُ فَإِنَّ كَانَتْ الْخِلاَفَةُ لَمْ تَصْلَحْ فِي أَحَدٍ
مِنَ الْعَرَبِ إِلَّا فِي قُرَيْشٍ لِأَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ قُرَيْشٍ فَقَدْ أَبَانَ *m*
النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ عَلِيًّا *n* عَلَيْهِ السَّلَامُ أَحَقُّ مِنْ قُرَيْشٍ وَسَوَاحِمٌ يَرِيدُ

عن نَدْبِ *a*) B رسول. *b*) Bei A stehen die drei Worte vor.

بَرِيدِ *f*) BDE. *c*) ABCD رَثْمُوعًا. *d*) E ضَارٌّ. *e*) ABCD رَثْمُوعًا.

أَبَانَ *i*) ABCD. *g*) AC أنيب. *h*) Nicht bei B. *j*) ABCD بقوله رَثْمُوعًا.

فَقْرَابَاتِ *m*) AB. *k*) BD تقوم. *l*) Ibn Qut إذا فذوو. *n*) AB

أَنْ نِيْحًا. *n*) B على AC haben على B nicht.

سوى فريش وفونه فان في لم تصلح يعنى للخلافة a

٥٦ وَالْأَفْقُولُوا غَيْرَعَا تَتَعَرَّفُوا b نَوَاصِيئًا تَرْدَى بِنَا وَعَى شَرْبٌ c

غيرها يريد هذه الكلمة اى الائمة من فريش فان زعنم اتينا
تصلح في غير فريش تتعرفوا نواصي الخيل لانتكم تُعَرِّونَ d ان
ادعيتم بياء e ولم يذكر الخيل فقال نواصيئنا ومثله كثير في الشعر
قل طرفه

عَلَى مِثْلِيَا مَضَى إِذَا قَلَّ صَاحِبِي أَفَّا تَيْتَنِي أَفْدِيَاكَ مِثْيَا وَأَفْنَدِي

وتردى من الرديان والتردى ضرب من مشى الخيل شرب صنومر
من طول المضمار وهو جمع شارب ويقال شرب وشرب فينى
شاسب وشارب f

10

٥٧ عَلَامَ إِذَا زَارَ g الزُبَيْرَ وَذَفَعَا بِغَارَتْنَا بَعْدَ الْمَقْدَبِ مِقْدَبِ

علام يريد على ما ذا زار h الزبير وذفع بغارتنا مقذب ممتا
لأئمة ادعياء k الخلافة والزبير هو ابن الماحوزا الشرى m رجل من
بنى تميم كان خراجياً واسم ماحوزا يزيد بن مساحف n بن زيد
ابن صباح o بن زبيد p بن سليل بن يربوع قتله عتاب q بن

15

a) BDE + وولايئب . b) Ma'ahid ينعرفوا . c) شرب BC .
ebenso Ag. IV 117 Ma'ahid .تشرب . d) A + وتكاربون .
e) A نيا . f) Die Glosse fehlt bei B ganz . g) Codd زرنا
vgl. aber die Glosse, nur G زار . h) CE زرنا . i) ABC لانتهم
k) ABD ادعوا . l) BD الماخور E الماخور . m) B الشارى .
n) ACDE مساحر B مساحر E منحو . o) صباح AC . p) زبيد B
CD زيد . q) D غيت .

ورقة a انيربوي على باب اصبين وكن عتاب والبا علينا وذف بن
الأزرق كن خارجياً وواحد انقانب مقنّب وهو جماعة من الفرسان
قل ابو عمرو والنزير بن محوز b انتميمي وذف بن الأزرق الحنفي
من بنى الدول e والمقنّب الف فرس الى خمسين فرس يريد زارة
5 مد مقنّب ويروى علام اذا زرد d النزير وذفعا

٨٨ وَشَدَّ عَلَى أَرْمَاحِدٍ بَدَعَاتِنَا وَحَوِيلِنَا عَنْكُمْ شَبِيبٌ وَقَعْنَبُ
وشاد حلك وحدر دمه قل الاعشى

وَقَدْ يَشِيبُ عَلَى أَرْمَاحِدٍ أَبْضُلُ

يقول من يملك اذا حلك شبيب وقنّب لانّنا حلكا وكلنا ادعيا
10 للخلافة وهو شبيب e بن يزيد f بن نعيم بن عمرو بن شراحيل
بن مرة بن انيمم للرجي على الحج وقنّب منهم g خارجي
ايضا h وقوله وحويلنا عند اراد تحويلنا عن قريش قل ابو عمرو
وقنّب رجل من بنى شيبان ادعيا للخلافة

٩٩ نَقْتَلِبُ i جِيلاً فَجِيلاً تَرَاهُ k شَعَثَرُ قُرْبَانَ بِسْمِ يُنْقَرِبُ l

15 جِيلاً فَجِيلاً جِيشاً فَجِيشاً m وَخَلَقَ بَعْدَ خَلْقِ وَالشَعَثَرُ النُّبْدُنُ
التي تُبْدَى الى البيت. نُشَعْرُ بِسْمِ او حديدة وواحدة الشعثر
شعيرة يقول تجعل قتل الخوارج قربة الى الله كما تُقَرَّبُ n اشعثر الى

a) ABCD زرق. b) BD انجور E انخور. c) BD انديل.
d) ADE زار. e) BDE وشبيب عو. f) D زيد. g) Nicht
bei C. h) C + منهم. i) BD نقنّب. k) D ترأه. l) EG
بنتقرب. m) A nur جيلا مجيشا. n) A بنتقرب.

- الله *a* وقومُه بئذ اى بالخوارج قل ابو عمرو وقومُه جيلا بعد جيل
 اى امة بعد امة وشعثُر ذبائح
٦. نَعَلَ عَزِيْرًا اَمَدًا سَوَفَ يَبْتَلِي وَذَا سَلَبٍ مِّنْكُمْ اَنْيَقُ سَيَسْلُبُ
 اى نعلَ عَزِيْرًا قَد اَمِنَ الآذَنَ عِنْدَ *b* نَفْسِهِ سَوَفَ يَبْتَلِي بَبْلِيَّةٍ
 وَنَعَلَ *c* رَجُلًا مِّنْكُمْ ذَا سَلَبٍ اى *d* *x* مَ يَسْلُبُ وَهُوَ مُعْجَبٌ بِنَفْسِهِ 5
 وَعِزَّةٌ وَاَمَدًا *d* سَيَسْلُبُ *e* اَنْيَقُ اى مُعْجَبٌ *f*
٧١. اِذَا اَنْتَجَوْا لِحَرْبِ الْعَوَانِ حَوَارِجًا وَحَنَ شَرِيْبٌ بِلَمَدِيَّةٍ *h* وَتَنْصَبُ
 قَوْمُهُ اِذَا اَنْتَجَوْا لِحَرْبِ الْعَوَانِ يَرِيْدُ اَنْ يَسِرَ السَّلَاحَ مَنِئِبًا وَتَبْيِيْحِيْحِ
 وَكَثْرَةَ اَلْقَتْلِ كَمَا وَضَعْتَ اَلنَّفَقَةَ مَ فِى بَطْنِهَا فَضَرِبَهُ مِثْلًا لِحَرْبِ
 يَقُلُ اَنْتَجَبْتَ اَلنَّفَقَةَ اِذَا وَضَعْتَ وَبَيْسَ بِقَرِيْبٍ اَحَدًا وَتَنْجَبُ اَحْلِيَا 10
 وَتَنْجَبِيْنَا اِذَا وَبَيْتَ تَعْبَدِيْهِ وَقَوْمُهُ شَرِيْبٌ وَتَنْصَبُ اِرَادَ اَلْقَوْسَ
 لِاَنْبِيَا تَتَّخِذُ مَنِئِبًا وَاَلشَّرِيْبُ اَنْ يُشَقَّ الْعَوْدُ فَيَتَّخِذُ مِنْ كُلِّ شِقَّةٍ
 قَوْسًا وَاَمَدِيَا اَلسِيْمَاءَ لِاَنَّ فَيْبِيَا اَمُوْتَ وَتَنْصَبُ شَاكِرَةً وَحَنَ [حِيْنَ *i*]
 اَنْبَضُوْا *k* عَنِئِبًا فَرَمَوْا وَاَلْعَوَانُ اَلَّتِى حَوْرِبَ قَبْلِكَ مَرَّةً اُخْرَى فَبِيْ
 اَشَدَّ وَاَقْوَى لِاَنْبِيَا قَد مَرِنْتَ قُلْ حَنَ شَرِيْبٌ اى صَوْتَتْ فَيْبِيَا اَلْقَوْسَ 15
٧٢. فَيْبِيَا نَاكَ اَمْرًا قَد اُشْتَمْتَ اَمْرًا *l* وَدَلِيْبِيْمًا *m* اَرَى اَسْبِيْبِيْدَ تَتَّقَضِبُ

- a*) Von *k* an nicht bei B. *b*) C عن. *c*) AC او نعلَ
d) E او. *e*) BDE + قَوْمُهُ *f*) BDE سَيَسْلُبُ
g) A (auch in der Glosse ständig) اَنْتَجَوْا. *h*) CE للمنديّة.
i) nicht in den codd. *k*) A اَنْبَضُوا BCDE
l) Ibn Qut, G وجوعه. *m*) Ibn Qutaiba ودلار.

فَوَيْلٌ لِّكَ أَيُّامًا تَعْمَى وَيَمُدُّ عَلَيْكَ يَوْمَاتِكُم مِّنْ أَمْرِ الْعِزَّةِ وَمَتَّعْنَاكَ فِيهَا مَا نَحْنُ مُنْقِضِينَ ۗ وَإِنَّكَ بِرَأْسِ عَرْشٍ لَّهُ يَوْمَئِذٍ يُرَىٰ بِهَا السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ كَأَنَّهُمَا حَدِيْقَتَانِ ۗ وَإِنِّي لَأُبْرِيئُكَ مِنَ الشُّرَكَاءِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنِّي ۗ بَلْ لَأَكْفِيَنَّكَ اللَّهُ عَذَابَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ ۗ وَتَعَجَّبَ مِنْهُ إِذْ شَنَّتْ وَنُشِنْتَ وَيَقُولُ شَنَّتْ وَأُنشِنْتُ قُلِ انظُرْ إِلَىٰ حَكِيمٍ
شَنَّتْ b شَعْبٌ أَلْحَمِي بَعْدَ النَّتْمِ ۖ وَشَجَاكَ أَيَّوْمَ رُبْعِ أَمَقَامِ

أَيُّ يَا نَك مِنْ أَمْرٍ مَا كَانَ عَجَبَ شَأْنِهِ وَقَدْ أُشِنْتَ أَمْرًا أَيُّوْمًا 5
وَيَا نَك مِنْ دُنْيَا أَرَىٰ أَسْبِيًّا تَنْقُصُ وَتَنْقُصُ قُلِ أَبُو عَمْرٍو تَفَرَّقَتْ
أَسْبِيًّا أَحِبًّا لِأَوَّاحِدٍ سَبَبٍ وَتَنْقُصُ تَنْقُصُ e وَانْقُصَ انْقُصَ
يَقُولُ قُصْبُهُ يَقْصِبُهُ وَسَيْفٌ قُصَابٌ قُلِ

وَيَسِيْبٌ d رِيحٌ أَمَوْتٌ مِّنْ تَلْقَائِهِمْ ۖ وَخَشِيْتُ وَقَعَ مُبْتَدِ قُصَابِ
يُرْوَضُونَ دِينِ اللَّهِ صَعْبًا مُحْرَمًا ۖ بِأَفْوَاعِهِمْ وَأَتْرَاقِ الَّذِينَ أَصْعَبُ

10 يُرْوَضُونَ دِينِ اللَّهِ f يُفَسِّرُونَ عَلَىٰ مَا يَبْتَغُونَ يَسْتَلُونَ فِيهِ وَيُرْحَصُونَ
مَ لَهُ يَرْحَصُهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَالْمُحْرَمُ الصَّعْبُ الَّذِي لَا يُدْتَلُّ بِالرُّكُوبِ
يَقُولُ بَعِيرٌ مُحْرَمٌ وَفِي الْمَثَلِ يَرْكَبُ الصَّعْبَ مِنْ لَا ذَنْبَ لَهُ أَيُّ
يَتَجَشَّسُهُ مِنَ الْأَمْرِ مَ لَا بُدَّ مِنْهُ عَلَىٰ مَشَقَّةٍ مِنْهُ اضْطِرَّارًا أَيْدِيهِ وَيُقَالُ
بَلْ يُرْوَضُونَ يَذَلُّونَ بِأَسْنَدِهِمْ يَقُولُ الَّذِينَ يُرْوَضُونَ ۖ أَصْعَبٌ وَأَحْوَجٌ
إِلَى الرِّيحِ حَتَّىٰ يَرْجِعُوا h إِلَى الْحَقِّ قُلِ أَبُو عَمْرٍو مُحْرَمٌ مِنَ الْإِبِلِ
15 الَّذِي لَهُ يَرْكَبُ وَمِنَ السَّيَاطِ الَّذِي لَهُ يُضْرَبُ بِهِ وَقُلِ الْإِعْشَى

تَرَىٰ عَيْنَيْكَ صَعْوَاءَ فِي جَذَبٍ مَّقْبًا تَرَاقِبُ كَفَىٰ وَأَلْقَطِيْعَ أُمُحْرَمًا

a) ABC عظيم. b) ABC شَنَّتْ. c) Von قُلِ bis تَنْقُصَ

bei E ausgefallen. d) AB ويشيب, DE وشممت. e) BD حَقَّقَ.

f) BDE يروضونه. g) A + الذين. h) Codd. يرجع

٦٤ إِذَا شَرَعُوا يَوْمًا عَلَىٰ أَعْيُنِي فَتَنَنَّهُ *a* تَسْرِيفُكُمْ فِينَا عَنِ الْأَحْقَفِ أَنْدَبُ

شروعوا اظہروا ومنہ قول اللہ تبارک وتعالیٰ شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ اِی اظہر *b* وردوا *c* السنۃ الہی شرعب الذی *d* قل الوند الفِراش والعاقر الحاکر لا یضربہ غیرہ وادعوا زیادا وقولہم فی العبر انہ انزنا فطریقکم یعنی السنۃ الہی سنوح منتبہ سنۃ الذی صلعم حائزہ ⁵ عن الطریق الواضح ولحق البین وأنذب مائل ولجمع نذب

٦٥ رَضُوا خِلَافَ الْمُؤْتَدِينَ وَفِيهِمْ مُحِبَّةٌ أُخْرَىٰ تُصَانُ وَتُحَاجَبُ *e*

المؤتدين یعنی الذی صلعم وأحل بہتہ محبۃ خصلة قد خبروہوا عندہم لا یظہرونیبا وذلوا الخبۃ انہم ذلوا الخلیفۃ افضل من الرسول حتی قم الی عشم رجل فقل یا امیر المؤمنین اخیفک *f* انذی ¹⁰ خلفتہ فی مالک وأحلک عوا اعظم قدرا عندک ام رسوک الذی ترسلہ فی حاجتک قل بل خلیفتی قل ذلت اعظم قدرا عند اللہ جل ذکرہ وقول ابو عمرو ومحبۃ صلالة ینتمونیا عندہ عن النس *h* ^{٦٦} وَإِنْ زَوَّجُوا أَمْرَيْنِ جَوْرًا وَبِدْعَةً *g* أَنْخُوا *g* لِأُخْرَىٰ ذَاتٍ وَدَقِيقٍ تُخْضَبُ *h*

زوجوا جمعوا بین الجور والبذعة وقولہ جورا وبذعة تفسیر لقولہ ¹⁵ أمرین ویقال انہ نیروج کلامہ وأمرہ ویزاوج *i* ویروی اضافوا لأخری ای داروا حول بدعة أخرى ذات ودقیق قول ابو عمرو وانہا الحیة وودعوا بحراحا فشبه الداعیة ببی یقول ان یمعوا *k* بین بدعة

a) G بدعة. *b*) A اظہر. *c*) ABC ورد. *d*) AC الا
 ی الی B *e*) Bei G steht ٦٥ vor ٦٤. *f*) AC خلیفک
g) G انخوا. *h*) Vers ٦٦ bei G vor ٦٥. *i*) A ومرآح C
k) جمعوا A.

وجور ائتمسوا اخرى ليضموا اليها *a* وتخطب تصاد الى غيرهما
قل ابو عمرو *b* زوجوا جمعوا امرا الى امر آخر ذات ودينين

٦٧ أَتَجُّوهُ وَتَجُّوا فِي بَعْدٍ وَبِعِضَةٍ فَقَدْ نَشَبُوا فِي حَبْلِ عَمِيٍّ وَأَنْشَبُوا

يقول ناجوا *c* وَأَتَجُّوا غيرهم في تبغيص آل الرسول صلعم وبعد
٥ من المبعدة والبغضة ونشبو علقوا في حبل عمي وأنشبو غيرهم
أى اعلقوا

٦٨ تَفَرَّقَتِ الدُّنْيَا بَيْنَهُمْ وَتَعَرَّضَتْ لِنَجْمٍ بِلِنَظْفٍ الْأَجْنَاتِ فَاشْرَبُوا

ويروى فاشربوا أى تفرقت الدنيا وتعرضت لنجم بالنظف وهى اماء
التشير والتقليل جميعا ويقال للبكر نُظْفَةٌ وَالْأَجْنَاتُ جمع آجن
١٠ وعو المتغير يقال آجن اماء يآجن ويآجن آجونا وآجنا واشربوا أى
سُقُوا يقال شربت انا واشربت غيرى ومن روى *d* فاشربوا أى
كذبوا ويقال اشربوا خلصوا بالحرام أى خنط قلوبهم حب الدنيا
ومنه قوله تعالى فَاشْرَبُوا فِي قُلُوبِنَا أَعْوَجَّ أَيْ حَبَّ الْعُجْبِ وقوله
بالنظف الْأَجْنَاتُ أى باليهام المتغيرة ضربه مثلا للحرام *e* يقول
١٥ انشقت *f* الدنيا عليه بالندر والمشرب *g* من غير *h* حتى

٦٩ حَدِيثِيكَ رَبِّ أَتَدْسُ مِنْ أَنْ يَغْرِي كَمَا غَرَّمُ شَرِبَ الْحَيَاةَ أَمْتَصَبَ

حديثك رحمتك أى اعوذ برحمتك من أن *i* يغرنى ما غرمت فيما ارتكبوا

a) Von *b*) B + بن العلاء *c*) B

واشربوا und so ständig weiter. *d*) Von *e*) Von *f*) BD انسفت E انسفت

انسفت E انسفت B. *f*) BD انسفت E انسفت B. *g*) C وانشرب *h*) A وغير *i*) ABC nur (أ).

C انسفت *g*) C وانشرب *h*) A وغير *i*) ABC nur (أ).

من ظلم عمل البيت يعنى بنى امية والمنصب الذاهب وقوله
حنانيك اى حننا حننا كما يقول حننا حننا تكريرا فجمعهم في
لفظ الارجاز وارتفع شرب بيغرى اراد من ان يغرى شرب الحية
كما غرم ويقال نصب الماء ونصب واحد مخففا ومشددا

v. اِذَا قِيلَ عَذَا لَلْحَقِّ لَا مَبْدَأَ دُونَهُ فَانْقَضِيَتْهُمُ a فِي اَنْعَى b حَسَرَى وَنَعَبَ 5

ويروى فانقضاهم جمع نضو نفض وانقاص ويقال نضو سقر ونقض
سفر ويبلو سفر اى رجع سفره ويقال انقضاء السفر اى عزه d
والحسرى جمع حسيه بمعنى محسور وهو انتعب f ونعب جمع
لاعب وهو المعبى g يقول موضع h ابدل في i ابدل دائم فبى
ضلع معينة k ورفع الحق بهذا وهذا بالحق ويقال حسرت ابدلهم 10
ولا يقال حسرت

v. اِنَّ عَرَضْتَ دُونَ اَضْلَالَةِ حَوْمَةَ اَخْضُوا اَيْنَا سَاتِعِينَ وَاَوْتَبُوا

اخضوا اينا اى الى الحومة وحومة كل شىء معظمه ومجتمعه ويقال
وتب عو ووتب غيره يقول هم يتبعون الضلال والفتنة فاذا عرضت
فتنة او ضلال دخلوا اينا وعرضت ظنرت يريد اخضوا اينا 15
خبلهم اى الى الفتنة وهم ضعف في الحق فووتبوا خبلهم ساتعين
راضين بذلك

v. وَقَدْ دَرَسُوا الْقُرْآنَ m وَاقْتَدَحُوا بِهِ فَدَلُّنَا رَاضٍ بِهِ مُتَحَكِّبٌ

- a) منفرد C منفردا BDE. الحق G للحى BD. فانضوهم G.
d) BDE احزنه. e) Nicht bei ABC. f) DE المتععب.
g) ABCD المعنى. h) A توضع. i) Nicht bei B. k) A
معينة BD معينة. l) DE ادخلوا. m) A اقرن.

يقول ٤ درسوا القرآن وعرفوا ما فيه واقتلحوا *a* به من انقلج اي
ظفروا بما يريدون فذلكم راض بذلك ومنتخب مجتمعا

٧٣ فَمِنْ أَيْنَ أَوْ أَنَّىٰ وَكَيْفَ ضَلَلْتُمْ عَدَىٰ وَأَيُّوَىٰ شَتَىٰ يَيْمٌ مِّنْ شَعْبٍ

يقول كيف ضللتهم *b* عدى وايوى قد تشعب بهم وفرقتهم على ما
٥ احبوا وارتدوا من النبى وشتى متفرقة وحو من الشنتات والشتت
انفرت وانشعب مثله ومنه طى اشعب وطباء شعب وقيل الايادى
تبايع من اشعب * وانضال رفع بكيف وعدى نصب على الحال *d*

٧٤ فَيَا مُوقِدًا نَارًا نَغِيرَكَ ضَوْءَهَا وَيَا حَاسِبًا فِي غَيْرِ حَبْلِكَ تَحْضِبُ

يا موقدا نارا حربه مثلا يقول تنعصب *e* من لا تنفعك *f* العصبية
١٥ له اى تسعى فى غير انضلاج منه وتحتقب الاثر *g* من غير (ممرزة *h*)
ولا نفع كالحضب نغيره ونصب موقدا وحاسبا لانه نكرة موصوفة *i*
بالنار وضوءها رفع باللام والمعنى نغيرك منفعتيا وأراد به نار الحرب
وقونه فى غير حبلك تحضب فى من *k* صلة تحضب

٧٥ أَسْمُ تَرْتِي مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ أَرْوَحُ وَأَعْدُوا خَائِفًا أُنْرَقِبُ *m*

٧٦ ١٥ دَلَّتْ جَانُ نُحْدَتٍ وَكَأَنَّمَا يَيْمٌ يَنْقَى *n* مِنْ حَشِيَّةِ أُنْعُرٍ أَجْرِبُ

جان من الجناية يقول كالتى قد جنبت ذنبا او احدثت *p* بدعة

a) C اقتلحوا u. so weiter. *b*) DE + يكون. *c*) A سماح
B والتضال فكيف وعدا نصب على الحال *d*) B تبايع CDE نتاج
CDE ebenso, nur fehlt فكيف, bei DE وحدى richtig für الحال.
e) A تنتعب. *f*) C ينفعك. *g*) Codd. بالآثر. *h*) A مدرية B
منحرب. *i*) AC موصوفة. *k*) B غير. *l*) E فى. *m*) A منقرت.
n) E انقى. *o*) E انعار. *p*) BDE وحدثت.

حتى أُجَنَّبَ a وَأُقَصِيَ كَتَى أَجْرَبُ أُتَقَى بِآلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْعَرَبُ
لِلْجَرِّ يَقُولُ كَمَا يُتَقَى بِعَيْرِ b أَجْرَبُ بِاتِّقَاءِ آيَاتِي وَرَفَعِ أَجْرَبُ
بَيْنَتِي بِئِمٍّ مِنْ صِلَةِ يَتَقَى

٧٧ عَلَى آتَى جَرَمٍ أَمْ بِأَيَّةِ سَبِيْرَةٍ أَعْنَفُ فِي تَقْرِيطِهِمْ وَأُوذِبُ c

أَعْنَفُ الْأَمُّ يُقَالُ عَنَّفَهُ تَعْنِيفًا إِذَا عَذَّبَهُ وَالتَّقْرِيطُ مَدْحُ الرَّجُلِ حَيًّا 5
وَالنَّوَاءُ عَلَيْهِ d يُقَالُ فَرَّضَهُ يَقْرُضُهُ تَقْرِيطًا وَالتَّنَائِبُ مَدْحُ الرَّجُلِ مَبْتَنًا
وَأَعْنَفُ أُوْذِبُ وَالتَّنَائِبُ التَّنَوُّبُ أَي عَلَى آتَى جَرَمٍ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ
أَعْنَفُ أَمْ بِأَيَّةِ سَبِيْرَةٍ أَي جَوْرًا سَارُوا فِي النَّاسِ

٧٨ أُنَّسَ بَيْنَهُ عَزَّتْ قَرِيْشٌ فَاصْبَحُوا e وَفِيهِمْ خَبَاءُ الْمَكْرَمَاتِ الْمُتَنَبِّ

وَيُرْوَى فَاصْبَحَتْ يَعْنِي قَرِيْشًا فَاصْبَحُوا يَعْنِي بَنِي عَاشِمٍ يَقُولُ 10
عَزَّتْ f قَرِيْشٌ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفِيهِمْ يَعْنِي فِي بَنِي عَاشِمٍ خَبَاءُ
الْمَكْرَمَاتِ الْمُتَنَبِّ الْمَمْدُودُ بِالتَّنَبُّ وَحَوْ حَبْلٍ لِخَيْمَةٍ وَجَمْعُهُ أَنْتَابٌ
وَيُرْوَى وَفِيهِمْ بِنَاءُ الْمَكْرَمَاتِ الْمُتَنَبِّ أَي مَمْدُودٌ وَلَا g يَزُولُ عَنْهُمْ أَبَدًا

٧٩ مَصْفُونٍ فِي الْأَحْسَابِ مَحْضُونَ تَجْرَمُ h لَمْ أَمَّا حَصُ مِنْهَا وَالتَّصْرِيحُ الْمُتَنَبِّ

التَّجْرِمُ اللَّوْنُ وَالتَّجْرِمُ الْأَصْلُ وَكَذَلِكَ التَّنَجَّارُ وَالتَّحْصُ التَّحْصُ وَكَذَلِكَ 15
التَّصْرِيحُ وَمِنْهُ أَبَدَى التَّصْرِيحُ عَنِ الرَّغْوَةِ h وَالتَّنَبُّ الَّذِي لَا خَلْفَ
فِيهِ نَقَى مِنْ الْمُعَاتَبِ وَمِنْهُ قَوْلُهُمْ أَي الرَّجَالُ i الْمُتَنَبِّ مَصْفُونٌ

وَأَكْذَبُ c) G 'Aini III 113. b) بعيرٌ. A. a) اجنب B.

d) Die beiden Worte nicht bei DE. e) 'Aini III 113 فاصبحت.

f) AC عزت. g) BDE لا. h) الدعوة BC. i) DEB
الرجل الرجل.

مَبْرُؤُونَ مِنَ النَّدَسِ وَالرَّفْعِ فِي النَّدَجْرِ بِمَحْضُونَ « اى محض تجرّم
 ٨. خِصْمُونَ أَشْرَافُ بِيَامِيمٍ سَادَةٌ مَصَاعِيمُ أَيَسَارٌ إِذَا النَّاسُ أَجْدَبُوا
 خِصْمُونَ سَادَةَ الْوَاحِدِ خِصْمٌ قُلُوبَةٌ

* فَاجْتَمَعَ الْأَخِصْمُ وَالْخِصْمُ *

٥ وَيَامِيمٌ أَيْضًا أَسَادَةُ الْوَاحِدِ يُيَمِّمُ وَأَجْدَبُوا قَاحَضُوا وَالْجَدْبُ الْقَحْطُ
 وَالْمُجْدَبُ الْمَقْهَطُ وَتَوْنُهُ أَيَسَارٌ أَيْ يَضْرِبُونَ بِالْقِدَاحِ الْوَاحِدِ يَسَّرٌ
 وَيُرْوَى إِذَا النَّاسُ جَتَبُوا b اى إِذَا قَلَّتِ الْبَانِيَةُ

٨ ا إِذَا مَا الْمَرَاضِيْعُ الْخِمَاصُ تَأَوَّحَتْ . مِنْ أَيْبُرٍ إِذْ مِثْلَانِ سَعْدٌ وَعَقْرَبٌ
 الْمَرَاضِيْعُ جَمْعُ مُرْضِعٍ وَالْخِمَاصُ لِلْبِيَعِ وَالْخِمَاصُ لِلْجَوْعِ وَسَعْدٌ وَعَقْرَبٌ
 10 نَجْمَانٌ يَقُولُ مِنْ شِدَّةِ الْبُرْدِ وَكَلَبِ الزَّمَانِ صَارًا سَوَاءً c وَإِذَا اشْتَدَّ
 الزَّمَانُ اسْتَوَى السَّعْدُ وَالنَّدَسُ وَذَلِكَ إِذَا صَارَتْ الشَّمْسُ d فِي
 الْعَقْرَبِ فَبِوَأَشَدَّ الْبُرْدِ

١٢ وَحَارَدَتْ أَنْتَدَّةُ الْجِلَادِ وَمَنْ يَكُنْ f نِعْبَةً قَدْرَ الْمُسْتَعْبِرِينَ مَعْقَبٌ g
 وَيُرْوَى الْمُنْدُ الْجِلَادُ وَحَارَدَتْ قَلَّتِ الْبَانِيَةُ مِنْ شِدَّةِ الزَّمَانِ وَالنَّدُ
 15 أَيْ مَاتَتْ أَوْلَادُ الْوَاحِدَةِ نَدَاءٌ وَالْجِلَادُ انْشِدَادٌ عَلَى الْبُرْدِ يُقَالُ
 نَقَعَتْ جِلْدَةٌ وَالنَّعْبَةُ مَا يَبْقَى فِي الْقَدْرِ مِنَ التَّضْيِيقِ وَالْمُعْقَبُ الْمَصْدَرُ
 يُقَالُ عَقِبَ عَقَابًا وَمُعْقَبًا أَيْ لَا يَرُدُّونَ h الْقَدْرَ إِلَّا فَرَاغَةً لَشِدَّةِ

a) Nur bei DE. b) A خيبوا BCD خيبوا. c) BC صار استوى. A صار أسوأ.
 d) A صار انقمر. e) G مند. f) BD تكن.
 g) A معقب. h) B يرون CE يردون.

الزمان والمعدد جمع مَكُود وهي النفاضة يدوم ثَبْنِهَا وإذا ذهب لُبِن
المكود فغيرها ^أوَلَى *a* بالذحاب

٨٣ وَبَاتَ وَيُبْدُ أَنَاكِحِي *b* طَيَّانَ سَاغِمًا وَكَعْبِيْمُ ذَاتُ أَعْفَاوَةٍ *c* أَسْعَبُ

ويروى العفَاوة *d* وأسعب طَيَّان أَي جَمَاعَ طَاوٍ وَالسَاعِبُ الْجَمَاعُ
وَالسَّعْبُ الْجُوعُ وَالسَاعِبُ الْمَرْأَةُ قَدْ كَعِبَ *e* ثَنْدِيَاخًا وَالْعَفَاوَةُ *f*
الْأَثَرَةُ وَالذَّرَامَةُ يُقَالُ أَقْفَيْتُهُ أَي أَتَرْتُهُ وَأَكْرَمْتُهُ وَأَسْعَبُ أَي أَجُوعُ
وَعَذَا فِي أَشَدِّ مَا يَدُومُ مِنَ الزَّمَانِ لِأَنَّهُمْ يُؤْتِرُونَ أَوْلَادَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ
فَإِذَا بَاتَ الصَّبِيَّانِ // كَذَلِكَ فَقَدْ دَلَّ عَلَى شِدَّةِ الْوَقْتِ

٨٤ إِذَا نَشَأَتْ *h* مِنْهُمُ بَارِئٌ سَحَابَةٌ فَلَا أَنْهَبُ مَحْضُورٌ وَلَا أَبْرِقُ خُلْبٌ

أَوَّلُ مَا يَنْشَأُ مِنَ السَّحَابِ النَّشْءُ وَحَوْسُ سَحَابٍ أَسْوَدٍ يَنْشَأُ مِنَ ¹⁰
أَقْطَارِ السَّمَاءِ وَقَوْلُهُ مَحْضُورٌ أَي مَمْنُوعٌ وَالْحَظْرُ الْمَنْعُ وَقَوْلُهُ وَلَا الْبَرْقُ
خُلْبٌ وَحَوْ الَّذِي لَا مَطَرٌ فِيهِ *i* يَرِيدُ *k* إِذَا وَعَدُوا لَمْ يُخْلَفُوا وَمِنْهُمْ
مِنَ بَنِي عَاشِمٍ

٨٥ إِذَا أَدْلَمَسَتْ ظُلْمَاءُ أَمْرِيْنَ حِنْدِسٌ فَبَدَرَتْ نِيْمٌ فَيَبِيْنَا مَضِيٌّ وَنَوَكَبُ *l*

أَدْلَمَسَتْ أَشْتَدَّتْ ظَلَمَتْهَا وَالْحِنْدِسُ الظُّلْمَةُ وَجَمْعُهُ الْحِنْدَسُ *m* يَقُولُ ¹⁵

وَضَلَّ غَلَامَ الْحَمِيَّ *h*) S. LA, TA. أَجْدَرُ C أَخَذَتْ *a*)

تَدْعَبُ ABDE *e*) الْعَفَاوَةُ DE *d*) الْعَفَاوَةُ قَفَا CDE, LA s. v. تَدْعَبُ *c*)
تَابِ النَّصِيَّ B *g*) وَالْعَفَاوَةُ وَالْقَفَاوَةُ AB وَالْعَفَاوَةُ وَالْقَفَاوَةُ DE *f*)

الْمَطَرُ الَّذِي لَا مَاءَ فِيهِ B *i*) نَشَأَ A *h*) مَاتَ الصَّبِيَّانِ AC

يَقُولُ A *k*) Bei BCDE nach ^{٨٤}. Die 7 Worte nicht

bei DE; C + المتقدم على النظر المتقدم

إذا أَشْكَدَ عَلَى النَّاسِ أَمْرَانِ كُنُوا حُدَادًا لَهُمْ وَيُرِيدُ أَمْرَيْنِ مُخْتَلَفَيْنِ *a*

من أمور الدين فبنو حاشم فبيناً كئبدار في البيان

٨٦ وَأَنْ حَاجَ تَبَّتْ أَعْلَمُ فِي النَّاسِ لَمْ تَنْزَلْ نَعْمَ تَلَعَّدًا حَصْرًا مِنْكُمْ وَمِذْذَبُ

حاج التبت حياجا والتلعة مجرى الماء الى الرياض ومذذب وذذابة

ة النوادي وفي ايضا مجرى الماء ولجمع مذائب وقونه نك اي للناس

ومند من بني حاشم ويروي منه اي من اعلم تلعة حصراء كثيرة

التبت وشبه العلم بكثرة النبات في هذه المواضع وقونه حـج

يريد به قلعة العلم

٨٧ نَيْمٌ رُتَبٌ فَضَلٌ عَلَى النَّاسِ كَلِيمٌ فَضَائِلٌ يَسْتَعْلِي بِنَا أُمْتَرْتَبُ

10 الترتب جمع رتبة وفي المنزلة يستعلي بينا اي يرتفع بينا بالرتب

وامترتب صاحب الرتبة والترتيب التأييف يقول ما أَفْضَلُ *e* رتبتهم *f*

عند الله رتبة وانما يستعلي من تقرب الى الله بحبهم ويروي فضلا

على الناس والرفع من نعت *g* الترتب

٨٨ مَسَامِيحٌ مِنْكُمْ قَاتِلُونَ وَفَاعِلٌ وَسَبَّكَ غَيَّاتٍ إِلَى الْخَيْرِ مُسَيَّبٌ

15 مساميح اجواد جمع مسيح يقول اذا قنوا شيئا فعلوا اي لا

يخلفون مواعيدهم ومسهب جواد والمسهب بالسكر الذي يحفر

فيقع على الرمل والمسهب بالفتح الخثير اللام فبنو مسهب والمسهب

بالسر العيش *h* يقول يصدق قونه فعله

a) Hier bei BD Lücke dann الدين, bei C fehlt من أمور;
والخندس الظلمة وجمعه الخنداس مقدم من
am Schluss bei BDE قونه انمست اي اشتدت على النظر المتقدم
(die letzten 3 Worte nicht bei B). *b*) G نعة. *c*) ABCD منه. *d*) ABC حجت.
e) Codd. فضل. *f*) AC رتبتهم *g*) Nicht bei B. *h*) CDE اعيش.

٨٩ أَوْلَاكَ نَبِيُّ اللَّهِ مِنْهُمْ وَجَعْفَرٌ وَحَمْزَةُ نَبِيَّتُ الْفِيلَيْنِ الْمَاجِرِ

يعنى جعفر بن ابي طالب انطيار ذا الجناحين *a* وحمزة بن عبد
المطلب كان يقال له اسد الله والفيلك الجيش اولاد يعنى انسابهم
ويقال الفيلك النخبية

٩٠ عُمُ مَا عُمُ وَتَرًا وَشَفَعًا نَقَمِيمًا *b* نِفْقَدَانِيْمَ مَا يُعْذِرُ اَمْتَحَوِبًا *c* 5

وترا وشفعا على الحال وما يعذر *d* صلة وتدمون السلام من صلة
يعذر وامتحنوب *e* ابناك من التحنوب *f* وهو البكاء والوتر النبي
صلعم (وجعفر وحمزة) والشفع علي بن ابي طالب عليه السلام

٩١ قَتِيْلُ النَّجْوِيِّ اَلَّذِي اسْتَوْرَتْ *g* بِهِ *h* يَسَقُّ بِهِ سَوْفًا عَنِيْفًا وَاجْتَنَبَ *i*

قتيل النجوي علي بن ابي طالب عليه السلام *k* وتجنب قبيلة من
حمير *m* في مراد استورت به نفرت به اي *l* بعلي بن ابي طالب
ويروي استوردت به يعنى من اجله تورد الى *m* النار ويروي يساق
بيننا *n* بفعلته *o* وبيننا بالضربة التي اوقدت النار من اجلينا ويجنب
الى جنبه *p*

٩٢ مَحَاسِنُ مِنْ دُنْيَا وَدِيْنٍ كَاتَمًا بَيْنَا حَلَقَتْ بِالْأَمْسِ عَنَقًا مُغْرِبًا 15

وترا وشفع *b* نوترم *G*. في النجنان *a* + B. *b*) في النجنان *a* + B.

c) E امتحنوب. *d*) A + ما. *e*) E امتحنوب. *f*) ACDE
يجلب *G*. *g*) استوريت *D*. *h*) G ييد. *i*) G جلب

k) BDE يوم الله وجبه. *l*) Nicht bei AC. *m*) Nicht bei C,
A نور والنار. *n*) C به. *o*) A فعلته C معلته. *p*) ABCD
حينه E جنبه.

بينه اى بالمحسن مُعْرَبٌ مُبْعَدٌ يُقَالُ اَعْرَبَ يَعْرِبُ اَعْرَابًا فَبُو مَعْرَبٌ
وَأَعْرَبُ « فلان فى انبلاد اى اُبْعَدُ وَحَلَقَ b اَنْضُرُ فى الْجَوِّ اِذَا ارْتَفَعَ

٩٣ نِعْمَةٌ تَنْبِيهُ اَلدَّاءِ مِنْ اَمْرٍ d اُمَّةٌ تَوَالَيْتَ ذُو اَنْصَبٍ وَالتَّمَنِّيْبُ

تَوَالَيْتَا يَرِيدُ وَكَلَيْتَا بَعْضُهُ اِلى بَعْضٍ وَعِذَا مِثْلُ يَرِيدُ عَلِىَّ بِنِ اِى
٥ ضَنْبٍ عَلَيْهِ تَسْلَامٌ وَعَسُو تَنْبِيْبٍ اَلدَّاءِ اِى اَلْعِلْمُ بِالْاُمُوْرِ وَالتَّضَبُّ
اَلْعِلْمُ وَالتَّمَنِّيْبُ اَلَّذِى يَطْلُبُ عِلْمَ اَنْصَبٍ e

٩٤ وَنِعْمَ وَبِىُّ اَلْاَمْرِ بَعْدَ وَبِيَّهِ وَمَنْ تَجَعَّ اَنْتَقَوَى وَنِعْمَ اَلْمُوْدَبُّ

وَبِىُّ اَلْاَمْرِ عَلِىُّ بِنِ اِى ضَنْبٍ f بَعْدَ وَبِيَّهِ اِى بَعْدَ رَسُوْلِ اَللّهِ
صَلَّعَهُ وَاَصْلُ اَلانْتِجَاعِ ضَلْبُ اَلدَّاءِ وَيُقَالُ فُلَانٌ يَنْتِجِعُ فُلَانًا اِى

١٠ يَطْلُبُ مَ عِنْدَهُ وَالتَّدْجِيعَةُ اَلانْتِجَاعُ وَيُقَالُ دَلًّا نَجِعُ

٩٥ سَقَى جُرَحَ اَلْمَوْتِ اَبْنِ عَثْمَانَ بَعْدَمَا تَعَوَّرَحَا مِنْهُ وَبِيْدًا وَمَرْحَبٌ

اَبْنِ عَثْمَانَ ضَلْحَةَ بِنِ اِى ضَلْحَةَ بِنِ عَبْدِ اَلْعَرِىِّ بِنِ عَثْمَانَ بِنِ
عَبْدِ اَنْدَارِ بِنِ قُصَيِّ قَتَاةَ عَلِىٍّ رَضِيَ اَللّهُ عَنْهُ g يَوْمَ اَحَدٍ وَمَعَهُ

نِوَاءُ اَمِشْرِدِيْنَ وَقَتْلُ عَنبَةَ بِنِ رَبِيعَةَ وَمَرْحَبٌ اَنْبِيُوْدَى وَالتَّوْبِيْدُ بِنِ
١٥ عَنبَةَ تَعَوَّرَحَا اَنْبِيَاءَ رَاجِعَةً اِلى الْجُرْحِ وَمِنْهُ اَنْبِيَاءُ رَاجِعَةً اِلى عَلِىِّ بِنِ

اِى ضَنْبٍ رَضِيَ اَللّهُ عَنْهُ h لِأَنَّ وَبِيْدًا وَمَرْحَبًا اَرَادَا قَتَاةَ

٩٦ وَشَبِيْبَةٌ قَدْ اَفَّرَتِ بِبَدْرِ يَنْوِشُهُ i غَدَاْفٌ مِنْ اَلشُّبْبِ اَنْقَشَعِمِ اَعْدَابُ

a) ABC وعَرَبٌ. b) ABC وَحَلَقَ. c) BD فَنِعْمَ. d) D بَعْدُ.

e) AC نُورِ اَلْعِلْمِ. f) BDE + وَبِيَّهِ. g) BDE كَرَّمَ

تَنْوِشُهُ. i) ABDE عَلَيْهِ تَسْلَامٌ G كَرَّمَ اَللّهُ وَبِيَّهِ BDE h) اَللّهُ وَبِيَّهِ

يعنى شيبه بن ربيعة بن عبد شمس والأحذب الكثير الريش
ويفوشه يندونه *a* والتندوش التندول قل الله تعالى وَأَنى نيمَ التندوش
من مكدن بعيدٍ وقيل الراجر

بَأثتْ تَنُوشُ التَّكْوَصَ نَوْشٌ مِنْ عَلَا نَوْشٌ بِهِ تَقْطَعُ أَجْوَارَ أَسْفَلَا
وأنقشعم الكبير من النسور والنسر إذا كبر أبيض وغداف أراد
نسرا قد أسود وأغداف الليل أسبل ظلمته وأغداف نوع من
الغربان أسود

٦٧ نَهْ عَوْدٌ لَا رَأْفَةَ يَلْتَنِفْنُهُ وَلَا شَقْفَ مِنْبِ حَوَامِعِ تَعْتَبُ

نه يعنى شيبه عود جمع عود يعدن *b* أى يبدن أحمد والخوامع
الضباع لأنبا تخمع فى مشيتب وتعنب تظلع *c* يقول يبرونه يبدلته
لا لرأفة منبى ولا نشفقة عليه *d*

٦٨ نَهْ سُنْرَتَا بَسْفٍ فَكَفَّ بِيَدِهِ يَكْفُ *e* وَبِالْأُخْرَى الْعَوَالِي تُخَصَّبُ

نه أى نعلى بن اى ضاب رضى الله عنه *f* والعائبة من ارمىح
دون السنان بذراع وجمع العوالى وقونه بيده يكف لا يقتل *g*

٦٩ وَفِي حَسَنِ كَدَنْتَ مَصْدَقَ لِاسْمِهِ رَبُّبٌ يَصْدَعِيهِ الْمَيْمِينِ *h* يِرَابٌ *i*

قونه مصادق كنت فيه ما يصدق *k* اسمه من الفعل الحسنه لان
اسمه حسن ويراب من الراب يقبل رابت انقدر *l* اذا شعبته *m* رأبه

a) Codd. تنوشه تندونه. *b*) AB يعندن. *c*) B تصلع.
d) تجود G تصف BD. *e*) بل لأمر أحمد + BDE; شفقة B.
f) BDE وجد منه. *g*) ABC تقتل. *h*) D الميمين. *i*) A مراب.
k) A تصدق. *l*) DE التقدي. *m*) CDE أشعبت.

رَأَى إِذَا أَصْلَحَتْهُ وَرَثَابٌ عَوْ حَسَنٌ رَفَعَهُ عَلَى الْإِسْتِنْدَافِ

١٠. وَحَرَمٌ *a* وَجُودٌ فِي عَقْفٍ وَذَائِلٌ إِلَى مَنْصِبٍ مَا مِثْلُهُ كَأَنَّ مَنْصِبٌ

يُقَالُ أَنَّهُ فِي مَنْصِبٍ صَدَقَ وَفِي نَصَبٍ صَدَقَ وَفِي مُخْنَدٍ *b* صَدَقَ

وَبُؤَبُؤٌ صَدَقَ وَضَبَّضَ صَدَقَ وَتَرَسَ *c* صَدَقَ وَعَوْ مِنْ صِيَابَةٍ *d*

٥ الْقَوْمِ أَيْ مِنْ خَيْرِهِ وَالْوَيْ بِمَعْنَى مَعَ

١١. وَمِنْ أَكْبَرِ الْأَحْدَاثِ كَدَتْ مُصِيبَةٌ عَلَيْنَا قَتِيلٌ الْأَدْعِيَاءُ الْمَلْحَبُ

اقتيل عو الحسنيين بن عليّ عليهما السلام *f* وازاد بالادعية

عبيد الله بن زياد والملحَب المقتع بالسيف قتيلا رفع بدان

ومصيبة خبره وأنت كنت لتذئبت المصيبة ويقال لحنه بالسيف

10 قشعته

١٢. قَتِيلٌ بَجَنْبِ الثَّقَفِ مِنْ آلِ حَاشِمٍ قِيَا تَكَ لَحْمًا يُسَّ عِنْدَ مُذَيَّبٍ *g*

١٣. وَمَنْعَفِرُ الْأَخْدَائِينَ مِنْ آلِ حَاشِمٍ أَلَّا حَبَدًا ذَاكَ الْكَبِيرِينَ الْمُنْرَبُ

انعرف نتراب والاعفر الذي يشبه نونه نون التراب يقال غزال اعفر

وضبيبة عفراء *h*

١٤. قَتِيلٌ كَأَنَّ نُوَّةَ النُّدَّةِ حَوْهَ يَنْقُصَنَّ بِهِ شَمَّ الْعَرَانِينَ رِيَّابٌ *k*

النوّه جمع وائه وعو الحزين والنوّه الحزن والنوئية الحزينة والنكد

ويرص *E* ويرص *C* ويرمس *BD*. محبة *ABCE*. وجرم *AC*. *a*

d) *A* عليه *f*. من قوله إلى منصب + *BDE* *e* صباية *C* صباية *ADE*

علي بن ابي *DE* علي بن ابي ذئب رضوان الله عليه *B* السلام

مذيب *C* مذئب *AB* *g*). ضئب عليهما السلام ورضوان الله

h) *B* + *B* انعرف *i*). انعرف *B* *k*) Bei *B* vor *١٣*.

جمع نكود وفي النبي لا يعيش لها ولد وإذا ضاقت *a* بسيد
عاش وندما وانربرب جماعة من البقر *b* وشم نضب على المدح
وربرب رفع خبر كان

١.٥ وَمَنْ أَعَزَلَ الْعَبَّاسَ صِنُو نَبِينَا وَصِنُونَهُ مِمَّنْ أَعَدُّ وَأَنْدُبُ

الصنو المثل وصنونو مثلان وجمع *e* واثنان وواحد واصله من ⁵
المدخلة الواحدة لها ثلاث نخلات وصنونو وصنون بفتح الصاد
او كسرهما واحد وأندب من الندبة اي اذكروا وادعوا وممن
من صلة *d*

١.٦ وَلَا أَبْنِيهِ عَبْدَ اللَّهِ وَالْفَضَلَ الَّذِي جَنِيْبٌ حَبِّ الْأَيْشِيَّةِ مَصْحَبٌ

يعنى ابني العباس يعنى لا اعزل عندهم وجنيب يتبع يقول جنبته ¹⁰
فهو جنيب ومصحب ومنقاد ويقال عرف وأصحب واقتاد والجانب
الغريب والجذب ايضا الغريب *e*

١.٧ وَلَا صَاحِبَ أَدْحِيْفِ الضَّرِيْدِ مُحَمَّدًا وَوَأَكْثَرَ الْأَيْعَادِ لِي وَأَنْتَرَعُبُ

الضريد يعنى محمد بن الحنفية رحمه الله ومن الناس من يقول انه
دخل شعب رضوى مع اصحابه فلم يعرف له خبر بعد ذلك ¹⁵
وفيهِ يَقُولُ كَثِيْرٌ

تَغِيْبَ لَا يُرَى فِيْمِمْ *f* سِنِيْنَا يَرْضَوَى عِنْدَهُ عَسَلٌ وَمَاءٌ

والايعاد من اوعيد وانتبذ تقول وعده خيرا وأوعده شرا

a) AC أضفن BD ضفن. *b*) بقر الوحش B. *c*) B جميع
fehlt bei CD. *d*) Bei A أصله أخذ أعد *e*) B +
وحدت ندم A وجنبه بيت C وجنبته. *f*) AB عنيمة.

١.٨ مَضَوْا سَلْفًا لَا بَدَّ أَنْ مَصِيرًا *a* أَيْبَسِمَ فَعَادَ نَحْوَهُمْ مُتَنَابِرًا

سَلْفًا أَيْ مَاتُوا وَانْقَرَضُوا أَيْبَسِمَ أَيْ إِلَى الْأَسْلَفِ فَعَادَ مِنْ الْغَدْوِ
وَالْمُتَنَابِرِ الرَّاجِعِ عِنْدَ اللَّيْلِ يَقُولُ آبُ أَيِّهِ أَيْ رَجَعَ إِلَيْهِ قُلُوبُ الْخَضِيئَةِ

إِذَا قُلْتُ أَيْيَ أَتَبَّ أَحَدًا بَلَدًا وَضَعْتُ بِنَاءً عِنْدَ *b* الْكَوْنِيَّةِ بِالْبَاسِ

١.٩ ٥ كَذَلِكَ الْمَدْيَا لَا وَضِيعًا رَأَيْتُمَا تَخَشَى وَلَا ذَا عَيْبَةٍ تَتَّيَّبُ

يَقُولُ أَنَّ الْمَدْيَا لَا تَدْعُ وَضِيعًا وَلَا شَرِيفًا أَيْ تَأْتِي عَلَى النَّاسِ كُلِّهِمْ
لَا تَعَادِرُ أَحَدًا عِزًّا أَوْ ذُلًّا

١١. وَقَدْ غَادَرُوا فِينَا مَصَابِيحَ أَكْجَمًا نَدَا ثِقَةً أَيَّنَ تَخَشَى وَتَرْحَبُ

وَيُرَوَّى ثِقَةً بِالضَّمِّ وَقَوْمَهُ مَصَابِيحُ يَعْنِي أَوْلَادَهُمْ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ أَيَّنَ

١٠ أَيْ حِينَ تَخَشَى وَتَرْحَبُ مِنَ الرَّحْبَةِ وَالْخَوْفِ أَيْ مِمَّا ثِقْتُنَا عِنْدَ

الْخَوْفِ وَغِيْرَتُنَا عِنْدَ الْفَقْرِ وَالْاِخْتِلَالِ

١١١ أَوْلَاكَ إِنْ شِئْتَ بِمِ غَرْبَةِ النَّوَى أَمَلِي نَفْسِي وَالنَّوَى حَيْثُ يَسْقُبُوا *d*

شِئْتَ بَعْدَتْ تَشَطُّ تَبَعْدُ قُلُوبُ عَمْرِ بْنِ أَبِي رَيْبَعَةَ

تَشَطُّ غَدَا دَارُ جِيرَانِنَا وَتَدَارُ بَعْدَ غَدَا أَبَعْدَ

١٥ وَالنَّوَى تَبَعْدُ وَالنِّيَّةُ فِي السَّفَرِ حَيْثُ يَنْوُونَ *e* أَنْ يَأْتُوا *f* وَالْغَرْبَةُ

التَّبَعِيدَةُ وَالْغَرْبُ السُّمُّ الَّذِي لَا يُعْرَفُ رَأْيِيهِ وَيُرَوَّى يَسْقُبُ يَدْنُو

وَيَصْقَبُ بِالضَّمِّ يَقُولُ إِذَا بَعَدُوا تَمَّتْ أِنْ أَرَادَ وَإِذَا قَرَّبُوا رَضِيَتْ

a) بِنَاءً عَيْنًا AC، نَيْبٌ عِنْدَ BD. *b*) شَرِيفًا Aini III 113.

c) يَفْتَنُونَ A. *e*) يَقْرَبُوا Aini III 113: يَسْقُبُ Codd. *d*) رَأَيْتُهُ AE.

يَتَيْبُهُ E بِبَابِيهِ C أَنْ يُبَوِّبَ B. *f*) يَبْعَدُ E بِبِعْوَنٍ C نَسْمُونِ BB.

بِهِمْ دُونَ النَّاسِ كَلِّمُ

١١٢ قَبِلَ تَبْلَغَتَيْهِمْ عَلَى نَأْيِ a دَارِعُمُ نَعَمَ بِبِلَاغِ اللَّهِ وَجَنَاءِ ذِعْلِبِ

النَّأَى البعيد والنأى البعيد والنشأطن أيضا البعيد والناصب
البعيد أيضا والوجناء من النوق العظيمة انوجنات ويقال أيضا
الصلبة الشديدة كأتيا تشبه b الأرض الوجين وهو الصلب وذعلب 5
سريعة وجناء رفع تبلغتَيْهِمْ ونعم اعتراض بالجواب والباء في بلاغ
من صلته تبلغ أى عد تبلغتَيْهِمْ ببلاغ الله تعالى

١١٣ مُدَكَّرَةٌ لَا يَحْمِلُ النَّسْوَةَ رَبِّيَا وَأَيًّا مَنِ الْأَشْفَاقِ مَا يَتَعَصَّبُ

مذكرة تشبه الذكور في خلقها وبنيتها وقوه لا يحمل النسوة
رَبِّيَا لانه لا يحتاج اليه لانه تحوجه الى انضرب والتحكريك لآتيا 10
سريعة وأييا أى بُطْأً والنأى البطء ويتعصب يتعمم والعصابة
العمامة يعنى من حدثنا ونشأطينا ومثله قول ذى الرمة

تَضِيرُ إِذَا مَسَّ الْعِمَامَةَ بِالْبَيْدِ d

أى من الاشفاق على نفسه ما يتعصب خوفا من أن ترميه

١١٤ كَنَّ أَبْنِ آوَى مُوْتَفَّ تَحْتَ زَوْرِهَا يُطَلِّقُهَا كَوْرًا وَكَوْرًا يَنْبِبُ e 15

الزور اللبان وهو الصدر وعظامه يقول كأتيا من نشأطينا وسرعطينا
يخدشها ابن آوى وينيب بالناوب ومثله قول عنتره

عَرَّ جَنْبِبٌ كُلَّمَا عَقَفَتْ لَهُ أَحْوَى أَيْبِهَا بِالْيَدَيْنِ وَبِالْقَمِ

a) BCDE بعد. b) BD مشبنة A حشبة. c) BDE لآتيا.

d) AB وائيه. e) A يذئب.

١١٥ إذا ما احترأنت في المناخ تَلَقَّنت^a بِمِرْعَوِيَّتِي عَوْجَاءَ وَالْقَلْبُ أَرْعَبُ
 احترأنت ارتفعت وتجاثت عن الارض مثل النخوية^b بمِرْعَوِيَّتِي بِأَذَى
 ذَاةٌ وَعَوْجَاءٌ تَنْفَرُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ لُحْدَتْنَاهَا وَعَوْجَاءٌ تَأْتِيَتْ عَوْجٌ وَحَوْ
 الْمَسْلُوسُ^c إِذَا عَابَ الْعَقْلَ وَالْقَلْبَ أَرْعَبَ يَرِيدُ قَلْبَهُمَا أَرْعَبَ مِنْ
 5 اذنبنا يصفيا بالذكاء والخفة

١١٦ إِذَا أَنْبَعَتَتْ مِنْ مَبْرَكٍ غَادَرَتْ بِهِ ذَوَابِلَ صُبْبًا لَمْ يَدِينَنَّ مَشْرَبٌ
 اذوابل اراد انبعر اى قد ذبلت لطول العيد بالأكل والشرب وقوله
 لَمْ يَدِينَنَّ اى لَمْ يَبْلِيَنَّ يُقَالُ وَدِنْتَ النَعْلَ فِي أَمَاءٍ فَأَنَا اذِنْبَا وَدْنَا
 وَقِيلَ لِابْنَةِ الْحَسِّ^d أَحَدِي لَنَا مِنَ الصَّخْرِ نَعْلًا فَقَالَتْ دِنُوهُ لِي اى
 10 بَلِّوهُ غَادَرَتْ خَلَفَتْ بَعْرًا وَالْمَغَادِرُ التَّارِكُ وَالْمَغْدُورُ الْمُنْرُوكُ

١١٧ إِذَا أَعَصَوْصَبَتْ فِي أَيْنَفٍ فَدَانَمَاءُ بِزَجْرَةٍ أُخْرَى فِي سِوَاغِنٍ تَضْرِبُ
 اعصوصبت اجتمعت يقول اذا زجر غيرها فدانما^e تَضْرِبُ بِزَجْرٍ غَيْرِهَا^f
 وهي تَخْدُ^g وتسرع من زجر غيرها واينف جمع نوق على غير
 القياس وقوله في اينف اى مع اينف والباء في قوله بزجرة من
 15 صلته تضرب وفي من صلته اخرى

١١٨ تَرَى الْمَرْوَ وَالنَّدَانَ يَرْفُضُ تَحْنِبًا كَمَا أَرْفَضَ قَبِيضُ الْأَفْرُخِ الْمَنْقُوبِ
 المرؤ الحشن من الحجارة والنَّدَانُ الرخو منها يرفض ينترفق والقبض

a) A تلفقت BD تلفقت C. b) A لئوبه B. c) ABC السلوس. d) Codd. الحسین. e) D ذَانِبًا. f) Fehlt bei AC. g) AB تَخْدُو C تحدو (viell. تحد).

قشر البيضة الأعلى والقوب الفرح وأنشد * كما برتت قبيبة من قوب *
 وهذا مثل ومنتقوب اصله المنتقش ومنه قول ذى الرمة
 تقوّب عن غريان *a* أوراكبنا الخطر

ومنه القوباء

١١٩ تُرِدُّ بِالنَّايَيْنِ بَعْدَ حَنِينِيَا صَرِيْقًا كَمَا رَدَّ الْأَغَانِيَّ أَخْطَبُ 5

صريفًا صوتًا من انيابها يحك بعضها بعضها *b* كأنه صوت الاخطب
 وهو الصرد والاغاني جمع أغنية يقول تصرف بنا بعد ما تحن الى
 اولئنا وللذين اشد الشوق واحرقه *c*

١٢. إِذَا قَطَعْتَ أَجْوَازَ بَيْدٍ كَأَنَّمَا بِأَعْلَامِهَا نَوْحُ الْمَالِي الْمُسَلَّبِ *d*

الاجواز الواصلات الواحد جوز والبيد الصكارى جمع بيداء والنوح
 جماعة من النساء ينعن والنوح الصوت قل ابو عمرو ابن الجصاص
 وحماد يقولان نوح للنساء اللاتي ينعن *e* ولم اسمع احدا من
 العرب يقول نوح وإنما جمع مثلاة وفي الحرقذة *f* التى تشير بها *g*
 النائكة اذا ناحت والمسلب التى تلبس السواد واراد مالى نوح
 فقلبه المسلب عليهن المسلب وفي ثياب المصيبة قل لبيد بن
 ابي ربيعة

فِي السَّلْبِ السُّودِ وَفِي الْأَمْسَاحِ *h*

و.الحرقذة B *c*. ببعض AC *b*. غرثان B عريان AC *a*.

bis ابن الجصاص *e*. ١٢١, ١٢٢, ١٢٣, ١٢٤. Reihenfolge bei G *d*.

التى bis وفي bei C fehlt *f*. AB الخذوة nicht bei AC.

الاصباح C الاصباح A *h*. تشترينا C *g*.

١٣١ تَعَرَّضَ قَفًّا a بَعْدَ قَفِّ يَقْوِدُهَا إِلَى سَبَسَبٍ مِنْهَا دِيَامِيمٌ سَبَسَبٌ

انقَفَّ مَا غَلِظَ مِنَ الْأَرْضِ وَجَمَعَهُ قَفَافٌ يَقُولُ يَقْوِدُهَا سَبَسَبٌ إِلَى سَبَسَبٍ وَالدِّيَامِيمُ الْفُلُوتُ الْوَاحِدَةُ دَيَمِيمَةٌ وَالسَّبَسَبُ مَا اسْتَوَى مِنْهَا تَعَرَّضَ جَوَابٌ إِذَا قَطَعْتَ يَقُولُ إِذَا قَطَعْتَ اجْوِزَ بِيَدٍ تَعَرَّضَ قَفًّا ٥ فَسَارَتْ فِيهِ وَلَمْ تَتَّهَبْهُ وَسَبَسَبٌ وَسَبَسَبٌ وَجَمَعِنَا سَبَسَبٌ وَسَبَسَبٌ

١٣٢ إِذَا أَنْقَدَتْ أَحْضَانَ تَجَدَّدَ رَمَى بِنَا أَخَشِبَ شَمًّا مِنْ تِيَامَمَةَ أَخَشَبُ

أَحْضَانٌ جَمْعُ حُضْنٍ وَعَمُو اسْفَلُ الْجَبَلِ وَجَانِبُهُ وَحُضْنٌ بِتَحْرِيكِه الضَّادُ اسْمُ جَبَلٍ وَفِي الْمَثَلِ اتَّجَدَّدَ مِنْ رَأَى حَضْنَا أَيْ صَارَ إِلَى اتَّجَدَّدَ مِنْ رَأَى وَأَخَشَبَ جَمْعُ أَخَشَبَ وَفِي الْجِبَالِ الْغَلَاظُ وَكُلُّ جَبَلٍ 10 أَخَشَبٌ وَالشَّمُّ الطُّوَالُ الْوَاحِدُ اشْتَمَّ وَأَخَشَبَ رُفِعَ بِقَوْلِهِ رَمَى بِنَا

١٣٣ كَنُومٌ إِذَا صَجَّ الْمَطِيُّ كَأَنَّمَا تَكَرَّمُ عَنْ أَخْلَافَيْنِ وَتَرَعَبُ

كَنُومٌ أَيْ لَا تَرَعُو أَيْ لَا تَضَجِرْ فَتَرَعُو وَمِثْلُهُ قَوْلُ الشَّمَاخِ بْنِ ضَرَّارٍ جُمَائِيَّةٌ لَوْ يَجْعَلُ السَّيْفُ عَرْضَهَا عَلَى حَدِّهِ لَأَسْتَكْبَرْتُ أَنْ تَضَرَّوْا وَالْمَطِيَّةُ سَمِيَّةٌ مَضْبُوتَةٌ لِأَنَّهَا يُمَطَّى بِهَا فِي السَّيْرِ أَيْ يُمَدُّ بِهَا وَقَوْلُهُ 15 أَخْلَافَيْنِ أَيْ أَخْلَاقِ النَّوْفِ

١٣٤ مِنَ الْأَرْحَبِيَّاتِ الْعِتَاقِ كَأَنَّمَا شَبُوبُ صِوَارٍ فَرَفَ عَلَيْهِ قَرَحَبٌ

الْأَرْحَبِيَّاتُ مَنْسُوبَةٌ إِلَى أَرْحَبٍ b وَعَمُو فَحْلٌ مَعْرُوفٌ وَالْعِتَاقُ الْكِرَامُ

a) ABC بقفا. b) Bei A eine in den Text geratene Glosse:

قوله ارحب فحل خطأ إنما ارحب هو مروة بن الدمام بن صعب ابن بكيل بن جشم بن جبير بن عمدان الخ.

والشبوب والشَمَب الثور المُسَنّ يقال اشبّ يشبّ فبو مُشبّ قل
أبو ذؤيب

شَبَبَ a أَقْرَنَهُ الكِلَابُ مَرَّعٌ

وقرّح ثور مسنّ ايضاً وقوله فوق علياء لأنها أشدّ استنواءً من
المنخفض فبو أشدّ لعدوه ويقال أنه اعظم لخلقه b

5

١٢٥ لِيَاحٍ كَأَنَّ بِالْأَحْمِيَّةِ مُشَبَّعٌ إِزْرًا وَفِي قُبْطِيَّةٍ مُتَجَلِّبٌ

اللياح الثور الابيض يقال لِيَاحٍ وَبِيَاحٍ مُشَبَّعٌ قد أُشْبِعَ إِزْرًا أَي
ثوباً لبياضه والأحميّة ضرب من برود اليمن والقبطيّة ثوب
أبيض قل زهير

10

كَمَا دَتَسَ أَنْقُبِيَّةَ الْوَدَكِ

متجلبب من الجلباب وهو القميص يريد أن قوائمه موشاة
وجسده أبيض

١٢٦ وَتَحْسِبُهُ ذَا بَرْقِعٍ وَكَأَنَّهُ بِأَسْمَالِ جَيْشَانِيَّةٍ مُنْتَقِبٌ

أى تحسب الثور ذا برقع والاسمال الخلقان الواحد سمل وقوله
جيشانيّة ثياب حمر في بياض ويقال برود سود يقول إذا نظرت
إليه رأيته كأنه في عصب اليمن يريد أن رأسه فيه سواد وختر
الخلقان لأنها منتقبة [بيناً]

١٢٧ تَصَيِّفُهُ تَحْتَ الْأَلَاةِ مَوْحِنًا بِظُلْمَاءٍ فَبَيْنَا الرَّعْدُ وَالْبَرْقُ c صَيِّبٌ

a) ABC شبيب. b) C خلقه DE خلقه. c) AC البرق والرعد.

تضبيفه جاءه ضيفا والألاء: شجرة a تأويينا اثيران لبرد ظلنا b في
الضيف وتوقى c امطر في الشتاء موعنا بعد عتمة وكذلك وهنا
ويقال مضى من الليل وعس وموعن وعزيع ورؤبذ d وعوى اى
قطعة وصيب صائب بظلماء بليلة مظلمة وصيب مرتفع بتضبيفه
5 وانصيب امطر وبظلماء من صفة تضبيفه

١١٨ ملت مَرَّبٌ e يحفش الأكم ودقه شاييب منيا وادقات وعيدب
ملت يعنى امطر اى دائم يقال ألت بمكن كذا اى اقم ويحفش
بسيل ودقه مطر يقل ودقت اسماء تدق ودة وادقات صابات
وشاييب ما تقدم منه والشاييب المتداني من السحاب مشتق
10 من حدب الثوب والأكم دون الجبال والنودق رفع بيحفش ثم بين
امطر فقال عى شاييب وادقات دائيات وعيدب سحاب متدل

١١٩ كَانَ الْمَصْفِيلَ أَمْوَانِيَةً وَسَقَهُ يُجَاوِبُنَنَّ الْحَيْرَانَ الْمَثْقَبُ
المصفيل التى معها اولادها الواحدة مطفل واموانيه التى تشتاق
الى اولادها لانها تنسكر f وانوه للخرن ويقال وبيت تله g وقونه
15 للخيزران اراد المزامير شبه صوت الرعد بحنين الابل وفيه مزامير
ومثله قول عدى بن زيد

وَسَقَهُ كَلْبِيرَاجٍ أَوْ سُرُجِ الْمِجْدَلِ حِينَا يَجْحُو وَحِينَا يُنِيرُ h
واليراع انقصة للزمر

- a) AB شجر. b) ABC خلد. c) A لتوافق. d) A رده.
B رويه CD رويه. e) BDE مرث. f) A شجر B حجر C بخر.
g) Fehlt bei BC. h) BD منير.

١٣٠. يَكْأِي مِنْ ظُلْمَاءِ دَجْجُورٍ حِنْدِسٍ إِذَا سَارَ فِينَا غَيْبٌ حَلًّا غَيْبٌ *a*

يَكْأِيٌ يَحْفَظُ وَمِنْهُ قَوْلُ ابْنِ عَرْمَةَ * أَنْ سَلَيْمِي وَأَلَدُهُ يَكْلَأُهَا*
أى يَحْفَظُهَا وَيُقَالُ لَيْلَةُ دَجْجُورٍ وَمُظْلَمَةٌ وَحِنْدِسٌ بِمَعْنَى وَسَارَ فِينَا
أى فِى اللَّيْلَةِ وَغَيْبٌ أَسْوَدٌ يَكْأِيٌ حَتَّى يَنْقُضَى وَتَنْضَلُ الشَّمْسُ
إِذَا سَارَ أَى إِذَا ذَهَبَ غَيْبٌ جَاءَ غَيْبٌ نَزُولُ اللَّيْلِ ⁵

١٣١. فَبَاكَرَهُ وَالشَّمْسُ تَمَّ بِيَدِ قَرْنِيَا بِأَحْدَانِهِ ۖ الْمُسْتَوْعَاتِ الْمَلْبَبِ

بَاكَرَهُ يَعْنَى ائْتَلَبَ صَاحِبُ الْكَلَابِ صَائِدٌ بِأَحْدَانِهِ أَى وَاحِدٌ بَعْدَ
وَاحِدٍ ۖ وَالْمُسْتَوْعَاتِ ائْتَى عَوْدَتِ *d* أَنْ تَلْعَ ائْتَمَاءُ يُقَالُ وَنَعِ وَنَوْعَاءُ
وَأَوْنَعَاءُ *f* صَاحِبِهِ

١٣٢. مَجَارِيعَ فِي قَفْرِ مَسَارِيفَ فِي غِيٍّ سَوَائِحَ تَنْفُو نَارًا ثُمَّ تَرَسِبُ ¹⁰

يَقُولُ إِذَا تَمَّ مَجَارِيعَ إِذَا لَمْ يَكُنْ عِنْدَهُ شَيْءٌ إِذَا أَصَابُوا شَيْئًا أَسْرَفُوا
فِي أَكْلِهِ تَنْفُو تَرْتَفِعُ كَأَنَّهَا لَا تَعْدُو عَلَى الْأَرْضِ وَتَرَسِبُ تَتَثَبَتُ
وَالرَّاسِبُ التَّثَابِتُ

١٣٣. فَكَانَ آدِرًاكَ وَأَعْتَرَاكَ كَأَنَّهُ عَلَى ذُبُرٍ يَحْمِيهِ غَيْرَانُ مُوَابٍ

a) Bei G zwischen ١٣٠. u. ١٣١ folgende Verse

فَبَاتَ مُكْسَى تَنْتَقِي بَعْضُونِيَا مِنْ الْأَوَّلِ ائْتَمَى عَزَلَاءَ تَبْصِبُ
كَأَنَّ جُمَانًا وَاعِيَّ ائْتَلَكِ فَوْقَهُ بِمَا ائْتَلَّ مِنْ بَيْتِ يَعْأِيلَ تَسْكُبُ

b) BDE + لا بين قره C لا بمن مرة + A *c*) باخذانه BD
لم يبد قرنها أى لم تظنبر يعنى بعد الفجر قبل طلوع الشمس
d) إذا أوغره BDE *e*) ونوعاء E *f*) غودرت B

الاعتراك الازدحام وقوته على دبر اى يجمى ادبار القوم مؤأب مُحْرَجٌ
من الابهة وهو الاستحياء يقال أَوَّبه قال ذو الرمة

اِذَا سَمَرْتُنِي شَبَّ نَهْ بَدَأَتْ عَصَبِنَ بِرَأْسِهِ اِبْنَةٌ وَعَصَارَا

١٣٤ يَذُودُ بِسَكَمَاوِيهِ مِنْ ضَارِيَاتِنَا مَدَافِيعَ a نَمَّ يَغْتَثُ عَلَيَّيْنِ مَكْسَبُ b

5 يذود يمنع والذيد اثنع بسكماويه بقرنيه اى يذود عن نفسه
بقرنيه والضاريت الكلاب والذكر منبتن c ضرر والانشى ضررة والنواحد
ضار والمدافيع اذنين يرضون بالذود من انشى d يغتث e يصير غثا
ويقال لم يفسد ومنه يقال اغتت للجرح اذا انفسد f والغثيثنة ما
يخرج من اندم واقبيح من للجرح

10 ١٣٥ فَرَابٍ وَكَلْبٍ حَرَّ نِلْوَجِهِ فَوْقَهُ جَدِيَّةٌ اُودَاجٍ عَلَى اِذْحَرٍ تَشْخَبُ

راب من الربو اى اصابه الربو وهو انببر وكلب ساقط نوجبه يقال
كبا انفس يكبو كبوة ويقال لكل صارم نبوة ونكل جواد كبوة g
وقوته جدية اوداج اى شريقة اندم وجمعه جدايا وتشخب تسيل

١٣٦ وَوَمَى بِاجْرِيَا وِلاَفٍ كَنَّهُ h عَلَى الشَّرَفِ الَّاَعْلَى i يُسَاطُ وَيُكَلَّبُ

15 اجريا من الجرى ولاف من الولاف وهو الموائفة والشرف ما علا
ويساط يضرب بالسوط ويكلب من الكلاب اى يحس k به فيطير

a) A مدافيع C مراقيع. b) C مسرب E مشرب. c) AB منه.

d) A + وى الفقراء الواحد مدقع كنه جالس على الدقعاء على + A
g) ABC. تفسد C فسد DE. f) DE يغتث. e) E. انتراب من فقره

الاقصى. i) G Ṣ. LA. TA. كاتيا E. h) E. نكل نبوة كبوة.

k) CDE يجريه.

١٣٧ أَذِنَكَ لَا بَدَّ نِيَّاكَ *a* غَبَّ وَجِيفِيْنَا إِذَا مَا أَكَلَّ الصَّارِخُونَ وَأَنْقَبُوا

أذلك الثور أم تلك الذقة غب وجيفيا أى بعد سيرها والوجيف سير سريع والصارخون الذين يصيحون على دوابهم إذا كادت أبلهم وتعبت وأد من اللال وهو التعب والجبد وأنقبوا من الحفء يقل نقب الحف ينقب نقبا إذا حفى

5

١٣٨ كَنَّ حَصَى أَمْعَاءَ يَبْنَ فُرُوجِيْنَا نَوَى الرِّضْحِ يَلْقَى الْمُصْعَدَ الْمُتَصَوِّبَ

أمعاء ارض فيها حصى صغر بين فروجها أى خلال قوائمها والرضح الدق والرضح الذى يدق النوى والمرصخة المدقة يصف تطاير الحصى بين قوائمها أدنه *b* تطاير النوى عند *e* الدق *d* والمصعد الذى فوق والمتصوب الذى أسفل لآية تدق بين اثنين *e*

10

١٣٩ عَرَضَنَّا نِيْلًا فِي الْعَرِضَاتِ جُنَّحًا أَمَامَ رَجُلٍ *f* خَلْفَ نِيَّاكَ وَأَرْكَبَ

العرضنة ضرب من السير فى اعتراض ونشاط وعرضنات جماعة وجنك مئلا فى التسير والجدح المائل وأركب جمع ركب فى ادنى العدد

١٤٠ إِذَا مَا قَضَتْ مِنْ أَعْلَى يَثْرِبَ مَوْعِدًا فَمَتْنَهُ مِنْ أَوْسَانِيَا وَالْمُحَصَّبَ

15

يعنى نقتنه ويثرب مدينة الرسول صلى الله عليه وسلم تسليم كثيرا ثيب مبرك فيه *g*

a) E تلك. *b*) BDE ذنبا. *c*) Fehlt bei BD. *d*) Von

كته يصف تطاير النوى — *e*) CE + CE fehlt bei CE. *f*) G انضيا. *g*) Die fünf Worte nicht bei BD, die dafür haben وشرف ودره.

١ أَنَسَى مِنْ أَيْنٍ أَبَاكَ انْتَرَبَ مِنْ حَيْثُ لَا صَبُوءٌ وَلَا رِيْبٌ

أنسى بمعنى كيف يقول *a* من أين انترب أى *b* أذاك وغشيك وأباك
أذاك نبلا والأثب الرجوع بالليل والأوبنة الرجوع يقول إنما طربك الى
بنى عاشم لا صبوة فى صبأ ولا ريب أى لا ريبة وانترب الخففة
٥ من حزن وفرح جميعا ومن حيث جواب الاستفهام

٢ لَا مِنْ طَلَبٍ اُنْحَجَبَاتٍ إِذَا أُتْقِمَى دُونَ اِنْمَعَاصِرِ اُنْحَجَبُ

يقول عذا الذى غشيبك *c* لا من طلب *d* انْحَجَبَاتٍ ولا من حُمُولٍ
عَدَّتْ وَاِنْمَعَاصِرِ اِنْتى دنا حيصنا وأنشد

جَارِيَةً بِسَفَوَانَ دَارِحَا قَدْ اَعَصَرْتُ اَوْ قَدْ دَنَا اِعْصَارُهَا

١٠ يَنْحَلُّ مِنْ غُلْمَتَيْهِ اِزْرَعَا تَمْشَى اَلْيَوْمَيْنَا جَائِلًا *h* خِمَارُهَا

وَالْحُجَابُ جَمْعُ حِجَابٍ وَاِنْمَعَاصِرُ جَمْعُ مَعَصِرٍ

٣ وَلَا حُمُولٍ عَدَّتْ وَلَا دِمَسٍ مَرَّ نَبَا مِنْ بَعْدِ حِقْبَةٍ حِقْبُ

الدمس أثر الرماد وما سؤد وانواحدة دمنة والدمنة ايضا للحقد والجمع
دِمَسٍ فى غير عذا اموضع يقال فى قلبه عليه دمننة *i* والحقب جمع

١٥ حِقْبَةٍ وَفِي اَلْسِنَةٍ يَقُولُ لَمْ تَنْتَرِبْنِي *k* حُمُولٍ عَدَّتْ مُفَارَقَةً لِي وَلَا دِمَسٍ

a) Nicht bei AC. b) Nicht bei BDE. c) B بك.

d) ACE طلب. e) BDE + ع. f) BDE وقد. g) ABCD

عَلْتَنِيَا h) C جَائِلًا. i) A دمننة C عند دمننة A

k) BCD
يَنْتَرِبْنِي.

وقفْتُ بينا *a* اَنْذَكِرُ فِينَا اَعْلِيَا *b*

٤ وَلَمْ تَبْجَحْنِي الظُّوَارُ فِي الْمَنْزِلِ، انْقَطَعَ بَرُوكًا وَمَا تَبَّ رُكْبُ

الظُّوَارِ الاثْنِي الْوَاحِدِ *d* ضَرَّ مَشْتَبَةً بِالنَّفَاةِ نَزَامٌ وَمَدٌ غَيْرَهَا فِدَانٌ

الاثْنِي نَزَامٌ بَعْضِنَا بَعْضًا، وَمَا للاثْنِي رُكْبُ اَيُّ اَرْجُلِ

٥ جُرْدٌ جِلَادٌ مُعْطَفَاتٌ عَلَيَّ اِذْ اَقْرَبْتَنِي لَا رِجْعَةً وَلَا جَلْبُ ٥

قَوْنُهُ مُعْطَفَاتٌ عَلَيَّ الْاَوْرُقِ اَيُّ عَلَيَّ الرَّمْدِ فِي نُونِهِ سَوَادٌ وَبِيضٌ

وقونه لا رجعة اى لا تُرَدُّ اِلَى اَنْبِيَتٍ تُشْتَرَى وَلَا جَلْبُ اَيُّ *f*

تُجَلَّبُ مِنَ الْبَادِيَةِ اِلَى السُّوقِ وَجُرْدٌ جَمْعُ اَجْرَدٍ لَا وَبِرٍ عَلَيْنَا

وَلَا شَعْرٌ وَجِلَادٌ اِقْوِيَاءٌ عَلَيَّ اَنْبِرِدٌ وَالْحَرُّ شِدَادٌ يَعْنِي الْاِثْنِي كَاتِبًا عَطَفْتُ

عَلَيَّ الرَّمَادِ كَغَيْرِهَا مِنَ النُّوْقِ اَبُو عَمْرٍو الرِّجْعَةُ اَنْ يَأْتِيَ اَرْجُلَ بَابِلَهٗ 10

اِلَى السُّوقِ فَيُبَيْعِنَا وَيَشْتَرِي مَكَاتِبًا يَقُولُ اَنْ عُدَّةَ الْاِثْنِي لَمْ

تُرْجَعُ كَيْدُهُ الْاِبِلِ

٦ وَلَا تَخَاصُّ وَلَا عِشَارٌ مَطَاً فَيْلٌ وَلَا قُرْحٌ وَلَا سَلْبٌ

اَبُو عَمْرٍو يَقَالُ لِلنَّفَاةِ اَوَّلُ مَا تَحْمَلُ قُرْحٌ ثُمَّ خَلْفَةٌ ثُمَّ مَخَاصِنٌ وَفِي

خَلْفَةٌ ثُمَّ عُسْرَاءٌ وَالسَّلْبُ جَمْعُ سَلُوبٍ وَفِي اَنْتَى تَلْقَى وَنَدَعًا وَلَا 15

نَزَامٌ ثَانٍ رَثِمَتْ *g* وَنَدَعًا اَوْ غَيْرِهَا *h* فَبِي صَعُودٌ وَجَمْعُهَا صُعُدٌ وَمِنْهُ

لَا تَنْبِيكَ، مَا حَنَّتْ اَنْصَعُدُ وَالنَّهْرَى اَنْتَى *k* نَدَرْتُ عَلَيَّ يَدَ اَنْرَاهِي وَغَيْرِهَا *l*

فِينَا: *a*) A فِينَا. *b*) اَعْلِيَا nicht bei AC; bei AC hinter

وَلَمْ تَبْجَحْنِي ظُّوَارٍ وَلَا مَخَاصِنَ (عَمْدًا مِنَ الْاَسْفَلِ) اَعْنَى وَلَمْ تَبْجَحْنِي

.بِبَعْضِ C *e*). الْوَاحِدَةُ CDE وَاَحَدًا B *d*). اَمْلَلُ B اَمْلَلُ A *c*

لَا C *i*). غَيْرَهَا A *h*). رَثِمْتُ C رَيْبِيَتِ A *g*). وَغَيْرِهَا *l*

.وَأَنْبِيَكَ *k*). لَا B + *k*). وَغَيْرِهَا C *l*

نيس نيا وند وانما قيل نيب مَرَى لآته a يريب بيده والمضائل
ذوات الاضفال

٧ اذْحَنَ اُدْمًا فَصِرْنَ دُحْمًا وَمَا غَيْرَ حَنِّ اَنِبَاءَ وَالْحَجْرَبُ

اُدْحَنُ يعنى الاثقي اما بيضًا والادماء السوداء من كل شىء الا
٥ من الابل والضبء قل انراى * وادماء من سِرِّ h انمبارى تجبنة *
اى بيضاء وما غير حن انبء اى لم تجرب فتطلى بالقتران لآتنا
نيسن بابل ويقال حنأت ابعير احنوه ومنه قول الخنساء * يَضَعُ
اَنِبَاءَ مَوَاضِعَ اِنْقَابِ * دحما سودا من اندار

٨ كَانَتْ مَضَايَا الْمُضْمَنَاتِ مِنَ الْجُوعِ e دَوَاءُ اِنْعِيَالٍ اِنْ سَغَبُوا d

10 مضايا يعنى الاثقي والمضمنات القدور ضمنت اللحوم وغيرها ودواء
انعيل اى ضعائم وسغبوا جاعوا وللجوع انسغب e

٩ وَلَا شَجِيحٌ f اَتَمَّ فِي دِمْنَةٍ اَسْمَنْزِلٍ لَا نَكِجٌ وَلَا عَرَبٌ

ولا شجيج يعنى اتود ستمى شجيجا لآته يضرب بالغبير رأسه اتم فى
دمنة امنزل لانهم رحلوا عنه وتركوه لا نكج ولا عرب مثل اى
15 g على حالة واحدة يقول لم يستخفقى h ضرب ليهذه الاشياء
التي ذكرتها

- a) Fehlt bei AC, bei C dann نديم بها (?) für يمرينا.
b) CDE بين. c) انعقل. d) شعبو B. e) C الجوع. f) A شجيج B شكيح
ABC dahinter والأرم. g) Nicht bei A. h) ABCD يستخفقى. i) BC عن ذكرها
DE مضى ذكرها.

١. أَشَعَتْ ذُو نَيْمَةٍ تَخْضَهُ أَسْدَعْنَ « غَنِيًّا وَمَا لَهُ نَشَبٌ

اشعت يعنى انوتد اى قد شعت رأسه من احدى وكثرة *b* ما
يُضْرَبُ غَنِيًّا عَمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ وَمَا لَهُ نَشَبٌ اى مال والنشب
امل والنوفر والبريش امل واللمة الشعر شبه تشظى رأسه بالشعر
المشعث احدى قد نال عبده بالدمع

١١ قَلَدَهُ كُنُوشَاحٍ *e* جَلَّ عَلَى الْكَاعِبِ مِنْ *d* مَنِيحَاتِهِ الظُّنْبِ

قلده يعنى انوتد كنوشاح يعنى الرمة ائتى عليه ومنيحات الخلقان *e*
يقال نبيح الثوب وانبيح وسمل واميل وخلف الثوب واخلف وفتح
وامح وشبه الرمة ائتى عليه بالوشاح على الكاعب وي ائتى قد
كعب تديعا ونعزت ابلوغ *f* والظنب حبل الخيمة وجماعته
الانذاب ومنيحاته انباء الثانية ترجع على الظنب اى قلده
الظنب حبالا

١٢ وَلَا كِمْدَرَى الصَّنَاعِ أَنْفَى فِي السِّدْمَنَةِ لَا مُصْفَحٌ وَلَا خَشَبٌ

اندرى احدى يحل به نبت *g* الشعر والجمع اندارى وقل انحصينة
تفرق بالمدرى اثبتت نبتة على واصح الدفرى *h* اسيد المقلد

١٥ الصناع المرأة اللذقة بالشىء والرجل صنع وانصفح التعريض والخشب
الذى لم يعمل عملا جيدا يعنى الخلال *i* والدمنة اثر تقوم وما
سودوا اى ولم يباحى خلال كمدرى اصناع شبيه بالمدرى

في BD. a) الدعر. b) ABC كثرة. c) C اللوشاح. d) BDE في.
e) A الخليقان. f) A البلاغ. g) E بين. h) ABC اندوى.
i) B الخلال.

١٣ ولا ذوادٍ *a* أدلَّ *b* منينٍ نِلُوئِدَةٍ ما جَرُّوا وما سَكَبُوا

اندوأتى آثار اراجيح انصببان وذلك أنه يكنس للخصى حتى تبدو الارض ويجرد *d* بعضهم بعضا في تعبهم الواحدة ذوداة وما رفع باذل منين للوئدة جرعا وسكبنا

١٤ ٥ مَا لِي فِي اِنْدَارٍ بَعْدَ سَاكِنِيَا وَتَوْتَدَكَّرْتُ اَحْلِيَا *a* اَرَبُّ

الأرب الحاجة والأربة العقدة *f* والأربة انعقد قل الله عز وجل ذكره غير أوي الأربة من الرجل والأرب انفضل

١٥ لا نَدَارُ رَدَّتْ جَوَابَ سَأَلِيَا وَلَا بَكَتْ اَحْلِيَا اِذَا اغْتَرَبُوا

يقول لا نطق للدار *g* فيكلمنا سائل ولا اذا رحل عندها احلها بكتكم كما يفعل المنقار والمعنى ان انوقوف على انديار *h* باذل

١٦ اَحْلَانِ لِنِدَارٍ مِنْهُمُ الْاَنَسُ اِنْسَاعِيْنِ *i* مِنْيْمُ بَاكٍ وَمَكْتَتَبُ

الانس للى انقيم وانضعن الراحل يقلل ظعن يظعن ظعنا اذا ارتحل وامكتتب الخرين والكذبة من الخرن ويين عن الاعلين فقال *k* باك ومكتتب

١٧ ٥ وَاوَحَّشْ بَعْدَ الْاَنِيسِ قَاظِنَةٌ لِكُلِّ دَارٍ مِنْ اَحْلِيَا عَقَبُ

يقول قد رحل عن هذه اندار احلها ومضوا فحلفتهم *l* فييا الوحوش

a) B ذواد. *b*) B أدل. *c*) BD ولا. *d*) BC ويجد.
e) E بعدد. *f*) C انعقل; die beiden folgenden Worte nicht bei C. *g*) B في اندار. *h*) C اندار. *i*) BD الانس;
 انضعن. *k*) A ويقل. *l*) C فحلفتهم.

قطننة ساكنة والقاضن انقيم وعَقَبَ اى يعقبها^a الوحش وقيل
يذعب قوم ويجىء قوم

١٨ لا عَوْلَاءَ اَجْتَوَتْ b ولا نَكَرَتْ ولا عَلَى عَوْلَاك تَنْتَحِبُ

اجتوت كرحمت والاجتواء الكثرة يقال نكرت وانكرت وتنتحب تبنى
من التحبيب وعو ابداء لا عولاء يعنى الوحوش وعولاك يعنى 5
اعليها من الأنيس لم تباك عليي

١٩ يا بَاكِيَّ اَنْتَلَعَةَ القِفَارِ وَمَمَّ تَبَاكَ عَلَيْكَ اَنْتَلَاخُ وَارْحَبُ

انتلعة ما ارتفع من مجارى الماء وتلاخ جمع تلعة وفي الربوة من
الأرض c والرحب والرحبة امدان الواسع ومنه رحبة المسجد ويقال
رحبة ورحب 10

٢٠ اَبْرَحَ يَمُنْ d كَلَّفَ اَنْدِيَارَ وَمَا تَنْزَعُمُ فِيهِ الشَّوَاحِجُ e اَنْعَبُ f

أبرح أعظم ومنه قول الاعشى * اَبْرَحَتْ رَبًّا وَابْرَحَتْ جَارًا *
والشواحج الغربان الواحد شاحج ويقال شحج ونعب ونعق قل
الأموى ما أبرح هذا اى ما اعجبه ويقال لقد نعبت منه أبرح
وانبرحين اى الدواهي 15

٢١ وَالْاَضْبَى g اَلْبَارِحَاتِ عَدَلُ كُنْ فِي اَرْ اَقْرَنِ مِنْهَا اَمْ تَمْ يَكُنْ عَصَبُ

اى ابرح من كلف انديار والاضبي البارحات والبارح الذى يجىء
من ميامنك الى ميسرك ويوتيك ميسر h وأحل النجد يتشاءمون

a) A تعقبنا DE يعقبنا. b) C احتوت. c) A الربوة.
d) ABCD من. e) ADE الشواحج ebenso in d. Glosse. f) A النعب.
g) BC والاضبا ebenso in d. Glosse. h) Codd. وتوتيك ميسرا.

بالمبارح والسندح الذى يجىء من ميسرك الى ميامنك فيوتيك *a*
 ميامنه *b* ويتبين *c* بالسندح وروى الأموى الاقرن بضم الراء وأبو
 عمرو بفتحها والقرن جماعة القرن مثل كلب وأكلب والأعصب
 الذى لا قرن له والعصب الاسم يريد من كُف انديار والاضى *d*
 ٥ يجرحا حل دن فيب ما^٥ يتشاءم به ام لا وأراد حل كن فيك
 فدى ومثله حتى اذا كُنتم فى أفلك وجرين بينم اى بدم فدى عندهم
 ٢٢ عذا قندى على الدير وقد تأخذ متى انديار والنسب

النسب يريد النسب بينا يقل نسب بينا ينسب نسبا تأخذ
 متى اى كنت احوالاً ويقال النسب *f* جمع نسبة وهى ما
 10 ينسب بينا الشاعر *g*

٢٣ وأكلب الشؤ من نوازع *h* اللبؤ وألقى انبأ فنصحب *k*
 الشؤ نسبق والنوازع التى تنزع الى اللبؤ وترتج ابيه

٢٤ وأسئبى ادعب العقيلة^٥ اذ أسئبى انصبت^٥ وأنصيب *l*
 ويروى انصدات وأنصيب اسئبى ادعب بعقلنا من اسئبى والعقيلة
 15 الكريمة على اكلب ومنه قول زرفة بن العبد *عقيلة شيوخ
 كنوبيل يلندد*

a) BC فتوتيك. *b*) ABC ميامن. *c*) AC ويتبين. *d*) B والاضى. *e*) BC für ما فيب: فيب. *f*) Von نسب ما
 an nicht bei E. *g*) Codd. الشعر. *h*) A نوازع ebenso in d.
 Glosse ständig. *i*) A اللبؤ. *k*) BDE فنصحب. *l*) C
 وأنصبت ebenso in der Glosse.

وجمعنا عقائد وواحد اُصيب صَيُوبٌ وصائبٌ وأسبمه يعنى « عينيه
يقول اذا رميتنَّ بطرفي اجبن وصلّى ومِلنَّ اى يعنى فى شبلى
تقول *b* صاب انسىم يصوب وأصاب يُصيب تُغنان

١٥ وَأَشْغَلِ الْفَارِغَاتِ مِنَ أَعْيُنِ الْبَيْضِ وَيَسْلُبْنِي وَأَسْتَلِبُ

الفارغات اللواتى لا ازواج لهنَّ من اعين البيض اى من النساء *b*
الحسان ويقال غذا الشىء من اعين *c* ائناع واعين *c* انسوف *d* اى من
خياره قل *e* الاموى اشغلين اى لا يُردن غيرى والبيض النساء التوايم
١٦ اذ نمتى جثلةً أُكْفِيْتُ *f* يَضْحَكُ مِمِّي الْغَوَالِيُ الْعُجْبُ
اذ نمتى من صلدة اشغل يريد اشغلين فى شبلى ونمتى وكى الشعير
وجثلة اى كثيرة يقول شعر جثذ *g* ووحف *h* اكفينا قلوبنا واميلنا
فذا رأينا الغوالى اعجبين *i* وضحكى من حسنة والغوالى النساء
اللاقى غدين بحسنتين عن الزينة الواحدة غانية

١٧ فَاسْتَبَدَّتْ بِالسَّوَادِ اَبْيَضَ لَا يَكْتُمُهُ بِالْخَضَابِ مُخْتَصِبٌ

فاستبدت يعنى اللمة صارت بيضاء بعد ما كنت سوداء اى
ليس ينفعه الخضاب لان البياض قد اشتمل غيبا وشاع فما *k* 15
يكنم الخضاب *l* حذر الحانة

١٨ وَصِرْتُ عَمَّ الْفَقْدَةِ تَتَّبِ السَّكَابِ مِنْ رُوَيْتِي وَأَتَّبِ

a) *C* يريد. *b*) *AC* يقول *E* يقول. *c*) *A* عين. *d*) *AB*

اى كثير. *e*) *Nicht* bei *AC*. *f*) *B* اُكْفُوهُ. *g*) *B* +
h) *BC* ووحف. *i*) *A* اعجبين *C* اعجبين. *k*) *B* فيما *l*)
l) *AC* + *m* *E* + مع.

أى كبرت وأنساء يدعونى أعم باسم الشيخ تتب تستحيى
والأبنة للبياء وأتب اذا منين لأتى شيخ مسن ولبياء حو التوبة

٣١ يحسبن لى فى السنين b خمسين تكسبيرى والأربعين أحتسب

أى يزعم أن لى خمسين سنة وأنا ابن الأربعين فى حسالى أى
٥ يزدن e فى سننى عشر

٣. منضويت كما أنضويت وقد يقبض بعد انبساطه أنسب

منضويت عتى كما انقبضت وقد يقبض بعد انبساطه السبب
أى للبل قل الأموى يقول ولا d منقبضات يقربنى e كما انضويت
عنى لا انبسط أيبس

٣١ 10 فأعتبب أشرف من فؤادى والشعر ألى من أئيه معتبب

اعتتب أى انصرف ويقال اعتب f فلان الى فلان g اذا مضى اليه
والمعتبب المدعب قل h الأموى ذهب الى من أئيه مذعب i قل
خالد اعتتب ما بقى k قل الاصمعى اعتتب رجع l قل الكحيطنة
* وخاف الجور فأعتبب * أى رجع نما رأى غلظا m وجفاء من الكلام

٣٢ 15 الى السراج المنير أحمد لا تعدنى n رغبة ولا رعب

يقول اعتتب اشرف والشعر الى السراج المنير يعنى انبى صلعم

- a) A أيضا. b) A انس. c) A يزدنى. d) Fehlt bei DE. e) A يعربنى. f) A عتب.
g) E فلان. h) Nicht bei AC. i) BDE يذهب. k) A ما بقى C منع. l) C أرجع. m) AC غلظا. n) BD
تعدنى AC يعدنى, ebenso in d. Glosse.

لا تعدلنى لا تصرفنى عنه رغبة فى مال ولا رغبة منه وموضع «
لا تعدلنى حل

٣٣ عَدُّ أَمَى غَيْرِهِ وَمَوْ رَفَعَ النَّاسُ إِلَى الْعُيُونِ وَارْتَقَبُوا

قوله *b* رفع الناس إلى العيون أى اوعدوني

٣٤ وَقِيلَ أَفَرُثْتُ بَلْ هُ فَصَدْتُ وَمَوْ عَنَّقِنِي الْقَائِلُونَ أَوْ تَلَبُّوا 5

عَنَّقِنِي لَامِنِي وَتَلَبُّوا عُبُوا يُقَالُ تَلَبَّ يَتَلَبَّبُ تَلَبُّوا تَلَبُّوا أَفَرُثْتُ زِدْتُ
فِي مُحَبَّتِنِي

٣٥ أَيُّكَ يَا خَيْرَ مَنْ تَصَدَّقْتَ إِذْ أَرْضُ وَإِنْ عَابَ قَوْمِي الْعَيْبُ
يعنى به الرسول صلعم وقد عيب عليه ما قل *d* فى البيت والذى

يليه رد على قوله الى السراج 10

٣٦ نَجَّ بِنَفْصِيْلِكَ السِّلسَانَ وَمَوْ أَكْثَرَ فَيْكَ الصَّحَاجُ وَالذَّجَبُ

الصَّحَاجُ وَالصَّحَابُ وَاحِدٌ وَمَوْ التَّجَلُّبَةُ وَقَوْلُهُ الذَّجَبُ وَمَوْ الصَّوْتُ
وَأَشْنَهُ مِنْ اْمَقْلُوبِ *e* جَلَبٌ وَجَبٌ مِمَّا لِ *f* جَذَبٌ *g* وَجَبَذُ

٣٧ أَنْتَ الْمُصَقَّى الْمَيْدَبُ *h* اْمَاخِصُ فِي السِّنْسَبَةِ أَنْ نَصَّ قَوْمَكَ النَّسَبُ

اْمَيْدَبُ اْمَنْقَى مِنَ اْمَعْيُوبِ وَنَصَّ بَيْنَ وَرَفَعَهُ *i* وَمِنْهُ اْمُنْحَصَةُ وَيُقَالُ
نَصَصْتُ لِحَدِيثِ اْمَى فُلَانٍ اْمَى رَفَعْتَهُ اْمَيْدَبُ وَاْمَاخِصُ اْمَاخِصٌ

a) A فى موضع. *b*) A يقول. *c*) D أو. *d*) B قيل. *e*) A
لخص والميدب AC. *f*) Nicht bei B. *g*) A وجدب. *h*) AC
والميدب المنقى E. *i*) C ورفع.

٣٨ أَكْرَمَ عِيدَانَنَا وَأَصْلَبِينَا عُوْدَكَ عُوْدُ النَّضَارِ لَا انْعَرَبَ a

النضار اكرم العيدان واصلبينا b وحو الأثل وحو خير الخشب ولا
تتخذ الاقداح الروق الآ منه لا يجتمل ان يرق غيره فلذلك
فضلوه على غيره c وانعرب d حوار رحو لا نفع e فيه

٣٩ 5 مَا بَيْنَ حَوَاءٍ اِنْ نُسِبَتْ اِلَى اَمِنَةَ اعْتَمَّ نَبْتُكَ اِنْدَابُ

آمنة بنت وحمب بن أعيب بن عبد مناف بن زهرة والدة النبي
صلعم واعتم طال وكثف والندب الكثير السورق والغصون ليس
بالمناجرود والمعنى اعتم نبتك ما بين حواء الى آمنة وموضع ما نصب
على انشرفية f

10 ٤. قَرْنَا فَقَرْنَا تَنَالَسُخُوكَ لَكَ الصِّفْضَةُ g مِنْهَا h بَيْضَاءُ i وَالِدَعَبُ

بيضاء خالصة لم تخلط بشيء ولا شابه k ما يفسد

٤١ حَتَّى عَلَا l بَيْنَكَ m الْمُتَدَبُّ مِنْ خِنْدِفٍ عَلِيَاءَ تَحْتِنَا الْعَرَبُ

وبروت بيتك n والعلباء ارتفاع اى انت فوق العرب كلها بيته
يعنى البطحاء تحتنا اى العلباء

15 ٤٢ يَنْشَقُّ عَنْ حَدِّهَا اَلْأَيْ كَمَا شَقَّتْ مَالِي الْمَائِمِ الْفُشْبُ

a) C العرب. b) C واصليها. c) Die beiden Worte nicht
bei AC. d) Nicht bei B. e) C يقع. f) ABD الصفة;

BDE + بيننا ما بيننا + g) A لكالعضة. h) A منه.

i) A البيضاء. k) BDE يشبه. l) A على. m) DE جبتك
n) Die beiden Worte nicht bei B. o) B جدها so ständig
auch in der Glosse.

قَالَ الْأُمَوِيُّ عَنْ حَدِّحَا الْأَنْتَى يَرِيدُ حَدَّ الْعَلِيَاءِ وَحَدَّهُ يَرِيدُ حَدَّ
 الْبَيْتِ وَالْأَنْتَى السَّبِيلُ نَعْرَهُ وَارْتِفَاعَهُ وَحَوْمَتُهُ وَالْأَنْتَى السَّبِيلُ الْغَرِيبُ
 يَأْتِي مِنْ بَلَدٍ إِلَى بَلَدٍ وَمِنْهُ رَجُلٌ أَتَوَى أَيَّ غَرِيبٍ وَأَتَى جَمْعُ
 مَثَلًا وَهِيَ خَرْقَةٌ تَمَسْكُنَا الْمَثَاخِنَ إِذَا نَحَتَتْ تُشِيرُ بَيْنَنَا وَالنَّقْشُ
 الْجُدُّ الْوَاحِدُ قَشِيبٌ وَجَعَلَهُ قَشِيبًا لِأَنَّ عَلِيَاءَ فِي مَدَائِنِ نَقِىَ 5
 فَالسَّبِيلُ فِيهِ أْبَيْتٌ وَالْمَعْنَى أَنَّهُ إِذَا «ا» لَقِيَ عَلَى «ب» بَيْنَكَ تَفَرَّقَ
 بَيْنَنَا وَشِمَالًا

٤٣ وَالسَّبِيفُ الصَّادِقُ الْمَوْقُفُ وَالسَّخَاتِمُ لِلْأَنْبِيَاءِ إِذْ ذَعَبُوا

مِنْ قَوْلِ خَاتِمِ الْأَنْبِيَاءِ فَبَيَّنَّا الَّذِي خُتِمَ بِهِ الْأَنْبِيَاءُ وَمِنْ قَوْلِ خَاتِمِ
 فَبَيَّنَّا جَمَالَ الْأَنْبِيَاءِ d يَقَالُ فُلَانٌ خَاتِمُ قَوْمِهِ أَيَّ أَحْسَنِهِمْ e 10

٤٤ وَالْحَاشِرُ الْآخِرُ الْمَصْدَقُ نَأْتِي أَوَّلٌ فِيمَا تَنَاسَخَ الْكُتُبُ

لِلْحَاشِرِ أَرَادَ الْحَدِيثَ الَّذِي رُوِيَ عَنْهُ صَلَّعٌ أَنَّهُ قَالَ لِي خَمْسَةَ أَسْمَاءَ
 أَنَا مُحَمَّدٌ وَآمِدٌ وَأَمَّا حَى وَالْحَاشِرُ وَالْعَاقِبُ وَقَوْمُهُ الْمَصْدَقُ لِلأَوَّلِ يَقُولُ
 أَنَّهُ f صَدَقَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ الْأُمَوِيُّ الْحَاشِرُ آخِرُ الْأُمَمِ بِحَشْرِهِمْ
 وَيُتَبَعُهُمْ وَيَصْدَقُ مِنْ كُنَّ قَبْلَهُ مِنْ الْأَنْبِيَاءِ g فِيمَا تَنَاسَخَ الْكُتُبُ 15
 أَيَّ حَذَّ صَفْتَهُ فِي كُتُبِ الْأَنْبِيَاءِ صَلَّعَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ

٤٥ وَالرَّاكِبُ الظَّالِبُ الْمَسْحُورَةُ الرِّيْحُ لَهُ نَاصِرِيْنَ وَالرُّعْبُ

يَقُولُ سَخَّرَتِ الرِّيْحُ لِلَّذِي صَلَّعَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا وَمِنْهُ الْخَبْرُ أُيِّدَتْ

a) Codd. + السبيل, CE dann noch علا. b) AC عليك für
 للانبياء, E nur بينك. c) BDE + الجؤ. d) AC للانبياء.
 e) BDE + واجملهم. f) Nicht bei AC. g) Nicht bei B.

بالريح والرعب وهو الخوف تقول *a* ارتج *b* الرجل اذا فرح *c* والروع
انقلب والريع الضريف والراكب الذي يجي يوم القيامة راكبا
والضارب الشافع *d* والمستحرة الريح يعنى يوم الاحزاب ومنه قوله
تعالى وَقَدَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يَوْمَئِذٍ قُلْ عَلَيْهِ السَّلَامُ أُيِّدَتْ
٥ بالصَّبِّ وَأُعْلِدَتْ عِدًّا بِالذَّبُورِ

٤٦ وَالصَّيِّبُونَ الْمُسَوِّمُونَ أُولَئِكَ أَجْزَأَتِ الْمُدْرِكُونَ مَا سَلَبُوا
يعنى الملائكة عليهم السلام وأراد قوله جَلَّ وَعَزَّ يَمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ *f*
بِخَمْسَةِ آلَافٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ وَهَ انْعَلَمُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ
بِعَلَامَةٍ وَمِنَ الْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَذَلِكَ أَنَّ الْمَلَائِكَةَ سَخَّرُوا لِلنَّبِيِّ صَلَّى
١٥ حَتَّى قَاتَلُوا مَعَهُ

٤٧ مَبَشِّرًا مُنذِرًا صِيَاءٌ بِهِ أَنْكَرَ فِينَا نَدْوَارًا وَنُصَبًا
ويروى مبشّر منذر والدوار اسم منه *g* او حجر يدورون حوله
شبهه بانبيت يقال دوار ودورة ونصب اراد حجارة تُنْصَبُ كَذَلِكَ
يُظِيفُونَ بِنَا *h* وَنُصَبَ مَبَشِّرًا حَلَا مِنْ النَّبِيِّ صَلَّى

١٥ ٤٨ مِّنْ بَعْدِ إِذْ تَحَسَّنَ عَافُونَ بِنَا بِالْعَنْتَرِ تِلْكَ أَمْنَسَاكُ الْخَيْبِ
العائف اقيم على الأمر والمعتكف مثا *k* والعنيرة *l* انذبيحة والعنتر
انذبح *m* بفتح العين قال الحارث بن حلزة

a) BDE يقال. *b*) ارتج *A*. *c*) E + الفرع. *d*) B
والشافع. *e*) ABD أول. *f*) Diese beiden Worte nur bei B.
g) Nicht bei AC. *h*) يدورون حوينا CDE. *i*) C
k) AC + والعنرة. *l*) Nicht bei C. *m*) Die beiden Worte
nicht bei B.

* كَمَا تَعْتَرُّ عَنْ حَاجِرَةِ الرَّيْبِيِّ الضِّبَاءِ *

يريد بعد *a* الوقت وكانوا يذكون العنبرة في رجب فلاصنام وثل
خيـب اى لا منفعة فينا يقول *b* خاب ما عمل *c* فينا واناسك آثار
من دم وغيره الواحد مَنَسَكَ *d*

٤٩ وَمِلَّةُ الرَّاعِيْنَ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ اَنْتَلَّهٖ وَمَا صَوَّرُوا وَمَا صَلَّبُوا ٥

اى اُنْكِرْت اُمَّلَّةٗ وَمَا صَوَّرُوا اى كَذَبُوا وَمَا صَلَّبُوا قَتَلُوا عِيسَى قَد
صَلَّبَ وَالرَّعْمَ اَنْكَذَبَ وَالرَّعِيْمَ *g* اَلتَّفِيْلَ وَمِنْهُ لُحْمُ الرَّعِيْمِ غَارَمَ
وَزَعِيْمَ اَلْقَوْمِ خَضِيْبِيْمَ وَمِلَّةٗ رَفَعَ نَسَفَ عَلٰى اَلنُّصْبِ يَرِيْدُ اَنْكِرَ
فِيْنَا اَلدَّوَارَ وَالنُّصْبَ وَمِلَّةُ الرَّاعِيْنَ *h* وَمَا صَوَّرُوا يَعْنِي عِيسَى *i*
صَوَّرُوهُ فِي اَلْبَيْعَةِ وَصَلَّبُوا مِنْ نَقْشِ اَلصُّلْبَانِ فِي حِيَاثَلَيْمَ 10

٥. مُبَاجِرًا سَائِرًا *k* وَقَدْ شَأَلَتْ اَلْحَرْبُ نِقَاحًا نَغْبِرْحَا *l* اَنْتَبُّ

ويروى مباجر سائر وشألت الحرب ارتفعت ونقاحا مصدر نقحت
الذقة تلقح نقاحا ونغبرحا يعنى غير *m* اللقاح وهو بقية اللبن في
الضرع والجمع اغبار قل الحارث بن حلزة

15 لَا تَدَسَّعِ *n* اَنْشَوْلَ بِاَغْبَارِهَا اِنَّكَ لَا تَدْرِى مِنَ اَلنَّاتِجِ

وَالنُّبْنَةُ اَللَّبْنُ نَصْفُ اَلْقَدَحِ اَوْ ثَلَاثَةُ وَجَمْعُهَا اَلنُّنْبُ وَنَقَحْتَ مَثَلٌ
اى كما تشول الذقة بذنبا اذا نقحت وامتنعت من الفحل

a) Nicht bei BCD. *b*) B يقول. *c*) A فاعمل. *d*) B +
ايضا. *e*) ABC ماء ابن مريم. *f*) B ما. *g*) B +
h) B الراعية. *i*) Nicht bei A. *k*) BD سائرا. *l*) A
بغبرحا BC ونغبرحا und ebenso ständig in der Glosse. *m*) A غير.
n) B تدسع.

يضرب مثلاً لشدة الحرب *a* وقد شالت في حال يقبل تحلب
عذة الحرب دما

٨١ مَبْسُورَةٌ شَارِفًا *b* مُصَرَّمَةٌ مَحْلُوبِيَا انْصَابٌ حِينَ تَحْتَلِبُ *c*

مبسورة مقبورة والاسم المبسور *d* وعوان يضرب الفحل *e* النفاة
٥ على غير صبغة *f* أى يُكْرِحِيَا ومصرمة قد انقطع خَلْفِيَا من انصرة *g*
وربما كانوا الخلف *h* وانصاب والسَّلْع شاجر يقتل سُمُّه *i* والشارف
انسن النبرم وجمعه شرف

٨٢ فِي مَرْنٍ يَنْتَبِيْهِ اِلَى مَرْنٍ عَنده انصرافًا والحال يَنْقَلِبُ *k*

في مرن أى في حال يريد للحرب تقول انعرب والله لانفعلن بك كذا
١٠ وكذا فيجببه صاحبه أَوْمَرْنَا *l* ما أُخْرِجُ *m* أى أَوْتَرَى غير ذلك
أَوْجَعُ حال الى مرن غيرهما أى حال اخرى وبروى ينبغى الى مرن

٨٣ فِي تَلَقٍ مِيحٍ - نَادَّوْسٍ وَالْخَرْجِ مَا لَا تَتَّصِنُ انْقَلَبُ

في تلق أى في وجه وانلق قبل أن يرد الماء بيوم وانقرب
الليلة اننى يصبح *n* فيها انماء من غداتها والادوس والخرج من
١٥ الانصار وميح جمع كما يجمع *o* امدح انماء في الدنو يقول من *p*
وجه أسقى نلادوس والخرج ما لا يمكن أن يخرج من الآبار

- a*) مثل الشدة في الحرب *C*. *b*) مشاركة *A*. *c*) *BD* يحتلب.
d) أمبسورة *A*. *e*) *ABCD* + على. *f*) *AB* صبغة *C* صيغة *AB*.
g) *A* انصر *BDE* انس. *h*) تحلوب *A*. *i*) *AB* سم *C* hat es
nicht. *k*) تنقلب *A*. *l*) *Codd.* أومرن. *m*) *CDE* اجري.
n) *C* يحجى. *o*) *A* تجتمع. *p*) *A* في.

٥٤ مَاجِدٌ حَيَاةٍ وَمَاجِدٌ آخِرَةٍ سَاجِدَانِ لَا يَنْزَحَانِ مَا شَرِبُوا

المجد الشرف والساجدان الواحد ساجد أى دلو فبينما ماء وينزحان
يُنْضَبَانِ a ومجد رُفِعَ بِمَا لَمْ يُسَمَّ فَعَلَهُ أى مبيح مجد وسجلان
ترجمة عن المجددين والساجد المنصيب وما فى موضع نصب على
الوقت أى لا ينزحان أبداً

5

٥٥ وَاسْمٌ حَوَالِمُستَفَادٌ لَا النَّبِيَّ السَّكَابُ مِنْ قَاتِهِ وَلَا الْمَقْبُ

النبيز أن يَدَى الرجل بلقب دون اسمه الذى سُمى به قل الله
تعالى وَلَا تَنْدَبُوا بِاللَّعَابِ وَفِيهِ اسْمٌ يَرِيدُ الْانْصَارَ وَحَوْ فَتَدَا مِنْ
الله تعالى لَا وَرِائَةً عَنِ آبَائِهِمْ وَمَنْ رُفِعَ بِدَذْبٍ وَدَذْبٌ رُفِعَ بِمَنْ
قَبْلَهُ b واللقب نَسَفَ عَلَى النَّبِيِّ

10

٥٦ لَا مِنْ تِلْدَادٍ e وَلَا تُرَاتِ أَبٍ إِلَّا عَضًا الَّذِي لَهُ عَضِبُوا

التلاد والتلديد والتلاد واحد وحو أمال القديم والنصارف والنضريف
والمضرف أمال الحديث الذى ينتسبه d الرجل حديثنا

٥٧ يَا صَاحِبَ الْحَوْصِ يَوْمَ لَا شَرِبَ نِلْسَوَارِدٍ إِلَّا مَا كَرِهَ يَضْرِبُ e

النورد الماء بعينه والنورد النقوم الذين يردون الماء والنورد العطاش

15

a) B ينضبَانِ. b) Nicht bei AC. c) B سلاف. d) B
يدسه. e) Vor ٥٧ bei A folgender Vers

٥٩* مُبَارَكٌ تَارِكُ الْبَيْتِ سَائِلُ الْقَصْدِ عَزِيْزٌ عَلَيْهِ مَا عَضِبُوا

أى عزيز عليه غضبهم أى لا يقول بالبيت والغضب والتلاد يقال غضب
الرجل يعضب غضباً والغضب الغضن

ومنه أتى جَبَنَمَ وَرَدًا وَيَضْرِبُ يَجْمَعُ يُقَالُ اضْرَبَ a فِي سِقَائِكَ
أى أَجْمَعُ

٥٨ نَفْسِي قَدَتِ أَعْظَمًا تَضَمَّنَتْهَا قَبْرَكَ فِيهِ الْعَقَافُ وَالْحَسَبُ

٥٩ أَجْرَكَ عِنْدِي مِنَ الْأَوْدِ لِقُرِّ بَاكَ سَاجِدَاتُ نَفْسِي الْوُضْبُ

٥ الْوُضْبُ الدَّائِمَةُ وَالْمُؤَاطَبُ الدَّائِمُ وَمِنْهُ الْمُؤَاطَبَةُ عَلَى الشَّيْءِ مِثْلَ
الْمُتَابِرَةِ b عَلَيْهِ وَالسَّجِدَاتُ الْفُضَائِلُ الْوَاحِدَةُ سَجِيَّةٌ يُقَالُ رَجُلٌ وَدَّ e
وَرَجُلٌ أَوَّدَ d إِذَا كُنُوا يَوَدُّونَكَ ذَعَبَ إِلَى قَوْنِهِ تَعَالَى لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ
أَجْرًا إِلَّا الْآمُودَةَ فِي الْفُرْبِيِّ يَقُولُ اجْرِكَ أَنْ أُوْدِكَ فِي قُرَابِنِكَ وَالْوُضْبُ
ذَعَبُ السَّجِدَاتِ وَيُقَالُ سَجَايَا أَيْضًا

١٠ ٦. فِي عُقْدٍ مِنْ عَوَايِءِ نُحْكَمَةِ ضَوْحَرَ مِنْبَأَ الْعِنَايَةِ وَالْكَرْبِ

ضَوْحَرَ شَيْءٌ بَعْدَ شَيْءٍ وَالنَّدْبُ الْعُقْدُ الَّذِي عَلَى الْعِرَاقِيِّ وَالْعِنَايَةُ
إِذَا كُنَ الْاِدْوُ عَرَبًا أُخِذَ حَبْلٌ فُشِدَ فِي اسْفَلِهِ ثُمَّ شُدَّ بِالْعِنَايَةِ
ثُمَّ شُدَّ إِلَى الْحَبْلِ إِذَا انْقَطَعَتِ الْأَوْدَامُ بَقِيَ مَشْدُودًا بِالْعِنَايَةِ وَهُوَ
حَبْلٌ أَوْ خَيْضٌ وَالْعِرَاقِيُّ الصُّلَيْبُ الَّذِي عَلَى الْاِدْوِ وَيَضْرِبُ ذَلِكَ
15 مِثْلًا فِي أَحْدَمِ الْأَمْرِ وَمِنْهُ قَوْلُ لِحَبِئَةَ

قَوْمٌ إِذَا عَقَدُوا عَقْدًا لِحَارِحِمِ شَدُّوا الْعِنَايَةَ وَشَدُّوا قَوْقَهُ ائْدَرَبَا

يَقُولُ فِي أَحْدَمِ مِنْ مَوْدِيٍّ وَعَقْدِي أَيْ حَبِيٍّ لَمْ وَثِيفٌ لَا يُجَلِّدُ سَرِيعًا

١١ وَأَصِلَتْ آخِرًا بِأَوْبَهَامِ فَتَدَخَّلُوا صَفْوَحًا وَمَا حَشَبُوا

a) اضْطَرَبَ BDE. b) اْمُشَابِرَةُ A. c) وَدُودٌ E. d) BC اِدْوًا. e) حَمَوَاكُ CDE. f) اِدْوًا بِاِخْرَاجِهَا A.

تَدَخَّلُوا اخْتَارُوا وَمِنْهُ سَمِّيَ الرَّجُلُ مَنْدَخَلًا *a* يَقُولُ *b* مَجِيدُونَ *c*
 عَمَلٌ *d* انْشَأَ أَيُّ قَدْ اخْتَدُوا صَفْوَةً مَسْوَدَةً وَهُمْ يَخْلُصُوا بِشَيْءٍ *e*
 وَاصِلَةٌ نَعْتٌ لِعَقْدٍ يَقُولُ كُلُّ يَوْمٍ يَبْرِدُ عَقْدًا وَاحِدًا وَمَا خَشِبُوا
 عَمَلَهُ جَيِّدًا *f* أَيُّ مَجْدًا بِخِلَافِ ذَلِكَ إِذَا ارْتَدُوا انْشَأَ اجْتَدُوا
 عَمَلَهُ وَأَحْكَمُوهُ

5

٩٢ قَوْمٌ إِذَا اْمَلَوْحَ *e* الرَّجَالِ عَلَى أَفْوَاهِهِ مِنْ ذَائِقِ كَعْمِيمٍ عَدَبُوا
 اْمَلَوْحٌ أَيُّ صَارَ مَلْحًا لَا يُشْرَبُ *g* حَرَبُهُ مِثْلًا

٩٣ إِنْ نَزَّوْا فَالْعَيْوُثُ بَادِرَةٌ وَالْأَسَدُ أُسْدُ الْعَرَبِينَ إِنْ رَكِبُوا
 الْعَرَبِينَ الْأَجْمَةَ وَيُقَالُ لِلْأَجْمَةِ الْخَدْرُ وَالْحَيْسُ وَالْعَرَيْسَةُ أَيُّ مَجْدًا فِي
 السَّلْمِ يُقَرُّونَ الضَّيْفَ فَيَقُومُونَ مَقَامَ الْعَيْثِ لِلنَّاسِ بَادِرَةٌ لَمْ تَتَأَخَّرْ *h*
 عِنْدَهُمْ فِيمَنْ *h* أَكْثَرَ اْمَنَافِعِ *i* وَإِذَا *k* كَانُوا فِي حَرْبٍ دَفَعُوا عَنِ الْحَرِيمِ
 وَمَنْعُوا الضَّيْمَ كَالْأَسَدِ تَحْمَى عَنِ الْحَيْسِ بِيَمْتِنَتِهَا *m*

٩٤ لَا هُمْ *n* مَقَارِبُ *o* عِنْدَ تَوْبَتَيْنِ وَلَا مَجَازِيْعُ إِنْ هُمُ نَكَبُوا
 النُّوبَةَ اْلدُّونَةَ يَعْنِي الْمَلِكَ وَالسَّلْطَانَ وَلَا مَجَازِيْعُ إِنْ نَكَبُوا أَيُّ
 أَصِيبُوا وَأُدْبِلَ عَلَيْهِمْ *p* وَعِذَا مِثْلُ قُوَّةِ عَزٍّ وَجَلَّ نِكِيْلًا تَأَسَّوْا عَلَى *q*
 مَا قَاتَلْتُمْ وَلَا تَفَرَّجُوا بِمَا آتَاكُمْ

- a*) ABD منخلاً. *b*) Nicht bei A. *c*) ABCD يجيدون.
d) ABCD علم. *e*) A انشئ بالشيء C انشئ بالشيء E. *f*) AB
 فينو. *g*) A + منه. *h*) AB فينو. *i*) Cودا. *j*) ما عملوا وجيدا
k) Cودا. *l*) BDE + في العربيين. *m*) Nicht
 bei AC. *n*) B نهم. *o*) B مقارِب. *p*) BDE + انغير.

٦٥ حَيَّنُونَ تَيَّنُونَ فِي يَوْمَيْنِمْ ۖ سَدَحُ التَّقَىٰ وَالْفَضَائِلُ التَّرْتَبُ

ويروى في خلائقهم ويقال حَيَّنَ تَيَّنَ وَعَيَّنَ تَيَّنَ بِمَعْنَى قَلَّ الْبَدَلُ

وَلَكِنَّهُ عَيَّنَ تَيَّنَ كَعَالِيَةِ الرُّمَحِ عَرَدَ نَسَاؤُهَا

والتسديح الاصل وللجمع اسنح والترب والترب النقيمة e والترب الثابت

5 وموضع في حال اي في بيوتهم التقي والترب

٦٦ وَالْمُنْجِبُونَ الْمُبْرِّونَ مِنْ اذِ آفَةٍ وَالْمُنْجِبُونَ وَالْمُنْجَبُ

منجبون يلدون المنجباء وm في انفسهم تجب يريد انجب ابؤم

بم تجب جمع تجيب

٦٧ وَالْمَسْأَلُونَ الْمُتَبَّرُونَ مِنَ الْعَيْبِ وَرَأْسُ الرُّوسِ لَا التَّدَبُّ

10 رأس النقوم رئيسهم متبَّرون من المعيب والتدبس كما قل الله

عَزَّ وَجَلَّ اَتَمَّا يُرِيدُ اَللّٰهُ يُبَدِّحُ عَنكُمْ الرِّجْسَ اَحَلَّ اَنْبِيَّاتٍ

وَيُبَدِّرُكُمْ تَضْيِرًا

٦٨ زُحْرٌ اَحَدٌ d لَا حَدِيثُنِيْمٌ وَاذِ وَلَا فِي قَدِيمِيْمٍ عَطَبُ

زحر بيض الواحد ازحر وانواع الضعيف وقديمهم اوتهم وقونه عطب

15 اي فساد يقول اوتهم واخرهم e واحد في الدرهم والشجاعة

٦٩ وَالْعَارِفُونَ الْحَقِّ لِمُدَلِّ بِهِ وَالْمُسْتَقْلِقُونَ g كَثِيرٌ مَا وَعَبُوا

٧٠ وَالْمُخْرِزُونَ السَّبْفِ فِي مَوَاضِعَ لَا تُجْعَلُ h غَايَاتِ اَعْلِيْنَا الْقَصَبُ

a) CE فضائلهم. b) ABD سناء. c) DE الثبات. d) A اصحاء.

e) Fehlt bei AB. f) A واعارفون. g) B واستقلقوا. h) A يجعل.

انقلب نصب الرعان يقول ذلك في الدين اى سبقتم *a* في الدين
لا في سبق الخيل

٧١ والكاشفو المفضع الميم اذا التفت *b* يتصدير اعليا الحقب

المفضع العظيم والتصدير للبل الموحتر واليالى *c* حبل يشد من
الحقب الى انبطان ثلثا يتقدم وينأخر فاذا صار التصدير الى الحقب *d*
فذلك اشد الامر اى يكشفون الامر *d* فى اشد ما يكون

٧٢ واستنقبت الشر من *e* مقادحه وكان فى ظير آت *f* حذب *g*

ويروى واستنوى الشر ويروى فى ظير آت *h* حذب *i* وهو اجود
يعنى آل الشر والال الشخص وهو شخص الشر وحذب احذاب
يقول اذا لم تستقيم الامور اقموا مبيلا
10

٧٣ وكان كالأروق *k* الأكس من السنجدة والترب بعده الترب

الاروق الطويل الاسنان والجمع روق قال المفضل البكرى *يوم كس
انقوم روق * والاكس القصير الاسنان والجمع كس والناجدة النصرة
يقال استنجدته وأجدنى *l* اى اذنى ويقال رجل تجد وتجد
وتجيد من الناجدة ورجل منجود اى مكروب وقد نجد قل
15 والناجد انعرف قل النابغة * بعد الأين والناجد * والابن انتعب

٧٤ فيم عنك الأساء لئلاء ذى السريبة والرائبون ما شغبوا *m*

الحول C الحوال AB التفت D التفت ABCE سبقتم A a)

d) B + الميم e) BDE فى. f) BCDE آت. g) D جذب. h) E ن.

i) DE جذب. k) CD كالأروق. l) B استنجدنى وأجدته.

m) B شغبوا.

الاسماء الاشباه الواحد آس والرائبون الشاعبون يقال رأبت انقدح
 اى شعبته وانداء ذو الرينة انذى لا يدري كيف علاجه وهذا
 مثل a الاموى والبرائىون ما شعبوا ورجل مرأب مصلح نلاشياء

v٥ لا شَبَدَ لِحَنَّا وَمَنْظِفِهِ وَلَا عَيْنِ اِنْحَلِمِ وَالنَّبِيَّ غَيْبُ

٥ ويروى لا شيد b والحنا الكلام القبيح والنبى جمع نبيته و
 العقل وغيب جمع غائب

v٦ بَرُونَ سَرُونَ فِي خَلَاتِقِيمُ حِلْفُ التَّقَى وَالنَّدَاءِ وَالرَّغَبُ

ويروى فى خلائقهم من خير d مائى اذ لم اذدب يعنى انبى صلعم
 ويقال رجل بر سر بارون سارون جمع e

v٧ 10 ثُمَّ يَخْذُوا الْأَمْرَ مِنْ مَجَاهِلَةٍ f وَلَا اِنْتِحَالَ مِنْ حَيْثُ يُجْتَلَبُ

v٨ خِيَارَ مَا يَجْتَنُونَ فِيهِ اذ g السجانون فى ذى الكفيم اربوا

اربوا كاسوا وضحوا بما فى ايديهم وقيل اربوا من الدعاء وقيل قيس
 بن الخظيم

أَرَبْتُ بِدَفْعِ h اَلْحَرْبِ مِمَّا رَأَيْتُنَا عَلَى i اَلدَّفْعِ لَا تَرْدَادًا k غَيْرَ تَقَارِبِ

١5 وقوله خيار ما يجتنون فيه اى شيئا اجتنوا يقول لا يأخذون
 الخيار ويدعون الرذال l

a) BDE + ضربه قل. b) Nicht bei B. c) BD سنخ.

d) BDE غير. e) E nach سر جمع: بدون جمع ويرون سرون جمع.

f) E مجاهلة. g) ABD اذا. h) E نشر. i) A عن. k) A يزيداد.

l) B الشىء الرذال E نشر الرذال C بالتروال B

- ٧١ وَنَمَّ يُقْلَ بَعْدَ زَيْدٍ a نَبِمُ كُرُوا اَلْمَعَاذِيرَ اِنَّمَا حَسِبُوا
 كُرُوا اَلْمَعَاذِيرَ اى لَمْ يَخْتَصُمُوا فَبَدَّلُوا اَلْعَذْرَ اِنَّمَا حَسِبُوا اى ضَنُّوا
 اى لَمْ يَقْلُ زَيْدًا فَعَتَدُوا اى يَأْتُونَ بِالْحَقِّ
- ٨٠ وَالْوَارِعُونَ اَلْمَقْرَبُونَ مِنْ اَلْ اَمْرِ وَاَعْلُ اَلشِّغَابِ اِنْ شَغِبُوا
 اَلْوَارِعُونَ اَلْمَقْرَبُونَ اِنَّمَا عَنْ اَلْمُنْكَرِ يَقْلُ وَزَعِدُ b وَاِنَّا اَزَعَهُ وَمِنْهُ 5
 قَوْلُ لِحَسَنِ اَلْبَصْرِ لَا بَدَّ لِلنَّاسِ مِنْ وَزَعَةٍ اى مِنْ يَكْفَمٍ وَاَلْمَقْرَبُونَ
 مِنْ اِنَّمَا اى لَا يَبْعَدُونَ عِنْدَهُ وَرَوَى اَلْأَمْوِيُّ وَالْوَادِعُونَ وَاَلْمَقْرَبُونَ
 وَيَقْلُ سَبْرٌ وَاِدْعُ c اى نِيَّتِي
- ٨١ لَا يُصْدِرُونَ اَلْأُمُورَ مُبْتَلَةً وَلَا يُضَيِّعُونَ دَرًّا مَّا حَلَبُوا
 مُبْتَلَةٌ مُبْتَلَةٌ d وَمِنْهُ قَوْلُ اَلْعَرَابِيَّةِ لِرُوحِنَا وَأَتَيْنَاكَ e بِاَحْلَةٍ غَيْرَ ذَاتِ
 صِرَارٍ وَاَمَعَى اَنَّمُ لَا يُضَيِّعُونَ اِنْفَى بَلْ يَضَعُونَهُ فِي مَوَاضِعِهِ وَاَلدَّرُ
 اَللَّبَنُ وَيَقْلُ فُلَانٌ f اَصْدَرَ اَلْأُمُورَ مَصَادِرَحًا اى اَحْكَمَهَا
- ٨٢ اِنْ اَصْدَرُوا اَلْأَمْرَ اَصْدَرُوهُ مَعًا اَوْ اَوْرَدُوا اَبْلَغُوا مَا قَرَّبُوا
 يَقُولُ اَنَّمُ حِكْمَاءُ يَبْرُدُونَ فِي مَوَاضِعِ g اَلْوَرْدِ h وَيُصْدِرُونَ فِي مَوَاضِعِ g
 اَلْاَصْدَرَةَ وَقَرَّبُوا ضَلَبُوا وَحُو مِنْ قَرَبِ اَلْمَاءِ وَحُو اَلْقَرَبِ وَاَلطَّلَفُ قُوَّةُ 15
 اَصْدَرُوهُ مَعًا اى مَجْتَمِعًا لَا مُتَفَرِّقًا مِنْ حَمْدِنَا مَا قَرَّبُوا مِنْ نَيْلَةِ اَلْقَرَبِ
- ٨٣ نَبَعْتَنِيْمُ فِي اَلنُّصْرَةِ وَاَسْطَنَةُ اَحْرَزَا اَلْعَيْصُ k عَيْصِيَا اَلْأَشْبُ

a) B ذئنة. b) AB وزعت. c) B وازع. d) A مبيلة.

e) C ذئنتك. f) Fehlt bei B. g) AB موضع. h) DE الوورد.

i) DE الصدور. k) C العيص.

انْتَصَارَ الْأَنْتَلِ وَحَمُو أَجُودَ الْخَشْبِ فِي الْحَرْثَةِ *a* وَمِنْهُ *عُودُكَ عُدُو
 انْتِصَارٍ لَا الْعَرَبِ* وَالْعَيْصِرُ الشَّجَرُ الْمَلْتَفُّ وَالْأَشْبُ مِثْلُهُ وَاسْطَنَةُ
 بَيْنَ الشَّجَرِ فَبِئْسَ أَرْوَى لَهَا وَاعْتَصَّ وَانْبَعَثَ الشَّجَرَةُ يَرِيدُ أَنْ *b*
 اصْلَحَ أَكْرَمَ الْأَصُولِ

٨٤ ٥ أَخْرَجَ قِدْحَيْتَيْهِمْ *e* انْمِيفِضُونَ لِلْمَجْدِ أَمَامَ الْقِدَاحِ أَنْ صَدَبُوا *d*

انْمِيفِضُ الَّذِي يَصْرَبُ بِالْقِدَاحِ يُقَالُ انْفَضَّ بِالرَّبَابِذَةِ *e* يُفِضُ انْفِضَةً
 وَأَجْدُ الشَّرْفِ وَقَدْحَيْتَيْهِمْ *e* يَعْنِي الرَّقِيبَ لَهُ ثَلَاثَةُ أَنْصَابٍ فَأَحْرَزُوا
 أَجْدَ كَلِّهِ وَأَمَامَ الْقِدَاحِ أَي أَنْتُمْ فَانْزُورُوا

٨٥ فَارْزُوا بِهِ لَا مُشَارِبِينَ كَمَا أَحْرَزَ صَفْوَانِيَابٍ مُنْتِيبِ

10 فَارْزُوا بِهِ أَي بِالْأَجْدِ كَمَا أَحْرَزَ أَمِيرَ الْجَيْشِ صَفْوَانِيَابٍ

٨٦ إِذْ دُونَهُ لِلْمُرْتَشِحِينَ ذَوِي الْغَلَّةِ مِمَّنْ يَرُومُهُ لَعَبٌ *f*

الْمُرْتَشِحُونَ الْمُرْتَبِعُونَ وَالْمُرْتَشِحِينَ الْمُرْتَبِعِينَ وَذَوِي الْغَلَّةِ أَي لَا يَكُونُوا قَدْ
 تَنَبَّأُوا لِذَلِكَ أَوْ لَا يَكُونُ عِنْدَهُمْ سِلَاحٌ وَلَا عَيْنَةٌ وَيُرُومُهُ يَطْلُبُهُ دُونَ
 الْمَجْدِ الْأُمُومَى الْمُرْتَشِحُونَ أَرَادَ انْتِصَارَ

٨٧ 15 صَعَدَحَمٌ فِي كَوُودٍ *g* الرَّبُّو *h* تَوْ حَيْبُ قُوَى وَالسُّعَاعَةُ لَا التَّوَقُّبُ

كَوُودُهُ شِدَّتُهُ *i* وَالنَّوْحِيْنَ الَّذِي صَعَدَحَمٌ وَالقُوَى جَمْعُ قُوَّةٍ وَالسُّعَاعَةُ
 الَّذِينَ يَسْعَوْنَ عَلَى أَرْجُلِهِمْ وَلَا يَثْبُونَ *k* الْوَاحِدُ سَاعٌ وَقُوَى الْحَبْلِ طَائِفَاتُهُ *l*

a) الْحَرْثَةُ E الْحَرْثَةُ C *b*) Die beiden Worte nicht bei AC.
c) CDE قَدْحَيْتَيْهِمْ. *d*) Dieser Vers fehlt bei B und in ed. Cairo.
e) AB بِالرَّبَابِذَةِ CDE بِالرَّبَابِذَةِ. *f*) A الْعَبَبُ. *g*) ABC كَوُودُهُ. *h*) BCDE
 طَائِفَاتُهُ B طَائِفَاتُهُ. *i*) AC شَدِيدٌ. *k*) Codd. يَثْبُونَ. *l*) A طَائِفَاتُهُ B طَائِفَاتُهُ.

وقوله صَعَدَمَ شَقَّ عَلَيْهِمُ أَي عَلَى بَنِي أُمَيَّةَ وَالرَّبُو الارتفاع والتوحيين
الضعف وكَوَدَّ a كَوَدَّ المجد، أَي جَسَمَهُمُ الرَبُو لَاتَمَّ رَامُوا أَن
يُدْرِكُوا مَجْدَ بَنِي هَاشِمٍ فَلَمَّ يَقْدِرُوا عَلَيْهِ فَشَقَّ عَلَيْهِمُ ذَلِكَ
وَصَعِبَ مَطْلَبُهُ b

٨٨ وَأَدْرَكُوا دُونَهُ أَحَاطَى فِي حَيْثُ مَدَى الْوَابِطِينَ إِذْ لَعَبُوا c 5

ادركوا يعنى بنى أمية دون مجد بنى هاشم والهاء تعود على
المجد أحاطى قد فاز بها، بنو عاشم في حيث ادركوا في حيث
غاية الواطين وم الضعفاء الواحد وابط وهو الضعيف ولعبوا
اعبوا يقال لعب الرجل يلعب لعباً ولعبوا ويقال يلعب مثل e
يُشَكَبُ f وذل الأموى ادركوا دون حضوث لبنى عاشم في لغوب 10
من بنى أمية وضعف

٨٩ يَا خَيْرَ مَنْ ذَلَّتِ الْمَطَى لَهْ أَنْتُمْ فُرُوعُ الْعِصَاهِ لَا الشَّدَبُ g

ويروى المَطَى لَمْ الْفُرُوعُ الْأَعْلَى وَالشَّدَبُ الْقَشُورُ وَالْعِصَاهُ جَمْعُ عِصَّةٍ
وهي شجرة مشوكة يقول h انتم شجعان تغشون للحروب i في كراتينا: k

٩. أَنْتُمْ مِنَ الْحَرْبِ فِي كَرَائِمِهَا جَيْثُ يُلْقَى l مِنَ الرَّحَى الْقُطْبُ 15

أى تكونون من الحرب كلقطب من الرحى والقطب الحديدية التى
تدور عليها الرحى ويقال رحى وأرحاء وفتحاً وأفاء ولا يقال أرحبة

a) ABC وكوودة. b) DE مطلبيم. c) Bei C steht dieser
Vers hinter ٩. d) CD فارتنيا. e) Die 3 Worte nicht bei BD.
f) BD شخب; AC + ويلعب. g) D hat ٨٩ vor ٨٨.
h) ABCD يقال. i) الحرب BDE. k) A كراتمها. l) ABCD يلقي.

ولا تقفينة والرعى اراد معظم الحرب وحيث يستديرون ويحسون

٩١ اذا بدت بعد كعب رويد شمشة منيا اللحاء والصاحب *a*

نصب شمشة على الحال وبدت يعنى الحرب ورويد نعمة واللحاء
اشتم واملاحاة يقول اذا بدت الحرب وفي تشبهه في اوتينا بالعروس

٥ الشابة لتزيينا وفي آخرها بلعجوز من تفتجينا *b* بالاستنكار من

انقتل واللحاء والصاحب واحد ومثله كدبا ومينا واللحاء قشر

العصاة ومنه بين العصاة والحائبا والدعب التي قد تكعب ثديها *d*

٩٢ مخلوقة الراس لا تجرد بالحسن ولا بالحياء تانتب *e*

تانتب تفنعل من الايب *f* وعو القميص الرقيق اى لا تلبس

10 ائبا *g* من الحياء

٩٣ واحتصر الموقدون اذ عزل السواغل منيا النغار والتريب

السواغل الضعيف وهو الداخل على النجوم [و] يشربون ولم يدع تضعفه

والنغار عزل السواغل والتريب النغور يقل زب يزب زبا ولا يكون

الزب الا نفورا والازب الكثير شعر الاشجار والحواجب والاذنين

15 ٩٤ قدرين لم يقندج وفودحما بالمرح تحت العفار *h* منتصب

اى واحتصر الموقدون قدرين والعفار والمرح شجران فيبما النار فاذا

قدح احدهم اخذ عود مرخ ففرص فيه فرضة اى جعل فيه حجره

a) A الصاحب. *b*) ADE تقبجينا. *c*) BDE العصد. *d*) Von

an nur bei A. *e*) AB تنتب. *f*) AB الايب.

g) B ايبا. *h*) B النغار auch in d. Glosse.

ثم اخذ عوداً من عفار فأخذ رأس العود فدخله الفرضة ثم قدح
فقال عاتان القدران لم يقُدح^a لئبما بذلك المرخ والعفار وذلك
انتهما يوربان سريعاً وفي امثل في كل عود ناراً واستمجد المرخ
والعفار منتصب يعنى نصب القدرين اى قدر عولاء وقدر عولاء^b
يقول عما قدرا حرب لا قدرا شبيخ^c

5

٩٥ لا بالجعائين ينزلان ولا بالشبيخ يذكى سناعما اللهب

لجعل الحفرة التى ينزل بها القدر^d ويذكى يشعل والسنا مقصورا
النوء وفي اشرف السناء ممدود واللبب النار قل ذو الرمة * كانه
حين يعلو عاقراً^e لهب * يعنى انور

٩٦ فى ارتى فيلقين بيننما من غير نار القوايس الشيب^f

الارة للحفرة التى توقد فيها النار وفيلقان كنيبتان والقوايس التى
تقتبس النار ويعنى بذلك الحرب يقول فى موضع نار لا كنهه النار
اننى توقد وشهب جمع شهاب

٩٧ وفى السنين الغيوت باكرة^g اذ لا يدرك العصوب معتصب

يقول فى الحروب كما وصفت وفى السنين امهكلة^f الغيوت^h

والعصوب الناقة التى لا تدر حتى تعصب فخذاعا^g لسوء خلقها
وامعتصب الفاعل اى يجودون فى مثل هذا الزمان يقول اذا لم
يكن زرع ولا نبت ولا لبن ولا جواد

a) AC يقُدح. b) Die beiden Worte nur bei DE.

c) BDE شبيخ. d) AC + العدر (؟) e) AC عاقراً.
f) BDE امهكلة. g) E فخذاعاً.

٩٨ أَتْرُقُ لِمُسْتَنِينَ عِنْدَكُمْ بِالْجَوْدِ فَيَبِيَا النِّبَاءِ وَالْعُشْبُ

المستنون نجديون يقال *a* اسنت الرجل اذا قحط وانما قلوا مسنت
لأنهم شبهوا انباء *b* في السنة بباء لا تعلد *c* اذا *d* كانت ثلثة فدأتبا
من نفس الحروف والجود عو المضر يقال جادت السماء تجود جودا
٥. والنبياء العُدران واحدها نَبِيٌّ ونَبِيٌّ وأترق الغيبت أى انشاء
قل الراجز

بَرَقَ نَحْيًا نَيْسَ كَبْرَقِ الْخُلْبِ

والخُلْبُ أترق الذى لا مطر معه والعشب انلأ

٩٩ عَلَّ تَبْلَغَتِيكُمْ الْمَذْكُرَةَ أَنْـ وَجَاءَ وَالسَّيْرُ مِئِي الدَّابِّ

١٠ المذكرة النقة التى تشبه الذكر خلقًا وعظمًا والوجاء العظيمة
الوجنات وقيل بل عو من وجين الأرض الصلب منيا وانداب
انسرعة يقال داب يداب دابًا ودؤوبا وعو انسير الدائم السريع

١١. عَوَّجَاهُ كُفَعَلٍ عَوَّجَلُ سُرْحٍ تَنْشَقُّ عَنِهَا الْبُؤَاجِرُ اَنْدُوبُ

عوجاء فبيبا عَوَّجٍ من نشأتها والبوجل السريعة والسرح التى
١٥ تعضيك ما عندنا عفوًا والذوب التى يجى حرحًا من كل وجه والبؤاجر
جمع عاجرة وي وقت انتصاف النهار والذوب من صفة البؤاجر

١٢. اِذَا الْاَكْمُ اَكْتَسَتْ مَائِيًا وَكَانَ زَعْمُ الْاَلْوَامِعِ اَلْحَدْبُ

الاکم للجبال الصغار الواحدة اَكْمَةٌ وَاكَمَى جمع مَثَلَةٌ خِرْقَةٌ تَمْسِكُنَا

بينا افضل A c). السماء لها C السماء B b). يقول AC a).

ب. ينشق E e). اذا AC d). لايعل C بنا لايعمل B

الناقحة تشير بنا وهو يعنى بذلك انسراب واللوامع الالاقى يلمعن
بالسراب وعذه اللوامع فى شدة الحر^a انكذب بحسبها الرجل ماء
فلكذبه ضده

١.٢ بِمَضْمَحَلِّ مُؤَمِّلٍ خَادِعٍ لِارْكَبِ b عَمَّا تَضْمَنُ الْقَرَبُ

يعنى^e السراب يقول يخدع اركب عن فضول اسقيتكم حتى^٥
يصبوعا^d ويسرفوا فى شربنا فيضنون انهم قد وردوا الماء وقونه عما
تضمن اقرب يعنى الماء

١.٣ لَمْ يَقْتَعِدْهَا الْمُعْتَجِلُونَ وَتَمْ يَمَسِّحُ مَطَاخَا الْوُسُوفِ وَالْقَتَبِ

ويروى يمسح^e وامتعلجون الذين معهم الاغتنة وفي اللبن الى
اعاليهم اى كريمة لم تركب يقول عد تبلغتكم المذكورة الوجناء¹⁰
التي لم يقتعدوا امتعلجون اى لم يجعلوها قعدة ولم يمسح
مطاخا اى لم يدبر ظيبرها والمطاطظير يقال مسح يمسح والوسوف
جماعة وسف وفي الاعدال

١.٤ كَانَتْهَا اِنْشَاطُ الْمَوْعِ ذُو الْعَيْنَةِ مِنْ وَحْشٍ لَيْبِنَةَ الشَّبَبِ

الانشاط انور اندى يخرج من بلد الى بلد والموع اندى به توليع¹⁵
من سواد وبياض وذو العينة يقال ثور^f اعين بين العينة واعين
اذا كان واسع العين والشبب اندى تمت اسنانه يقال ثور مشب
وشبب وئينة اسم^g مكان وشبه الناقة بهذا الثور

a) Codd. وعذه فى شدة الحر اللوامع b) Codd. بالمضمحل

c) C vorher الخادع d) BDE يصيبوعا

e) C يمسح f) AC ثورا g) Nicht bei AC.

١٥ عَاجَتْ لَهُ الْكَرْجَفُ الْبَلْبِلُ بِضُرَادٍ جَهَامٍ وَالْحَاصِبُ الْحَصْبُ
لِلْكَرْجَفِ الرِّيحُ الْبَارِدَةُ وَالْبَلْبِلُ الْغَيْطُ فِيمَا نَدَى وَمِنْهُ قَوْلُ ابْنِ دُؤَيْبٍ
* وَعَاجَتْهُ بَلْبِلٌ زَعْرَعٌ * وَضُرَادٌ سَحَابٌ رَقِيفٌ بَارِدٌ وَعَوْجَمٌ وَوَاحِدٌ
وَالْجَهَامُ السَّحَابُ الَّذِي عَرَافٌ ١٥٠ وَالْحَاصِبُ الْغَطَاءُ وَالسُّرْدُ وَيُقَالُ
٥ اُنْذَى فِيهِ حَصَمٌ مِنْ شِدَّةِ ضَرْبِهِ لِلْوَجْوِ يَعْنِي التَّلْجُ

١٦ ثَوْبَانُ مِنْهُ الصَّقِيعُ تَلَحَّفَهُ وَالتَّرْبُ مِنْ سَفِيَّاتِهِ a اُنْتَرِبُ
يعنى ثوبى b اثنور منه من الثلج والصقيع والجليد والضرب واحد
وانسافياء ما نسفى الريح c وانترب ذو الترب ويقال للترب انتربى d
والانقلب e واندمعم وانتورب وتلحفه حل من للرجف وانترب نسف
10 على ما تلحفه اى للرجف من فوقه وانترب من تحته ويقال لحف
يدلحف f واخف فى السوء g

١٧ فى كِنِ اَرْضَتِه يَلُوذُ بِنَا صَيِّفًا قِرَاهُ السُّيَادُ وَالْوَصَبُ
ويروى النصب يقول يستكن بالارضاة h وفى شجرة i فبوا ينوقى
انثر بينا k والبرد وقوه السباد والنصب اى لا يندم من انظر
١٨ 15 اَيْلَاكَ ذَا اَيْلَاكَ اَنْضِيَلْ كَمَا عَاجَجَ تَبْرِيجَ غَلِيهِ اِنْشَاجِبُ

قل بان الثور ليله الضويل على عذة الحنة دته قل السرم نيلك
انضويل كما عاجج وريمه حتى بدا تصبح فانفى بقوه حتى بدا
ومثله قوه تعادى ذكره ان اضرِبْ بِعَصَاكَ اَبْحَرَ m فَانْقَلَفَ اى

a) Codd. سافياته. b) Codd. ثوبا. c) BDE االرياح. d) AB
انبرى. e) AC الاقلب. f) A ومدلحف. g) A انسواز. h) ABC
من انظر + AC شجر BDE. i) BDE. ليستدق. k) Codd. به. l) ABC غلة.
m) Codd. الحاجر.

ضربه فنقلقل قل ابو عمرو يخاطب a اثور اى يلود بينا الليل لده
والتبريح ما برح به وعبر b به والشجب اليك c وشبه d المغلول
الذى منعه e ثقل غله من النوم به

١٠٩ حَتَّى بَدَأَ حَاجِبٌ مِّنَ الشَّمْسِ وَالْحَاجِبُ مِّنْهَا الشَّرْقِيُّ مُخْتَجِبٌ

حاجب الشمس ناحية منها قال اعرابي لآخر وهما يأكلان رغيفا ٥
كُلُّ مَنْ حَاجَبَهُ قُلُوبٌ قَيْسِ بْنِ الْخَطِيمِ

تَبَدَّتْ لَنَا كَالشَّمْسِ تَحْتَ عِمَامَةٍ بَدَأَ حَاجِبٌ مِّنْهَا وَضَنَّتْ f حَاجِبٌ

مختجب اى فى الليل

١١٠ ثُمَّ g عَدَا يَنْفِضُ الْجَلِيدَ كَمَا سَاقَطَ عَنْهُ الْهَيْشِيمُ مُخْتَضِبٌ

عدا اثور ينفض عن نفسه للجليد الذى قد سقط عليه صول لياه 10
والهشيم ما ييس من الشجر والورق ومختطب اى يأخذ للطب

١١١ فَاسْتَلْحَمْتَهُ الضَّرَاءَ فِي عَبْوَةِ السَّنْعِ بِحِجْدٍ h كَأَنَّهُ اللَّعِبُ

استلحمته الضراء لاثور اى احاطت به الكلاب يقال فارس مستلحتم
اذا احاطت به الفرسان من كل وجه والضراء الكلاب الذكر صرؤ
والأنثى صرؤة والهبوة الغبار الرقيق والنفع الغبار الكثيف حجد 15
اى حجد من الكلاب i يعنى عدوها وصلبها

a) C + نفسه. b) A وعثر به B وغربه A. c) AC الهلاك.

d) B والأشبه e) ACDE معه; bei B der Passus الذى المغلول الذى
حتى BD g). وصينت BD f). غلبة CDE به عله من النوم به

h) A بحر B حجد i) B nur من الكلاب.

١١٢ فَاجْأَلَ فِي رَوْعَةِ الْفُجَاءَةِ مُتَّسِرِينَ عِظْفِ وَأَقْلَبَ مُنْتَحَبِ a

اى جال انثور عند ما فجأته الكلاب اى جال مُتَّسِرِينَ عِظْفِ غير
مبال بالكلاب قد ننى عطفه والقلب منتحَب اى ذاهب مستلَب
ويقال اتنا فلان ثلثى عطفه اذا اتاك b مستكبرا يقول كان النور قد
5 فرغ في اوله لما فجأته الكلاب ثم لُر بيال بها ومضى e

١١٣ ثُمَّ ارْعَوَى حِينَ افْرَخَ d الرُّوعُ فَلَسْتَخْرَجَ مِنْهُ الْحَفِيظَةَ الْعَصَبَ

ارعوى اى رجع الى نفسه وخرى من الفرار حين افرخ روعه اى
ذعب روعه وخوفه وعلم من اى شىء هو والحفيظة لحافضة على
e ما يجب عليه حمايته يقال قد احفظنى اى اغصبنى والحفيظة
10 الغضب فاستخرج نَسَفَّ على ارعوى وهو اجود من ان يكون
نسقا على افرخ

١١٤ فَرَدَّهَا بِالصَّرِيحِ ذَى الرَّمْفِ الْكَارِبِ يَدْمَى حَشَاؤُا وَالْقُرْبُ

اى رد النور الكلاب لما حمل عليها صرع كلبا فتمركه باخر رمف
والكارب الذى قد دنا من الموت ويقال كربت الشمس للغروب اى
15 دنت وحشاؤا يعنى حشا الكلب والقرب الجنب وهما قربان
والاقرب للجمع يدمى حال من الصريع

١١٥ وَنَالَ مِنْهَا الشَّوَى نَوَافِذُ كَالصَّخِيفِ اَوْهَمَى نِعَاثَهُ النَّقَبُ

الشوى الاطراف ونوافذ يعنى طعنات طعنيا النور الكلاب واوهمى
اضعف والوهى الضعف والنقب للفاء f وللخاف الذى يخصف

a) B منتخب. b) DE اى اتنا. c) ABCD ومضت. d) C
لُحْفُ ABC. e) AB وما statt ما على. f) ABC

نعله والنقب ان يُنْقَب *a* انْعَلُ شَبَّهَ ضَعْفَ الثور الكلابَ بقرنه
 بالْمُخْصَفِ *b* في نَعْلِ ابو عمرو ينصب نوافذَ يُجْعَلُ الشَّيْءُ مَوْضِعَ
 رَفْعٍ لَانَّ مَا نَالَهُ فَقَدْ نَلْتَهُ وَامْعَنَى نَالَ مِنْبَا الثور نَوَافِذَ فِي مَوْضِعِ
 الشَّوْىِ وَفِي الاَشْرَافِ

١١٩ قَتَلَكَ لَا ذَاكَ وَحَمَى بِالْمُحْرِمِ الشَّاحِبِ فِي مُحْرِمِينَ قَدْ شَحَبُوا 5

ويروى كذلك ما تبيك *e* اى كذلك الثور ما تبيك *d* الناقة وما صلته
 ويروى في لخرمين ما شحبوا والشاحب المتغير اللون ولخرم شاحب وفي
 بالخرم في موضع حال يريد وفي بالخرم *e* وفي لخرمين من صلته *f* لخرم

١١٧ تَحْمِلُ لِيَرَانِيْمَ عَلَى الْاَيِّينِ وَالسَّفْتَرَةَ مِنْبَا الْاَيَانِفِ الشُّزْبُ

كيرانيم رحانم الواحد كور والايين الاعياء والايانف جمع اينف 10
 والشزب الصوامر الواحد شازب

١١٨ اِنْ قَيْلَ قَيْلُوا فَقَوْتُ اَرْحَلِنَا اَوْ عَرَّسُوا فَتَدْمِيْلُ وَالْحَبَبُ

قيلوا من انقيلونة وعرسوا من التعريس وحو النزول في السكار *g*
 والتدميل والحبب ضربان من انسير يقول لا مقيبل لثم ولا تعريس
 والمقيبل *h* نصف النيار والتعريس في السكار يقال عرس القوم اسقر 15

١١٩ لَا يَنْدَاوَى بِنَزْنَةٍ مِنْبَا السَّمْدَنَفِ مِنْ حَبِيْصَةِ الْكَرَى الْوَصْبُ

امدنف العليل واران به العليل من السيام وترك النوم وحبصة

a) Codd. ييننقب. *b*) A أمخصف B مخصف. *c*) BDE عاتيك.
d) BDE اى عاتيك. *e*) Von موضع في an nicht bei BDE.
f) BD صفة. *g*) AB الشجر. *h*) A وانقيل. *i*) B بنزه.

نَدَرَى شَدَّتْهُ *a* يَقُولُ لَدَرَى يَدَرَى لَدَرَى *b* وَاللَدَرَى أَيْضًا دَقَّةُ السَّاقِ
يَقُولُ رَجُلٌ أَلَدَى وَامْرَأَةٌ لَدَوَاءٌ *c* وَاللَدَرَى ضَائِرٌ وَمِنْهُ

أَلَدَرِي لَدَرَى أَلَدَرِي لَدَرَى إِنَّ النِّعَامَ فِي اللَّدَرَى

يَقُولُ لَا تَنْزِلْ فَنَدَامَ فَيَدْمُونَ النُّومَ دَوَاءً *d*

١٢. ٥ أَلَا لِحُمْسٍ *e* عَمَى انْمِيحَتْ بِأُ أَرْكَبُ فِي حَيْثُ تُنَدَامُ *f* انجَلِبْ

يَقُولُ لَا يَنْزِلُونَ أَلَا لِلصَّلَوَاتِ لِلْحُمْسِ وَالْجَلْبِ مَوَاضِعٌ *g* انسجود
وَانوَاحِدَةُ انجَلِبَةُ يَقُولُ جَلِبُ لِلْجِرْحِ وَأَجَلِبُ لَيْ عَلْتَهُ الْجَلِبَةُ وَهِيَ
النَّقْشَةُ الَّتِي تَعْلُو لِلْجِرْحِ *h* نَلَانْدَمَلُ *i*

١٣ دَلَنَبْنَ الْمُعَجَّلَاتُ أَيُّ إِذْ أَفْرَحُ *k* بِالسَّمْدَتِيْمَةِ الْعَصَبُ

١٤ الْمُعَجَّلَاتُ انْقِضَا وَامْدِيْمَةُ اللَّيْلَةُ وَامْدِيْمَةُ السَّوَادِ وَالْعَصَبُ وَالزَّمْرُ
الْجَمَاعَاتُ وَيُقَالُ لْجَمَاعَةِ انْقِضَا سِرْبٌ وَشَبَّهُ انْفُوقَ بَانْقِضَا فِي انْسِرْعَةِ
وَقِيلَ نَبْنَ مَعْجَلَاتٍ لَاتَبْنَ يَعَجَلْنَ إِلَى الْفِرَاحِ

١٥ يَجْمَلْنَ فَوْقَ الصُّدُورِ أُسْقِيَةَ نَغْيِرْحِنَ الْعِصَامُ وَالنَّخْرَبُ

العصم الجبل الذي تحمل به القربة والحرب جمع خربة وفي العروة
١٥ وأسقية جمع سقاء والعصام الجبل الذي نعصم به القربة أي
تمسك به وأسقية يعنى حواصل انقضا شبيها بالاسقية والنوكه رأس
القربة والخفاء *m* اندساء الذي يُعْصَى بِهِ رَأْسُ الْقَرْبَةِ وَقَالَ أَوْسُ بْنُ حَجْرٍ

a) ABD + النوم. *b*) ABD كَرَى. *c*) ABCE كَرَى
DE + والنخروان. *d*) AC درأ B درأ E درأ. *e*) A خمسة.

f) A تتدى BCDE تتدى. *g*) BD موضع. *h*) ABCD انبرء.

i) BDE + الشدة. *k*) B الافراح. *l*) A تحمل. *m*) BDE الخفاء.

وَحَرَ كَمَا حَرَ الْخِفَاءَ الْمُجَدَّلُ

١١٣ لَمْ يَجْشِمِ a الْحَاكِمَاتُ فَرِيْتِنِيَا b وَلَمْ يَغِصْ مِنْ نِطَافِنَا السَّرْبُ
يجشم a يتكلف جشم فلان ايك c يجشم جشما اذا تكلف ذلك
والحاكيات المقدرات وحن الحارزات قل زهير

5 وَأَلَدَّتْ تَفْرِى مَا خَلَقْتَ وَبَعَصُ الْقَوْمِ يَخْلُقُ ثُمَّ لَا يَفْرِى
يخلق يقدر وفريتها d خرزها ولم يغص أى لم ينقص e ويقال
غاص الماء يغوص غبضا والغطف الماء قليلا كل او كثيرا والسرب
ماء الذى بين البئر والحوض

١١٤ إِلَى تَوَامٍ كَأَنِّيَا قَرَدُ الْعَيْنِ بِبَيْدَاءَ لَأَمِنَا الزَّغَبُ
أى من صلة يحملن وتوأم اثنين اثنين شبه فراخنا بالتوأم من
الانسان وتوأم فراخ يعنى فراخ القفا شبيها بقرد الصوف ما يجمع
منه ولأمنيا دروعيا f الواحدة لآمة يقول درعيا زغبيا

١١٥ لَمْ يَطْعَنِ الرِّيشُ فِي مَطَاعِنِهِ مِنْهَا وَمَمْ يَنْتَعِشُ بِيَا الْقَصَبِ
يريد قصب الريش يقول لم يشتد بعد وكل عظم مجوف فهو
15 قصب ينتعش يشند g

١١٦ مُتَّحَدَاتٍ مِنَ الْخَرَّاشِيِّ كُتْلِيَّةٍ مِنْبَا السُّمُوطِ وَالْحُقْبِ
لخراشي قشور h البيت الواحد خرشاء وقوله السموط فأنبا جمع

a) E تجشم. b) A فريتها c) Nicht bei BD.
d) AC وفريتها. e) ABC ينقص. f) ABCD درعيا. g) BDE +
قصور. h) A قصور.

سَمَطٌ وَحَوْ خَيْطٌ يُنْقَمُ فِيهِ لُحْرُزٌ وَلُحْبٌ جَمْعُ حَقَابٍ وَحَوْ خَيْطٌ
يُشَدُّ عَلَى النَحْفِ وَالغُرْفَى وَالْحَرِشَاءُ وَاحِدٌ a وَالغَلِيظُ b مِنَ النَّقْشِ
النَّقِيشِ c وَالرَّقِيفُ الْغُرْفَى

١٢٧ مِثْلُ اِنْدَلَا غَيْرِ اَنْ اَرْوَسِيَا تَبْتَدِرُ d فَيَبِينَا السُّمُومَ وَالشُّعْبَ

٥ يَعْنِي الْفِرَاحَ وَالسُّمُومَ جَمْعُ سَمٍّ وَفِي الْاَعْيُنِ وَالْاَذَانِ وَالْمَنَاخِرِ وَدَلَّ
ثَقَبٌ فَبَوَسَمَ وَسَمَّ وَكَذَلِكَ السَّمُّ الْقَاتِلُ سَمٌّ وَسَمٌّ وَالشُّعْبُ
الْمَنَاخِرُ وَفِي النِّقْعِ الْمُتَمَلِّئَةِ مِثْلُ شُعْبِ الرَّاسِ اتِّصَالًا وَانْفِصَالًا e

١٢٨ لَا شَادِرَاتٍ اِذَا غَنِيْنَ وَلَا فِي فِقْرِ عَيْنٍ النِّحْفَاءُ مَرْتَابٌ

غَنِيْنَ اسْتَعْنِيْنَ مَرْتَابٌ يَقُولُ فِقْرَ عَيْنٍ لَا يَرْتَابُ وَلَا يُشْعَبُ يَعْنِي الْفِرَاحَ

١٢٩ 10 اَوْلَاكَ لَا عَوْلًا اِذَا اِنْدَحَصَ النَّيُّ f وَشَدَّ السِّنْفُ وَاللَّبَبُ

اِنْدَحَصَ النَّيُّ ذَهَبَ الشُّكْمَ وَالنَّيُّ الشُّكْمُ وَمِنْهُ ذَقْتُ ذَوِيَّةً وَنُوقَ
نِوَاءً وَالنَّيُّ النَّاحِمُ قُلُ الشُّعْرِ

كُمَيْتٌ كَمَا النَّيُّ = f نَيْسَتْ حَمْتَةً وَلَا خَلَّةٌ يَكْمَى g اَشْرُوبَ شَيْبَانِيَا

وَالسِّنْفُ اَبْيَضٌ وَاللَّبَبُ اَلصَّدْرُ اَوْلَاكَ يَعْنِي الْاَبْلَ وَعَوْلًا اَنْقَطَا

١٣٠ 15 يُوغَلْنَ بِالْاَرْتَابِ الْعَجَلِ وَيُعَسِّنْنَ بِدُرُونِ السِّيَابِ اِنْ عُنِبُوا

يُوغَلْنَ يَذْعَبْنَ فِي الْاَرْضِ مِنْ اَلسَّرْعَةِ يَقُولُ لَا يُجْوِجْنَ اِلَى اَلسُّوْطِ

a) Nicht bei BD. b) BD الغليظ. c) BD ابييت.

d) B تحقر. e) Nicht bei ACE. f) BDE النى. g) AC

يروى BD يلى.

يُضَرَّبِينَ بِهِ وَقَوْنَهُ يُعْتَبِينَ أَيْ يَرْجَعُونَ يُقَالُ اعْتَبِكَ ائْدَعِرْ أَيْ
رَجِعْ نَكَ كَمَا تَحَبَّ

١٣١ شُعْتُ مَدَائِيحُ قَدْ تَعَوَّتِ لِي أَرْضٌ بَيْنَهُ فَنَقَفْتُ فَنُكْتُبُ

تَعَوَّتْ تَلَوَّتْ وَمِنْهُ سَمِيَتْ ائْعِيْلَانِ نُنَلَوْنِيْنَ a نَقَفَ جَمْعُ قَفٍ
وَعُوْمَا غُلْفٌ مِنَ ائْارِضِ وَالنُّكْتُبُ جَمْعُ نَكْتِيبٍ وَعُو الْجِبَلُ b مِنَ ائْرَمَلِ ٥

١٣٢ تَرْفَعِيْمُ تَارَةً وَتَخْفِضِيْمُ إِذَا كَفُوْا فَوْقَ آئِنَا رَسَبُوا

رَفَعُوا عَلَوُ الضَّرْفِ ائْعَلَى وَآئِلُ ائْسْرَابٍ فِي آخِرِ ائْنَبَارٍ لِأَنَّهُ يُوْوَلُ أَيْ
يَرْجِعُ وَآئِلُ ائْشْخَصٍ وَآئِلُ جَمْعُ آئَةٍ وَءِ c ائْشْخَصٍ وَآئِلُ ائْعَمَلِ
وَمِنْهُ قَوْلُ ائْدُبْعَةَ لِّجَعْدَى

10 تَجَلَّ فَبَيَّتِ d وَمِنْ آئِ سَبَلٌ

وَرَسَبُوا ثَبَتُوا وَرَأْسُ ائْتَابِتِ

١٣٣ ائِ ائْمُرُوْبِيْنَ فِي زِيَارَتِيْمُ نَيْلُ ائْتَقَى وَاسْتَنْمَتِ ائْحِسَبُ

لِّحِسَبٍ جَمْعُ حِسْبَةٍ وَءِ ائْاَجْرٍ e وَمِنْهُ قَوْلُهُ عِنْدَ ائِّلَاحِ يَحْتَسِبُهُ
أَيْ مِنْ صِلَةِ يُوْوَلُّنِ ائِ ائْمُرُوْبِيْنَ f

تَحَلَّ فَبَيَّتِ A d). وَعُو B c). لِّجِبَلِ BDE b). نُنَلَوْنِيْنَ E a).
ائْعَلَى E ائِ عَلَى عِيَالِ C مَحَلُّ قَدَسِ BD. ائْاَحْسَرَةُ A e).
f) Bei BD fehlt die Glosse.

وقل انكमित ايضا

١ أَلَا عَلَّ عَمٍ فِي رَأْيِهِ مُتَمَّمٌ وَحَدُّ مُدِيرٍ بَعْدَ الْإِسَاءَةِ مُقْبِلٌ
يقول عد من يجبل في رأيه متمم أي ينشر وحل الذي ترك
لحظ يرجع اليه يقال قد عمى يعمى عمى فبوع عم إذا جهل
٥ ومنه *a* قول زهير

وَأَعْلَمُ عِلْمَ أَيَّامٍ وَالْأَمْسِ قَبْلَهُ وَنَدِنِي عَنْ عِلْمٍ مَا فِي غَدٍ عَمِي *b*
أي جاعل وقوله *c* إلا تنبيهه *d* للمنادى وما يجى بعده استئناف
ومثله في الاستفهام ألا حل قم زيد ومو قلت حل قم زيد لكان
تأماً وقول الشاعر

١٠ أَلَا حَلَّ حَاجَاكَ الْأَنْعَامُ نِ اذْ جَاوَزْنَ *e* مُصْطَجِبَا *f*
والعرب لا تكتفى بنا جوابا حتى تجى بلا ونعم فيقولون ألا لا
وألا *g* نعم وقول عروة بن حزام
أَلَا حَبَا مِنْ حُبِّ عَفْرَاءٍ مُلْتَقَى *h* نَعَمْ وَأَلَا لَا حَيْثُ يَلْتَقِيَانِ
ويقال أعمى *i* العيين بلائف وعمى انقلب بلا انف *k* وعذا
١٥ التصحيح نديم

a) D ومثله. *b)* AC haben den 1. Halbvers nicht. *c)* Nicht bei AC. *d)* AC ينيبه. *e)* C إذا جاوزك. *f)* ABD مصطجبا E مصطجعا. *g)* A لا. *h)* AC ملتقى, BD ملتقى, der 2. Halbvers nicht bei E. *i)* B واعما. *k)* AC بلائف BD بالياء.

٢ وَعَدَّ أُمَّةً مُسْتَيْقِظُونَ لِرُشْدِ عِمٍّ a فَيَكْشِفُ عِنْدَ النَّعْسَةِ الْمُنْتَرِمِلَ b

مستيقظون لدينهم فينتبوا c لأم دينهم فيفتح عينيه من نومه
والمترمل الذي قد ترمل بثيابه الدائم d وانعسة انومة فيكشف
جواب عدل أي كان الأمة تنام e لسكونهم وقرارهم على جور بني
أمية والمترمل الملتف بثيابه

٣ فَقَدْ سَأَلَ عَذَا النُّومِ f / وَاسْتَخْرَجَ الْكِرَى مَسَاوِيَّتَهُمْ لَوْ أَنَّ g ذَا أَمِيلٍ يَعْدِلُ

الكرى النوم والكرى الدارى الدائم والمساوى واحدتنا مساءة (وقل غير
أبى عمرو أسوء جمع على غير لفظ الواحد) كما قيل الخيل تجرى
على مساويها وقوله لو أن ذَا أميل يعدل أي لو أن من جار عدل
يقول قد طال h تغيبضهم فاستخرج ذلك عيوبهم أي اضبر مساويهم
ويروى لو أن ذَا أميل بالفتح والندر أراد هذا الميل ومن خفض
أراد به عظاما وعو ذو أميل والميل للجور والميل i في انقضاء

٤ وَعَدَلْتِ الْأَحْدَامُ حَتَّى دَانَتْنا عَلَى مِلَّةِ غَيْرِ انْتَى تَنْتَحِلُ k

املت الدين l ومنه ملنة أيهم إبراهيم وقوله غير أنتى تنتحل
أي دانت على غير ملنة الاسلام نما m قد بدنت الاحدم وانسن 15

٥ كَلَامُ النَّبِيِّينَ الْهِدَاةُ كَلَامُنَا وَأَفْعَالٌ أَعْمَلُ الْجَاهِلِيَّةِ نَفَعَلُ

يقول كلامنا كلام الانبياء عليهم السلام وافعالنا مثل افعال

a) Hiz I 70 لدينهم. b) Hiz I 70 انترتل. c) DE فينتبون
d) A عند انمام. e) BD ينمون E نيم. f) A انيوم.
g) BD ان كان. h) A حل. i) Nicht bei E. k) ACE
لغير الذي BD تنتحل. l) A اندر. m) Nicht bei A.

لَجَاعِلِيَّةً *a* يَعْنِي بَنِي مَرْوَانَ يَنْكَلِمُونَ بِالْحَقِّ وَيُؤْمَرُونَ بِهِ *b*
وَيَفْعَلُونَ خِلَافَ *c* ذَلِكَ

٦ رَضِينَا بِدُنْيَا لَا نُرِيدُ فِرَاقَ عَالِي أُمَّنَا غَيْبًا نَمُوتُ وَنُقْتَلُ *d*

يَقُولُ أَحْمَدُ رَاضِعُونَ بِالدُّنْيَا كَاتِبًا تَقِينًا مَا نَخَافُ مِنَ الْمَوْتِ وَالْقَتْلِ
٥ أَي أَحَبِّبْنَا وَنَعْلَمُ أَنَّ سَنَمُوتُ وَنُقْتَلُ *e*

٧ وَحَسْبُ نَبِيٍّ اسْتَمْسَكُوا *f* دُنْيَا نَنَا جُنَّةً مِمَّا نَخَافُ وَمَعْقِلُ

الْجُنَّةُ مَا يَجْنُوكَ وَيَسْتَرْكُ وَمِمَّا يُسْتَرْ عَنْكَ فَبِوَجْهِينِ وَمَا جُنَّ
فَلَانَ فِي قَبْرِهِ وَقِيلَ لِمُؤْتَدٍ قَبْلَ أَنْ يَخْرُجَ مِنْ بَطْنِ أُمِّهِ جَنِينٌ

وَأَنْتَرَسَ جُنَّةً الرَّجُلُ وَالْمَعْقِلُ الْخُرْزُ يَقُولُ أَحْمَدُ نَمُوتُ بِيْذِهِ الدُّنْيَا
10 وَنُقْتَلُ وَحَسْبُ بِنَا مَسْتَمْسِكُونَ دُنْيَا لَنْدِ حَصْنٍ أَوْ مَلْجَأً نَتَخَلَّصُ *g*

بِهِ مِمَّا يَرَادُ بِدِ

٨ أَرَأَيْتَ عَلَى حُبِّ الْحَبِيَّةِ وَتُؤْمِنُ بِجَدِّ *h* بِنَا فِي ذِي يَوْمٍ وَنَبِيْرُ

الْجَدُّ فِي مَعْنَى الْحَقِّ يَقُولُ أَحْمَدُ أَنْ تَضُولَ حَيَاتِنَا وَحَسْبُ ذِي يَوْمٍ
نَقْرَبُ إِلَى آجَانِدٍ وَجَدُّ ضَدُّ النَّبْرِ يَقُولُ *i* جَدُّ فِي الْأَمْرِ وَأَجَدُّ وَحَزَلُ

15 يَبْنُرُ إِذَا نَعِبَ يَقُولُ *k* أَحْسَنُ غَافِلُونَ عَمَّا أُنْبِئُهُ مَحْمِرِينَ وَحَسْبُ نَلْعَبُ *l*

٩ نَعْتَلِجُ *m* مُرَمَّقٌ مِنَ الْعَيْشِ فَائِيًّا لَمْ حَارَكَ لَا يَحْمِلُ نَعِبًا أَجْبَلُ

a) A + بفعل + C ولا بفعل + AB به *b*).
c) ACE بخلاف *d*) D وننقل *e*) ACE + وننقل *f*) BDE Hiz I 70 مستمسكون *g*) E فنكحصن *h*) LA s. v.

i) يقول *k*) AB يقولون *l*) A يلعب بند *m*) تعالج: رمق

h) LA s. v. *i*) يقول *k*) AB يقولون *l*) A يلعب بند *m*) تعالج: رمق

m) Sih s. v. رمق: تعالج

الرَّمَقُ الرَّفِيفُ يَقَالُ أَرْمَقٌ a انشَى بِرِمَقٍ وَأَرْمَقٌ بِرِمَقٍ أَرْمَقَةٌ
 إِذَا قَلَّ مَا عِنْدَهُ وَحَوَّ مِنْ الرَّمَقِ وَحَوَّ مَا أَقَمَ النَّفْسَ يَقُولُ نَعَالَجُ
 عَيْشًا قَدْ رَقَ b شَبَهَ جِلْدَ قَدْ دُبِعَ فَبَوَّ بِخَلْفٍ سَرِيعًا فَذَلِكَ
 عَذَا انْعِيشَ يَفْعَى c عَجَلًا وَقَوْنَهُ حَارَكٌ اجْزَلَ يَعْنِي انْعِيشَ
 وَالْاجْزَلَ الْمُقْتَعُ d انْكَتَفَيْنِ وَالْمُنْدِيبِينَ وَحَوَّ الْجَزَلَ يَقُولُ نَحْنُ فِي 5
 عَيْشٍ خَسِيسٍ ضَعِيفٍ لَا نَقْدِرُ أَنْ نَحْمَلَ عَلَيْهِ وَالْحَارَكُ مُوَصَّلٌ e
 الْعَنْقُ فِي الصَّلْبِ وَالْعَبءُ الثَّقَلُ f يَقُولُ نَحْنُ فِي دَحْرِ نَاسِدٍ ذَعَبَ
 خَيْرِهِ وَبَقِيَ شَرُّهُ فَذَكَرْنَا دَاوِيَهُ كَبَدَهُ لِحَائِثَةٍ g

۱. كَحَائِثَةٍ عَنْ لُوعِيَا وَكَيَّ تَبْنَعِي صَلَاحٌ أَدِيمٍ صَيَّعَنَهُ وَتَعْمَلُ

لِحَائِثَةِ امْرَأَةٍ h انْتَى تَضَعُ i الَادِيمَ عَلَى يَدَعَا وَتَأْخُذُ مَا عَلَيْهِ مِنْ 10
 التَّوَسُّجِ يَقُولُ حَالَتْ k الَادِيمُ فَذَا أَحْسَدُهُ حَالًا وَتَعْمَلُ تَبَلَّ الَادِيمِ
 ثُمَّ تَلْقَهُ نَبْتَمَعُطُ شَعْرُهُ فَتَتْرَكُهُ l حَتَّى يَفْسُدَ يَقُولُ فِي تَرِيدِ
 اصْلَاحِهِ بَعْدَ مَا أَفْسَدْتَهُ وَقَالَ التَّجَلِيَّ m قَشُورَ الَادِيمِ وَالنَّبَيْتُ
 وَتَعْمَلُ وَحَوَّ أَنْ يُوْخَذَ الْجِلْدَ حِينَ يُسَلِّحُ وَحَوَّ رُطْبَ فَيَلْقَ ثُمَّ
 يُدْخَلُ فِي مَاءٍ وَزَيْتٍ ثُمَّ يَخْرُجُ امْرَأَةٌ فَذَلِكَ حَوَّ الْمُعْمُولِ قُلْ وَالنُّوْعُ 15
 ضَرْفٌ عِظْمُ الزَّنْدِ مِمَّا يَلِي الِابْتِيسِمَ وَالنُّدُوسُوعَ ضَرْفٌ عِظْمُ الزَّنْدِ n
 مِمَّا يَلِي الْخُنْصَرَ يَقُولُ نَحْنُ كَبَدَهُ امْرَأَةٌ انْتَى تَبْنَعِي صَلَاحٌ عَذَا
 الَادِيمِ كَذَلِكَ نَبْتَمَعِي صَلَاحٌ امْرَأَةٌ بَعْدَ مَا أَفْسَدْتَهُ وَقَوْنَهُ o لِحَائِثَةٍ

a) ABCD رَمَقٌ. b) A رَمَقٌ. c) ACDE يَعْنِي. d) ABCD + مِنْ.
 e) BD مَفْصَلٌ. f) BGDE التَّنْقِيلُ. g) ADCE لِحَائِثَةٍ BD.
 h) Fehlt bei A. i) ABCD تَضَمُّعٌ. k) AC حَالَاتٌ. l) A فَيَتْرِكُ.
 m) AC التَّجَلِيَّ BD الِابْتِجَلِيَّ. n) Von مِمَّا an fehlt bei BD.
 o) Nicht bei AC.

الكاف من صلته نعاليج والمحللة الحديدية التى يُغشّر بنا الالديم

١١ فَاصْبَحَ بَاقِيَ عَيْشِنَا وَكَأَنَّه نِوَاصِفِهِ عِدْمُ الْحَبَاءِ a الْمُرْعَبِلُ b

الندم اثوب التحلف ولجمع اعدام وقوله المرعبل اى انقطع المشقق

يقال رعبلت اثوب وشبرقته وقددته اذا خرقته e وثوب رعبيل

5 اى مخرّف d وامرأة رعبل تخرق e ثوبنا من حمقنا قل ابو النجم

أَعْدَامُ خَرَقَةٌ تَلَاحِي رَعْبَلُ f

يقول قد اصبغ عيشنا مثل هذا للباء التحلف انقطع فالشمس

تدخل فيه فلا يُسْتَقَلَّ بظله وكذلك نحن ليس علينا ظل

اذا اصلحنا g جانباً دخل h من جانب آخر ويقال ثوب عِدْم

10 وثياب اعدام وقد تيدّم اثوب اذا خلف

١٢ اِذَا حَيْصَ i مِنْهُ جَانِبٌ رَاعَ k جَانِبٌ بِقَنْفَيْنِ l يَصْحَى فِيهِمَا الْمُتَنَزِّلُ

حيص خيظ يقال حصت m احيص حياصة اى خياطة وحصت

احوص حوصاً n اذا خفته وراع أُفْرِع اذا خيظ منه جانب تخرق

جانب آخر يصحى يظهير للشمس o يعنى على p هذا المتنزل

15 الذى يستتر من الشمس ومنه قوله تعالى اِنَّكَ لَا تَعْظُمُ فِيْنَا وَلَا

تَصْحَى واتما اراد بذلك مثلاً وراع ايضاً رجع ويقال يصحى

a) Amālī 20^v البياء. b) A المرعبل und entsprechend in der Glosse. c) A خرقته. d) A مخرّف. e) A تخرق. f) A خرّفا. اعدام خرقة تلى حى رعبل C اعدام خرقة بل حى رعبل BDE تلى حى رعبل. g) BD صلح. h) BDE ادخل. i) B حيص C حيص. k) C ربيع. l) A بقنّفين. m) B حصت u. s. w. n) BD احوص حوصاً. o) ABC الشمس. p) ACE nur يعنى, BD nur على.

يبرز منه ومنه ضواحي البحرة ما يبرز منينا الى الابدانية وقونه بفنقنين
من جانبيه يقول كلما قدرنا ان نصلح شيئا من دعونا فسد نثره
فساده ونفاقه ويقال صدحى يضحى اذا اصابته الشمس واضحى
يضحى اذا صار وقت الضحوة من النيار

١٣ قتلَك أُمُورُ انْسانٍ أَكَّحَتْ ذَنبَنا أُمُورُ مُضَيِّعٍ أَثَرَ انْتِمٍ بَيْلٍ 5

يقول أُمُورُ انْسانٍ مِمْلَةٌ مَنْتَشِرَةٌ لا مَدِيرٌ لِنِبا دالِيلِ امِيلَةِ انْتي
لا قِيَمٌ لِنِبا ولا رايٌ يَحْفَظُنِبا وَالْبَيْلُ جَمْعُ باعِلٍ وَهِيَ انْتي لا صِرارٌ
عَلَيْنا مِنَ الِابِلِ فَلَبنِبا مَباحٌ وَأَمَّا يَعْني عِشامُ بِنِ عَبدِ المَلِكِ
أَثَرَ الدَّعَةِ عَلى انْظُرْ في *a* دِينَهُ وَأَمْرٌ *b* رَعِيَّتَهُ كَمَا أَثَرَ عِذا المَضِيْعِ *c*
تَضْيِيعِ اِبِلِهِ وَغَنَمِهِ بِانْجائِها وَبَيْلٍ مِنَ نَعْتِ الامُورِ 10

١٤ تَمَقَّفٌ *d* أَخْلَافٌ *e* اِنْمَعِيشَةٌ مِندُمُ *f* رِضاعًا وَأَخْلَافٌ اِنْمَعِيشَةٌ حَقْلٌ *g*

اِنْمَقَّفٌ الذِي يَرِضِعُ *h* مَرَّةً بَعْدَ مَرَّةٍ *i* وَحِوِ شِباعانٍ يَقُولُ يَمْتَلِئُ
جَوْفَهُ وَلا يَمْتَلِئُ عَيْنَهُ وَتَمَقَّفٌ يَعْني اِنْمَضِيْعٌ وَالحَقْلُ اِمْتَلَأَتْ لِنِبا
يَقُولُ قَدْ اسْتَرَحَتْ اِخْلَافُ المَعِيشَةِ مِنَ طُولِ ما رِضَعُوعِها *k* وَكَانَتْ
حَقْلًا اِى مِمْتَلَأَتْ يَقُولُ انْسانٌ خَيْرُها اِنْقِلِيلٌ *l* قُلِ اَلْأُمَمِ تَمَقَّفٌ 15
يَعْني اَلْأُمَّةَ رِضاعًا اِى لا يَحْتَلِبِنا مِنَ لُومِهِ بَلْ *m* يَمَضِيبًا مِثْلًا لُومِهِ
وَمِنهُ يَحْبِيلُ راحِعٌ وَالتَمَقَّفُ اسْوَأُ الرِضاعِ وَأَفْأَدُ وَيَقُلُ تَمَقَّفٌ عَيْشُهُ
اِى يَقْلَهُ وَيَقْتَرُ *n* عَلى نَفْسِهِ

a) C + امر. b) A واثر. c) AD + على. d) E تمقف LA s. v.

بَيْلٍ *g*) A. بَيْنِنا *f*) LA. اِخْلَافُ BC اِخْلَافٌ *e*) A. تَمَقَّفٌ: مِمَقَّفٌ
s. aber Glosse. *h*) A يَرِضَعُنا. *i*) اِخْرَى BDE. *k*) AC يَضَعُوعِها
مِنِ ABD *m*) CE نَحْمَرُها اِنْقِلِيلٌ *l*) A. يَرِضَعُوعِنا E.
n) A يَقْتَرُ.

١٥ مُصِيبٌ *a* عَلَى الْأَعْوَادِ يَوْمَ رُكُوبِنَا لَمَّا قَلَّ *b* فَبِينَا نُحْضِي حِينَ يَنْزِلُ

يقول هو *c* مصيب فيما يقول اذا كان على *d* المنبر واذا نزل خالف فعنه ما تكلم يعنى عشاما والاعواد اراد بهاء المنبر ويروى بيوم ركوبه واللام في لما من صلة مصيب وفيها يريد في الخطبة فدنى عنها ويقال فيها *f* بمعنى علينا اى على المنبر

١٦ يُشَبِّهِنَا *g* الْأَشْبَاءَ وَهِيَ نَصِيبُهُ لَدُ مَشْرَبٍ مِنْهَا حَرَامٌ وَمَأْكُلٌ

ويروى وهي نصيبه ايضا يشبه الدنيا وما فيها بالاشياء *h* اى يضرب *i* الامثال للدنيا في خطبته يعظ الناس وهو احق بالوعظ لانه يأكل ويشرب حراما في خلافته *k* يضيع *l* امور الناس *m* وقوله

١٧ وَهِيَ نَصِيبُهُ يَعْنِي الدُّنْيَا وَنَصِيبُهُ *n* يَعْنِي الْخُطْبَةَ

١٧ قَبَا سَأَسْتَا حَاتُوا لَنَا مِنْ جَوَابِكُمْ *o* فَفَيْدِكُمْ تَعْمَرِي ذُو أَفْئِدِينَ مِقُولٌ

اراد ساسة *p* الناس يعنى القيام بأمرهم وحذا على جهة انهز *q* بهم *r* وأفئدين اى ضروب الكلام الواحد فنن وفنون وأفئان وجميع افئان على افئدين والمقول اللسان *s* امتكلم البليغ اراد يا ساستاه

١٥ فحذف البناء يقول للامراء اجيبوا عما نسألكم حاتوا ما عندكم من الجواب

a) Ibn Qut. 107^r . يصب . *b*) AB قيل . *c*) AC حذا . *d*) ACE

nur . *e*) Nicht bei AC . *f*) A فينهي . *g*) AC تشببينا .
h) A من الاشياء . *i*) Nicht bei B; A + لنا + C + بينا . *k*) ACE
 + ولا . *l*) E يضع . *m*) CE + مواضعنا . *n*) AC نصيبه .
o) DE حديتكم . *p*) AC بساسة . *q*) ACE انيدانية BD
r) B نيم . *s*) E اللبس .

١٨ أَهْدَى كِتَابٍ تَحْنُ فِيهِ وَأَنْتُمْ عَلَى الْحَقِّ تَقْضِي بِالْكِتَابِ وَنَعْدَلُ

يقول يا ساسة الناس بغير حق *a* كيف صرتم احق بهذا *b* الأمر
وتحس وأنتم فيه على سوء ونقضى حال اى *c* فى قضائنا

١٩ فَكَيْفَ وَمِنْ أُنَى وَإِذْ تَحْنُ خِلْفَةً فَرِيْقَانِ شَتَى تَسْمُونُ وَنَبِزَلُ

يقول *d* نحن مختلفون وفريقان لنوان اى انتم فى الرضاخية والدعة *e*
وتحس فى الشقاء والجوع اى كيف صرتم احق بذلك منا ومن
أين لكم عذا الفضل وشتى منفرف ومنه تشتت الأمر اذا تفرف
وشتى ترجمت عن قوه فريقان واذ نحن خلفتة حال

٢٠ لَنَا وَتِلَاعُ الْأَرْضِ حَوْ مَرِيْعَةً سَنَامٌ أَمَالْتَهُ الْأَخْطَابُ أَمْبِلُ

يقول لنا سنام أمبل اى مبرول قد مال من هوائه وقوه حو مريعة *10*
اى خصيبة ولحو انتى تضرب خضرتها الى السواد من شدة الرى
وقوه خطائط جمع خطيطة ارض لم تملر بين ارضين ممتورتين
كأنها *f* اخطأعا انغيث والمعنى انا نرى حيث لا مرى والتلاع
مجارى الماء الى الوادى يقول فنى عدل عذا *g*

٢١ أَمْ الْوَحَى مَنبُودٌ وَرَاءَ ظَهْرِنَا فَيَحْكُمُ فِينَا الْمَرْزَبَانُ الْمُرْقَلُ *15*

يقول *h* نحن مشركون قد نبذنا كتاب الله تعالى وراء ظهرنا
فيحكم فينا المرزبان المرقل اى المسود والرقل فى اثنياب أن

a) Von يا an nicht bei AC. *b*) عذا A. *c*) BCD او.

d) AC vorher خلفتة. *e*) Nicht bei AC. *f*) كآته BD.

g) BDE + عدلا ائدى ترعون عدلا. *h*) يقولون B.

بجرتما قل ذو الرمة

إِذَا أَحْنُ رَقَلْنَا أَمْرًا سَادَ قَوْمَهُ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ مِنْ قَبْلِ ذَٰلِكَ يُدْكَرُ

رقلناه سودناه *a* جعلناه *b* سيّدا يقول أحسن *c* عمل كذاب *m* لا كذاب نذ والوحى الكذب يريد القرآن منبوذ مرمى وأنرزبان ⁵ أمك الفارسي يريد عشنا

٢٢ نَذَا رَاعِيًا سَوْءًا مَضِيْعًا مَنِمًا أَبُو جَعْدَةَ الْعَدِي وَعَرَفَهُ جَبَلٌ

راعيًا سوء يعنى *e* عشنا وخندا بن عبد الله القسري وكن على تعرف وأبو جعدة يعنى الكذب شبه به عشنا نجورد ⁶ وقال عبيد بن الأبرص

10 حَتَّىٰ أَخْمَرَ يَكْنُوتُنَا بِأَصْلًا كَمَا أَذْذَبُ يُدْتَرُ *f* أبا جَعْدَةَ

والعرفه الضبع نيا عرف ويريد نيا خندا القسري فساده وميت عرفه ننتنبا يقل عرف ضبيئة وخبيئة والجبل الكبير *g* شبه عشنا بالكذب وخندا بالضبع وقوله مضيعان أى للريئة والدين

٢٣ أَتَتْ غَنَمًا ضَاعَتْ وَعَبَّ *h* رَاعِيًا نَبِ فُرْعَلُ فَيْبِ شَرِيكًا وَفُرْعَلُ

15 أتت يعنى الضبع غنم لا راى نية *i* ولا مانع يمنعنا فعاشت *k* فيبا وفرعل ومد الضبع والانتى فرعلة شبه اندس بلا امام بالغنم التى لا راى نبت فضعت وعثت *k* فيب السبع *l* وفيبا أى فى

a) AC سودنا. *b*) C جعلناه. *c*) ABD نحن.

d) LA s. v. عرف. *e*) C يريد. *f*) AB يئن. *g*) ABD

فضعت وعثت فيب السبع + *C*. *h*) AB وعث. *i*) C + السبع. *l*) فيبنا أى فى

k) A فغبت. *l*) BD والكذب والسبع.

انغم ای شَرَكَة اولادِہ فی دیننا

۱۴ اَنْصَلَحْ دُنْيَانَا جَمِيعًا وَدِينَنَا عَلٰی مَا بَدِهَ ضَرَاغَ السَّوَامِ اَمْوَبَلْ

ویروی اَنْصَلَحْ دُنْيَانَا جَمِيعًا وَدِينَنَا وَقُوْنَه اَنْسَوَامِ اَمْوَبَلْ یَعْنٰی مَا رُعی مِنْ اَمَالٍ یَقُولُ سَأَمَتِ اَنْشَبِیَّةٌ تَسْوَمُ سَوَامًا وَاَنْسَمِیْمُ الرَّاعِی وَمِنْهُ قُوْنَه اَیضًا * وَحَلَّكَ اَلْمَسِیْمِ حَلَّكَ السَّوَامِ * اَمْوَبَلْ اَلْاَثِیْرُ یَقُولُ اَنْصَلَحْ 5 اَلدُّنْیَا وَالدِّیْنِ عَلٰی جَوْرِكُمْ وَفَسَادِكُمْ وَعَلٰی مَا ضَرَاغَ اَنْسَوَامِ اَی عَلٰی الرَّاعِی *a* اَلرَّدِیَّ *b* اَنْذٰی ضَرَاغَ بَدِهَ اَنْسَوَامِ اَرَادَ دِیْنَنَا وَدُنْيَانَا جَمِیْعًا فَتَقَدَّمَ لِلتَّوَكِیْدِ *e* وَمِثْلُهُ قَوْلُ عَلْقَمَةَ

مِنَ الْاَجْنِ حِدَاةٌ *d* مَعًا وَصَبِیْبٌ

۱۵ وَوَوُیَّ النَّوْاِجِ النَّوْاِجِ بِاَذِیَّ *f* وَیْنَا بِدِهَ مَا دَعَدَعَ اَلْمَتْرَحْلُ *g*

یَقُولُ وَوَوُیَّتِ اَلْغَنَمُ بِمِثْلِ *h* وَیْنَا بِدِهَ لَمْ یَبْقَ مِنْهَا شَیْءٌ اَی ذَعِبَتْ كَلْبَانًا وَالنَّوْاِجِ اَنْصَانٌ یَقُولُ تَنَجَّتْ تَنْجًا تُوَاجَا وَانْشَدَ اِذَا تَنَجَّوْا كَتَّوَجَ اَلْغَنَمِ

مَا دَعَدَعَ مَا زَجَرَ الرَّاعِی اَی لَمْ یَكُنْ لَهْ غَنَمٌ یَزْجُرُهَا وَاَلْمَتْرَحْلُ *g* صَاحِبُ الرَّحْلِ اَلْوَاحِدَةُ رَحْلٌ وَمِثْلُهُ ضُرٌّ وَضَوَارٌ وَرُبٰی وَرِبَابٌ *h* 15 قُلْ اَبُو عَمْرٍو اَلشَّیْبَانِیُّ مَا سَمِعْتَ فَصَبِیْحًا قَطَّ قُلْ رَحْلَةٌ بِمَعْنٰی رَحْلَةٌ *i* وَهُوَ اَلْحَمَلُ یَقُولُ لَوْ اَنَّ الرَّاعِی وَدَى غَنَمَهُ بِمِثْلِ مَا یَلُونَنَا بِهَ لَیَلِكْتَ غَنَمَهُ وَذَعِبَتْ

a) E اَلرَّاعِی. *b*) Nicht bei BDE. *c*) Codd. اَلتَّوَكِیْدُ. *d*) BDE مِثْلُ مَا *f*) BD. *e*) LA s.v. رَحْلٌ، اَلنَّوْاِجِ، TA اَلنَّوْاِجِ. *f*) BD. *g*) BD اَلْمَتْرَحْلُ. *h*) AC بِمَا. *i*) D اَلرَّحْلُ und dann اَصْلَحَهُ. *k*) A وَرِبَابٌ وَرِبَابٌ BD وَدَّتْ وَدَّتْ C وَدَّتْ وَرِبَابٌ. *l*) BC رَحْلَةٌ E رَحْلٌ D رَحْلٌ.

٣٦ بُرِينَا كَبِيرِي الْقِدْحِ أَوْحَنَ مَنَّهٗ مِنْ الْقَوْمِ لَا شَارٍ وَلَا مُتَنَبِّلٍ

برينا قطعنا كما يُقنع القدح ويبري فونه *a* أوحن متنه أي
اضعه والنشأى الباع والمتنبل صرح انبل ولا بمعنى غير وإذا
وسى تحت *b* القدح غير حاذق به ادقه وأفسده *c* والقدح ما لم
٥ يكن عليه نصل ومن صلدة *d* أوحن الأمرى النشأى المصلح يقال
شرده *e* بمعنى اصلحه

٣٧ وَلَايَةَ سَلْعِدٍ أُنْفَ كَنَّهُ مِنْ الرَّحْفِ الْمَخْلُوطِ بِالنُّوِكِ أَتَوَّلِ

انسلعد الذئب قل التراجيز

وَيَلِّ أَمْ سَعِدٍ سَعْدًا قَدْ فِدَّتْ سَلْعَدًا

١٥ وَالْأُنْفُ الْأَحْمَقُ وَالرَّحْفُ الْخُبْتُ وَحَوْحُنَا الْفَسْفُ *g* يُقَالُ فِيهِ رَحْفٌ
أى رلوب ما *h* لا خير *i* فيه والرَّحْفُ الذئب قد يوتى ويغشم
وحو مدح أى تغشم *k* نزل *l* ويطلب *m* فضله والاتول أمجنون
والنوك الحفق ورجل نوك وانسلعد الاحمق المضطرب ويقال *n* سلعد
خفيف *o* ايضا ويقال اصل انسلعد *p* الذئب لم ينصح *q* ثم جعل
١٥ مكل فسد *r*

٣٨ حَوَالَتَبَطُ الْبَيَاسِ فَيَنْدُ شَجَاعَةً وَفِيْمَنْ يُعَادِيهِ الْبِنَجْفُ الْمَتَّقَلُ

لاصبط الشديد يعنى الاسد يقول حو علينا دلاسد وعلى أعدائه

a) E فونه. *b*) A تحت CD كح. *c*) A وقتده. *d*) Die
beiden Worte nicht bei C. *e*) Codd. شار. *f*) A نقد.
g) BDE + والخبت. *h*) A فيما. *i*) A حد. *k*) Von وحو an
nicht bei BD. *l*) A ترة BD ترة. *m*) B ويطلب. *n*) BDE وقل.
o) A حفيف. *p*) Von الاحمق an nicht bei C. *q*) ABC
ينصح D ينصح. *r*) BC حسد.

كُنْ يَجْفَ وَحَوْ اَنْظَلِيمِ وَالْاَضْبَطُ حَوْ اَنْذَى *a* يِعْمَلُ بِكَلْتَنَا *b* يَدِيهِ
وَالنَّبَؤَسُ اَنْذَى يَجْمَى وَيَذْعَبُ بِالْبَيْلِ يَقُولُ حَوْ عَلَى اَعْمَلُ دُونْتَه
اَسَدُ جَائِرٍ *c* وَعَلَى اَعْدَائِه نِعَامَةٌ مِنْ ضَعْفِه

٣٩ كَانَتْ كِتَابٌ اَللَّهِ يُعْنَى *d* بِمَرَدٍ وَيَنْبِي فِيهِ اَلْكُوْدَى اَمْرًا

يَعْنَى بِمَرَدٍ اَى بِالْاَمْرِ فِيهِ وَبِالنَّبِيِّ وَنَاكُوْدَى اَلْبَلِيدُ كَنَّهُ كُوْدَى *e*
اَى بِرَدَّوْنَ شَبِيهَ فِي تَشْبَاهِ بَلْبِرْدُوْنَ وَاَمْرًا اَنْذَى يَضْرِبُه *e* رَايَه
بِرَجَاهُ فِي مَرَاكَبٍ *f* يَسْتَحْتَه مِنْ بَضْدِه *g*

٣٠ اَمَّ يَنْدَيَّرَ اَيَّةً *h* فَتَنْدَهُ *i* عَلَى تَرَكٍ مَا يَأْتِي اَوْ *k* اَنْقَلَبَ مُقْفَلٌ

وَبِرَوَى رَايَه *l* يَقُولُ اَيَّةً وَاَى وَرَايَةً وَرَأَى وَحَجَّةً وَحَاجٍ قُلْ اَبُو وَجْرَةَ *m*

١٥ وَحَاجَّةً غَيْرٍ مُرْجَّةً مِنْ الْحَاجِّ

وَالْحَاجُّ اَلْقَاصِدُ لِلشَّيْءِ *n* وَالْاَنْفُ وَالْاَسْلَامُ فِي اَنْقَلَبَ بَدَلَه *o* مِنْ عَاءٍ
ذَاخِرَةً *p* اَرَادَ اَمَّ قَلْبِه مَقْفَلٌ

٣١ فَنَلَاكَ وَاَلَاةُ اَلشَّوْءِ قَدْ ضَالٌ مُلْدَمٌ *q* فَحَتَمَ حَتَمًا اَلْعَنَاءُ اَلْمَقُولُ

وَاَلَاةُ اَلشَّوْءِ يَعْنَى اَلْمَلُوكُ فِي مَلْدَمٍ وَسَلْطَنَةٍ وَحَتَمَ بِمَعْنَى اِلَى مَتَى

١٥ وَاَلْمَقُولُ اَلضُّوْبُلُ

a) C nur اَنْذَى, A hat حَوْ اَنْذَى nicht. *b*) A بِكَلْتِنَا.

c) C جَائِرٍ. *d*) A يَعْنَى. *e*) A يَضْرِبُ. *f*) Nicht bei AB.

g) C يَضْلِبُه. *h*) CE رَايَه. *i*) CE فَيَدَهُ. *k*) BD اَمَّ.

l) BD قُلْ اَبُو. *m*) A وَجْرَةَ B وَجْرَةَ C وَجْرَةَ. *n*) CE

مَحْتَمٌ. *o*) AC تَدَلَّ. *p*) Nicht bei C. *q*) CE مَحْتَمٌ.

٣٢ رَضُوا بِفِعَالِ السَّوِّءِ فِي أَجْلِ a دِينِهِ فَقَدْ آيَنَمُوا صَوْرًا b عِدَاءً وَأَتَكَلَّوْا

فعل السوء انظم والعداء الموالاة بين الشيبين قل امرؤ القيس

فَعَدَى عِدَاءً بَيْنَ ثَوْرٍ وَنَعَجَةٍ

أى وإلى ضعيف e عذو وعذو ويروى صورة d عداء والعداء بفتح
 5 تعين انظم يريد به آينموا الضبيين وأتكلوا لاميت بقتل الحسين
 وزيد بن علي رضي الله عنهم e

٣٣ كَمَا رَضِيَتْ خُلَا وَسُوًى وَإِيذَةً بِلَبَنِيَّةٍ f فِي أَوَّلِ الدَّعْرِ حَوْمَلٍ

حومل دنت امرأة g ودنت لها ذبنة تحرسب اذا اضلمت وكذنت
 تجعيبا فضررتب انعرب مثلا يقول نحن لذلك مثل عذو الكلبة
 10 احرسدم وتسنون انينا لما فعلت حومل بلبنتينا

٣٤ نُبِحَا إِذَا مَا التَّلِيذُ أَضْلَمَ دُونِنَا وَتَرَبْنَا وَتَجْوِيَعًا h خَبَالٌ مُخْبَلٌ

نباح عنينا ودميننا ثم قل بعد ذلك خبال مخبل أى فساد
 مفسد والنباح انبج يقول دنت تجور على كلبتنا دجورك علينا

٣٥ وَمَا تَرَبَّ الأَمَثَلُ فِي الأَجْوَرِ قَبْلَهُ لِأَجْوَرٍ مِنْ حَكَامِنِ الأَمَثَلِ

15 يقول ما ترب مثلا متمثل في الجور لأجور من حكامنا ومعنى
 يضرب يقول مثلا يريد وما ضرب امثمل مثلا لاجور من حكامنا

وضعن CE لا ضعيف A c) ضرورى E b) من أمر CE a)

d) ضرورى A e) صلوات الله عليهم وعلى جده اجمعين E

f) امرأاة دنت فيمن سلف من الدعر BDE g) كلبنتيا Codd.

h) يقول ما ضرب ما قل مثلا AC i) وتوجيعا AD

- ٣٦ حُمُ خَوْفُونَا بِالْعَمَى عَوَّةَ الرَّدَى كَمَا شَبَّ نَارَ الخَائِفِينَ *a* المُبْمَلِ
 العَمَى الجَبَلُ يَقُولُ يَخَوْفُونَا بِجَبَلِهِمُ القَتْلَ وَالرَّدَى التِّبْلَاكُ وَشَبَّ
 أَوْقَدَ وَالمُبْمَلُ عَوْبُ المُسْتَخْلَفِ *c* وَدَنُوا فِي الجَّاحِلِيَّةِ إِذَا ارَادُوا أَنْ
 يَحْلِفُوا رَجُلًا أَوْقَدُوا نَارًا وَانْقَوَا غَيْبًا مَلَكًا وَقَتُوا أَنْ حَلَفَتْ كَذِبًا
 لَهُ يَسَّاتُ عَلَيْكَ الحَوْلُ وَنَكَ مَلٌ وَأَرَادَ نَارَ القُرْبَانِ *d* يَقُولُ خَوْفُونَا *e*
 بَأَنْ جَعَلُونَا *f* عُمِيَا وَعَوَّوْنَا عَلَيْنَا بِالمَوَاعِظِ الكَاذِبَةِ *g* وَالمُ الْعَمَى
- ٣٧ نَهْمُ ذُرَّ عَمٍ بَدْعَةٌ يَحْدِثُونَنَا أَزُّوْنَا بَيْنَا أَتْبَاعِنِمْ ثُمَّ أَوْحَلُوا *h*
 أَزُّوْنَا مِنَ الرُّنْدِ وَأَوْحَلُوا مِنَ التَّوْحَلِ يَقَالُ وَحَلَّ الرَّجُلُ يَوْحَلُ *i*
- ٣٨ وَعَيْبٌ لِأَهْلِ الدِّينِ بَعْدَ ثَبَاتِهِ أَيْ مُحَدَّثَاتٍ يُبَسِّ عَنِّيَا التَّنْقُلُ
 وَعَيْبٌ نَسَقٌ عَلَى بَدْعَةٍ أَيْ يَعْبِيُونَ أَهْلَ الدِّينِ بِثَبَاتِنِمْ عَلَى *10*
 دِينِنِمْ وَقَوْلُهُ إِلَى مُحَدَّثَاتٍ أَيْ مَعَ مُحَدَّثَاتٍ وَرَفَعَ التَّنْقُلَ بِلَيْسَ وَعِنَا *k*
 المُحَدَّثَاتِ وَيُرْوَى عَنْهُ أَيْ عَنِ الدِّينِ يَقُولُ التَّنْقُلَ عَيْبٌ لِأَهْلِ
 الدِّينِ أَنْ يَتَنَقَّلُوا عَنْ دِينِنِمْ إِلَى مُحَدَّثَاتٍ لَيْسَ الدِّينُ مِنْهَا
 وَمِنْهَا خَيْرٌ لَيْسَ

- ٣٩ كَمَا ابْتَدَعَ الرَّعْبَانُ مَا تَمَّ يَجِي بِهٖ كِتَابٌ وَلَا وَحَى مِنَ اللّهِ مُنْزَلٌ *15*
 أَنْ قُلْ تَقَدَّرُ كَيْفَ شَبَّ الكَمِيَّتِ بَدْعَةُ الرَّعْبَانِ بِبَدْعَةِ بَنِي أُمِيَّةٍ

a) AC الخائفين. *b*) Nicht bei B. *c*) AB المُستخلف

d) B العبريان *D* العبريان. *e*) ABCD يخوفونا *E* يخوفونا *f*) AC يجعلونا. *g*) BDE + أنتى تترجمون. *h*) BD + وبالنسار. *i*) AC يوجلون. *j*) BDE + يوجلون. *k*) E + الضمير.

وبدعة الرعبون محمودة وبدعة بنى امية مذمومة قبيل نه اراد
 نبدعة a فقط لانهم غيروا ما امر b الله به وبدنوا c وحووا امر ونبيه

٤. تحل دماء المسلمين كديهم ويحرم d تلغ انه حلة المتبدل

كان رجل من الازقة يمشى بين النخل فصاب تمره فأتيا فلامه
 5 صاحبه فقال بأى شيء تستحل هذا e ثم نعى الالائم رجلا فقتله

فقال f آمل التمرة انا اكلت تمره فلمتننى عليها فبأى شيء استحللت
 قتل الرجل والمتبدل المتدنى ويقال انهم لا يدعون احدا يمشى
 بين نخله ويمسه حتى يوذى خراجه فان حومسه قبل ذلك g قتل

٥١ وأضمانا الأعشار فيما كديهم ومرتعنا فيهم الاء وحرمل

١٠ الاضمان جمع ضم وحوما بين اشربتين أوئيا ارفه h وهو ان

تشرب i متى شاءت وانعبت k ان تشرب i يوما وتلع يوما

ونيس في m الاضمان قلت والرابع n ان تترك o ثلاثة أيام وتشرب p

في اليوم الرابع ويقال رجل ضمان بين الضمان والاعشار جمع عشر

وحو ان ترد الماء بعد عشرة أيام والاء وحرمل شجرتان تعافنما q

١٥ ماشية الواحدة الاء قل ابو عمرو وحو جيد للبواسير r تجرب

وحرمل شجرة اى وأضمانا فيهم s آخر الاضمان ومرتعنا وخم ردىء

a) BD بالبدعة, bis ٣٩ ist E collationiert. b) C امرعم.

c) C وبدنوا. d) C وتحريم. e) D حذ. f) BD + ن.

g) BD اداء الخراج. h) A انرفة C ارفة. i) C يشرب. k) A

ويعبر. l) BD بعد يوم. m) Nicht bei AC. n) D

والرابع. o) BCD يترك. p) BCD ويشرب. q) AC تعافه.

r) AC البواسير. s) Nicht A.

٤٢ وَيَسَّ نَنَا فِي انْفَى حَضَّ نَدِيْمٌ وَيَسَّ نَنَا فِي رِحْلَةِ النَّسِ اُرْحَلُ a

انْفَى ما يُفَى عَلَيْهِ [اللذ] b من الغنائم c والرحلة الارتحال والرحلة الوجه الذى تَأْخُذُ فيه يقول حَضَّ عِنْدَهُ مَمْنُوعٌ وَحَضَّنَا نَدِيْمٌ محبوس يقول يس نانا فى انْفَى نصيب اى يستأثرون به اى ليس لنا ما نركب عليه فنغزوه e مع الناس

5

٤٣ فَيَا رَبِّ عَدَّ اَلْبَاكَ النَّصْرَ نَبْتَعِي f عَلَيِّمْ وَحَلَّ اَلَا عَلِيَّكَ g الْمَعْوَلُ

نبتعى نطلب والمعول امشيتى وانسنتعت ومنه قولهم تعوبلى h عليك فى كذا i

٤٤ وَمِنْ عَجَبٍ لَمْ أَقْضِهِ k اَنْ حَيْلَهُمْ لِاَلْجَوْفِيَا تَحْتِ الْعَعْبَاجَةِ اَزْمَلُ

الععجاجة والععجاج الغبار والازملا الصموت يقول لم m اقتض عذا 10 الععجب n اى لم افرغ منه ويقال فى جمعه ازامل

٤٥ هَمَامِجٌ بِالْمُسْتَلْتَمِيْنَ عَوَاسُ نَحْدَانِ يَوْمَ اَلدَّجَنِ تَعْلُوْا وَتَسْفُلُ

حَامِجٌ جمع كَبِيْمَةٌ وِى اصوات لا تُفِيْمُ وقوله مستلتمين اشركى السلاح والعوasis اى الكَوَاوِرُ o شبه الخيل بالعقبان فى حِقْنِيْمَا واسراعينا p ولحْدَانِ جمع حِدَاةٌ q وحماء r من صفة الخيل وِى حَامِجٌ 15

a) A ارحل C ارخل. b) Von mir eingesetzt. c) A

انغم C انغم. d) AC ياخذ. e) C فنقر. f) C تترجى AG.

XV 114 Aini I 534 يترجى. g) A ابيك. h) A تعولى

C معولى. i) BD + اى شكواى ابيك + BD. k) AB اقضه. l) BD

الدورة o) D الدورة. m) Fehlt bei AC. n) AC انقضه. o) D

p) Nicht bei D. q) AB حدا. r) A وحماء.

بِاسْتَلْتُمِينَ وَالدَّجْنَ اُنْبَسَ اَنْغِيْمَ يِرْشَ تَعْلُو وَتَسْفَلُ فِي جَوَانِهَا
وَيُرْوَى كَعَقْبَانَ يَوْمَ الدَّجَنِ

٤٦ اِذَا اسْتَلْتَبْتَنِىَّ الْاَمَاعِرُ حَمَوَةً وَاَعْقَبْنَا بِالْاَمَاعِرِ اَنْسَبِلَ فَسَقَلْ

استلتبتني يعني الخيل يقول اذا صارت في المعزاء لم يكن لها غبار
5 والمعزاء ارض ذات حصباء صغرى والنبوة الغبار وانفسل الغبار
يريد استلبت الاماعر النبوة عن الخيل لانهم اذا كانوا في الاماعر
لم يكن لها غبار فاذا اسبلوا b كن غبار c واعقبنا جاء بعددنا

٤٧ يَجَلَّتْ عَنِ مَاءِ الْفُرَاتِ وَضَاهِ حُسَيْنًا وَمَ يَشْهَرُ عَلَيْهِنَّ مُنْصَلٌ

جلت يمنعن يقل حالاته d احلته تحلته اذا منعته عن الماء
10 وانصل السيف وهو انصل يقول له e يقتل مع الحسين عليه
السلام احد ولم يذب عنه

٤٨ سَوَى عَصْبَةٍ فَيَنْمُ حَبِيبٌ مَعْفَرٌ قَضَى اَحْبَهُ وَاَنْدَاخَلَى اَنْزَمَلٌ

عصبة جماعة وحبیب بن مظعر f انفقسى وهو من بنى اسد
واندأخلى هو انس بن الحارث من بنى اسد وانزمل يعنى في الدم
15 وقوله g قضى احبه مات كانه كان نذرا عليه والنذر النكح h

٤٩ وَمَا لْاَبُو الشَّعْثَاءِ اَشَعَّتْ دَامِيًّا وَاَنَّ اَبَا حَاجِلٍ قَتِيلٌ مُجْتَحَلٌ i

ابو الشعثاء رجل من بنى كندة اشعث الرأس k لانه قتل وابو

a) BD بالاماعر. b) استبلوا B (?). c) غبارها BD. d) حليته BD.
e) A لم. f) Codd. مطير oder مطير. g) Nicht bei AC. h) Die
2 Worte nicht bei BD. i) Ibn al Kalbī 103 مرمل. k) Nicht
bei BD.

جحد مسلم بن عوسجة ومجاهد اى مصروع يقال نقى فلان فلانا
فجحانه اى صرعه وعولاء قتلوا مع الحسين رضى الله عنه *a* ومن
فتح أن اراد سوى عصبة *b* وسوى [أن] ابا جحد ومن كسرعا استأنف
٥. وَشَيْخُ بَنِي الصَّيْدَاءِ قَدْ قَاتَى قَبْلَهُمْ *c* وَأَنَّ أَبَا مُوسَى أَسِيرٌ مُدْبِلٌ

شَيْخُ بَنِي الصَّيْدَاءِ قَيْسُ بْنُ مُسَيَّرٍ وَأَبُو مُوسَى حُوَّ التَّوَقَّعِ بْنِ *d*
ثَمَامَةَ الْأَسَدِيِّ وَفَاتَى مَا تَقُولُ

* لَا يَدْفِنُونَ مِنْكُمْ مَنْ قَاتَمَا * وَالدَّبِلُ الْمَقِيدُ وَالدَّبِلُ الْقَيْدُ

٥هـ كَانَتْ حُسَيْنًا وَابْنَيْ بَيْلٍ حَوْهَ لِأَسْيَافِيْمٍ مَا يَخْتَلِي *d* الْمَتَّبِقِلُ *e*

الْبَيْتِيْلُ جَمْعُ بَيْلُولٍ وَحُوَّانَةٌ حَوَكٌ وَقَوْهَ مَا يَخْتَلِي *f* الْمَتَّبِقِلُ شَيْبَمٌ
بِالْحُلِيِّ وَحُوَّ الرَّطْبِ *g* يَجْرُ *h* الْمَتَّبِقِلُ وَحُوَّانَةٌ يَأْخُذُ الْبِقْلَ مَعْنَاهُ *10*
اسْتَحْلَوْا دَمَانَا كَمَا يَسْتَحِلُّ آخِذٌ الْبِقْلَ الْبِقْلَ

٥هـ يَخْضَنَ بَيْمٌ *i* مِنْ آلِ أَحْمَدَ فِي التَّوَقَّعِ دَمًا ضَلَّ مِنْكُمْ *k* ذَبَبِيْمٍ الْمَحَاجِلُ

التَّوَقَّعِ *l* وَالتَّوَقَّعِ *m* وَالتَّوَقَّعِ *n* التَّجَلْبُتُ وَالتَّصَوُّتُ فِي الْحَرْبِ وَالتَّيْبِيْمُ التَّذَى
عَلَى شَبِّهِ وَاحِدٌ *o* يَخْضَنُ يَعْنِي لُحَيْلٌ وَالدَّمُ حَوَّ *p* مِنْ آلِ أَحْمَدَ لِأَنَّهُ
قَدْ *q* سَأَلَ مِنْكُمْ يَقُولُ الْمَحَاجِلُ مِنَ اللَّحْيَلِ ذَبَبِيْمٍ مِنَ الدَّمِ السَّائِلِ *15*

a) A عليّ عليه السلام. *b*) Die beiden Worte nicht bei BD. *c*) B قتلتم. *d*) A يجتلي. *e*) Hiz I 70 المتبتل.

f) BD يشتمى. *g*) BD الرطوبة. *h*) A جحر. BC مخير. *i*) BD به. *k*) A منه. *l*) Bei A vorher اللحيل يعنى الخيل. *m*) D التوقع. *n*) BD والتوقعا. *o*) B سنة واحدة. *p*) A ذببىم. *q*) Nicht bei BD. D + الذى والدم وحوو واندعوا.

٥٣ وَعَبَّابٌ لَيْمَى اللّٰهَ عَنَيْمُهُ وَفَقَدَهُ عَلَى النَّدَى رَزَقًا مَا خُدَّكَ لِمَجَلِّدِ
السَّرِيءِ وَالرَّزِيئَةِ الْمُصِيبَةِ وَمَا صَلَاةٌ وَالْمَجَلِّدِ الْجَلِيلِ نَعَمًا وَمَا مَجَلِّدِ
النَّعْمَةِ يَقُولُ نَمَا غَابَ النَّبِيُّ صَلَّى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ *a* لَمْ يَحْفَظُوا حَقَّهُ فِي وَدَعَهُ وَمَا
يَخْفَرُوا ذَمَمَهُ *b*

٥٤ ٥ فَلَمْ أَرَّ مَحْدُولًا أَجَلَّ مُصِيبَةً وَأَوْجَبَ مِنْهُ نُصْرَةً حِينَ يَحْدَلُ
يعنى بالمحْدُولِ الحسين عليه السلام خذولاً ولم يقتلوا عنه أراد
وأوجب نصرته منه والتقى به مرة واحدة *d*

٥٥ يُصِيبُ بِهِ الرَّمَامُونَ عَنِ قَوْسٍ غَيْرِ حِمٍّ فَبِنَا آخِرًا سَدَّتْ *f* نَهَ الْغَمَّى أَوَّلَ
فَبِنَا آخِرًا يعنى عشم بن عبد الملك سَدَّتْ *g* نَهَ الْغَمَّى أَوَّلَ يعنى
معاوية بن أبى سفيان يصيب به الرمامون عن قوس يزيد نعنه
h نَدَى وَيُصِيبُ بِهِ وَيُصِيبُهُ وَاحِدٌ كَقَوْلِكَ *i* خَذَ لَخْضَمٍ وَخَذَ بِالْخَطْمِ
وَسَدَّتْ *k* أَصْلَحَ مِنْ سَدَّتِ الثُّوبَ

٥٦ تَبَيَّنَتْ ذَيْبَانُ *l* انْمَضَمِعَ حَوْنُهُ فَرِيْقَيْنِ شَتَّى ذُو سِلَاحٍ وَأَعْرَلُ
تَبَيَّنَتْ تَسَقَفَتْ وَتَتَدَبَعُ وَالْأَعْرَلُ الَّذِي لَا سِلَاحَ مَعَهُ وَفَرَسٌ أَعْرَلُ
١٥ إِذَا عَرَلُ *m* ذَنْبُهُ نَحِيَّةٌ مِنْ صَلْوَيْهِ *n* وَالسَّمَكُ الْأَعْرَلُ وَذَيْبَانُ *o*
انْمَضَمِعَ الْحَابُ يَزِيدُ نَعْنَهُ *p* لِأَنَّهَا نَضَمُوا فِي عَرَضِ الْاَدْنِيَا

a) BD عليه افضل الصلاة وازكى السلام عند BD. *b*) Die 3 letzten Worte nicht bei AC. *c*) BD نصرته. *d*) Glosse nicht bei BD. *e*) D نينا. *f*) BD اسدتي. *g*) BCD اسدتي. *h*) Nicht bei A. *i*) ABD كقولك. *k*) BD واسدتي. *l*) ABD ذيبان C ذيبان. *m*) Die beiden Worte nicht bei A. *n*) A صلوته BD صلوته. *o*) Nicht bei AC. *p*) Nicht bei BD.

شَبِيهَةٌ بِالذُّبَابِ « في خَسَنَتِهِ وَضَمَعَتِهِ وَوَقُوعَتِهِ فِي الْأَشْيَاءِ *b*

٥٧ إِذَا شَرَعَتْ فِيهِ الْأَسِنَّةُ كَثُرَتْ غَوَائِبُهُ فِي *c* كَرِ أَوْبٍ وَخَلَّلُوا

شَرَعَتْ وَرَدَتْ وَالشَّرْحُ انْوَازُ الْقَصْدِ وَقُوَّةُ مَنْ كَرِ أَوْبٍ نَى مِنْ
كَرِ وَجْهٍ وَذُحَيْبَةٌ يَقُولُ شَرَعٌ « التَّرْمُوحُ وَأَشْرَعْتَهُ إِذَا أَمَلْتَهُ لِنُضْعِنِ بِهِ
وَغَوَائِبُهُ يَعْنِي أَحْكَابَ بَزِيدٍ نَعْنَهُ اللَّهُ وَخَلَّلُوا مِنَ التَّنْبِيلِ 5

٥٨ فَمَ ظَفَرَ الْمُجْرَى النَّيْمِ بِرَأْسِهِ وَلَا عَدَلَ الْبَدِيِّ عَلَيْهِ الْمَوْوَلُ

النَّيْمُ أَيْ « إِلَى بَنِي أُمَيَّةَ بِرَأْسِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَالْمَوْوَلُ
الْمُتَقَلِّدُ *f* وَيُرْوَى مُجْرَى النَّيْمِ بِرَأْسِهِ ظَفَرَ الرَّسُولِ وَالْمُجْرَى نَيْمٌ
بَزِيدٍ نَعْنَهُ اللَّهُ يَقُولُ « صَارَ فِي يَدِهِ بِقَتْلِهِ « مَا يَنْفَعُهُ بَلْ « مَا يَصْرِهُ
وَلَا *g* عَدَلَ الْبَدِيِّ أَيْ لَا يُبَالِغُ عَلَى بَدَنِهِ عَلَى الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ 10
وَيُرْوَى وَمَا عَدَلَ الْبَدِيِّ أَيْ « مَا أَنْصَفَ حِينَ لَمْ يَقْتُلْ مَعَهُ
حَتَّى يُقْتَلَ لَمْ يُنْصَفْ فِي قَعُودِهِ عِنْدَ

٥٩ فَلَمْ أَرَّ مَوْتَوْرِبِينَ أَعْلَى بَصِيرَةً وَحَقَّ نَيْمٌ أَيْدٍ حَلْحَاحٌ وَأَرْجُلُ

أَمَوْتَوْرِبٍ مِنْ *h* قُتِلَ وَنَيْمُهُ وَالْبَصِيرَةُ النِّيْقِينُ نَيْمٌ أَيْدٍ وَنَيْمٌ أَيْدٍ قُلُوا وَحَلْ *m*
يَقُولُ لَمْ أَرْ مِثْلَ أَحْكَابِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمْ يَدْفَعُوا « عِنْدَهُ وَنَيْمٌ 15
أَيْدٍ وَأَرْجُلُ حَلْحَاحٍ ٥

٦. كَشَيْعَتِهِ وَالْحَرْبُ قَدْ تَقَيَّتْ نَيْمًا أُمَّمَيْمٌ قَدَّرَ يَتَجَبَّشُ وَمَرَجَلُ

a) C بالذُّبَابِ AB بالذُّبَابِ. *b*) BD + نَيْمًا كَثُرَتْ. *c*) D من *d*) C شَرَعَتْ. *e*) C für beides nur *f*) A انْعَقَلَ.
g) ABD وَمَا. *h*) B عَدَلَ. *i*) ABD أَمَوْتَوْرِبِينَ. *k*) AC أَيْدٍ.
l) Codd. أَيْدٍ. *m*) ABD قُلُوا وَحَلْ. *n*) D قُلُوا وَقُلْ وَحَلْ. *o*) BD تَعَيَّنَتْ عَلَى الْقَتْلِ دُونَهُ يَدْفَعُوا.

كشيعته الكذب من صلته ثم ار وقوه قدر اى قدر الحرب وبيروى
 قدر يُحشَّس *a* اى يوحد وقوه ثقبت جعل *b* نينا اذنى وشبه الحرب
 بقدر قد جعلت نب اذنى وى ما تنصب عليه *c* وامنم فدامم

٦١ فَرِيقَانِ عَذَا رَاكِبٌ فِي عَدَاوَةٍ وَيَاكِ عَلَى خِدْلَانِهِ انْحَفَّ مُعْوِلٌ

٥ يعنى عبيد *d* الله بن النحر وبيروى راكب فى عبايه *e* يريد *f* واحد *g*

قد راكب الحسين بعداوة واخر باك على الحف كيف خذ *h*

٦٢ فَمَا نَفَعَ الْمُسْتَدَّخِرِينَ نَيْبِيْنِيْمٌ وَلَا حَرَّ أَهْلِ السَّابِقَاتِ انْتَعَجَلٌ

نكص ينكص نبيد اذا ادبر ومنه نكص على عقبه اذا تأخر

والمستدخريين عن نصره *i* الحسين بن على عليهما السلام ونبيصم

١٥ اى ادبار *k* واهل السابقات هم الذين تقدموا الى نصره الحسين

بن على عليهما السلام

٦٣ فَاِنْ يَجْمَعُ الدُّنْقُلُوبُ وَنَلَقَبُهُ *m* نَدْنُ عَرَضَ مِنْ غَيْرِ مَزْنٍ مُكَلَّلٌ

يقول *o* عذا اعراض من غير مزون اى مضر ونيس من سحب

ونته جيش كثيف مكلد *p* بالرجل والسلاح يريد وننا عرض *q*

١٥ وامن السحب الابيض ومكلد من نعت اعراض *r*

a) ABD جييش. *b*) B يجعل. *c*) Von وشبه an nicht
 bei AC. *d*) Codd. عبد الله. *e*) BD عبايه. *f*) A يريد.

g) Nicht bei AC واخر. *h*) C خذنو. *i*) C نصر. *k*) BD +

اذ. *l*) BD فى. *m*) ABD ويلقب. *n*) A ان.

o) AC vorher عرض. *p*) Nicht bei AD. *q*) BD +

من. *r*) BD لعراض (ohne).

٦٤ لَنَا عَرِضٌ ذُو وَابِلٍ أَتَلَقَّتْهُ وَكَأَنَّ رَدَى الْأَبْطَالِ a عَزَلَاءَ تَسَجَلُ b

العارض عارضنا جيش مجتمع ذو وابل وابل المطر الشديد ومطره c
النسيم والوكء للجل انذى يُشَدُّ به والعزلاء القربة d والرؤبة e
وتسجل f تصيب g اراد ان هذه الميادة انطلقت وده انبلاك اى
صبت عليهم الموت وانطلقت اى حلت واه اى ولعارض والابطل ٥
الشجاعان ويسمى h بطلا لانه تبطل شجاعة غيره عنده ويقال
بل تبطل عنده النداء فلا يؤخذ منه الثأر وشبه الجيش بالسحاب i
٦٥ سَرَابِيلُنَا فِي تَرْوَعٍ يَبِضُّ كَاتِبُنَا أَضْدَ الثُّلُوبِ حَرَّتِي مِنَ الرِّيْحِ شَمَلُ

السراويل اندروع والتروع الفروع ويقال ارتع الرجل وراع يروع ارتياء
وروع وشبه اندروع k بالاضا وفي الغدران جمع ائدة مثل حصاة 10
وحصى واللوب للحرار ويقال لابة ولاب ووب وشمل وشامل
وفي الريح انشمل واللوب سودا l واما اشد بيضا فيينا يقول نحن
احباب حرب فثيبنا ابدا دروع m للحديد فثيبص علينا n وخص
ريح o انشمل لاتبنا نصقى ماء وتحدث عليه حبد وفي الضرائف
15 اواحدة حبيكة

٦٦ عَلَى الرَّجْدِ مِنْ آلِ التَّوَجِيهِ وَلاَحِفٍ تُدَكِّرُنَا أُوتَارَنَا حِينَ تَصَيَّلُ

التوجيه ولاحف فحلان نجيبان معروفان من خيل العرب والخيال

a) A الانضال. b) ABD تسجل. c) BD ومطر. d) A الضربة. e) C والرؤية. f) Codd. وتسجل. g) BCD تصيب. h) AC
لانه يجمر (يجرى D) على الارض كسحاب + BD. i) وسمى.
k) AC الدرع. l) BD اسود. m) Nur bei BD. n) BD
فيبيص علينا. o) Nur bei B.

لجُرد انقصار الشَّعور الواحد اجرد والائتى جرداء والاوثر انذحول
الواحد وثر يقول شبه صبيليا بالحنين فنذكر *a* فتلاذا فنقتل
فتلاذا *b* وعلى من صلدة نلقه اى نلقم على الجرد

٦٧ نَدَلُ e نيم بالصاح من ذاك اصوعا وَيَأْتِيهِمُ بِالسَّجَلِ مِنْ ذَاكَ اَسْجَلُ

٥ ويروى وَيَأْتِيهِمُ بلا ياء وندل *d* جواب نلقم اى ان نلقم ندل *e*
والصاح كَيْلُ والسجل الدنو فيب *f* وانجمع سَجَلُ وَاَسْجَلُ
جمع قلدة *g* ومنه يقبل الحرب سجال ومعناه نصنع بهم لما صنعوا
بنا ونضعف لهم *h* ذاك حتى نزيد *i* على ما عملوا بنا

٦٨ اَلَا k يَفْرَعُ الْاَقْوَامُ مِمَّا اَضَلَّوْهُمُ وَمَا تَحْتَبِئُهَا ذَاتٌ وَدَقِيْنٌ ضَبُّلٌ

10 ذات ودقين ذات مسيلين تسيل عليهم بالسوء والسودق ايضا *m*
انظر ودقت البيت *n* دخلت *o* وَاَتَانِ وَدِيقٌ وَوَدُوْقٌ *p* اى تشتبى
الذَّوَانِ وودقت عينه دمعت والضئبل الداحية ويقبل ذات اودقين
ندائم الصوب *q* مما اضلهم مما ورد عليهم من الجور وعمم وذات
ودقين مثل اى من قبل ان ياتيهم امر *r* عظيم لا يدون لهم به
15 يدان ولا يدفعه عنهم دفع *s*

٦٩ مِنَ الْمُصَمَّبَاتِ الدَّائِبِلِ قَدْ بَدَا نَدَى الثَّلَبِ مِنْبَا يَرْقُبَا اَلْمَتَّحِيْلُ

a) AB نذكر. *b*) B فتلا + BD فتلا. *c*) Codd. نكيل.
d) ABD ونكيل. *e*) ABD نكيل. *f*) Die 2 Worte nicht bei BD.
g) ABD تغليل. *h*) Nur bei BD. *i*) BD + نيم. *k*) BD انه.
l) C تحبم. *m*) Nicht bei BD. *n*) C انبت. *o*) Nicht bei C.
p) AC + وودق. *q*) B انصوت. *r*) C اجر. *s*) Die letzten
4 Worte nicht bei AC.

المصمّلات اندواغى الشداد الواحدة مصمّلة ورجل صمّل *a* اذا
استكملت *b* سنّه وشدّته *c* والدآليل مثل المصمّلات الواحدة
دُوْمُول وبدا ظير ندى اللب اى العقل والمخيل الذى قد تخيل
للمطر اى تنبياً له والمخيلة بفتح الميم السكابة بعينها والمخيلة
المتبيّنة للمطر *d*

5

v. الى مَفْرَعٍ نَ e يُنَجِّى النَّاسَ مِنْ عَمَى ولا فتنة الا اليه التحوّل

الى من صلة يفرع *f* والتحوّل رفع بينجى يريد الى مفرع ن
ينجى التحوّل للناس من عمى اى لا ينجى التحوّل الى احد
الا اليه *g* والمفرع *h* الحسين بن على رضوان الله عليهما *i*

v1 الى النباشميين انبئيل انيم لخائفنا الراجى ملاذ وموئل 10

البنائيل جمع بيلول وهو الرجل الضحك والموئل املجاً يعتصمون
به ومثله املان والباشميين رد على قوله الى مفرع والبنائيل الضراء
خائفنا الراجى اى تخاف من بنى امية ونرجو بنى عاظم

v2 الى ابي عدل ام لايتة سيره سواغم يوم الضاعن المترحل

ويروى ائتمحل يوم اى يقصد والام يقصد يقال امه يومه اذا
قصد وحرد *k* قل اراجز

a) C صيمل. b) Die 2 Worte nicht bei BD. c) B

والمخيلة المتبيّنة للمطر تنبياً له والمخيلة BD. شديد D شديدة

مفرع AC. f) B. e) بفتح الميم السكابة بعينها المتبيّنة للمطر

المراد فى قوله رحمه الله تعالى + BD. h) BD. g) الا اليه nur bei C.

i) عليهما اسلام BD. الى مفرع عو. k) Bei A nicht; BCD

اذا قصد + C وجره

أَقْبَلَ سَيْلَ جَاءَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ يَجْرِدُ حَرْدًا a النَجْمَةَ الْمُغَلَّةَ b

وَالضَّاعِنَ الرَّاحِلَ يُقَالُ ضَعِنَ يَضَعِنُ ضَعْنًا وَضَعُونَا وَيُرْوَى أَمْ إِلَى
أَيِّ رَأْفَةٍ يَقُولُ إِذَا مُرَّ بِقَصْدِهِ إِلَى النَّهْشِيِّينَ فَإِلَى مَنْ يَقْصِدُ d

٧٣ v٦ وَيَفِيئُهُمْ نُجُومَ النَّاسِ وَالْمُهَنْدَى بِئِمَّ إِذَا اللَّيْلُ أَمْسَى وَعَوَّ بِالنَّاسِ أَلْيَلُ

٥ e وَيُرْوَى أَمْتَنْدَى بِئِمَّ وَيُقَالُ لَيْلُ اللَّيْلِ وَلَيْلَةُ لَيْلَاءٍ أَيْ مَظْلَمَةٌ
شَدِيدَةٌ الظُّلْمَةُ وَهَذَا مِثْلُ ضَرْبِهِ لَظْمَةُ e لِجُورِ وَفَسَادِ السُّدَيْنِ
وَالْمُهَنْدَى بِئِمَّ يَعْنِي الْحُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ وَمَنْ رَوَى بِهِ
فَبِئِمَّ نَسَقَ عَلَى النَّجُومِ وَأَسْوَأَ وَأَوْ لِلْحَالِ f الَّتِي فِيهِمُ وَالِاتِّخَاءُ
وَالِاتِّخَاءُ فِي مَعْنَى

١٠ v٦ إِذَا اسْتَحَنَدْتَ g ضَلَمَاءَ أَمْرٍ نُجُومِيًا غَوَامِضُ لَا يَسْرِى بَيْنَ النَّاسِ أَقْلُ

اسْتَحَنَدْتَ h تَرَاكَمَتْ i ظَلَمَهَا k ظَلَمَةٌ فَوْقَ ظَلْمَةٍ وَأَقْلُ غَائِبَةٌ وَغَوَامِضُ
لَا تُرَى وَلَا يَسْرِى l بَيْنَ النَّاسِ لَيْلًا وَإِنَّمَا هَذَا كَلِمَةٌ مِثْلُ لَحْبِيرَةٍ
النَّاسِ وَأَنْتُمْ لَا يَتَّجِبُونَ إِلَى الْخُرُوجِ مِمَّا م فِيهِ وَإِذَا مِنْ صِلَةِ الْمُهَنْدَى
يُرِيدُ فِيهِمُ الْمُهَنْدَى بِهِ إِذَا ضَلَّ النَّاسَ وَتَحْيَرُوا

١٥ v٧ وَأَنْ نَزَّكَتْ بِالنَّاسِ عِبِيَاءَ تَمْ يَكُنْ لَيْمٌ بَصْرًا إِلَّا بِئِمَّ حِينَ تُشْدَلُ m

عِبِيَاءَ حَصَلَةُ n مَشْبَهَةٌ وَتُشْدَلُ أَيْ تُلْبَسُ يُقَالُ اشْدَلْ عَلَيْهِ الْأَمْرَ

a) BCD مجرد. b) BCD انمعله. c) A تقصد. d) A
وَالْوَأُو حَالُ AB. e) AB الظلمة. f) AB nur حال. g) A
استحندت C استحكمت C auch in der Glosse. h) BD +
بمعنى استحكمت أى. i) C تراكب. k) A ظلمتها.
l) D يبرى. m) D يشدل. n) A حصلة.

يشكل اشكالا وشكلت الكتاب والدابة شكلا والشكل امثل
 والشاكلة الخاصرة وعينان شكلوان اى يعلو بياضهما حمرة وتشكل
 يعنى انبياء على ذى النخلة والنظر a فبنو هاشم يدلون الناس
 الى الحف والرشد

٧٦ فَيَا رَبِّ عَجَلْ مَا نَوْمِلُ b فِيهِمْ لِيَدْفَأَ مَقْرُورٌ وَيَشْبَعُ مَرْمَلٌ ٥
 المقرور الذى اصابه القرّ وهو البرد يقال ليلة قرّة ويوم قرّ والقّر
 البرد وقد حاتم الطائي

الليل يا وقاد نيل قرّ والبرد يا وقاد برد صرّ
 وأوفد النّار نمن يمرّ أن جلبت صيفاً فانت حرّ

والمرملة الذى نفد زاده وبقي منقشعا به فيهم في بنى هاشم لانه 10
 اذا صارت للخلافة اليهم عدلوا في الناس واعطوا ذوى الحقوق حقوقهم
 فدعى المقرور وشبع المرملة ويجوز ان يكون فيهم لبنى اميئة من
 الهلاك والنعمة e

٧٧ وَيَبْفَذُ فِي رَاحٍ مُقَرَّرٍ جَدْمَهُ وَفِي سَاخِطٍ مِمَّا انْتَابَ الْمُعْطَلُ

اى ينفذ الكتاب المعطل يريد القرآن اى يحمل الناس على ما في 15
 القرآن d فدلهم يرضى به سخطا او رضى e ويروى الكتاب المنزّل

٧٨ فَانْتَهَمُ لِلنَّاسِ فِيَمَا يَنْزُبْنَهُمْ غِيُوثٌ حَيًّا يَنْفِي بِهِ الْمَاحِلَ مُمَحِلٌ

لانهم اذا عجل + BD e . يومل BCD b . والبحر AC a .
 من الاحدام الشرعية + BD d . فيهم ذلك بلغ الأمل e A

ان كان سخطا او رضى فيعضى لى ذى حق حقه BD سخط او رضى

لِحَيْبِ اللَّحْبِ وَحَوْ مَقْصُورٍ وَالْمَكْمَلِ التَّقْحُفِ وَالْمَجْدُبِ وَالْمَكْمَلِ اُنْدَى
 دَخَلَ فِي لَحْدٍ يَنْوِيهِ أَيْ يَنْزِلُ بِهِ مِنَ الْجَدْبِ وَالْمَقْحُفِ وَالْمَقْفَرِ
 يَعْنِي أَنْزَلَ يُغِيثُونَ الْفَقِيرَ وَيُعْضُونَ اِسْتَعْلَى

٧٩ وَتَبِئُمُ نِلْدَسِ فِيمَا يَنْوِيئِمُ أَكْفُ نَدَى تُجْدَى عَلَيِّمٍ وَتُقْضَلُ

٥ تَجْدَى أَيْ تَعْضَى *a* وَجَدَا *b* اَلْعُضَيَّةُ يَرِيدُ اَكْفًا مَعْتَدَةً اَلْعُضَاءُ *d*
 وَتُقْضَلُ أَيْ عَلَى اَلْعُضَاءِ وَجَدَا *e* وَالتَّجْدَى بِمَعْنَى

٨٠ وَتَبِئُمُ نِلْدَسِ فِيمَا يَنْوِيئِمُ عَرَى ثِقَّةٍ حَيْثُ اسْتَقْلَوْا وَحَلَّلُوا

عَرَى ثِقَّةٌ أَيْ مُعْتَمَدٌ يُعْتَمَدُ عَلَيْهِ وَأَصْلُ الْعُرْوَةِ الشَّجَرُ تَبْقَى
 إِذَا جَفَّ *f* الشَّجَرُ لَتَدَائِقِهِ فَيَدَا *g* اَمَلٌ إِذَا بَيَسَ الشَّجَرُ فَشَبَّهَ
 10 بَنَى عَشْمَ بَلْعَرَى لِاَلتَّنْفُوحِ اَلنَّدَسِ بِهِ وَاسْتَقْلَوْا رَحَلُوا يَرِيدُ غِيَاثَ
 اَلْمَسْتَوِيَّ *h* وَحَلَّلُوا نَزَلُوا *i*

٨١ وَتَبِئُمُ نِلْدَسِ فِيمَا يَنْوِيئِمُ مَصْدِيحُ تَبْدَى مِنْ ضَلَالٍ وَمَنْزِلُ

وَيُرْوَى وَمَسَّلَ أَيْ يُسْتَوْنُ عَمَّ يُشَاكُ فِيهِ وَقَوْلُهُ مَصْدِيحُ أَيْ
 سُرْبٌ وَمَسَّلَ مَطْلَبٌ مِنْ اَسْتَوْلَ فِيمَا يُشَاكُ فِيهِ مِنَ اَلْحَقِّ وَاَلْبَضْلِ *k*

15 ٨٢ لِاَلْحَلِّ اَلْعَمَى فِيمَا شَفَى مِنَ اَلْعَمَى مَعَ اَلنُّصْحِ تَوَّ اَنَّ اَلنَّصِيحَةَ تَقْبَلُ

اَلْعَمَى لِحَيْبِ شَفَى دَلَانَةٌ عَلَى اَلْحَقِّ يُشْتَفَى *l* بِهِ

a) Bei AC fehlen die drei ersten Worte. *b*) BD وَجْدَى.

c) BD + اَنْ نَمَّ. *d*) A اَلْعُضَاءُ. *e*) Codd. وَجْدَى. *f*) AC خَفَّ.

g) AC اَمَلٌ. *h*) BD اَحَلُّوا بِهِنِى وَحَلَّلُوا بِهِنِى.

فَلَا بِضَلِّ سَأَلُوهُ عَنِ ضَرْبِهِ + *k*) BD. *i*) A اَنْزَلُوا. *l*) اَلْحَقُّ مَ اَقْتَدَى بِهِمُ.

يَسْتَشْفَى C يَشْفَى B. اَلْحَقُّ مَ اَقْتَدَى بِهِمُ.

٨٣ نَمُّوْ مِنْ حَوَى الصَّفْوَمِ عِشْتُ خَالِصًا وَمِنْ شِعْرَى الْمَخْرُوعِ وَالْمُنْدَخَلِ

المخزون هو المندخف به والمندخل المختار والصفو الذى لم يشبه
نفت المخزون يريد المخزون عن غيره *a* والمندخل المتخير *b*

٨٤ فَلَا رَعْبَى فِيمَ تَغَيْصُ رِعْبَةَ وَلَا عَقْدَتَى فِي حَبِيْمٍ تَتَحَلَّلُ

تغيبس تنقص وتذعب يقال غاص الماء *c* اذا نقص يقول ما عقدت *d*
عليه قلبى *d* من حببم *e* لا يتحلل *f* اى اذا وان خفت من بنى
امية فلا ادع حتى نؤم

٨٥ وَلَا اَنْ اَعْتَمْتُ مُحَدَّثَ اَجْنَبِيَّةٍ وَلَا اَنْ اَمْعَدْتُ بَيْنَ مُتَبَدِّلٍ

يقول *g* لا اعتدت منذم بأحد ويقول ان في *h* فلان لأجنبية اذا
كن يتجسسك ويسرى ولا ان مقدس يقال اقتضت *i* بهذا من *10*
كذا اى اعتضت عنه بغيره فيما بمعنى واحد *k*

٨٦ وَاتَى عَلَى حَبِيْمِىْ وَتَلَعِىْ اِلَى نَصْرِهِ اَمْسَى اَضْرًا وَاَخْتَلُ

يقول فلان يمشى الضرا فلان اذا دن يذب *m* *n* ويختله والآخر *n*
مثله والختل المتر ابو عمرو اختل لا اجتر حببم *o* لآتى اُقْدَفُ

٨٧ اَجُودُ نَمُّوْ *p* نَفْسِىْ بِمَا دُونَ وَثْبَنَةٍ تَقْدُلُ بِنَا الْغُرْبَانَ حَوَى تَحْجَلُ *15*

a) A غيركم. *b*) Die beiden Worte nicht bei BD.

c) A + ذعب. *d*) B يمينى D يقينى. *e*) BD + واجلالهم

انا + BD. *f*) BD + ولا تقصمه يد اذخر. *g*) BD + احسن مدحتهم

h) Nicht bei A. *i*) AC اقتضيت. *k*) Von اى an nicht bei AC.

l) BD نؤم. *m*) B يذب. *n*) D والخر. *o*) BD اجترهم.

p) Ag. XV 127 نؤم für نؤم.

تجود ثم نفسى بالموودة ولا ائيب اقتل عنكم اى اقتل a فصبير
 اكيلنة b لغريان اى تجود ثم نفسى بالقبول واللسان دون ان
 اقتل c بالسيف لانهم قد رضوا متى بذلك

٨٨ وَكُنْتِنِي مِنْ عِلَّةٍ بِرِضَائِهِمْ مُقَامِي حَتَّى الْآنَ بِالنَّفْسِ أَبْخَلَ

٥ اى من علة معلل ا يقبل لا اجود بنفسى اى اخذ بنا يقبل
 رضيت بالتمام عن الحرب كما رضوا e بذلك ومقامى رفع بمن
 وحتى فى معنى الى يريد الى ان صرت ابخل f بنفسى لما
 بخلوا بانفسيم

٨٩ إِذَا سَمِعْتَ نَفْسِي تَحْرَجُهُ وَتَضَلَّعَتْ إِلَى بَعْضِ مَا فِيهِ الدُّعْفُ الْمُثَمَّلُ

10 انذف اسم المثل الذقع وأصل g النذع الثابت ومنه تميلة
 الابل لما يبقى فى كرشها واثممل h امجموع

٩٠ وَقُلْتُ نَيْبِ بِيْعِي مِنَ الْعَيْشِ ذَيْبًا بَيْدِ أَعْرَبِيَا مِرَارًا وَأَعْدِلْ ة

قلت نيا يعنى للنفس وأعربينا k اصبرها والعزاء الصبر ويقال اعترى
 فلان الى فلان اى انتسب l اليه وهو معترى اليه اى منتسب

15 يقول عدل نفسى على ترك نصرته m

a) Nicht bei BD. b) B فصبير الحاء D فصبير لليلة B c) AC اقتل

رضا D e) من علة اى من معلل BD مقل A d) اقتل عنكم فقتل BD

f) A اخذوا. g) AC + اثممل. h) Nicht bei BD. i) A اعزل.

k) BD اعربينا B. l) D انشب. m) Bei BD nach منتسب:
 ويقال عترى فلان فلان اى دى له بحسن الصبر يقول عدل نفسى

فى التناحر عنكم وترك نصرتهم ولو كان فينا الخنف

٩١ وَأَلْفِي فَضَالَ الشَّكَ عَنكَ *a* بِتَوْبَةٍ *b* حَوَارِيَّةٍ قَدْ طَالَ عَذَا التَّفْضَلِ

الفضل الثياب ومنه قول امرئ القيس * تَمَّ تَنْتَنُفٌ عَن تَفْضَلِ *
والحواريَّة الخاضعة الصادقة ويروى فضل الوحر عنك والفضل من
الثياب ما ينام فيه الرجل ويعمل فيه يقول القمي عنك ثياب
النشك والوحر وقوله حواريَّة اي ذات نصره لان حواري عيسى ⁵
ابن مريم عليه السلام انصار يقول تكزَّمي للحرب والبسى ثيابي
في نصرته والوحر الضعف والفضل جمع فضلة وهو الثوب
الواحد على الرجل

٩٢ أَتَنَيْ بِتَعْلِيلٍ وَمَتَنَيْ ائْمَنِي وَقَدْ يَقْبَلُ الْأَمْنِيَّةَ الْمُنْعَلِلِ

٩٣ وَقَالَتْ مُعِدَّةً أَنْتَ نَفْسَكَ صَابِرًا كَمَا صَبَرُوا أَيْ ائْتَصَّاهِيْنَ يَعْجَلُ ¹⁰

يعجل اي يسبق يقال عجلت عجلت اي سبقت ومنه قوله تبارك
وتعالى وَأَعَجَلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ وَأَعَجَلْتُمْ اي استعجلتتم *e* والقضايين *d*
الأميرين قد *e* قضيا *f* أما موت او قتل

٩٤ أَمَوْنَا عَلَى حَقِّ كَمَا *g* مَاتَ مِنْكُمْ أَبُو جَعْفَرٍ دُونَ ائْدَى لَنْتَ تَأْمَلُ

ويروى اموت بالرفع وأبو جعفر محمد بن علي بن الحسين *h* بن ¹⁵
اي طالب عليهم السلام *i* وقوله لنت تأمل ان يملك ابو جعفر
ويقال اراد به انه يموت ولا يذل أماله كما مات ابو جعفر *k*

a) BD عنه. *b*) D بتوبة. *c*) C + استخفت. *d*) BD +

e) BD وقد. *f*) ABD في قوله رحمه الله تعالى أئ القضايين اي
رضوان الله عليهم *h*) BD + *i*) B. *g*) BCD. *j*) قضيت
k) Von كما an nicht bei D. *l*) دم الله وجبه

٩٥ أَمْ الْغَايَةَ انْقُصِمَى النَّبِيَّ أَنْ بَلَّغْنِيَا فَذُنَّتْ إِذَا مَا أَذَّتْ وَالصَّبْرُ أَجْمَلُ

الغاية انقصمى قتلوا اميدى وقتلوا دونتميم اى انت انفاخر الذى
فز ببغيته ويقال في الحرب فانت اذا ما اذت تعجب a فالصبر
اجمل اى احتمل ولا تقاتل b واصبر الى ان يلقى الله بما تأمل

٩٦ ة إِذَا نَالَ مِنْهُمْ مِنْ نِيَابٍ كَلَامَهُ وَرَدًّا عَلَيْهِ ضَلَّتِ الْعَيْنُ تَنْبِئُ

نال منبم ذكره بالسوء وامدروا وتنبئ تسيل دمعا وانبمول شدة
انجربى وانبمول بفتح الباء الجارى وحمل المطر كذلك d اذا نال
على المنبر e من يياب كلامه يعنى عشاما يشتمهم باللعن على المنبر
فلا نقدر ان نرد عليه ضلت عيوننا تدمع

٩٧ 10 وَلَا يَصِلُ الْجَبَّارُ أَسْوَأَ قَوْمٍ بِعَيْبِهِمْ إِلَّا اسْتَقْلَكَ أَفْكَلُ

الجبار الله تبارك وتعالى استقلك اى استحقك f وافكل رعدة وشدة
غيث قل ابو النجم

كَانَهُ وَعَوَّ بِهِ كَالْأَفْكَلِ مُبْرَقِعٍ مِنْ كُرْسِفٍ هُ يُعْزَلِ h

وامعنى لا يصل كلامه i بعيبهم الا اخذتى رعدة وافدل ارتعاش
15 من انغيض h

٩٨ فَإِنْ يَكُ عَذَا كَفِيًّا فَيَوْعِدُنَا وَإِنِّي مِنْ غَيْرِ الْكِنْفَاءِ لَأَوْجَلُ

a) D ينعجب b) BCD يقال. c) ABD يياب. d) AC + اى.

e) Nicht bei BD. f) AC استحقك. g) D كرشف. h) AB

والحدة عليهم + BD. k) D كلامهم. i) يسال C يعزل.

l) BD كان.

فإن كان غذا ذقبا يريد *a* للجلوس وترك الخروج في نصرتين لا وجل
 أى *b* توجل خائف يقال وجل يوجل وجلا وهو وجل أى خائف
 ورجل مزوود *e* أى خائف ويروى عندها أى عند نفسه قوله
 غذا يعنى للجلوس فى الأمل وقولوا يريد أن يك *d* غذا الكلام
 بلسانى وقلبى فينو عندنا وأنا اخاف أن لا اكنفى *e* بهذا دون
 أن ابشر الحرب فى نصرتين

٩٩ وَكَيْنَ لِي فِي آلِ أَحْمَدَ أُسْوَةٌ وَمَا قَدْ مَضَى فِي سَائِفِ أَنْدَعْرِ أَسْوَلُ

أسوة وأسوة يقال أنه يريد أنا متأسس بكم ما فعدوا عن الغلب
 فن خرجوا كنت معيهم ولكن رد نقوه من غير *f* اكنفء لأوجل
 يعنى آل محمد صلعم صبروا ولم يقاتلوا فانا اتسى بهم
 10

١٠٠ عَلَى أَنِّي فِيمَا يُرِيْبُ عَدُوْمِي مِنَ الْعَرَضِ الْأَدْنَى أَسْمٌ وَأَسْمَلُ

من العرض الأدنى يعنى من الدنيا ومنه الدنيا عرض حاضر يأكل
 منه البر *h* والفاجر واسم من السمّة واسهل اصلح ويقال *i* اسم واسهل
 بمعنى اصلح ويقال سملت عينه *k* بمعنى فقلت يعنى لعين الأعداء
 واسم افندرا *l* ويقال أنقب واسهل أدخل فيه الزحيب
 15

١٠١ وَإِنْ أَبْلَغِ الْقَصْوَى أَحْسَنُ غَمْرَانِهَا إِذَا كَرِهَ الْمَوْتَ الْبِرَاءُ الْمِثْلُ

القصوى يعنى القوائم وغمرة الشىء معظمه *m* والبيراع الحبان

a) BD + أن كان. b) Hier bricht B ab. c) AC مزوود.
 d) A يكون. e) A لاكنفى. f) nicht bei A. g) CD
 يريد. h) البرد. i) يقول. k) عينيه. l) CD أقدر.
 m) فيعظمه.

وَأَمَّا بِقَوْلِ جَمَلٍ *a* عَلَيْهِ فَمِنْ عَمَلٍ وَلَا *b* كَذِبٍ وَلَا عَنَمٍ أَيْ جَبْنٍ
وَلَا *c* احْتِبَسٍ وَأَمَّا بِلَوْلَاءِ

١٤٢ نَضَحَتْ *d* أَدِيمَ الْوَدِّ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ بِأَمْرٍ الرَّحِمِ تَوْ يَتَبَدَّلُ *e*

نَضَحَتْ بَلَلَتْ وَالْأَمْرُ الْعَضْفَةُ يَقُولُ أَصْرَتِ الشَّيْءِ أَيْ عَضَفَتْهُ
٥ وَالْأَصْرُ *f* الْأَصْرُ الْأَرْحَامُ الْأَوْحَادُ أَمْرٌ لِأَنَّهَا تُعْطَفُ عَلَى قَرَابَتِهَا يَقُولُ
أَصْرَتْهُ أَيْ عَضَفَتْهُ قَوْلُهُ يَتَبَدَّلُ أَيْ تَوْ يَنْفَعُهُ ذَلِكَ يَقُولُ أَخَذَتْ *g*
بِأَرْفَقِ وَالَّذِينَ فَلَا يَنْفَعُنِي *h* ذَلِكَ وَإِذَا أَرَادُوا خَزَرَ الْأَدِيمِ بَلَوُوا
ثُمَّ لَا يَتَخَرَّمُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ يَعْنِي بَيْنِي وَبَيْنَ بَنِي أُمَّيَّةَ

١٤٣ فَمَا زَادَعَا إِلَّا يُبُوسَا وَمَا أَرَى تَبِمَ رَحِمًا وَأَتَكْمُدُ لِي نُوْصَلُ

١٤٤ 10 وَنَضَحْتَنِي أَيَادِي النَّقِيَّاتِ مِنْكُمْ أَدَجِي عَلَى أَدَاءِ الْمُرِيبِ وَأَدْمَلُ

يَقُولُ نَضَحْتَنِي *l* عَذَا الْأَمْرِ أَيْ أَبَاهُ وَالنَّقِيَّاتُ مَنْعَمٌ أَيْ اتَّقِينَهُمْ
وَأَدَجِي وَأَدَجِي أَدَارِي مِنَ الْأَدَاةِ وَفِي الْمَدَارَةِ أَيْ أَدَارِي الْعَدُوَّ
عَلَى مَا قَدْ *m* أَصْرُ مِنْ *n* الْعَدَاوَةِ وَالْبُعْثُ وَأَدْمَلُ أَصْلَحُ يَقُولُ
دَمَلْتُ الشَّيْءَ أَصْلَحْتَهُ وَأَدْمَلُ لِلْجَرْحِ إِذَا بَرَأَ وَفِي دَاخِلِهِ فَسَادٌ
15 يَقُولُ لَا أَقْدِرُ أَخْبِرْ بِمَا فِي نَفْسِي

١٤٥ وَأَنِّي عَلَى أُنَى أَرَى فِي تَقِيَّةٍ أَخَانِي أَقْوَامًا نَقَمٍ تَمْرِيْلُ

نَضَحَتْ *d* C, S, LA, TA. *e* أَيْ C. *b* وَمَا A. *a* أَجْمَلُ A.

يَنْفَعُنِي C *h*. أَخَذَ CD *g*. وَالْأَصْرُ A *f*. تَتَبَدَّلُ S, TA, LA. *e*

يَضْحَكِي CD *l*. وَنَضَحْتَنِي أَتَدُ D. وَنَضَحْتَنِي أَتَدُ C *k*. أَرَادَ D *i*.

مَا قَدْ *m* D قَدْرِي *n* Von A an nicht bei A.

يقال فلان مَخَلَطٌ مَزِيدٌ وَلَاجٌ *a* خَرَّاجٌ يقول اخاطبهم *b* في اجناسند *c*
وازائلكم في رأيهم اراد ان يقول تَمَزِيدٌ لَمْ فكنى

١.٦ وَأَتَى عَلَى اَعْضَاءِ عَيْنِي مُضْرَبٌ *d* وَصَبَرِي عَلَى الْاَفْذَاءِ وَحَمَى تَجَلَّجَلٌ

يقول اَعْضَى عَلَى الْقَدَى وَأَصْبِرَ عَلَى مَا أَرَى وَتَجَلَّجَلٌ تَحْرَكُ
وتنقلل مثله وبيروى: مَطْرَقٌ حَلَاةٌ *e* يقول اُطْرَقُ شَنْتُ امِ اَبِيْتُ *e*
وخبِر ان في البيت بعده وهو فوهه فُحْتَمَلُ

١.٧ وَأَنْ قِيلَ لَمْ أَحْفِلُ وَيَسُّ مَبِيئًا لَمَّا حْتَمَلِ صَبَا اُبَالِي وَأَحْفِلُ

انصبَّ الحفد وانصبَّ ورم في صدر الجملة والصبَّ الحلب بالاصابع
وانصبَّ نلغ الفحاح قل الشاعر

يَنْفُقَنَّ بِفُحْحَالٍ كَأَنَّ صِبَابَهُ بُسُونُ الْمَوَالِي يَوْمَ عِيدِ تَعَدَّتِ 10

يقول احتمل من احقد عليه واحتمل له في المودة بلساني وأصل
الحفل *f* اجتماع اللبن في الضرع وأحفل حال

١.٨ فَدُونْدُمُوْحًا يَأَلُ أَحْمَدَ أَنِّيَا مُقْلَلَةً لَمْ يَأَلُ فَيِيَا اْمُقْلَلِ

فدوندموحا يعنى *g* الفصيدة لم يأل فيها أى لم يقصر أى قد

١5 اجتهد وتكته قد يرى ذلك قليلا

١.٩ مَيَّدَبَةٌ عَرَاءٌ فِي عَيْبِ قَوْلِيَا عَدَاةٌ عَدِ تَفْسِيرُ مَا قَلَّ مَجْمِلُ

مئدبة نقيبة من اللحن والرخاف *h* لا عيب فيها وكذلك المئدب

c) اجناس *D* *e*) اجناس *D* *b*) يخاطبهم *C* *a*) ولاج *C* *a*) ولاج *A*

d) *CD* *e*) حال *CD* *f*) الحقد *A* *g*) *A* + *e*

h) والرخاف *A*

من الرجل ومنه أي الرجل الميَّاب غراء بيضاء أي نيب غرة
 تُبَيِّنُ a عن نفسٍ وقوله تفسير م قال جمل يقول أن قد أجملت
 القول والمعنى تبين عن نفسياً فيما بعد أي سوف تبينون b بعد
 ١١. أَتْتُمْ عَلَى حَوْلِ الرَّجْدِ وَتَمَّ نَفْعُ بَيْتِ نَحِيْبٍ مِمَّنْ يَتُّنُ وَيَزْحَلُ c

٥ الرَّجْدِ القلب وكل مستتر عنك لا تراها فهو جردن ومنه قول
 دريد بن الصمّة

* وَمَوْلَا جَنَانِ الْأَرْضِ أَدْرَكَ رَكْبَتَهُ *

ويزحل e يندحى ومنه قول الاخطل

يَكُنْ عَنْ فُرَيْشٍ مُسْتَمَارٍ وَمَزْحَلٍ d

10 يَتُّنُ من الانبياء ويَتُّنُ يبتنى يقال أن على نفسك أي ارفق
 وَالْأَوْنَ الرَّفْقُ وَالْقَتْرَةُ e

١١. وَمَا حَرَّحَ أَنْ دَرَّ فِي التُّرْبِ ذُوَيْبٌ زَحْبِيرٌ وَأَوْدَى ذُو الْقُرُوحِ وَجَرُولٌ

وذو f القروح امرؤ القيس وجرول الحكيمة

a) D بين . b) CD بيبيروح . c) CD يرحل . d) BD ومرحل .

e) A + بلغت وفي نسخة غير هذا البيت الآخر +
 vorher CD وفي نسخة غير هذا البيت.

وقل الكعبيت ايضا

١ طَرِبْتَ وَعَدَّ بِكَ مِنْ مَضْرَبٍ وَمَ تَتَصَابُ a وَمَ تَلْعَبِ

٢ صَبَابَةٌ شَوْفٍ تَنْبِيْجُ الْحَلِيْمِ لَا عَارَ فِينَا عَلَى الْأَشْيَبِ

الصبابة رقة الشوف يقال صبب يصب صبابة والأشيب صاحب الشيب يقال شاب الرجل يشيب شيباً

٣ وَمَا أَنْتَ إِلَّا b رُسُومَ نَدِيَارٍ وَلَوْ لَنْ كَالْخِلْدِ الْمُدْعَبِ 5

يريد ما انت وذاك وللخلد جفون السيوف ويقال بطائن الجفون الواحدة خلنة قل الراجز

جَارِيَةٌ مِنْ e قَيْسِ ابْنِ ثَعْلَبَةَ كَأَنَّمَا خِلْنُ سَيْفٍ مُدْعَبَةٌ

٤ وَلَا ضَعْنُ الْحَكِيِّ إِذْ أَدَّجَتْ بَوَاكِرَ كَالْأَجْلِ وَالرَّبْرَبِ

١٠ ادنجت تدنج ادلجا اذا سارت من أول الليل والاجل للجماعة من البقر ويقال لجماعة انشاء اجل ويقال رأيت اجلاً من ضياء وخيفاً من نعام وضرائر d من بقر وغابة من سمير وسرباً من قضا وقوضاً e من غنم وقبيماً من سير ورعيلاً من خيل وعجمة من ابل وقتلماً من الناس والربرب للجماعة ايضا

a) AC تنصاب. b) A أما. c) AC بن. d) A وصراراً C وصرار D وصرار. e) A وقوضاً C وقوضاً A.

٥ وَسَّتْ تَصَبُّ أُنَى الضَّاعِنِينَ إِذَا مَا خَلِيلَكَ a تَمْ يَصَبِّ

يصبُّ يقال صببت انبىك فذا اصبَّ صبابةً وصبًا وحو شدّة الشوق
وتضاعنين للخارجين والضعن للخارج وللخليف المتخاطب نك

٦ فَدَحْ ذِكْرٍ مَنْ نُسْتِ مِنْ شَأْنِهِ وَلَا حُوَّ مِنْ شَأْنِكَ الْمُنْصِبِ

٧ ٥ وَحَاتِ الشَّنَاءِ لِأَحْلِ الشَّنَاءِ b بِأَصْوَبِ قَوْلِكَ فَالْأَصْوَبِ

٨ بَنَى حَاشِمٍ فَبِمُ الْأَكْرَمُونَ بَنَى c انبأذخ الأفضل الأتیب

٩ وَأَيَّاعُهُ فَاتَّخَذَ أَوْيَا ٣ مِنْ دُونَ ذِي النَّسَبِ الْأَقْرَبِ

١٠ وَفِي حُبَيْبٍ فَاتَّيَمُّ عَائِلًا نَبِيَّكَ وَفِي حَبْلِيمٍ فَحَطَبِ

١١ أَرَى لَيْمُ الْقُضَلِ وَالسَّابِقَاتِ وَتَمْ أَتَمَّنَّ وَتَمْ أَحْسَبِ

10 قوله لم اتمن ولم احسب يقول مدحى ليم نيس بالمانى ولم

احسب لم اشك d وقيل غير اى عمرو لم احسب اى لم ار ليم e

روية من رأى العين ولم احسب ولم اشك d اى قد كن f

١٢ مَسَامِيحُ بِيضٌ كِرَامٌ الْجُدُودِ // مَرَاجِيحُ فِي الرَّحَى الْأَصْبَبِ

انساميح الأسخياء h والمراجيح الواحد مَرَجِحٌ والمرجج الغبار

15 يصفم بالوقر والرزانة في الحرب والصبنة غيرة كلون التراب

١٣ إِذَا ضَمَّ فِي الرُّوْحِ يَوْمَ النَّبِيَا جِ أَخْرُ وَأَقْدِمُ أُنَى أَرْحِبِ

a) S, LA, TA صديقك. b) A اعلى. c) بنود. d) A اشكك.

e) A اى ودن D اى وكن C f) اى فى اى D ندارم A

الحُدود. h) Nicht bei D.

يوم الروع ويوم النيباج يوم الحرب ونعم اى جمع وقوله اخسر اى
تأخر وعوزجر الى ارحب وعوزجر الفرس *a*

١٤ مَعايمُ *b* حين *c* تَروُحُ الشَّمالِ بِشَقانِ فَتَقَطِّبُها الاَشْبَبِ
انشقان الريح الباردة وانقظت اليد

١٥ مَواهِبُ لِلْمَنفِيسِ *d* المُسْتَزادِ لِامثالِهِ حينَ لا مَوعِبِ *e*
المنفس النفيس *e* الذى له قدر والمستزاد المطلوب لا موعب اى
لا حين عبث *f* وهو مصدر يقلل وعبت موعبا وعبته وأراد موعب
بالاضافة

١٦ أَكْرامُ غُرِّ حِسانِ الوُجُودِ مَعايمُ لِلضَّارِقِ الاَجْنَبِ
غر جمع اغر وهو البيت الضارق الذى يضرق نبلا يقفل طرفه *10*
طروقا اذا اتاد *g* بالليل والأجنب الغريب

١٧ مَقارِى لِضَبِيفِ تَحْتَ الظَّلامِ مَوارِى لِلقادِحِ المُثقَبِ
مقارى جمع مقرى والقادح الذى يقده النار والمثقب المضىء
يقال ثقبت النار اثقبتها انا والثاقب المضىء

١٨ اِذا المَرخُ تَمَّ يورِ *h* تَحْتَ العَقارِ وَحينَ بِقَدَرِ فَلَمَّ تُعَقَّبِ *15*
المرخ والعفار شجرتان توربان النار والاعقاب ان يستعير الرجل
القدر من الغوم فاذا ردعا القى فيها مما طبع لأحبابها ومثاله قوله

a) Nicht bei CD. *b*) CD مواهب. *c*) حتى A. *d*) C للمنفيس.
e) Nicht bei C. *f*) C لا عبثه حين D hat nicht.
g) A اى اتينته. *h*) D ير. *i*) C ارادعا

..... وَمَ يَكُنْ نُعْبَةَ قَدْرِ الْمُسْتَعْبِرِينَ مُعْقِبُ

١٩ وَرَدَتْ مِيَاهَهُمْ صَادِيًا بِحَاثِمَةٍ وَرَدَّ مُسْتَعْدِبُ

الصادى العطشان والصدى العطش والحائمة التى تدور حول الماء
من العطش وقونه ورد مستعذب اراد ورد « ضالِبٌ للماء العذب b

٢٠ ٥ فَمَا حَلَّانِي عَمِي السَّقَاةِ وَلَا قَيْلَ يَاهُ أَبْعَدُ وَلَا يَا غَرْبِ

حلّاننى منعذنى ودى d يقال حلّانته عن الماء وعصمى السقاة اى
لم أنزرد عن الماء لَمَاءٍ وردته ولا قَيْلَ لى ابعده ولا اغرب اى
تَدَحَّجَ f وقيل اغرب اشرب من الغرب للماء الذى يُبْرَأُ من الدلو
فيبقى بين ائبتر والحوت

١٠ ٢١ وَكِنٌ بِجَاجَاةِ الْأَكْرَمِينَ بِحَنِيٍّ فِي الْأَكْرَمِ // الْأَطِيبِ

الجأجأة ان يصوت بالابل اذا اراد ان تشرب فيقول جى جى
ويقال جأجأت بالابل اذا صوتت بنا وسأست بالحمار

٢٢ نَيْنٌ ضَالٌّ شَرِبِي لَلْأَجْنَاتِ نَقْدٌ ضَابٌ عِنْدَعُمُ مَشْرَبِي

الأجنات المياه المتغيرة يقال اجن الماء h يَأْجِنُ أَجْنًا وَالْأَجِنُ
15 المتغير من طول الوقوف ويقال دام الماء يدوم اذا وقف والماء
الدائم الواقف

٢٣ أَجَلٌ i وَأَصْدُرُ عَنْ k غَيْرِعَمُ بِرِيِّ الْمُحَلَّا وَالْمُؤَابِ

a) C ورود. b) D nur الماء. c) Nicht bei A. d) AC وردتنى.
e) Nicht bei A. f) C تدحجى. g) D وفى الكرم. h) C +
ع. اراد ان تشرب. i) A اجل. k) Codd. من.

برق المخلّأ يريد اصدر ريان *a* مما أشتتم وما لاموني عليه *b*
والمخلّأ *c* المنوع والمؤب المرجع

٢٤ أناس إذا وردت بحرهم صوادي الغرائب لم تضرب

الصوادي العطاش الواحدة صادية والغرائب الابل التي تدخل في

ابل النجوم وليست منهم *d* فيكلبوننا ويضربوننا لأننا ليست منهم *d* 5

٢٥ وتيس التفكش من شأنهم ولا كيرة الغضب المغضب

التفكش *e* من شأنهم يريد الكبر والطيرة سرعة الغضب يصفهم

بالحلم والتنوق وترك الخفة والبيض

٢٦ ولا الطعن في أعين المقبلين ولا في قفا المذير المذنب

٢٧ نأجوم الأمور إذا ادلمست بظلمة دييجورحا الأشيب *f* 10

ادلمست اشتدت ظلمتنا والغيب الاسود دييجور مثله

٢٨ وأهل القديم وأهل الحديث إذا فقت حبة المخبتي

يقال حبة وحبوة وهو ان يجمع الرجل رجله من قيام من الرجلين

فيدير *g* عليهما ازاره ويشد طرفه في ظبره او يعقد *h* على ركبتيه

وهو قعد وإنما يوصف الرجل به عند الرزاة 15

٢٩ وشجوا نفسي لم أنسه بمعترك الطق فلمجنب *i*

استم ويقال منى CD استم ومال منى *b*). ايان D يان C *a*).

c) CD وانحلاً *d*) A نيم *e*) A vorher ويرى bei CD fehlen
die Worte bis يريد *f*) D am Rande الغيب *g*) C فيدير.

h) C ويقعد D ويعقد *i*) A فلماكتب CD فلماكتب *i*.

شَجَوُ وَشُجُبُونَ وَأَشْجَانُ أَي حَزَنٌ يَعْنِي قَتَلَ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ
عَلَيْهِمَا السَّلَامُ وَمَجْنَبٌ a مَوْضِعٌ وَالنَّطْفُ مِنَ السَّوَادِ وَأَرْضُ الْعَرَبِ

٣. كَانَ خُدُودَهُمُ الْوَاضِحَاتِ بَيْنَ الْمَاجِرِ إِلَيْهِ الْمَسْكَبِ

الوَاضِحُ الْإِبْيَضُ الْمَشْرِقُ وَالْوَضِيحُ الْبَيْضُ وَالسَّحْبُ وَاللَّجْرُ وَاحِدٌ
5 وَالسَّحْبُ الْجَرُّ

٣١ صَفَائِحُ بَيْتِ جَلْتِنَا الْغُبُورِ نَ مِمَّا تُخَيِّرُنَ b مِنْ يَثْرِبِ

صَفَائِحُ جَمْعُ صَفِيحَةٍ وَهِيَ التَّصَلُّ وَجَلْتِنَا الْغُبُورُ صَفَائِحُ الْغُبُورِ
الْحَدَادُونَ يَرِيدُ صَفَاءَ خُدُودِهِمْ كَصَفَاءِ السِّيُوفِ الصَّفِيحَةُ وَيَثْرِبُ
مَدِينَةُ الرَّسُولِ صَلَّعٌ

10 ٣٢ أَوْمِدْ عَدْلًا عَسَى أَنْ أَنَا لِي مَا بَيْنَ شَرْقِ أَيْ مَغْرِبِ

٣٣ رَفَعَتْ لَيْمُ نَاضِرِي خَائِفٍ عَلَى الْكَفِّ يُقَدِّعُ مُسْتَرْعِبِ

يُقَدِّعُ يُكْفِّ وَالْقَدِّعُ الْكَفُّ مُسْتَرْعِبُ أَي مِنَ الرَّعْبَةِ أَي خَائِفُ

٦

وَقَوْلُ الْكَمِيثِ أَيْضًا

١ نَفَى عَنْ عَيْنِكَ الْأَرْقَ الْهَاجُوعَا وَعَمَّ يَمْتَرِي مِنْهَا الدُّمُوعَا

15 نَفَى نَفَى نَزْدٌ وَالْأَرْقُ السُّنْبَادُ وَيُقَالُ أَرَّقَ الرَّجُلُ يَأْرَقُ أَرْقًا وَالهَاجُوعُ

a) A فَلَاحْتَبِ CD فَلَاحْتَبِ b) A يَخْتَبِرُنَ.

النوم يقال عَجَجَ يَبْجَعُ عَجْوًا وَنَهَجَ نَهْجًا وَيَمْتَرِي بِجَنْدَلٍ
مِنْهَا مِنَ الْعَيْنِ

٢ دَخِيلٌ فِي الْفَوَادِ بَيْنَيْهِ سُقْمًا وَحَزْنًا كَأَنَّ مِنْ جَدَلٍ *a* مَنُوعًا

للجدل الفرج *b* يقال جدل الرجل يجادل جدلاً وللجاذل الفرحان
والجدل *c* اصل الشجرة ومثله *d* الجذم

5

٣ وَتَوَدَّفَ الدُّمُوعَ عَلَى الْكِنْتَابِ أَحَلَّ الدَّعْرَ مُوجِعَةً انضُلُوعًا

الاكنتاب الحزن يقال اكتب الرجل يكتتب اكتباً أى حزن
وأحلّ الدعر انزل ولللول النزول أى انزل موجعه يعنى موجع
الدعر ويقال موجع انهم

٤ يَرْقِرُقُ الْأَجْمَامَ دِرْرًا وَسَبًّا يُشَبِّهُ سَكْحَهَا غَرَبًا مَمُوعًا

10

يرقرق يعنى الدموع أى جاء وذعب فى العين وأجم جمع
سجم فى العدد القليل يقال سجم وأسجم والغرب عرق فى العين
والغرب الدلو فيها ماء والسج الصب والنموع السائل

٥ لِفِقْدَانِ الْخَضَارِمِ مِنْ قُرَيْشٍ وَخَيْرِ الشَّافِعِيِّينَ مَعًا شَفِيعًا

للخضارم السادات الواحد خضرم وللخضرم البكر وإنما شبه السيد
بالبحر لكثرة امداف

٦ لَدَى الرَّحْمَنِ يَصْدَعُ بِالْمَثَانِي وَكَانَ لَهُ أَبُو حَسَنِ مُتْبِعًا *g*

a) C جدل so auch ständig in der Glosse. *b*) C الجرح.

c) C والرجل. *d*) C ومنه. *e*) AC موجعة. *f*) C أسكما.

g) CD قريعا.

يصلح ينفذ ويتكلم ويقال صلح بالشيء صَدَعَيْنِ اى قسم
 قسمين واثنانى للحد *a* لانه يثنى *b* مع كل سورة فى الصلوة واثنانى
 القرآن يقول يقرأها ويجبر بيناه الناس يعنى ابا الحسن عليا رضى
 الله عنه وانه اى للنبي صلعم وقوله فاصدع بما تؤمر اى
 5 انفذ وبيِّن *d*

7 حَظُونًا فى مَسْرَتِهِ *e* وَمَوْلَى ائِمِّي مَرَضًا خَالِقِهِ سَرِيحًا
 اى يحطّ *f* فى حواء ومولى ابن عم ويقال مولى الناس كَلِمٌ وَمَوْلَى
 التقريب ومولى الخليف *g*

8 وَأَصْفَاءُ اَنْبِيَّ عَلَى اِخْتِيَارٍ بِمَا اَعْيَى اَرْفُوضَ نَهْ اَلْمُذِيغَا
 10 اصفاة اختاره بما اعيبى باندى *h* اعيبى من رفض من ذكر على
 ابن ابي طالب عليه اسلام فلم يذكُرُه خَيْرٌ واعيبى انذى اذاع
 عنه ان يكتم اختيار النبي صلعم وفضلكه والمذيع انذى
 يُشيع ذِكْرُه

9 وَيَوْمَ اَلدُّوْحِ دَوْحِ غَدِيرِ حُمِ اَبَانَ نَهْ اَلْوَالِيَّةِ تَوَّ اَلْاُسَيْعَا
 15 الدوح معظم اصل الشجرة والواحدة دوحه ابان نه اى بين قل
 اَللَيْمِ وَالِ مِنْ وَاَلَا وَاِدِ مِنْ عَدَا وَاَنْصُرْ مِنْ نَصْرِهْ وَاِخْذُلْ مِنْ
 خِذْنِهْ وَقُلْ مِنْ كُنْتُ مَوْلَا فَعَلِيَّ مَوْلَا فَقَالَ عَمْرُ ثَوْبِي نَكِ يَا
 عَلِيَّ اَصْبَحْتَ مَوْتِي كُلُّ مَوْسٍ وَمَوْئِنَةٌ

a) A الخبر. *b*) AC لآتينا تننى. *c*) A والحربنا. *d*) Von
 ينحطّ. *e*) D مسرّة. *f*) D بينحطّ. *g*) A انخلف, bei CD die beiden Worte nicht. *h*) A انذى.

١. وَكَانَ الرَّجُلَ تَبَايَعُوهَا فَلَمْ أَرِ مِثْلَهَا حَصْرًا مَبِيَعًا
 ١١ فَلَمْ أَبْلُغْ بَيْنَهُمْ أَعْنَآ وَكَانَ أَسَا بِيَاكٍ أَوْ بَيْنَهُمْ صَنِيعًا
 ١٢ فَصَارَ بِيَاكٍ أَقْرَبِيَهُمْ نَعْدِلُ ١١ أَمَى جَوْرٍ وَأَحْفَظُهُمْ مُضِيَعًا
 ١٣ أَضَاعُوا أَمْرَ تَدْعِيهِمْ فَضَلُّوا وَأَقْوَمِيَهُمْ لَدَى الْحَدَثَيْنِ ١٤ رِيْعًا
 الرِّيعُ الطَّرِيفُ قُلِ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَتَبْنُونَ بِكُلِّ رِيْعٍ آيَةً تَعْبَثُونَ 5
 أَى طَّرِيفٍ وَالرُّوْعُ وَالرُّوْعُ وَالرُّوْعُ وَالرُّوْعُ ١٤
 ١٤ فَقُلْ نَبِيِّ أُمِّيَّةٍ حَيْثُ حَلُّوا وَإِنْ خِفْتَ الْمُبْنَدَ وَالْقَطِيعَا
 الْمُبْنَدَ السِّيفِ الْمُبْنَدَى وَالْقَطِيعِ السُّوْطِ قُلِ انْشِمَاحٌ * تَضِيرُهُ مِنْ
 وَقَعَ مِنَ الْقَطِيعِ * وَقُلِ الْإِعْشَى

10

- تَرِاقِبُ ١٤ كَفَى وَالْقَطِيعَ الْمَحْرَمَا
 ١٥ أَلَا أَقِي نِدْعِي كُنْتُ فِيهِ حَدَانَا ١٥ ذُنْعًا لَكُمْ مُضِيَعًا
 الْبِدَانُ ١٦ الْجَبَانُ وَالنِّدْمُ الْجَبَانُ أَيْضًا وَحُو انْخَلَفَ ١٦
 ١٦ أَجَاعَ اللَّهُ مِنْ أَشْبَعْتُمُوهُ وَأَشْبَعَ مِنْ بَجَوْرِكُمْ أُجِيَعَا
 ١٧ وَيَلْعَنُ قَدَّ أُمَّتِهِ جِيَارًا ١٧ إِذَا سَاسَ الْبَرِيَّةَ وَالخَلِيَعَا

a) D بيا. b) A بعدل. c) A لدى حدبان. d) Bei CD steht vor 14 noch folgender Vers

- * ١٣ تَدَسَّوْا حَقْدًا وَبَغَوْا عَلَيْهِ بِلا تَرَّةٍ وَكَانَ بَيْنَهُمْ قَرِيْعًا
 dazu D السِّيدُ وَالسِّيدُ الْفَعْلُ الْفَرِيْعُ الْفَعْلُ الْفَرِيْعُ
 e) CD يَضِيرُ. f) CD يَرِاقِبُ. g) CD عَجَانًا. h) CD الْبَيْجَانُ.
 i) AC الْخَلْفُ.

انفَذَ الْفَرْدَ وَعَوَّ أَوَّلَ الْفَدَاحِ أَرَادَ مَعَاوِيَةَ وَعَوَّ الْفَرْدَ لِأَنَّهُ اخَذَ
الْمَلِكَ بِالسِّيفِ *a* وَالْخَلِيعَ أَرَادَ الْوَيْدَ بْنَ عَبْدِ الْمَلِكِ

١٨ بِمَرَضِي السِّيَاسَةِ عَاشِمِي يَكُونُ حَيًّا لِأَمْتِهِ رَيْبَعًا

لِحَيٍّ مَقْصُورٍ لِلْخُصْبِ وَالْحَيَاءُ مَمْدُودٌ *b* الْاسْتَحْيَاءُ وَيُقَالُ حَيَاءُ النَّاقَةِ *c*
٥ مَمْدُودٌ أَيْضًا

١٩ وَيَبْتَأُ فِي الْمَشَاحِدِ غَيْرِ نَدَسٍ *d* نَتَقِيمُ السَّرِيَّةَ مُسْتَطِيعًا

انْدَسَ الْجَبَانَ الرَّدَى وَعَوَّ السَّمَّ يُنْدَسُ فَيُجْعَلُ اسْفَلَهُ اعْلَاءً

٢٠ يُقِيمُ أُمُورَهَا وَيَذَبُّ عَنْهَا وَيَتْرُكُ جَدْبَهَا أَبَدًا تَمْرِيَعًا

لِجَدْبِ الْفَحْطِ *e* يُقَالُ أَجْدَبَتِ السَّنَةُ إِذَا فَحَطَتْ وَأَمْرِيَعُ الْمَخْصَبُ *f*

٧

وَقَالَ الدَّمِيَّتُ أَيْضًا

١٠ سَلَّ الْيَوْمَ نِقْلَبُ غَيْرِ مَتَبُولٍ وَلَا رَحِيحٍ نَدَى بَيْضَاءَ عَطْبُولٍ

عَطْبُولٌ حَسَنَةٌ أَعْنَقُ وَالْجَمْعُ عَطَابِيلُ وَقُوهُ مَتَبُولٌ نَدَى تَبَاهُ لِحَبِّ
أَيِ أَفْسَدَ قَلْبَهُ وَانْتَبَلُ الْفَسَادُ وَانْتَبَلُ الْعَدَاوَةَ فِي غَيْرِ هَذَا الْمَكَانِ

٢ وَلَا تَقْفُ بِدِيَارِ انْحَكِي تَسْأَلِنَا تَبْكِي مَعَارِفَهَا ضَلًّا بِتَضْلِيلِ

a) قتل على كرم الله: بالسيف bis معاوية statt der Worte *C*.
b) Nicht bei A. *c*) أُنْفَى *A*. *d*) انْدَسَتْ *C*. *e*) CD
+ وجعه جدوب. *f*) أُنْحَصِبُ *A*.

الضللّ والضلال واحد والتضليل تفعيل منه

٣ مَا أَنتَ وَالِدَارُ إِذْ صَارَتْ مَعَارِفِيَا لِرِيحٍ مَلْعَبَةٍ ذَاتِ الْغُرَابِيَلِ

أى صارت ملعبة للريح يدخل علينا انتراب *a*

٤ تَسْدَى الرِّيْحُ بِنَا نَسَجًا وَتَلْحَمُ ذَيْلِيْنَ مِنْ مَعْصِفٍ مِنْهَا وَمَشْمُولِ

تسدى وتلحم من السدى والدحمة ويقال اسدى وسدى *b*

ومعصف أى عصف شديدة ومشمول من الشمال ويقال شمال

وشمال وشامل وشمل وشمل

٥ نَفْسِي فِدَاءِ رَسُوْلِ اللّهِ فُلُّ لَهْ مِنْى وَمِنْ بَعْدَ حَمِّ اَدْنَى لَتَقْلِيْلِ

يقول لا استقل لى كما استقل رسول الله صلعم *c*

٦ نَفْسِي فِدَاءِ اَلَّذِي لَا اَلْعَدْرُ شِيْمَتُهُ وَلَا اَلْمَعَادِيْرُ مِنْ حُلِّ وَتَقْلِيْلِ

الشيمة الخلف وجمعها شيم يقول لا يعتذر *e* من الخلل ولا

عو من عذاته ويروى وتبخيل *f*

٧ لِحَازِمِ الرُّأْيِ وَالْمَيْمُونِ طَائِرٌ *g* وَالْمُسْتَصَاهُ بِهِ وَالصَّادِقِ اَلْقَبِيْلِ

القبيل والنقل والطيب والصاب والطيب *h* والذام والذيم *i*

a) Die Glosse nicht bei A, D يندجل. *b*) A وسدى تسدى وستا D اسدى وتسدى. *c*) A + قليل أى قليل. *d*) C العذر. *e*) CD يعتذر. *f*) A ويذكل C ذكل oder وينذكل. *g*) C طائر، والميمون طائر، keines gestrichen. *h*) A والظب. *i*) D والذام والذيم، C hat die Glosse nicht.

وقل انكسبت ايضا

- ١ أَحْوَى عَلِيًّا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَلَا أَرْضَيْ بِشْتَمِ أَبِي بَكْرٍ وَلَا عُمَرَ
 ٢ وَلَا أَقُولُ وَإِنْ لَمْ يُعْضِيَا فِدَاكَ بِنْتِ الرَّسُولِ a وَلَا مَبْرَأَةٌ كَفَرًا
 ٣ اللَّهُ بَعَلَّمُ b مَا ذَا يَأْتِيَانِ بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ عُدْرٍ إِذَا اُعْتَدَرَا c
 فدك d قرينة روى أن النبي صلعم تصدق بنا على فاضمة رضوان
 ٥ الله علينا
- ٤ إِنَّ الرَّسُولَ رَسُولَ اللَّهِ قَدْ لَنَا إِنَّ الْوَيْسَى e عَلَى غَيْرِ مَا حَاجَرَا
 الْبُحَيْرِ الذِّبَابِ وَالْقَوْلِ الْغَبِيحِ f
- ٥ فِي مَوْقِفٍ أَوْقَفَ اللَّهُ النَّبِيَّ g بِهِ لَمْ يُعْضِهِ قَبْلَهُ مِنْ خَلْقِهِ بَشَرًا
 ٦ هُوَ الْأَمَامُ أَمَامُ الْأَحْكَفِ نَعْرِفُهُ لَا كَالَّذِينَ اسْتَرَلْنَا h بِمَا أَنْتَمَرَا
 ٧ مَنْ كَانَ يَرْغَمُهُ رُغْمًا فِدَامَ لَهُ حَتَّى يَرَى أَنْفَهُ k بِالتُّرْبِ مُنَعَفِرًا 10 v

a) CD النبي. b) CD اعلم. c) A حضرا. d) CD vorher. e) CD الامام. f) die Glosse nicht bei A. g) CD الرسول. h) A استرلانا. i) C رغا. k) A أنه.

وقال ايضا

- ١ يُعَزُّ عَلِيَّ أَحْمَدَ بَأَيْدِي أَصَابَ ابْنَهُ أَمْسٍ مِنْ يَوْسِفَ
 يريد يوسف بن عمر الثقفي وهو ائذي قتل زيد بن علي بن
 الحسين بن علي رضوان الله عليهم اجمعين a
 ٢ حَبِيبٌ مِنَ الْعُصْبَةِ الْأَحْبَثِينَ وَأَنْ قُلْتُ زَانِينَ لَمْ أَقْدِفِ 6

١٠.

وقال ايضا b

- ١ دَعَانِي ابْنُ الرَّسُولِ فَلَمْ أُجِبْهُ أَلْبَغِي لَيْفَ لِلْقَلْبِ الْقَرُوفِ
 ٢ حِذَارَ مَنِيَّةٍ لَا بَدَّ مِنْهَا وَعَدَّ دُونََ الْمَنِيَّةِ مِنْ طَرِيفِ

١١

وقال ايضا

- ١ دَعَانِي ابْنُ النَّبِيِّ فَلَمْ أُجِبْهُ أَلْبَغِي لَيْفَ لِرَأْيِ الْعَبِيِّينِ 10

a) Bei C für اجمعين آمين آمين : اجمعين. b) Bei CD
 11 vor 1.

٢ فَيَا نَدَمًا غَدَاةً تَرَكَتْ زَيْدًا وَرَأَيْتِ لِابْنِ آَمِنَةَ الْأَمِيِّينِ

تَمَّتِ الْبَاشَمِيَّاتِ a وَعَدَدُهَا خَمْسَمِائَةٌ وَثَلَاثَةٌ وَسِتُّونَ b

بَيْنَنَا وَتَوَفَّى رَحْمَةً اللَّهُ عَلَيْهِ سَنَةٌ سِتٌّ وَعِشْرِينَ

وَمِائَةٌ وَهُوَ فِي الْعَجْرِ سِتٌّ وَسِتُّونَ سَنَةً قَتَلَهُ

جَنْدُ c يَوْسُفَ بْنِ عَمْرِو التَّقْفِيِّ

5

a) CD + وعونه الله . b) CD وثمانية وسبعون .

c) A حد بن .

getroffen hat von der Hand des Jūsuf (Ibn ‘Umar at-Taqaḫī),

2) des Elenden unter der Schar der Elenden, und hätte ich sie Hurer genannt, so hätte ich keine Schmähung ausgesprochen

X.

(Abgedruckt bei Girgas und Rosen l. c. 523).

1) Gerufen hat mich der Sohn des Gesandten (d. i. Zaid Ibn ‘Ali) und ich habe ihm nicht geantwortet, o weh, o weh über das furchtsame Herz!

2) Aus Angst vor dem Schicksal, dem man doch nicht entgehen kann; oder giebt es einen Weg, dem Schicksal auszuweichen?

XI.

1) Gerufen hat mich der Sohn des Propheten (d. i. Zaid Ibn ‘Ali) und ich hab ihm nicht geantwortet, o weh, o weh über die schwache Vernunft!

2) O (die) Reue, (die mich erfasste) am Morgen, da ich Zaid hinter mir gelassen hatte, wegen (meines Verhaltens) gegen den Sohn der Āmina, den zuverlässigen.

1) Cairo رأى الغيبين nach E.

3) Gott weiss, was sie am Tage der Auferstehung an Entschuldigungen vorbringen werden, wenn sie sich zu rechtfertigen suchen.

4) Wahrlich der Gesandte, der Gesandte Gottes hat uns gesagt, der Führer ist 'Alī, ohne dass er falsches gesagt hätte

5) An einer Stelle (steht 'Alī), auf die Gott (nur) den Propheten gestellt hat, die er vor ihm keinem von seinen Geschöpfen verliehen hat

6) Er ist der Imām, der Imām in Wahrheit, den wir kennen, nicht gleich den beiden, welche uns zum Ausgleiten gebracht haben durch das, was sie beratschlagt haben.

7) Wer ihn mit Schmähungen bewirft, an dem mögen sie haften bleiben, bis man seine Nase im Staub graugefärbt sieht.

3) Der Schluss des Verses ähnlich bei Ṭābit b. Qutna Aġ. XIII 52.

4) Cairo liest $\text{غَيْرٌ مَّا حُجِرَ}$ als Iṣrāf (s. Freytag, Verskunst 327 Anm.) und bemerkt $\text{وغير خبر المبتدأ محذوف وما زائد وحاجر مضاف اليه}$.

7) Cairo $\text{يَرَّغْمُهُ رَغْمًا}$.

IX.

1) Alḥmad wird mit schwerer Betrübniß erfüllt, durch das, was gestern seinen Sohn (Zaid Ibn 'Alī)

1) Cairo بِعَزْرٍ was wegen بالذمى unmöglich ist; man sagt sonst $\text{أُعْزَزْتُ بِمَا أَصَابَكَ}$ I was distressed by what befell thee.

Zittern des Zornes (über das, was ihm geschehen ist), aber die auf sie (seine Nachkommen?) folgten, (d. i. die Umajjaden, die nach ʿAlī zur Herrschaft kamen,?) sind der Verachtung näher.

6) Mein Seele soll ein Lösegeld sein für den, zu dessen Eigenschaften nicht verräterische Gesinnung gehört und der sich nicht zu entschuldigen braucht, weil er geizig gewesen wäre und Verachtung(?) gezeigt hätte,

7) der fest steht in seinem Entschluss, dem glückverheissend Vorzeichen erscheinen, bei dem man Licht sucht (in der Finsternis) und dessen Worte wahrhaftig sind

6) *وتقليل*, passt nicht recht in den Zusammenhang und es ist auch unwahrscheinlich, dass Kumait zweimal hintereinander dasselbe Reimwort gebraucht haben sollte.

7) Cairo *سيرته* *والمكمود*, Die Verbindung *سائر* *البيمون* häufig z. B. *Aḥṭal* 111, *Kāmil* 702.

VIII.

(Abgedruckt bei Girgas und Rosen, *Arabskaja Chrestomatia* 522/23).

1) Ich liebe den ʿAlī, den Fürsten der Gläubigen aber habe keine Freude daran, Abū Bakr und ʿUmar zu schmähen.

2) Und ich spreche nicht, obwohl sie Fadak nicht der Tochter des Propheten als Geschenk überlassen haben: sie sind ungläubig geworden.

1) Cairo *عمر*.

2) Über Fadak s. *Ṭabari* I 1825.

19) ein Leu in den Schlachten, kein Schwächling, (ein Mann), der die Menschen wieder aufzurichten vermag,

20) ihre Angelegenheiten wieder in Ordnung bringt und sie verteidigt und ihr (früher) unfruchtbares (Land) in Fruchtbarkeit zurücklässt.

VII.

1) Brich die Sorgen eines Herzens, das nicht (von Liebe) bethört ist und nicht verpfändet ist einer weissen (Jungfrau) mit langem Halse!

2) Und bleib nicht an den Wohnstätten des Stammes stehen, sie zu befragen (was aus ihren früheren Bewohnern geworden sei) und zu weinen über die bekannten Stellen in ihnen; selbst in Irrtum befangen und (andere) in die Irre führend!

3) Was hast du noch mit der Wohnstätte zu tun nun, da die vertrauten Stellen darin ein Spielplatz für den Wind sind, der wie ein Sieb (den Boden säubert),

4) wo die Winde einen Stoff weben und ihm zwei Säume annähen, die aus einem heftigen Sturm bestehen und einem Nordwind.

5) Meine Seele soll ein Lösegeld sein für den Propheten Gottes, für ihn fühle ich in mir das

1) In den ersten Versen dieses Gedichts ist der Wortschatz von Ka'b Ibn Zuhairs Qaṣīde *سعد بانن سعد* mehrfach ausgebeutet.

5) Wenn meine Auffassung des dunklen Verses richtig ist, würde man für *بعدهم* eher *بعده* erwarten. Cairo: *قَلَّ لَهُ مِنِّي*.
وَمِنْ بَعْدِهِمِ أَدَّتْ نِقْلِيلِ ohne irgend eine Bemerkung.

der den besten Schutz gewähren sollte, zum Verderber geworden.

13) Verdorben haben sie (so) das Werk ihres Führers und sind in die Irre gegangen, (das Werk) dessen, der beim Eintreten neuer Verhältnisse den graden Weg (weisen konnte).

14) So sprich denn zu den Söhnen Umajjas, wo sie grade weilen — wenn du auch Angst hast vor dem indischen (Schwert) und der Peitsche —:

15) Fürwahr, wehe über eine Zeit, in der ich furchtsam war, Euch gehorchend und gehorsam.

16) Verhungern möge Gott die lassen, die Ihr satt gemacht habt, und sättigen, die durch Eure Ungerechtigkeit verhungert sind.

17) Und Fluch möge er herabsenden über den „Einzigsten“ seiner Gemeinde öffentlich, wenn er über die Geschöpfe (Gottes) herrscht, und den Lasterhaften (eig. Ausgestossenen),

18) durch einen (Herrn), dessen Herrschaft wohlgefällig ist, aus Hāšims Stamme, der ein Regen für die Gemeinde ist, ein Frühlingsregen,

13) Girgas حَدَبَانِ.

13*) «Sie taten, als hätten sie sein Recht vergessen und frevelten gegen ihn, ohne (dass sie Grund gehabt hätten) Rache zu nehmen, und er war bei ihnen verachtet»

14) Cairo خَفْتُ. Der Vers des Šammāh lautet Kāmil 112 رَأَيْتُ الْقَطِيعَ تَكَادُ تَنْطِيرُ مِنْ رَأْيِي الْقَطِيعِ; der des Aššā vollständig im Scholion zu II 63.

17) Cairo will unter فَدَى أُمَّتِهِ den Mörder ‘Alis verstanden wissen; der «einzig» ist aber Hišām und der «Lasterhafte» wohl dessen Neffe Walid Ibn Jazīd, der sein Nachfolger wurde, und als Prinz ein leichtsinniges Leben führte.

8) Und ihn erkor der Prophet auf Grund einer Wahl, so dass er müde machte die, welche ihn verliessen und (schlimmes über ihn) verbreiteten.

9) Am Tag des Baumes, des Baumes am Teiche Humm erklärte er deutlich die Führerschaft (gebühre ihm); wenn man ihm doch gehorcht hätte!

10) Aber die Männer haben sie unter einander verschachert, und ich habe nie gesehen, dass eine Würde wie diese verkauft worden wäre.

11) Ich bin zwar nicht soweit gegangen, sie deshalb zu verfluchen, aber der Erste von ihnen hat damit eine schlimme That begangen.

12) So ist der von ihnen, welcher der Gerechtigkeit am nächsten war, zum Unrecht gelangt und,

Zur Form *حَطُوتٌ* vgl. LA s. v. *حَطَّ*. ursprünglich nur vom abschüssigen Hügel gebraucht.

8) Cairo الرَفُوض. Sinn: Muḥammad hat ‘Alī so unzweideutig zu seinem Nachfolger ernannt, dass die, welche ihn verliessen, ihre Behauptung, er sei nicht der wahre Chalif, nicht aufrecht erhalten konnten. Oder enthält der Vers etwa eine Anspielung auf die Rāfiqiden, welche das Chalifat ‘Umars und Abu Bakrs als unrechtmässig ansahen (vgl. VIII₁, Wellhausen, Oppositionsparteien 96), also erst noch zwei andere (falsche) Chalifen vor ‘Alī ertragen mussten?

9) Vgl. Ja‘qubī II 125 فصار رسول الله الى موضع بالبحر فقلت له غدير خم ثمانى عشرة ليلة خلت من ذى الحجة وقام خطيبا واخذ بيد علي بن ابي طالب فقال ائتت اومى بالمؤمنين من انفسهم تؤوا بلى يا رسول الله قل فمن كنت مولاه فعلى مولاه اذبح

10) Es ist nicht ganz deutlich, ob hier von den Umajjaden oder von Abu Bakr und ‘Umar die Rede ist.

11) Cairo بينا.

ÜBERSETZUNG.

1) Die Schlaflosigkeit vertreibt den Schlummer von deinen Augen und die Sorge erpresst ihnen Thränen.

2) Ein Eindringling in deinem Herzen erregt Krankheit und Trauer, welche alle Freudigkeit fern hält.

3) Und das Rinnen der Thränen in Trauer, deren schmerzende Schläge die Zeit auf den Gliedern ruhen lässt,

4) ergießt sich in Flüssen, Güssen und Strömen, deren Lauf einem ausfließenden Eimer gleicht,

5) weil die Herren unter den Quraiß fehlen und der, welcher am besten als Vermittler dienen könnte von allen;

6) der bei Gott seine Lobpreisungen vorbringt (d. i. Muḥammed) und dem der Vater des Ḥasan (ʿAlī) gehorchte,

7) (ʿAlī) der nie aufhörte, ihm Freude zu bereiten, und ihm ein Verwandter war, der eilte, die Zufriedenheit seines Schöpfers zu erlangen

3) Lies *الدَّهْرُ*.

4) Cairo *تُرْفِقُ* und *اسْحَمَا*. Die Pluralform *اسْحَمَ* kennen die Lexica nicht. Im Scholion lies 13 *وَالْغَرْبُ*.

6) Der Koranvers Sure XV 44.

7) Girgas *حَظْوُضًا*. Ich folge der Erklärung des Scholions, wonach der Ausdruck eine Anspielung auf die Worte *حَظِي* «rest thou upon my love» (s. Lane s. v. *حَظَّ*) enthält. *حَظِي* *فِي عَوَائِي*

30) Es ist, als wenn ihre (der Hāšimiden) Wangen glänzten, wie beim Hin- und Herziehen

31) Dolche (glänzen), weisse, welche die Schmiede geglättet haben, (Dolche), von denen, welche aus Jatrib ausgewählt wurden.

32) Ich hoffe auf Gerechtigkeit, vielleicht erlange ich sie noch wo zwischen Osten und Westen!

33) Zu ihnen erhebe ich (deshalb) die Augen eines Menschen, der für das Recht fürchtet, dem es vor-
enthalten wird, der sich ängstigt.

Lit. Zeit 1903 S. 243. Der Vers stört jetzt den Zusammenhang; vielleicht war das Gedicht ursprünglich länger und ist V. 29 Überbleibsel eines sonst verloren gegangenen Teils des Gedichts.

32) macht ebenfalls den Eindruck, als wenn er von 31 ursprünglich getrennt gewesen wäre, es wird auch hier vorher etwas ausgefallen sein. Cairo liest ^{أومل}.

VI.

CITATE.

Das ganze Gedicht abgedruckt bei Girgas und Rosen, Arabskaja Chrestomatia 521/22.

V. 14, 16, 19: Aġ. XV 119, Ġāhiz, Bajān II 154.

Inhalt: In Thränen zerfließest du, weil die Besten der Quraiš nicht mehr sind, Muḥammad und 'Ali (4—7), dem Muḥammad die Leitung der Gemeinde ausdrücklich übertragen hat. Weil das nicht anerkannt wurde, ist die Gemeinde in die Irre gegangen (9—13) Gott möge die Umajjaden verfluchen und an ihre Stelle einen Hāšimiden setzen (14—21).

24) Sie sind Menschen, (an deren Tränke) dürstende fremde Kamele nicht geschlagen werden, wenn sie zu ihrem Wasser hinabsteigen,

25) und ihre Art ist es nicht, sich auf hässliche Worte was zu Gute zu tun und schnell in Zorn zu geraten, der (wieder andere) mit Zorn erfüllt;

26) und nicht (ist es ihre Art), den vorwärts schreitenden in die Augen zu stossen oder denen, welche sich umwenden, schuldbeladen, in den Nacken.

27) (Wie) Sterne (erleuchten sie) die Verhältnisse, wenn sie sich in der Finsternis ihrer grauen Dunkelheit verdüstern.

28) Als Männer des Alten und Männer des Neuen (zeigen sie sich) (d. h. sie haben grosse Erfahrung), wenn die Schürzung dessen, der seine Kleider geschürzt hat (um bequem sitzen zu können) aufgelöst wird (d. i. wenn es gilt, sich zum Kampf zu rüsten).

29) Ein Schmerz, den ich nicht vergessen habe, ist meiner Seele (angethan worden) auf dem Schlachtfeld von Aṭ-Ṭaff und Al-Miḡnab.

24) Cairo تغرب gegen die Hdshr.; تحرب ist aber gesichert durch den Satz des Ḥaǧǧāǧ: ^١لَأَضْرِبَنَّكُمْ صَرْبَ غَرِيْبَةِ الْاَبْلِ.

29) Cairo فالْمَجْنَبِي. Die Lesart der Hdshr. ist nicht haltbar. Jāqūt III 908 kennt nur ein مَجْنَبِي in der Nähe von Medina, das hier nicht in Betracht kommt. Ich lese الْمَجْنَب nach LA s. v. والمجنب اقصى ارض العجم الى ارض العرب وادنى جنب اسم لما بين سواد العراف وارض اليمن, Jāqūt ارض العرب الى العجم (Bekri schreibt مَجْنَب vor und bezeichnet es als موضع (!) المغرب بين السواد وارض المغرب) Es bezeichnet also ähnlich wie Aṭ-Ṭaff ein nicht genau umgrenztes Gebiet, vgl. Seybold in Oriental.

sternis und bringen Feuer hervor dem, der entzünden will und erleuchten,

18) (zu einer Zeit), wo sonst das Marhholz unter dem Afārholz kein Feuer hervorbringt und man seinen Topf geizig zurückhält und der geliehene (Topf) nicht mit den Resten der Speise zurückgegeben wird.

19) Zu *ihren* Wassern bin ich hinabgestiegen voll Durst mit den (Herden), die sich um die Tränke scharen, wie man zum süßen Wasser hinuntersteigt.

20) Und (dort) haben mich nicht die Stecken der tränkenden (Hirten) weggetrieben und nicht hat man gesagt „weg“ und „fort“.

21) Sondern durch den (ermunternden) Ruf der Edelmütigen (wurde auch ich eingeladen, mitzutrinken), weil ich Anteil habe an dem Edlen, Trefflichen.

22) Wenn ich (früher) lange genug trübes Wasser trinken musste, so war dafür der Trank, den ich bei *ihnen* bekam, trefflich.

23) Von den anderen, (welche eine Tränke inne haben), wandere ich fort und steige wieder (vom Wasser) hinauf, gesättigt wie ein Fortgejagter, Vertriebener (d. h. ohne etwas getrunken zu haben).

18) Cairo **تَعَب**. Der Belegvers steht Hašimijjat II 82.

19) **وَرَدَ** entweder accusativisch als **مَطْلُق** zu **وَرَدت** zu fassen, oder **وَرَد** = **وَرَدٍ** als Fortsetzung von **حَائِمَةٌ** «die hinabsteigen».

23) Cairo **أَحْلَأَ** gegen die Hdschr., mit **من**, der Hdschr. kann ich nichts anfangen. Im Scholion viell. **وما لاموا مني**.

7) Und bringe Lob dar, denen, die es verdienen, mit deinen treffendsten Worten, ja den allertreffendsten,

8) den Söhnen Hāšims, denn sie sind die Edelsten, den Söhnen des Erhabenen, Trefflichen, Ausgezeichneten.

9) Und sie schätze als die, welche dir am nächsten stehen, ohne dich um die zu kümmern, welche durch Abstammung dir verwandt sind.

10) Wer dich wegen der Liebe zu ihnen tadelt, dich von ihr abbringen will, den sieh als verdächtig an und für ihr Bündel sammle auch du Holz.

11) Ich *sehe* dass sie Vorrang und Überlegenheit über alle anderen behaupten, ich wünsche es nicht (nur) und glaube es nicht (nur).

12) Freigebig (sind sie), unbefleckt (ihr Ruf), edlen Vorfahren entstammend, voll Entschlossenheit im grauen Staub(esgetümmel des Kampfes),

13) wenn im Schrecken des Schlachttages (die Rufe) „Zurück“ und „Vorán“ und „Umkehren“ einander folgen.

14) (Die Armen) speisen sie, wenn der Nordwind herbraust mit dem Frost seines kalten Regens.

15) Auch das Kostbarste, desgleichen man (sonst) zu vermehren sucht, geben sie her zur Zeit, wo sonst nichts hergegeben wird.

16) Edel, helleuchtend, schönen Antlitzes, speisen sie den Wanderer, der Nachts kommt, den fremden.

17) Freundlich bewirten sie den Gast in der Fin-

8) Cairo بنو.

14) Man könnte auch construieren بِشَقَّانِ الْأَشْيَبِ فَطَقُّنَا.

15) Cairo مُسْتَرَادٍ gegen die Hdshr.

Quell hinabgestiegen und niemand hat mich fortgestossen (19—24), denn nicht hochmütig und nicht jähzornig sind sie, (25—28). Hell gläozen ihre Wangen und zu ihnen erhebe ich in meiner Angst die Augen (29—33),

ÜBERSETZUNG.

1) Du bist erregt, aber ist denn wirklich etwas da, was dich in Erregung versetzen könnte, da du dich doch nicht liebestoll geberdet und nicht gespielt hast

2) im Übermass der Liebe, welche auch den Gesunden in Aufregung versetzt und deren sich auch der Graukopf nicht zu schämen braucht.

3) Und hast du mit nichts (anderem zu tun), als den Spuren der Wohnungen, und wenn sie auch glänzten wie die vergoldete Hülle des Schwertes?

4) Auch die Frauen des Stammes im Kamelsattel (regen dich nicht zu Gedanken an), wenn sie bei einbrechender Dunkelheit fortreisen, hinziehend wie eine Schar von Gazellen und Waldstieren.

5) Und du hast keine Sehnsucht nach den reitenden Frauen, wenn dein Reisegefährte keine verspürt hat.

6) So lass also ab von dem zu sprechen, mit dem du nichts zu tun hast und der in keiner quälenden Beziehung zu dir steht.

1) Lies ^{مُتْرِبٌ}, denn ^{مُتْرِبٌ} ist nur als «Weg» belegt.

2) Cairo ^{صِبَابَةٌ}.

3) Der Belegvers: «Ein Mädchen von Qais Ibn Ṭa'labā, die glänzt wie eine Hülle des Schwertes, eine vergoldete».

5) Der Scholiast hatte ^{خَلِيْبِكَ} für ^{خَلِيْلِكَ}.

110) Zu Euch ist sie gekommen mit Schrecken im Herzen, ohne dem seufzenden und sich abwendenden zu gehorchen, der sie zurückhalten wollte (d. i. dem Kumait selbst, der sie nicht für gut genug hielt, sie den Hāšimiden vorzuführen; oder: einem, der ihren Wert nicht anerkennen wollte?)

111) Aber es hat ihr nicht geschadet, dass schon im Staube Zuhair ruht und dahin gegangen ist der mit Geschwüren bedeckte (Imrulqais) und Ġarwal.

110) Cairo gegen die Hdschr. لَنَا. Die Qašide wird hier einem Kamel verglichen.

111) Der Vers des Duraid vollständig LA, TA s. v. جَنَّ
 «Und wenn nicht das Innere der Erde wäre, so wäre unser Stampfen in Du'r-Rimṭ und Arṭā dem 'Ijād Ibn Našib zu Gehör gekommen». — Der des Aḥṭal ed. Ṣaḥḥānī S. 11. «Und wenn sie Quraiš durch ihre Herrschaft nicht geändert hätte, so hätte man sich abgewandt zur Flucht von Quraiš».

111) Ein ähnlicher Vers des Kumait LA s. v. ثَوَى.

وما ضَرَّهَا أَنْ كَعَبًا ثَوَى وَفَوَزَ مِنْ بَعْدِ جَرَوْلٍ

S. dazu Ibn Qutaiba, Šīr ed. de Goeje 67 und 70.

V.

CITATE.

5) Ših, TA, LA s. v. صَبَّ.	29) Bakrī 508, LA, TA s. v.
24) LA s. v. بَجْر.	جَنْب.

Inhalt: Lass das Grübeln über die verlassenen Wohnungen und die Gedanken an die fortziehenden Frauen und singe das Lob der Banū Hāšim, (1–8) die dir näher stehen als Verwandte, tapfer und freigebig sind in den Zeiten der Not (9–18). Ich bin zu ihrem

Angst vor ihnen. (und täte deshalb alles, was sie wollen), so mische ich mich zwar unter die Leute, (mich mit ihnen zu unterhalten), halte mich aber getrennt von ihnen (in meinen Taten).

106) Und fürwahr obwohl ich meine Augen geschlossen halte und zu Boden blicke und die Staubkörnchen, die ins Auge fliegen, ertrage, die sich hin und herbewegen.

107) und obwohl man sagt, ich hätte mich nicht darum gekümmert und „er macht sich nichts daraus“, so halte ich doch allen Hass, (der sich in der ganzen Zeit bei mir anhäuft), zusammen, kümmere mich sehr wohl darum und achte darauf.

108) Für euch ist sie (die Qaṣīde gedichtet), Ihr Verwandten Aḥmads, sie ist nur geringen Wertes, aber an Mühe hat es nicht fehlen lassen der (Dichter), der sie (selbst) gering einschätzt.

109) Wohlgelättet (sind ihre Worte), weissglänzend (durch die Reinheit ihrer Sprache); am Ende ihrer Worte (wird) übermorgen die Erklärung (folgen oder sich von selbst ergeben) dessen, was der wohlredende (Dichter) gesagt hat (oder „die zusammenfassende Erklärung dessen, was er gesagt hat“)

106) Cairo عيني مُطَرَّفٌ; bei dieser Lesart wäre der Satz mit مُطَرَّفٌ abgeschlossen, was wegen 107 unmöglich ist. Ich lese مطرفاً.

107) Der Belegvers auch Şiḥ, LA, TA s. v. فحل «Sie gehen herum um einen Palmbaum, dessen Blütenspalten aussehen, als wären sie Bäume von (nichtarabischen) Maulās, die grade ihr Mahl eingenommen haben».

erlebe), dann versenke ich mich in seine Mühen, ob es auch die Furchtsamen und Ängstlichen nicht wollen.

102) Ich habe das Fell der Liebe, die mich mit ihnen (den Umajjaden) verbindet, befeuchtet (dass es zusammenhalte) durch das Band des Verwandtschaftsgefühls; wenn es doch nur feucht werden wollte!

103) Aber dadurch ist es nur noch trockener geworden, (als es vorher war) und ich sehe — Gott sei Dank — keine Bande der Verwandtschaft mit ihnen, die geknüpft werden könnten.

104) Und dass ich es befeuchte, das (macht) die Angst vor ihnen; ich behandle die verdachterregende Krankheit (meiner Feindschaft gegen die Umajjaden), indem ich meinen Hass geheim halte und stelle so (die scheinbare Gesundheit) wieder her (d. i. stelle mich so, als wäre ich ihr Anhänger).

105) Aber obwohl es so scheint, als wäre ich in

102) Cairo نضكت.

103) زادعما muss auf اديم bezogen werden, das sonst nur masculin ist, hier hat bei der Setzung des weiblichen Suffixes die Erinnerung an رحم mitgewirkt. يبوس ist hier gebraucht wie sonst يبوسة.

104) Cairo وانتقيت اذًا ويضكى و wobei das و in وانتقيت gegen die Überlieferung der Hdshr. eingesetzt ist, also «und es (das Befeuchten) bringt Mässigung und Furcht vor ihnen hervor.»

Bei meiner Auffassung würde man freilich eher erwarten تنتقيت.

106) Der Vers spielt an auf die Redensart: خاتوا الناس

وزائلوهم mixe with man in familiar intercourse and separate yourselves from them in deed.

95) oder das letzte Ziel erreichen wirst, (die Herrschaft der Hāšimiden noch erlebst) nun, und wenn du gar das erreicht hättest, was bist du dann? Sich gedulden ist besser”.

96) Wenn sie (die Hāšimiden) schmäht der, dessen Rede wir fürchten und dem zu erwidern (wir uns nicht getrauen), dann fließt das Auge in Thränen

97) und die schlimmsten seiner Worte, mit denen er sie tadelt, können nicht dem Allmächtigen zu Gehör kommen, ohne dass dich das Zittern der Wut packt.

98) Wenn nun das genügt, (dass ich im Herzen für sie entbrenne), das tun wir; aber ich fürchte doch, es könnte nicht genug sein

99) Jedoch ich kann meinen Trost an den Söhnen Aḥmeds haben, — die Spanne Zeit, die vergangen ist (von meinem Leben), ist ja länger als was noch bleibt —

100) weil ich in den irdischen Bestrebungen, welche ihre Feinde für verdächtig halten, Ordnung schaffe und herstelle.

101) Wenn ich das letzte (Ziel) erreiche (d. i.

97) Der Vers des Abū'n-Naǧm auch TA s. v. كرسف «Als ob es (das Pferd), wenn es etwas wie Zittern ergreift, umhüllt wäre mit Baumwolle, ungesponnener» (TA bemerkt dazu:

(شبه ما على لحبيبه ومشافره من اللغام اذا عدر بالكرسف).

98) Cairo كرن. Im Scholion (S. 141 Zeile 4) ist entweder يكف zu lesen für يك oder nachher كنيا einzuschieben.

100) Cairo يريد. Der Sinn des Verses ist mir unklar.

101) انقائم im Scholion ist eine Bezeichnung des schiitischen Imams.

sind, ist mein Stillstehen veranlasst (d. h. sie sind damit einverstanden, dass ich mich nicht in den Kampf stürze), so dass ich bis jetzt noch mit meinem Leben geize.

89) Wenn ich meiner Seele die Pflicht, ihnen zu helfen, auflade, und sie sich anschickt zu einer (Handlung), welche unausrottbares Gift (enthält)

90) und zu ihr spreche: „Verkaufe das vergängliche des Lebens für ewigdauerndes“, sie öfters zur Geduld ermahmend und dann wieder tadelnd,

91) „und wirf die losen Kleider des Zweifels von dir, dich in reine Busse (zu hüllen), du hast lange genug in den Hauskleidern gesteckt“,

92) dann kommt sie zu mir mit (Einwänden), die mich (von meiner) Absicht abbringen und lässt in mir Wünsche (nach irdischen Gütern) erstehen, — gern hört man ja auf Wünsche, wenn man sich abbringen lassen will —

93) und spricht: „du lässt deine Seele in Geduld sich fassen, so wie man wartet, welche von den beiden Schickungen eintrifft:

94) ob du den Tod erleiden musst für die Wahrheit, wie ja auch Abū Ġāfar sterben musste, (und auch du sterben müsstest), ohne zu erleben, was du hoffst

91) ثوبية würde besser passen als توبة, aber ein solches nomen unitatis zu توب ist nirgends belegt.

92) Der Vers des Imrulqais V. 35 der Mu'allaqa (ed. Ahlw.).

93) Cairo فعدّ gegen die Handschr. Der Koranvers Sure VII 149.

94) Über Abū Ġāfar als Imām s. Ṭabari II 1700; Wellhauseu, Oppositionsparteien 96/97. Nach Ja'qubi II 384 ist er 117 gestorben.

81) und sie sind für die Menschen in den Wechselfällen des Geschicks, die sie treffen, Lampen welche vom Irrweg auf den rechten Pfad leuchten und die Stätte der Einkehr.

82) Die Blinden finden bei ihnen Heilung von ihrer Blindheit und dazu noch guten Rat, wenn doch der Rat befolgt würde!

83) Ihnen gehört das Reinste von meiner Liebe, so lange ich lebe ausschliesslich, und von meinen Gedichten das bestverwahrte, auserwählte.

84) Meine Sehnsucht nach ihnen wird nicht geringer, weil ich (etwa) Furcht (vor den Umajjaden hätte), und das festgeknüpfte Band meiner Liebe zu ihnen wird nicht gelöst,

85) und nicht führe ich an ihrer Statt als neue (Geliebte) eine Fremde ein und nicht tausche ich für sie (andere ein), und nehme nicht (andere) als Ersatz für sie.

86) Aber trotz meiner Liebe zu ihnen und trotzdem ich meinen Blick darauf richte, ihnen zu helfen, so wandle ich doch nur heimlich (auf ihrer Bahn) und täusche (eine andere Gesinnung vor).

87) Meine Seele giebt für sie vieles hin, aber einen Angriff (wagt sie) nicht, dass dann die Raben um mich (meinen Leichnam) hüpfen könnten.

88) Aber durch einen (bestimmten) Grund, weil nämlich sie (die Banū Hāšim) damit einverstanden

87) ^{وَتَبَتَا} ^{لِيَا} muss sich wohl auf ^{وَتَبَتَا} beziehen «dass in Folge des Angriffs (bei dem ich getötet würde) die Raben» u. s. w.

88) Cairo ^{مَقَامِي}. Die ersten Worte des Scholions sind unklar, etwa ^{مِنْ عِلَّةٍ مَقْدَلٍ} ؟

nicht (in ihrem Glanze) nächtlicher Weile wandeln können, wenn sie untergangen sind,

75) und wenn zwiespältige Verblendung die Menschen befällt, dann können sie nur durch *ihre* (der Hāšimiden) Hilfe hell sehen, während sonst alles dunkel ist.

76) Darum, o Herr, beschleunige das, was wir von ihnen erhoffen, dass wieder warm werde, wer erfroren ist und satt werde, wessen Vorrat auf die Neige gegangen ist

77) und dass wieder durchdringe das lang vernachlässigte Buch bei denen von uns, die Wohlgefallen an ihm haben und seine Bestimmungen anerkennen und bei denen, die voll Zorn (sich abgewandt hatten)!

78) Denn sie sind für die Menschen in den Nöten, die sie treffen, Regengüsse der Fruchtbarkeit, durch welche vom Mangel befreit wird, wer vorher Hunger gelitten hat,

79) und sie sind für die Menschen in den Widrigkeiten, die sie treffen, Hände der Freigebigkeit, die ihnen schenken und reichlich geben,

80) und sie sind für die Menschen, in dem widrigen Geschick, das sie trifft, ein zuverlässiger Halt, ob sie fortziehen oder zum Verweilen genötigt werden,

Bedeutung nicht belegt, aber استحكمت ist wohl erst spätere Correctur.

76) Cairo يومل^{٥٤}. Die Verse des Hätim ed. Schulthess N°. LXX in abweichender Reihenfolge.

80) Cairo وحلّوا. Der Ausdruck عرى ثقة gebildet nach العروة الوثقى Sure II 257, XXXI 21.

67) dann messen wir ihnen für ein ṣā^{c} mass von dieser (ihrer Sünde) mehrere ṣā^{c} zu, und für *einen* Eimer davon kommen mehrere über sie.

68) Wollen nicht die Völker vor dem, was ihnen nahe gekommen ist, flüchten, so lange sie noch nicht ein Missgeschick und Unglück erfasst hat,

69) einer von den wechselvollen Schicksalsschlägen, deren drohendes Gewitter den Verständigen (schon jetzt) sichtbar erscheint,

70) (flüchten) hin zu der Zufluchtsstätte, die allein die Menschen vor Blindheit und Prüfung rettet, wenn sie sich zu ihr wenden?

71) Hin zu den Hāšimiden, den Herren, denn sie sind für die von uns, welche voll Furcht und Hoffnung sind, Schutz und Zuflucht.

72) Welche Art von Gerechtigkeit und welchen Lebenswandel, wenn nicht den ihren, erstrebt, wer auszieht und sich auf die Reise macht, (die rechte Art zu suchen)?

73) Unter ihnen (glänzen) die Sterne der Menschen und der Rechtgeleitete ist unter ihnen, wenn die Nacht hereinbricht und sie dunkel die Menschen (umhüllt);

74) wenn dichte Finsternis die Dinge bedeckt, ihre Sterne verdunkelt sind, dass die Menschen

67) Cairo mit den Hdsehr. نكيل, das gegen die Grammatik verstößt. وَيَاتِيكُمْ habe ich *im Text* stehen lassen, weil im Scholion das richtige وَيَأْتِيكُمْ als Variante angegeben wird.

68) Cairo تاجبكم.

72) Die Regezverse (natürlich اللهُ zu lesen) «Ein Bach ist gekommen von Gott her, der hinstrebt nach dem fruchtbringenden Paradies».

74) Cairo حنك أسنة حكمت X ist zwar in der hier passenden

61) Zwei Gruppen (gab es unter seinen Anhängern): die einen rückten voll Feindseligkeit vor, und (die anderen) weinten, weil sie die Wahrheit verlassen hatten und jammerten darüber;

62) und nichts hat es denen, die sich zurückzogen, genutzt, dass sie sich abgewandt hatten, und nichts hat denen, die vorangingen, (ihm zu helfen), ihr Vorstürmen geschadet.

63) Wenn aber einmal Gott die Herzen (der Verehrer des Husain) zusammenbringt, und wir sie (seine Feinde) treffen, von einer Wolke begleitet, nicht einer Regenwolke (sondern einer Heereswolke), einer gekrönten (?),

64) ja einer Wolke, die einen starken (Pfeil) regen entsendet, nachdem ihr der Schlauch, der sich ergießt, das Band, das Verderben für die Kriegshelden umschliesst, geöffnet hat;

65) (und wenn) unsere Panzer im Schreckenskampfe) weiss glänzen, als ob sie Teiche in den vulkanischen Gegenden wären, welche von den Winden der Nordsturm peitscht,

66) (unsere Panzer) auf den kurzhaarigen (Rossen) aus Waḡīh's und Lāḥiq's Geschlecht, welche uns an die Rache erinnern, die wir zu nehmen haben, wenn sie wiehern,

61) Ubaidallāh Ibn al-Ḥurr bereut, nicht mitgekämpft zu haben Ṭab II 388, 389.

62) نكيس kennen die Wörterbücher nicht als nomen verbi von نكس.

64) Cairo تسكل, das mit تسجل gleichbedeutend ist. Die Bilder von Wolke und Schlauch werden mit einander verquickt

Schlag bedeutet hätte und nie einen, der nötiger Hilfe gebraucht hätte als er (Ḥusain).

55) Gut treffen ihn (den Ḥusain) die Schützen, (die) mit eines anderen Bogen (schiessen d. i. das Heer des Jazīd, das nur dessen Absichten ausführt); o du Letzter (Hišām), dem den Irrtum der erste (Fürst seines Hauses, Mu'āwija) eingefädelt hat!

56) Es stürzen sich die Wölfe voll Gier hervor, während um ihn (Ḥusain) zwei Gruppen stehen, Bewaffnete und Waffenlose.

57) Wenn die Lanzen sich in ihn bohren, dann jubeln und jauchzen die vom Irrtum besessenen unter ihnen (den Feinden) von allen Seiten.

58) Aber doch hat nichts gewonnen, der zu ihnen (den Umajjaden) mit seinem (Husains) Haupt gesandt wurde, und nicht wurden getadelt, die über ihn weinen, jammern.

59) Nie habe ich Leute gesehen, deren Verwandte erschlagen wurden, ohne dass sie Blutrache genommen hätten, so lange sie bei vollem Verstande waren und gesunde Hände und Füße hatten,

60) wie seine Anhänger (es sich gefallen liessen), denen doch der Krieg auf den Herd gesetzt worden war, und vor denen der Topf (des Krieges) und sein Kessel brodelte.

55) Cairo اسدى

56) Cairo ذبّان!

57) Cairo فى für فى.

58) Im Scholion Zeile 8 ist das vorletzte Wort natürlich *والمكربى* zu lesen.

60) Cairo تَجيش لها für تَجيش لها.

sein Gelübde (dem Tode) erfüllte und der Kāhilit, der von (Blut und Staub) umhüllt war.

49) und unter der Abū's-Ša'īrā sich (sterbend) zur Seite neigte, mit wirrem Haar, blutend, und Abū Ḥaḡl fiel, von Wunden bedeckt

50) und der Herr der Banū ṣ-Ṣaidā, der schon vor ihnen gestorben war und Abū Mūsa gefangen, gefesselt.

51) Ḥusain und seine Edlen um ihn (wurden niedergemäht), als ob sie für ihre (der Feinde) Schwerter wären, wie das Kraut, das man sich aus dem Boden reißt.

52) Sie (die Rosse) tauchen mit ihnen (ihren Reitern) beim Kampf in Blut der Söhne Aḥmads (und werden alle gleich gefärbt), so dass (zuletzt) das einfarbige Tier dem gefleckten gleich sieht.

53) Der Prophet Gottes war von ihnen gegangen, und sein Fehlen war hier für die Menschen ein gewaltiger Schaden.

54) Nie habe ich gesehen, dass einer im Stich gelassen wurde, (dessen Tod) einen schlimmeren

49) Von Abū's-Ša'īrā sagt Ibn al Kalbī, Ġamhara [Escorial] fol. 103^a: *وزيد بن يزيد بن المضار بن النعمان بن سلمة بن* *انشجار وعواشعثاء قتل مع الحسين بن علي بائط*; über Abū Muslim s. Ṭabari II 343.

50) Qais Ibn Mushir bei Ṭabari mehrfach als Anhänger des Ḥusain erwähnt. s. die Stellen im Index; über Muwaqqa' b. Ṭumāma finde ich nichts.

53) Ist hier deplaciert und sieht aus wie ein späteres Einschlebsel.

den), und unser Futter, das sie uns gewähren, ist Alā und Hārmal.

42) Von der Beute bekommen wir keinen Anteil bei ihnen, und wir haben keine Sättel (= Kamele?), wenn die Leute sich auf den Auszug begeben.

43) Darum, o Herr, können wir denn bei einem anderen Hilfe gegen sie suchen? Und ist nicht auf dich allein Verlass?

44) Erstaunen, dessen ich nicht Herr werden kann, ergreift mich, dass ihren Rossen aus der Brust Töne dringen, auch wenn sie unter dem Staub (unsichtbar geworden sind),

45) Gewieher unter wohlgepanzerten, finsterblickenden (Reitern), die wie Ḥadavögel an nebeligen Tagen bald hoch, bald niedrig fliegen (auf ihren Rossen);

46) (Reiterscharen), denen (einmal) der harte Kieselboden den Staub wegnimmt und die dann wieder für den glatten Kieselboden staubiges Land entschädigt.

47) (Erstaunen ergreift mich), dass diese Scharen vom Wasser des Euphrat und seinem schattigen (Ufer) den Ḥusain verjagen konnten, ohne dass gegen sie ein Dolch gezückt wurde.

48) Nur die kleine Schar (stand dem Ḥusain bei), unter welcher Ḥabīb sich befand, staubbedeckt, der

43) Cairo النصر يرتجى.

44) Vgl. den Vers LA s. v. وَتَسْمَعُ مِنْ تَحْتِ الْعَجَابِ : زمل
لَهَا أَرْمَلَا

45) عوايسَ zu lesen.

48) Über den Tod des Ḥabīb b. Muḥāhir s. Ṭabari II 348; über Anas b. Al-Ḥarīṭ al-Kāhili finde ich nichts.

37) Jedes Jahr kommen sie mit einer Neuerung, die sie einführen, und durch welche sie, die ihnen folgen, zum Ausgleiten bringen und in den Schmutz fallen lassen.

38) Und ein Tadel ist es für die Anhänger der Religion, nachdem sie (unverändert) fest gestanden hat, dass sie sich Neuerungen (zuwenden), von denen es keine Abkehr giebt (?),

39) so wie die Mönche Neuerungen einführten, welche das Buch nicht geboten hatte und nicht die Offenbarung Gottes, die herabgesandt worden war.

40) Das Blut der Muslims (zu vergiessen) gilt ihnen als erlaubt, aber verboten ist es, die Blüte des Palmbaums (zu brechen), die herabhängende.

41) Acht Tage lang müssen wir auf ihr Geheiss dursten, (ehe wir wieder zur Tränke geführt wer-

189, wo auch ein anderer Vers des Kumait angeführt ist. Im Scholion (Zeite 5) ist natürlich **خَوْفُونَا** zu lesen.

38) Der Vers lässt sich in der überlieferten Form nicht befriedigend erklären, der Scholiast stellt mehrere Erklärungen zur Wahl und setzt schliesslich stillschweigend **منيا** für **عنيا** ein. Meine Übersetzung ist nur ein Notbehelf und giebt *eine* der möglichen Ergänzungen wieder. Ein einfacher Sinn würde sich ergeben wenn man für **ليس عنيا** lesen könnte **ليس منه** «Tadelnswert ist es, dass sie sich Neuerungen zuwenden welche nicht zu ihr (der ursprünglichen Religion) gehören». In ed. Cairo herrscht Stillschweigen.

40) Der Scholiast nimmt wohl mit Recht an, dass der Vers der Anekdote über die chariğitischen Ultras (die im Kāmil S. 560 erzählt wird) seine Fassung verdankt; hier bezieht er sich aber natürlich auf die umajjadischen Herrscher.

30) Hat er denn nie über einen Vers (darin) nachgedacht, der ihn darauf gebracht hätte, das aufzugeben, was er tut, oder ist sein Herz verschlossen?

31) Das sind die schlimmen Herren, deren Herrschaft schon lange dauert; bis wann, bis wann soll diese langwierige Qual bestehen?

32) Sie hatten immer ihre Lust daran, Schlimmes unter den Bekennern ihrer Religion anzurichten und machten bald Waisen, bald Witwen,

33) so wie in der Vorzeit Haumal in ihrem Geiz sich freute, ihre Hündin schlimm zu behandeln:

34) sie musste bellen, wenn die Nacht ihr dunkel hereinbrach, aber Haumal schlug sie und hungerte sie aus; eine schlimme Verderbnis!

35) Nie hat ein Gleichnisredner Worte über die Ungerechtigkeit vor unserer Zeit an jemanden gerichtet, der mehr Unrecht begangen hätte als unsere Richter.

36) Sie haben uns in ihrer blinden Thorheit Angst gemacht vor dem Abgrund des Verderbens, so wie der, (welcher die Eidleistenden) schrecken will, das Feuer der Schwörenden entzündet.

30) Cairo **أم**. Der Belegvers ist nach Kāmil 159 von Rā'ī, [«Und so manchem Entsender und Boten] und so manchem nicht geringen Bedürfnis unter den Bedürfnissen habe ich nachgegeben»

31) Cairo **ملوك**.

32) Cairo **من امر** und falsch **عداء**.

33) Cairo **لكل بيتنا** mit allen Handschriften, das ich in **بكل بيتنا** geändert habe.

36) Über das Feuer beim Schwören vgl. Wellhausen Reste²

27) (wäre ihnen zugemutet worden), sich von einem trägen Schlemmer leiten zu lassen, der (sich benimmt), als wenn er von Sinnen wäre in seiner Unfähigkeit, die mit Dummheit gemischt ist.

28) Er ist ein starker (Löwe), der uns droht, voll Tapferkeit, aber gegen die, welche ihn befehden, ist er (wie) ein bejahrter, schwerfälliger Strauss (so feige).

29) Es ist, als ob sich ein stumpfer Gaul damit abgebe, die Gebote und Verbote des Buches Gottes einzuschärfen

27) Şiḥ bemerkt zu dem Verse يقول كآته من حمقه وما
 اسلغد الاسمر انشديد الحمرة لىلāh; وينناؤه من الحمر تيس مجنون
 يريد حاعنا العذيج والائف العجى الذى لا يتأتى الفعل للخير والرعف
 العجلة والنوك لحمق او آتما يريد أن ولايتنم كولاية غير العرب من
 الاعمرة يعنى بذلك الروم وأنتم يسوسون رعيتنم بسياسة جور

Der Reġezvers «Weh, der Mutter des Sa'd wegen Sa'd, sie hat einen Wolf geboren» kommt in dieser Form nicht bei Ibn Sa'd in dem Artikel über Sa'd b. Mu'āḍ (III, 2 ed. Horowitz S. 7—9) vor, wo mehrfache Variationen davon stehen.

28) Vgl. den Vers, den ein Dichter gegen Ḥaġġāġ richtete Mas'ūdī V 367

أَسَدٌ عَلَيَّ وَفِي الْحُرُوبِ نَعَامَةٌ

«Ein Löwe gegen mich, aber in den Kriegen ein Strauss»

29) Man sagt عَنِيتُ بِأَمْرِ فُلَانٍ I became occupied in mind by the affair of such a one und auf dieser Redensart beruht das Wortspiel يعنى بأمر; hier hat أمر wie das folgende نبي وانكودنى; (236) كدن LA s. v. البرذون النهجين.

23) Die brechen in die Herde ein, und sie muss zu Grunde gehen, da ja (wirkliche) Hirten nicht bei ihr sind; (brechen ein) mit ihren Jungen, die ihnen mithelfen, und (immer wieder neuen) Jungen.

24) Kann denn unsere Welt und unsere Religion unversehrt bleiben. (wenn das weiter besteht), wodurch die zahlreiche Herde zu Grunde gegangen ist?

26) Wir sind zurechtgeschnitzt worden, wie Pfeile geschnitzt werden, deren Schaft schlecht geschnitten hat ein Mann, der nicht eifrig bei der Arbeit ist und keine Pfeile zu schnitzen vermag.

25) Ja, wäre den schnellrennenden (Kamelinnen), den brüllenden, zugemutet worden, was uns aufgeladen worden ist, dann hätte der Besitzer der Herde sie nicht länger (zum Weiterlaufen) anzuspornen brauchen,

وَلِي دُونَكُمْ أَغْلُونَ سَيِّدَ عَمَّاسٍ وَأَرْقَنُ زَعْلُولٌ وَعِرْفًا جَيْئَلٌ

Der Vers des 'Abīd auch LA, TA s. v. جعد, die erste Hälfte daselbst: وَقَالُوا حَيْمَى الْحَمْرُ يُكْنَى الطَّلَا «Das ist der Wein, den man Ṭilā benennt, wie der Wolf Abū Ga'da genannt wird».

24) Cairo أنصَلِح. Im Scholion lies وَيُرْوَى أَنْصَلِح. Der Vers des Kumait steht I 67, wo richtig وِثْقَدٌ für وَخَلِكٌ; der des 'Alqama II 21 (Ahlw.) «Und ich brachte sie hinab zu einem Wasser, dessen Fluten wegen der Trübung aussahen, als wenn sie Henna und Blut zugleich wären».

26) Stört den Zusammenhang und Islāḥ hat thatsächlich 27 unmittelbar nach 25; man setzt 26 wohl am besten zwischen 24 und 25.

25) Cairo ما مثل. Der Belegvers «wenn sie blöken, wie die Schafe blöken».

17) Ihr Herrscher, gebt uns doch eine Antwort, denn unter Euch giebt es ja, bei meinem Leben, Meister aller Arten (von Beredsamkeit), redegewandte:

18) sind wir (noch) Besitzer eines (heiligen) Buches, so dass wir und Ihr rechtskräftige Entscheidungen der Schrift gemäss treffen können und Gerechtigkeit üben?

19) Wie kommt es dann und woher — da wir nun einmal getrennt sind, verschiedene Parteien — dass *Ihr* fett werdet und *wir* abmagern?,

20) dass unseren Kamelen, obwohl Triften des Landes dunkelgrün und fruchtbar daliegen, das Rennen durch wasserlose Strecken, (die kein Futter geben), den Höcker auf die Seite geneigt hat, so dass er jetzt schlaff herunter hängt?

21) Oder haben wir die Offenbarung hinter uns geworfen, und fällt die Entscheidung jetzt der Marzubān, der zum Herrscher gemacht ist (oder: der die Kleider schleppen lässt)?

22) Wir haben zwei schlimme Hirten, die (uns) zu Grunde richten: einen Wolf, voll Tücke, und eine zottige Hyäne.

17) Cairo حديثكم Im Scholion أنلسن zu lesen.

21) Die Mutter des Hišām war eine Araberin, dagegen war Ḥalids Mutter eine Christin (s. Wellhausen, Das arabische Reich 206) und wird von ihm gesagt انذتى يوتى امجوس على المسلمين Tab II 1623 und *er* wird vielleicht deshalb hier als Marzubān bezeichnet wie Qutaiba von Wakī^c (s. Wellhausen l. c. 277). Der Vers des Dū'r-Rumma auch LA s. v. رغل: «Wenn wir einen Mann zum Herrscher machen, dann ist er Herr in seinem Volke, und wenn auch vorher nicht (einmal) sein Name erwähnt worden ist».

22) ahmt den fünften Vers der Lāmijja des Šanfara nach:

dass das Fell gut werde, nachdem sie es vorher verdorben hat (beim Gerben) und faltet es dann.

11) Und so sieht jetzt, was noch von unserem Leben übrig ist, für die Augen dessen, der eine Beschreibung davon geben will, aus wie die zerrissenen Flicker des Zelttuches:

12) wenn ein Stück davon vernäht wird, reisst ein anderes entzwei in zwei Rissen, durch welche der Sonne ausgesetzt wird wer (im Zelt) Schatten sucht.

13) Nun sind die Angelegenheiten der Menschen so zerfahren, wie die eines Mannes, der (alles) zu Grunde gehen lässt, den Schlaf (jeder Tätigkeit) vorzieht, und bleiben sich selbst überlassen;

14) (eines Mannes), der vorher bei ihnen alles, was die Euter des Lebensgenusses boten, getrunken und immer wieder getrunken und gesaugt hatte; und die Euter des Genusses waren wohlgefüllt.

15) Auf der Kanzel findet er das rechte Wort, wenn er sie betritt, aber wenn er dann heruntersteigt, dann sündigt er gegen das, was er gesagt hat.

16) (Immer neue) Vergleiche weiss er für sie (die sündige Welt) zu finden, die doch sein eigen Teil ist, von dem er verbotenen Trank und Speise genießt.

11) Der Vers des Abū'n-Naǧm LA s. v. *كصوت رعبل* wo *كصوت* für *أعدام* «Lumpen einer thörichten, keifenden, die ihre Kleider zerreisst».

12) Der Koranvers Sure XX 17.

13) Im Scholion hat nach *بأعمالنا* vielleicht noch *على ترك* oder etwas ähnliches gestanden.

14) Im Scholion ist *خبرنا القليل* kaum in Ordnung.

15) Zu *أعواد* = *منبر* s. Schwally in ZDMG 1898, 148.

und der Schlummer hat ihre Fehler zur Entfaltung gebracht; wollte doch, der jetzt krumm geht (Hišām), wieder grade werden!

4) Ausser Anwendung gekommen sind die Vorschriften (des Islam), so dass es aussieht, als ob wir einer anderen Religion folgten als der, welche wir (zu bekennen) vorgeben.

5) Unsere Worte sind die der Propheten, die den rechten Weg gewiesen haben, aber unser Tun gleicht dem der heidnischen Geschlechter.

6) Wir wählen die Welt (und ihre Genüsse), von der wir nicht ablassen wollen, wenn wir auch in ihr Sterben und Tod erleiden müssen.

7) Fest halten wir an ihr, als ob sie uns ein Schild sein könnte, gegen das, wovor wir uns fürchten und eine Zuflucht.

8) Ich sehe aber, wie, trotzdem wir das Leben lieben und (seine Frist) lang dauert, jeden Tag Ernst mit uns gemacht wird, während wir (weiter) spielen.

9) Wir versuchen das spärliche, dem Untergang geweihte Stückchen Leben, (das uns noch bleibt), zu heilen, dessen Schulterblatt nicht mehr die Last, (die ihm auferlegt wird), tragen kann, weil es verwundet ist.

10) Wie eine Frau, welche das Fell gerbt und sich dabei den Arm am Daumen verletzt: sie will,

4) Der Koranvers Sure XXII 77.

7) Cairo مستمسكون.

10) Vgl. die Redensart حَالَاتٌ حَائِلَةٌ عَنْ كَوْعِيَا Siḥ, Lane s. v. حَائِلًا. Sachlich hat كَوْعِيَا عَنْ im Verse keine Bedeutung und ist nur gewählt, um die Redensart anzubringen.

zahlen (63—67). Wollen sich denn die Menschen nicht zu den Söhnen Hāšims retten vor der Finsternis, die über sie hereingebrochen ist? (68—82) Ihnen gilt meine reine Liebe, wenn ich sie auch nicht durch die That bewähren kann (83—93). Ob ich wohl noch die Herrschaft der Hāšimiden erleben werde? (94—97). Nur äusserlich zeige ich mich den Umajjaden freundlich, meine Gesinnung ist feindlich gegen sie (98—107). Euch, Ihr Söhne Hāšims, gilt mein Gedicht, das denen des Zuhair, Imrūlqais und Ḥuṭaia nicht nachsteht.

ÜBERSETZUNG.

1) He, kann etwa einer, dessen Vernunft blind ist, Überlegungen anstellen, oder kann einer, der durch sein schlimmes Tun zurückgegangen ist, wieder vorwärts kommen?

2) Und wird eine Gemeinde (die in die Irre gegangen ist) beim Erwachen auf dem rechten Weg gehen?; dann müsste erst den Schlaf von sich abschütteln, der sich in sein Nachtgewand gehüllt hat.

3) Lang genug hat nun das Schlafen gedauert

1) Der Vers des Zuhair XVI 49 (ed. Ahlw., Mu'allaqa) «Ich kenne das Wissen von heute und gestern davor, aber blind bin ich in dem Wissen von morgen». Der zweite «He, haben dich nicht die Frauen in den Säufden in Erregung versetzt, als sie vorbeizogen, einander Gesellschaft leistend» (oder ist مصطبعا zu lesen?); der des 'Urwa aus einem Gedicht, das Hiz. II 34 steht, wo zu unserem Vers bemerkt wird *قل أبو بكر أخبرني أني عن*

*الطوسي قل أراد بقوله ملنقى نعم وألا لا شفتينا لأن اكلمتين والشفتين تلتقيان فروعى * ألا حبنا من حب عذراء ملنقى نعام وقيل عما موضعان* also: Wie trefflich ist bei der Liebe der Afrā der Treffpunkt von «ja» und «ha, nein» wo sie zusammenkommen.

3) Cairo *لو دلت ذا الميلى*. Das Scholion ist nicht in Ordnung, vor oder nach *أسوء* ist wohl etwas ausgefallen.

IV.

CITATE.

1) Aḡ. XV 120, Hiz. I 70, LA s. v. عى (erste Hälfte).
2)–7) Hiz. I 70.
8) Şih, TA, LA s. v. عزول, und LA s. v. رمق.
9) Şih, TA, LA s. v. رمق.
10) LA s. v. حلاً und غمل.
11) Amālī fol. 20 ^v , LA s. v. ربع.
12) Amālī fol. 20 ^v , Şih, LA, TA s. v. ربع.
14) LA s. v. مبق.
15) Ibn Qut, Şi'r 370, Ibn Qut, 'Ujūn 190 ^v (nach gütiger Mitteilung des Herrn Prof. Brockelmann).
16) Ibn Qut, 'Ujūn 190 ^r .
17) Aḡ. XV 120.
22) LA s. v. عرف. | 25) Şih, LA, TA, s. v. رخل, Işlāḥ 27.
27) Şih, TA, LA s. v. سلعد, LA s. v. رحق, Işlāḥ 27.
28) Şih, TA, LA s. v. حوس, صبب and حجف.
31) 'Ainī IV 111.
36) Hiz. III 214.
43) Aḡ. XV 114, 'Ainī I 534.
49) Şih, TA, LA s. v. حجل. Ibn al Kalbī, Ġamhara fol. 103 (Eseurial, nach gütiger Mitteilung des Herrn Dr. Becker).
51) Hiz. I 70
53) 54) Hiz. I 70.
55) Aḡ. XV 123, 126.
86) Aḡḡād 33.
87) Aḡ. XV 127.
102) Şih, TA, LA s. v. نصح. |
|--|--|

Inhalt: Ob wir wohl noch einmal aus unserem Schlummer erwachen? (1–8). Immer neue Risse zeigen sich an unserem Staatszelt, kaum dass die alten vernäht sind; unsere Hirten kümmern sich nicht um uns (9–16). Haben wir überhaupt noch das heilige Buch oder haben wir die Offenbarung verworfen? (17–21) Wie lange sollen wir uns diese Behandlung noch gefallen lassen? Recht und Anteil an der Beute gewähren uns unsere Hirten nicht, und keine Schafherde hätte das ausgehalten, was sie uns zumuten (22–43). Die Umajjaden sind hingeeilt, den Ḥusain mit seinen wenigen Anhängern niederzumachen (44–52), nachdem sich noch ein Teil seiner Parteigänger von ihm abgewandt hatte (53–62). Wenn wir die Mörder des Ḥusain einmal treffen, dann wollen wir ihnen heim-

strengungen) abgezehrt ist und der Lederstrick mit dem Bauchgurt zusammengebunden ist,

130) mit den schnellen Reitern dahin sprengen und sich umwenden, ohne dass man erst die Peitsche brauchte, wenn sie eine Drehung machen sollen.

131) Mit wirrem Haar (oder „gleich Igel“?), eilen sie in der Nacht dahin, so dass das Land ihnen immer andere Formen zeigt, die Hügel und die Sandhaufen.

132) Bald führt es sie auf Höhen hinauf, dann wieder in ebenes Land, bis sie endlich Halt machen, wenn sie über der Kimmung stehen (am Abend),

133) (Halt machen) bei denen, die sie besuchen wollen; und wer *die* besucht, der erlangt Gottesfurcht, und die Erfüllung der Belohnungen (der Frommen) wird durch ihre Fürsprache vermittelt.

und **الْحَمْدُ**. Der Belegvers (nach LA s. v. **نَد** von Abū Duāib, dort **عَقَار** für **كَمِيْت**) «Ein bräunlicher (Wein), der dem Wasser des (ungekochten) Fleisches gleichsieht, das nicht bittere Ḥamṭa ist und nicht Essig; ein Wein dessen Flamme den Trinker brennt»

132) Der Vers des Nābiġa vollständig LA s. v. **فَاتَس**:

وَعَنَاجِيْبٍ جِيَادٍ نُّجَبٍ نَّجَلٍ فَيَّاصٍ وَمِنْ آلِ سَبَلٍ

«Und so manche edle, vortreffliche (Rosse), guter Abkunft, von den Nachkommen Fajjāḍs oder aus der Familie Sabals», vorher

سَبَلٍ اِسْمُ فَرَسٍ : سَبَلٍ and s. v. **وَفَيَّاصٍ فَرَسٍ** من سَوَابِقِ الْخَيْلِ
نَجِيْبٍ فِي الْعَرَبِ.

123) (Schläuche), die zusammenzunähen sich keine Näherin abgemüht hat, und deren Inhalt an Wasser um nichts geringer geworden ist.

124) (Die Schläuche bringen sie hin) zu Zwillingen, die aussehen wie das Abgezupfte von der Wolle, die mitten in der Wüste leben, und deren Hemd die kleinen Haare an den Federn sind,

125) an Federn, welche (mit der Spitze) noch nicht stechen können, wie sie es sonst thun, und deren Kiel noch nicht aufrecht steht.

126) (Hin zu Küchlein), die aus der Schale genommen sind und aussehen wie ein Schmuck, der aus Perlenbändern und Halsketten besteht.

127) Sie gleichen den, nur dass in ihren Köpfen sich Öffnungen (der Augen und Ohren) und Spalten bewegen.

128) (Junge), welche es niemand danken, wenn sie reichlich versorgt sind und deren Trotz, auch wenn es ihnen schlimm geht, nicht gebrochen wird.

129) Diese (Kamelinnen), nicht jene (Vögel) sind es, welche, wenn ihr Fett (durch die grossen An-

Chalef elahmars Qasside S. 145, 156 ff. Der Vers des Aus (lies

الْحُجْفَاءُ) «Und er fällt wie der Schutt, der heruntergeworfen wurde».

123) Der Vers des Zuhair IV 15 (ed. Ahlw.) «Und du schneidest durch, was du bestimmt hast (= bringst es zu Ende), aber manche Leute beschliessen erst und führen danach nicht aus».

126) Cairo مَتَّخِذَاتٍ

127) Da ich nicht weiss, was die Nieren — die müssten natürlich كَلْبَىٰ heissen — hier sollen, habe ich die Schreibung der Hdschr. beibehalten.

129) Cairo اَنْسَىٰ. Im Scholion ist für اَنْسَىٰ zu lesen اَنْسَىٰ

118) Wenn es heisst: haltet Mittagsrast, dann bleiben die Sättel oben, oder (wenn es heisst:) rastet früh morgens, dann geht es im Damīl- und Hababschritt weiter.

119) Nicht kann sich Heilung verschaffen durch einmaliges Haltmachen der von ihnen (den Pilgern), welcher durch Abspannung infolge der Müdigkeit ermattet, krank ist.

120) Nur zu (den) fünf (täglichen Gebeten) können sie sich mit ihren Reitern (auf die Kniee) niederlassen, wo (immer wieder) die Haut über der Wunde aufbricht.

121) (Sie ziehen so schnell weiter), als wären sie (Vögel), die zu ihren Küchlein eilen in der Dunkelheit, in Scharen,

122) (Vögel), welche über ihrer Brust Schläuche (d. i. ihre Kehle) tragen, deren Riemen und Schlingen nicht für sie (gelöst werden),

118) Lies عَرَسُوا. Cairo falsch أَرْحَلِيَا Aqdād 32, 11 bemerkt وَمَعْنَاهُ مِنْ تَدْمِيلِ وَالْحَبِّ تَعْرِيسُهُ فَلَا تَعْرِيسَ نَ . Vgl. einen ähnlichen Vers des Humaid al-Hilālī (Belādiri ed. Ahlw. 179)

وَمَعْنَاهُ الْإِقْرَابِ أُمَّ تَبَارِحَا فَسَيْرٌ وَأَمَّا تَيْلِيَا فَدَمِيلُ

119) Der Belegvers auch Ṣiḥ, LA, TA s. v. كَرَى mit dem Zusatz إِذَا صِيدَ يُقَالُ لَهُ إِذَا صِيدَ «Beuge deinen Kopf Karā, beuge deinen Kopf, die Strausse sind in den Städten».

120) تَنَكَّأُ habe ich nach Cairo gegen die Handschriften eingesetzt.

121) Cairo gegen das Metrum بِالْأَفْرَانِجِ nach B.

122) Zu diesem und den folgenden Versen, wo die Kehlen der Vögel mit Schläuchen verglichen werden, s. Ahlwardt,

110) Dann beginnt er den Reif von sich zu schütteln, wie der Holzsammler die trocknen Blätter.

111) Da umdrängen ihn die jungen Hunde mitten im hochfliegenden, aufwirbelnden Staub mit einem Eifer, als wenn es ein Spiel wäre,

112) und er wendet sich um, im Schrecken über den plötzlichen Überfall Stolz heuchelnd, während sein Herz feige ist.

113) Dann lässt er die Angst fahren, da der Schreck vergangen ist und die Wut ihn zur Abwehr reizt,

114) und treibt sie (die Hunde) zurück, dadurch dass er einen von ihnen niederschlägt, der nun in den letzten Zügen liegt, (dem Tode) nahe, da Eingeweide und Flanken ihm bluten.

115) Und seine Stösse treffen ihre (der Hunde) Glieder, wie ein Nähender, dem das (viele) Wandern seine Schuhe zerrissen hat, (das Leder durchbohrt).

116) Und diese (Kamelin) — nicht dieser Stier — trägt nun einen (Mekka)pilger, dem die lange Reise ein verändertes Aussehen gegeben hat und der dahinzieht unter anderen Pilgern, die ebenfalls ihr Aussehen verändert haben.

117) (Pilgern), deren Sättel abgemagerte Kameelinnen tragen müssen trotz der Müdigkeit und Erschlaffung, die sie ihnen verursachen.

110) Cairo ثمّ حتى für حَتَّى.

112) Cairo gegen die Hdschr. رَوَّعَهُ الْفُكَاءُ XII حتى. nicht belegt.

115) Cairo نَوَانَدَ, s. dazu Scholion. النَّقَبَ fasst das Scholion falsch auf, es ist gemeint نَقَبَ he proceeded through the land.

Milch nach Hause bringen und deren Rücken nicht mager gemacht haben Lasten und Sattel;

104) die aussieht, als wäre sie ein ausgelassener (Stier) mit schwarzen und weissen Streifen, ein grosszügiger von den Wildstieren von Lāna, ein ausgewachsener;

105) (ein Stier), gegen welchen sich ein frostiger Wind voll Feuchtigkeit erhoben hat, der Wolken, welche sich entladen haben, mit sich bringt, und ein Sturm, der Kiesel führt.

106) Seine beiden Kleider, die er von ihm bekommen hat, sind Reif, der ihn bedeckt und der Staub, der bei seinem Aufwirbeln (sich unten an ihn setzt).

107) In dem Schutz seines Arṭābaumes unter dem er als Gast Zuflucht sucht, ist seine Bewirtung Schlaflosigkeit und Übermüdung.

108) (Ertrage) deine Nacht, diese deine lange Nacht, wie sich (ja auch) mit der Qual seiner Fessel (oder „seines Durstes“) plagen muss, der dem Untergange geweihte,

109) bis ein Strahl der Sonne hervortritt, deren östliche Strahlen noch verdeckt sind.

105) Der Vers des Abū Duāib «Und es erhebt sich gegen ihn ein feuchter, wirbelnder».

107) Cairo رِطَاً gegen die Hd Schr. und das Metrum.

108) Der Anfang des Verses erinnert an den Vers des Im-rulqais أَلَا أَيُّهَا اللَّيْلُ الْغَوِيلُ أَلَا أَنَجَلِي (Mu'allaqa 46). Der Koranvers Sure XXVI 63.

109) Der Vers des Qais auch LA, TA s. v. حَجَب wo für تَبَدَّت steht تَرَات «Sie erschien vor uns wie die Sonne, von einem Tuch bedeckt: ein Strahl von ihr glänzte und mit dem anderen geizte sie».

97) In den (unfruchtbaren) Jahren gleichen sie (die Banū Hāšim) Regengüssen, die niedergehen, wenn der Besitzer der Kamelin sie nur zum Milchgeben bringen kann, indem er ihr die Lenden verbindet.

98) Da blitzt er (der Regen) den Notleidenden unter Euch mit reichem Guss, der Teiche hervorzaubert und grüne Weide.

99) Wird mich zu Euch eine Kamelin bringen, die kräftig ist wie ein Männchen, mit starken Backenknochen, (mit der) zu reisen, für mich eine Anstrengung ist?

100) (eine Kamelin) die ausgelassen (umherspringt) wie ein Hengst, leichtfüßig dahinrennt, deren Gestalt erst die glühende Mittagshitze deutlich erkennen läßt,

101) wenn die Hügel ihre Tücher (Fata morgana) anziehen und das Vorgeben der glänzenden Spiegelungen, (als ob etwas hinter ihnen stecke) Lüge ist;

102) (der Schein, den sie erwecken) durch zerfließende (Spiegelungen), welche Hoffnung machen und den Reiterscharen etwas vortäuschen, so dass sie, was die Schläuche noch (an Wasser) enthalten, verbrauchen, (in dem Glauben, bald frisches zu bekommen).

103) (Eine Kamelin), welcher keine Ladung auferlegt haben, die welche der Herde vorseilend die

100) Cairo يَنْشَقُّ.

102) Cairo behält die metrisch unmögliche Lesart der Hdschr. bei.

103) LA und TA lesen وَالْحَقَبُ für وَالْقَنْبُ. Zu يَمْسُجُ s. LA s. v. مَسَّحَ بِالْحَاءِ إِذَا حَرَّنِيهَا يُقَالُ بِالْحَاءِ وَالْحَاءِ: مَسَّحَ.

90) Ihr steht im Krieg an den wichtigsten Stellen, da wo an der Mühle sich ihre Achse befindet,

91) wenn er (der Krieg), der erst einer zarten Jungfrau glich, sich als ein halbergrautes Weib zeigt, zu dessen Art das Streiten und Keifen gehört,

92) (als ein altes Weib) mit geschorenem Haar, die nicht weil sie schön wäre, sich entblösst und nicht weil sie sich schämte, ein Hemd anzieht.

93) Und es bringen die Anzünder herbei — während die behaarten, die nicht eingeladen sind, nach Herzenslust davonlaufen —

94) zwei Kochtöpfe, (auf deren Herd) — nicht durch Reiben des Afārholzes am Marjholze — der Koch ein Feuer entzündet,

95) (Töpfe), welche nicht mit zwei Lappen (vom Herd) heruntergeholt werden, und deren Feuer nicht mit der Šihpflanze die Flamme hell leuchten macht;

96) (Töpfe), welche (vielmehr) auf den Herden zweier Kriegsheere stehen, auf denen Flammen(leuchten), die nicht vom Licht derer stammen, welche sich Feuer (vom Nachbar) entleihen.

92) Cairo ذَجِيرٌ.

93) انْفِصَارِ وَالرَّيْبِ von Kumait gewählt mit Anspielung auf die Redensart *كُلُّ أَرَبٍّ نَفُورٌ*, «every one of the camels, that has much hair in the face is wont to take fright and run away at random».

95) Der Vers des Dū'r-Rumma in *مَا بَالُ عَيْنِكَ* ed. Smend. V. 89.

وَلَا حَ أَرْعَرُ مَشْبُورٌ بِنَقَبَتِهِ دَنَّهُ حِينَ يَعْלו عِقرًا نَبُ

«Und sie (die Sonne) erscheint durch ihre Farbe einer Flamme vergleichbar, da sie die Sandwüste hinansteigt».

85) Und sie gewinnen ihn (den Ruhm), ohne sich mit einem anderen darin teilen zu müssen, so wie der, welcher die Beute erkämpft hat, sich das beste Stück davon behält.

86) (Die Nachkommen Hāšims erlangen den Ruhm), während die, welche von Jugend an auferzogen sind, (die Herrschaft zu führen, d. i. die umajjadischen Prinzen) und voll Durst (sich nach ihm sehnen), ermatten und ihn nicht erlangen können.

87) Eine Schwierigkeit bereitete ihnen (den Banū Umajja), da sie die Anhöhe (des Ruhmes) an ihrer schwierigsten Stelle ersteigen wollten, dass die Stricke schwach geworden waren und dass sie (die Banū Hāšim) liefen, nicht (bloss) sprangen (?)

88) Und sie (die Umajjaden) konnten nur, ohne ihn (den Ruhm der Banū Hāšim) ganz zu erlangen, ein Teil davon einheimsen, da wo für die Schwachen das äusserste Ziel gesteckt ist, wenn sie sich abmühen.

89) O Ihr Besten unter allen, denen sich Reittiere beugen, Ihr seid die Wipfel der Bäume, nicht ihre Rinde!

86) غَلَّ könnte auch «Gewand, dass man unter dem Panzer trägt» bedeuten; wenn die Erklärung des Scholions richtig wäre, müsste غَلَّ = غَلَّ sein «he acted unfaithfully».

87) Cairo كَوْدَةُ الرَّبْوَةِ gegen das Metrum. Meine Lesung ging von einer falschen Auffassung von صَعْدِهِمْ aus, das mit dem Scholion nur = شَقَّ عَلَيْهِمْ gefasst werden kann, ich lese also jetzt كَوْدَةُ الرَّبْوَةِ und im Scholion شَدِيدَةً.

79) Und zu ihnen hat man nie sagen können, wenn man ausgeglitten war, (weil man ihrem Rat nicht gefolgt war) „bringt eure Entschuldigungen vor“, denn *sie* hatten (richtig) vorausgesehen.

80) Sie halten (die Menschen) ab (vom Verbote-
nen) und führen (sie) hin zu den Geboten (Gottes),
aber sie wissen auch wohl zu streiten, wenn man
Streit mit ihnen beginnt.

81) Sie lassen die (Herde ihrer) Pflichten nicht
unbeaufsichtigt (von der Weide) zurückkehren und
vergeuden nicht die Milch, wenn sie melken.

82) Wenn sie die (Herde ihrer) Aufgaben von der
Weide zurückführen, so bringen sie alle zusammen
(in Ordnung) heim, und wenn sie sie zur Tränke
bringen, dann führen sie sie dort hin, wo sie das
Wasser früh erreichen.

83) Ihr Holz steht an der besten Stelle unter den
Nudārbäumen, beschützt von Dickicht, undurch-
dringlichem Dickicht.

84) Sie bringen ihre beiden Pfeile vor den übrigen
Pfeilen (mit dem Gewinn heraus), wenn sie spielen,
um durch ihr Schiessen den Ruhmespreis (zu ge-
winnen).

anderes bedeutet, s. LA s. v. **أُرب**. Der Vers des Qais auch
LA s. v. **أُرب**. «Ich bemühte mich eifrig den Krieg abzuwehren,
da ich gesehen hatte, dass er trotz der (früheren) Abwehr nur
immer näher herankam».

80) Cairo **شَغَبُوا**.

84) Der Vers darf nicht ausgeschaltet werden, obwohl er
bei B und danach in ed. Cairo fehlt, weil in den folgenden
Versen immer wieder auf **لِلْمَجْدِ** zurückgewiesen wird. In
قَدْحِيْمٍ ist der Dual sachlich unberechtigt und nur aus me-
trischen Gründen gewählt.

73) und (wenn die Nuss so hart ist, dass) ein Mann mit langen, scharfen Schneidezähnen nicht mehr zerbeißen kann als der stumpfzahnige, und ein Unglück auf das andere folgt,

74) dann sind *sie* es, welche die schwierige Krankheit heilen und wieder zusammenleimen, was man zerschlagen hatte.

75) Sie sind nicht zu finden, wo hässliche Worte geredet werden, aber wo es Milde und Klugheit gilt, bleiben sie nicht fern.

76) Gütig und liebevoll (sind sie); in ihrem Wandel haben Frömmigkeit und Lobpreisen Gottes und demütiges Flehen (zu Gott) einen Bund geschlossen.

77) Nie haben sie etwas übernommen, das sie nicht recht verstanden(?) und nie etwas an sich gerissen, wie andere es sich wohl verschaffen.

78) Das Beste ist das, wovon sie pflücken, (um es anderen zu geben), während sonst die Sammler geizig festhalten, was in ihren Händen ist(?)

73) Cairo أوقف. Der Vers des Mufaḍḍal LA s. v. كَسَّ :
 حال بمعنى تحول إذا ما حال كَسَّ الْقَوْمَ رَوْقًا.
 Der Vers des Ṭarafa V, 46 (Ahlw.).

74) شعبوا von dem Scholion falsch erklärt.

75) Im Scholion lies وبيروتى شيد.

76) Cairo سندج für حلف und والسُّرْعَتِ. Im Commentar zu ed. Cairo wird die Lesart خلائقكم في خلائقكم für خلائقكم angeführt.

77) Cairo مجاحله.

78) Lies خيَارُ Cairo أَرَبُ. Meine Übersetzung ist sehr unsicher. Die Worte في ذى أَنْقَمِمْ أربوا gewählt im Hinblick auf die Redensart أَرَبْتُ في ذى يديك, die freilich etwas ganz

66) Trefflich und vor Schädigung bewahrt, zeugen sie edle Nachkommen, wie sie selbst edelgeboren sind.

67) Gesund, frei von Fehl sind sie, das oberste Haupt nicht der Schweif,

68) glänzend, wahrhaft; was sie erzählen, ist nicht unglaubwürdig, und ihre Vergangenheit deutet nicht auf Untergang.

69) (Sie sind es), die sein Recht zuerkennen, dem der auf es vertraut (?) und für geringe Gabe halten das viele, was sie verschenken;

70) die als erste ans Ziel gelangen an solchen Stellen, wo als Siegespreis der Wettkämpfer nicht das Rohr aufgestellt wird;

71) welche die schwere, drückende (Notlage erleichtern, wenn der vordere Bauchgurt (der Tiere) ihrer Leute mit dem hinteren sich verstrickt hat.

72) Wenn der Böse aus seinem Feuerzeug ein (unheilvolles) Feuer entzündet hat, und auf dem Rücken eines Gefässes (oder „seines Volkes“) eine Krümmung zu sehen ist,

67) Der Koranvers Sure XXXIII 33.

68) Wortspiel: حديث «Neues», hier «Überlieferung» und قديم.

69) Cairo وانتلفون für وانتقلو und كثير.

71) Cairo الحقب العسرون erklärt mit العسرون; das ist hier nicht gemeint, wie das vorausgehende تصدير zeigt. Ich lese deshalb انتف (Masculinum) und nehme an, dass das Femininum, das alle Hdsehr. haben, eine Folge der falschen Vocalisation الحقب ist.

72) ثقب X das auch Hāšimijāt I 54 vorkommt, kennen die Lexica nicht. آله حدب في آله حدب, «Bahre» (Bānat Su'ūd V. 37, Hātim Ṭaj. LV, 7, Hamāsa 202 u. ö.) anklingen, hier soll damit nur gesagt sein: «wenn die Lage schwierig ist».

60) (unauflösbar), weil die Knoten meiner Liebe (zu dir) festgedreht sind, an welche nacheinander der untere Riemen und der obere geknüpft sind,

61) (Knoten), welche den letzten (Riemen) mit dem ersten verknüpfen; sie (deine Nachkommen) haben (nur) die besten (unter den Muslims?) ausgewählt, keine gemischte Gesellschaft.

62) Sie sind Menschen, welche süß schmecken, wenn andere eine salzige (Speise) abgeben für die, welche sie zu kosten haben.

63) Wenn sie sich niederlassen, dann kommen Regenschauer (der Freigebigkeit) herab und Löwen gleichen sie, ja Löwen des Dickichts, wenn sie (zum Kampf) reiten.

64) Nicht brechen sie in Jubel aus, wenn die Wendung (des Geschicks) ihnen Glück bringt und nicht sind sie betrübt, wenn sie geschädigt werden.

65) Ruhig sind sie und milde, in ihren Häusern ruhen die Wurzeln der Gottesfurcht und die festgegründeten Vorzüge.

60) Der Vers des Ḥuṭaia I 21 (ZDMG 46, 177) «Ein Volk, welches, wenn es seinem Gastfreund einen Strick bindet, den unteren und darüber den oberen Riemen knüpft».

61) Im Scholion habe ich geändert nach LA s. v. خشب: وهو يخشب العلام والعمل إذا لم يياحكمه ولم يجوده.

62) XII ملح kennen die Lexica nicht.

64) Der Koranvers Sure LVII 23.

65) Cairo الفضائل. Der Belegvers ist von Al-Mutanabhi al-Hudali und steht Ag. XX 146 in dem Klagelied auf seinen Vater (Mitteilung von Dr. Geyer) «Aber er ist weich biegsam, wie die Spitze einer Lanze, dick an der Schenkelsehne (?)»

ten, nicht ein (gewöhnlicher) Beiname — wer das sagt, der lügt — und nicht eine (gewöhnliche) Benennung;

56) (der Ehrenname, den) sie nicht von Geburt an (besitzen) und nicht als Erbe vom Vater her, sondern als ein Geschenk dessen, für den sie sich ereiferten.

57) O du, der über den Teich zu bestimmen hast an dem Tage, wo keiner der zur Tränke hinabsteigt etwas erhält, das er sich nicht selbst schöpft:

58) meine Seele gebe ich hin als Lösegeld für die Knochen, welche dein Grab umfasst, das von Enthaltsamkeit und Adel erfüllt ist.

59) Der Lohn, den du bei mir ausstehen hast, ist die Liebe zu deinen Verwandten (eig. bestehend in denen, welche geliebt werden, weil sie mit dir verwandt sind); sie ist eine unvergängliche Eigenart meiner Seele,

56) Cairo عَسَاءُ.

56*) «Ein Gesegneter, der die (irdische) Lust aufgibt, den rechten Weg wandelt, dem es viel gilt, dass sie (um seinetwillen) Untergang leiden». Der Vers kann sich nur auf Muḥammed beziehen, der in 56 mit نَسٍ gemeint ist;

man liest also wohl besser مُبَارَكٌ تَارَكَ الْبُيُوتِ النَّحِ. Die letzte Hälfte des Verses nach Sure IX 129 عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ.

57) Gemeint ist der Tag der Auferstehung. Der Qoranvers Sure XIX 89.

59) Die Auffassung von أُوْدٌ als «welche lieben» (s. das Scholion) scheint mir nicht angängig; man müsste dann übersetzen: «bei mir, als einem von denen, welche lieben»; der Sinn scheint mir zu sein «ich liebe deine Nachkommen immerdar» Auch in ed.

Cairo wird لاوَدٌ erklärt durch الْمُحِبِّينَ.

zog, nachdem der Krieg schon wie eine schwangere Kamelin (welche den Hengst abwehrt) den Schweif erhoben hatte, (wie eine Kamelin), die noch grade Milch genug hat, eine halbe Schale zu füllen;

51) einer Stute gleich die wider ihren Willen besprungen worden ist, einer ältlichen, der ein Stück vom Euter abgeschnitten ist, die beim Melken nur bitteren Saft giebt;

52) (ein Krieg) der jetzt eine Wendung nimmt, und dann wieder eine andere; die Zustände wechseln ja.

53) (Du, Muhammed, hast deinen Stamm verlassen) bei einer Fahrt zum Quell, aus welchem den Aus und Hazrag ein Wasser geschöpft wurde, desgleichen die Brunnen sonst nicht enthalten,

54) Ruhm im Diesseits und Ruhm im Jenseits, zwei Eimer, die nie leer werden, so lange man auch trinken mag,

55) und der Name, den sie sich erworben hat-

weisst ja nicht, wer sie besitzen wird, wenn sie (wieder) Junge wirft» Kāmil erklärt فان العرب كانت تنصيح على ضروعها الماء البارد ليكون أسمن لاولادها التي في بطونها والغبر بقية اللبن فيقول لا تبق ذلك اللبن لسمي الاولاد فانك لا تدري من ينتجها فلعلك تموت فتكون للوارث او يغار عليها

Im Scholion zu lesen في حال في هذا الحال?

53) Der Vers hat zwei Silben zu wenig; viell. fehlt به? كَلَف kann man auch als «a share, portion» auffassen, das meint der Scholiast mit وَجَه (ebenso ed. Cairo الطلغ النصيب).

54) Cairo حَيَاءً falsch.

55) Der Koranvers Sure XLIX 11.

45) Und (du bist es), der reitet (am Tage der Auferstehung), der (Verzeihung für seine Anhänger) erbittet, dem Wind und Schrecken als seine beiden Helfer unterthan sind,

46) und (dem als Helfer unterthan sind) die Guten, die kenntlich gemacht sind, die flügeltragenden, die erlangen, was sie suchen.

47) (Du bist zu uns gekommen das Erscheinen von) Lichtern zu verkünden und vorauszusagen; durch dich sind unter uns die Götzenbilder und Opfersteine für nichtig erklärt worden,

48) nachdem wir vorher in Verehrung bei ihnen verweilt hatten und (Opfer) geschlachtet hatten; nun sind es nichtige Opferstätten.

49) Und durch dich wurde die Religion derer besiegt, die Jesus für Gottes Sohn halten und die Bilder, die sie von ihm anfertigen und die Kreuze, die sie aufstellen (sind von dir beseitigt worden).

50) (Du bist es), der seinen Stamm verliess, hinaus-

45) Cairo ذبیرین. — Der Koranvors Sure XXXII 26, LIX 2.

46) Die Koranverse Sure III 121 und III 12. Lies ائعلمون (im Scholion).

47) Cairo ضياءً gegen das Metrum.

48) Cairo besser بالعتير «Schlachttier». Der Vers des Hārīt Mu‘allaqa V. 52 (ed. Lyall) «wie man statt der in der Hürde weilenden Tiere Antilopen schlachtet».

49) Cairo أبنم, was ebenso gut passt, da زعم mit doppeltem Accus. construiert werden kann. — Im Scholion bedeutet ومنه والخبر الخ, dass dieser Ausdruck im Hārīt vorkomme (vgl. Şih s. v. زعم).

50) Lies نقاحاً. Der Vers des Hārīt auch Şih, LA TA s. v. سع, Kāmil 213: «Spreng nicht Wasser auf ihr Euter, du

ich gehe den rechten Weg, wenn mich auch, die (wider mich) reden, schmähen und tadeln:

35) hin zu dir, du Bester, den die Erde trägt, wenn auch die Tadler meine Worte tadeln.

36) Dich zu preisen ist die Zunge unermüdlich, ob auch noch so viel Lärm und Geschrei wider dich erhoben wird.

37) Du bist der makellose, reine, ohne Fehl deine Abstammung, wenn die Genealogie dein(es) Geschlecht(es) (Abkunft) klar aufzeigt.

38) (Aus) unserem edelsten und besten Holz (bist du) geschuitzt, dein Stamm ist vom (harten) Nuḏārholz, nicht vom (weichen) Ġarabholz.

39) Wenn man deine Abkunft prüft, so umfasst dein immergrüner Stammbaum alle von Eva bis Āmina.

40) Ein Geschlecht nach dem anderen sind sie für dich einander gefolgt; dir gehört das Silber weisschimmernd von ihnen allen und das Gold,

41) bis dein Haus unter Hindif eine Anhöhe erstieg, unterhalb deren (alle anderen) Araber standen;

42) (eine Anhöhe), an deren Grenze sich der Bach spaltet, so wie die Tücher der Klagefrauen entzweigerissen werden, die neuen.

43) Du bist der Vorderste (an Rang), der Wahrhaftige, (von Gott) Begünstigte, das Siegel der Propheten, da sie dahingegangen waren;

44) der sie alle vereinigt, der letzte, der (die Offenbarungen der) früheren bestätigt, entsprechend dem, was ein Buch nach dem anderen erzählt.

35) Cairo ضمنت² besser, aber gegen die Hdschr.

39) Cairo الهدب².

29) Fünfzig Jahre rechnen sie mir zu, da sie mich zu alt einschätzen, während ich doch nur vierzig zähle,

30) und ziehen sich von mir zurück, wie auch ich mich zurückziehe — der Strick zieht sich ja wieder zusammen, nachdem er gespannt worden war —

31) und die Sehnsucht kehrt sich von meinem Herzen und das Lied wendet sich zu dem, dem es gebührt.

32) Hin zu Aḥmad, der leuchtenden Flamme, ohne dass Sucht (nach irdischer Habe) oder Furcht (vor den Umajjaden) mich vom Wege abbringen könnte,

33) so dass ich ihn verliesse und einem anderen mich zuwendete, ob auch die Leute drohend die Augen auf mich richten und mich (voll Argwohn) beobachten

34) und man mir sagt „du gehst zu weit“; nein

وَقَالَ الْعَدَارِيُّ أَنَّمَا أَنْتَ عَمَّا
den von Al-Aḥlam in seinem Com-
mentar zu diesem Verse (ed. Landberg S. 104) angeführten
des Aḥṭal (وَإِذَا دَعَوْنَاكَ عَمِّي) und die bei Goldziher, Studien
II 48 citierten.

30) Im Scholion besser umzustellen وَلَا يَقْرِبُنِي مَنَقِبَضَاتٍ.

31) Der Vers des Ḥuṭaia I 8 (ZDMG 46, 175) vollständig:
«Wenn die Wege in den Bergen sich ihm deutlich zeigen, dann schriekt er nicht zurück, aber er fürchtet die Erhebungen und wendet sich um».

32) Dieser und die folgenden Verse werden von Ġāḥiẓ streng getadelt, da im Islam niemand einen Dichter deshalb schmähe, weil er Muḥammeds Lob singe.

22) Soweit geht mein Lob der Wohnstätten; wahrlich, die (Beschreibung der verlassenen) Wohnstätten und das Liebesgedicht strengen mich an,

23) denn ich suche ja als erster ans Ziel zu kommen unter denen, die sich nach Liebesgetändel sehnen, und dann treffe ich die Verliebtheit und wir (beide) gehen zusammen unseren Weg.

24) Und so fange ich die Jungfrauen aus edlem Stamme, denn meine Pfeile treffen gut

25) und weiss für mich einzunehmen, die noch frei sind unter den besten weissen (Frauen), und sie rauben mir (das Herz), und ich raube es ihnen.

26) So lange mein Haar noch dicht ist, streiche ich es nur zurück, und es lachen über mich die Jungfrauen voll Bewunderung,

27) nun aber hat es für die Schwärze weissen (Glanz) eingetauscht, den kein Färbekünstler durch Färben verdecken kann,

28) und ich bin der „Oheim“ der Mädchen geworden; die Jungfrauen schämen sich meines Aussehens und ich schäme mich.

22) Im Scholion schliesst sich *جمع نسبة* an *يريد النسب بها* an; was dazwischen steht, ist späteres Einschiebsel.

23) *يَطْلُبُ شَأْوَ أَمْرَائِيْنَ* wird sonst mit *الى* construiert; auch bei Zuhair (Ahlw.) IX 21.

24) TA, LA lesen *الصائدات* für *الصائبات*. Der Vers des Tarafa (Ahlw.) IV 88 (Mu'allaqa).

26) Zu *كفأ* s. LA s. v. *وكفأ قلبه واللاء والنشء*.

27) Cairo gegen die Hdschr. *أستبدلت*.

28) Vgl. zu diesem Vers den des Zuhair XV 3 (Ahlw.)

16) Das Zelt hat zwei Arten von Insassen, dauernd darin verweilende und solche, die bald weiterziehen, weinende und betrübte,

17) und nun lagern dort statt der geselligen Menschen wilde Tiere; jedes Haus hat ja in seinen Bewohnern Abwechslung.

18) Es hat weder gegen diese (die Tiere) Abneigung oder Widerwillen, noch weint es über jene (die Menschen), die nun fortgezogen sind

19) Du, der du über die nun verödeten Thäler weinst, obwohl die Thäler und weiten Steppen nicht weinen, dass du weggezogen bist:

20) beachte wohl, wem jetzt die Wohnstätten anvertraut sind, und (horche hin), was die Raben, die krächzenden, von ihren Bewohnern halten,

21) und (achte) auf die Gazellen, die von rechts quer über den Weg laufen, ob die gehörnten unter ihnen am Horn einen Bruch haben oder nicht.

16) Cairo انضعن الأنس.

17) Cairo falsch عقب.

18) Cairo عولاء für عولاك.

20) ابرح sonst mit dem Accus. construiert, aber das Metrum erfordert بمن, wie auch E hat. Der Vers des A'sā vollständig (Siḥ, LA s. v. ابرح):

أَقُولُ نَبَا حِينَ جَدِّ الرَّحِيلِ أَيْرَحَتْ رَبًّا وَأَيْرَحَتْ جَارًا

«Ich sage zu ihr, wenn das Reisen ernst wird, du hast den Herrn und den Gast hochgeehrt».

21) الأضبيء vielleicht doch vorzuziehen. Cairo انضعب als Fortsetzung von انضعب (V. 20). Die Bemerkung im Scholion

وَأَرَادَ حَلَّ كُنْ فَيْدُكُ passt nicht hierher. Der Koranvers Sure X 23.

11) (ein Pflock) welchen wie mit einem Schmuck, der an der Jungfrau prangt, der Zeltstrick mit seinen abgenutzten Fetzen behängt hat;

12) (auch nicht die Pinnen des Zeltes), welche aussehen wie die Käämme einer gewandten Frau und nun im Schutt liegen, nicht breit und nicht hart.

13) Und nicht (rufen in mir Erinnerungen wach) Schaukeln, bei welchen (vom Spiel der) Kinder (die Stellen) glatt wurden, an welchen sie die Schaukel hin und her schwangen(?)

14) Ich habe nach dem Hause keine Sehnsucht mehr, auch wenn ich seiner Bewohner gedenke, da seine Insassen fortgezogen sind.

15) Das Haus antwortet nichts dem, der Fragen an es richtet und weint nicht über seine Bewohner, wenn sie fortziehen

~~~~~
wegliches, **نشِب** unbewegliches Gut? Der Sinn der zweiten Hälfte ist auf alle Fälle unklar. Ein anderer Vers des Kumait fängt ähnlich an: **وَأَشَعَّتْ فِي الدَّارِ ذَا نَمَّةٍ** (LA s. v. **حَفَّ**).

11) Cairo besser **جَالٍ**.

12) Cairo **خَسْبٍ**, ebenso gut. Der Vers des Ḥuṭaia VII 8 (ZDMG 46, 203) «Sie entwirrt durch den Kamm (Haar), dessen Wuchs auf der Seite hinter dem Ohr reichlich ist, während der Hals glatt ist».

13) Cairo **أَذَلَّ**, erklärt ist **سَبِيلٍ**; das kann aber nur das Passiv bedeuten, oder ist **أَذَلُّ** zu lesen? Meine Übersetzung ist ganz unsicher.

14) Der Koranvers Sure XXIV 31.

15) Cairo **أَنْ**.

Monat der Trächtigkeit stehen (und später) Junge zur Welt bringen; auch nicht solche, deren Trächtigkeit plötzlich sichtbar wird und nicht die, welche unausgetragene Junge werfen.

7) Braun sind sie hingelegt worden und dann schwarz geworden, aber nicht Pech (womit man die aussätzigen Kamele beschmiert), hat ihre Farbe geändert und nicht Aussatz.

8) Es sind vielmehr solche Reittiere, denen (als Ladung) Heilmittel anvertraut werden, welche die Familie, für deren Unterhalt gesorgt werden muss, vor dem Verhungern bewahren, wenn sie Mangel leidet.

9) Auch nicht ein Pflock an der früheren Wohnstätte (hat meine Gedanken angeregt), der weder verheiratet noch ein Hagestolz ist,

10) (ein Pflock) mit wirrem Haar, welchem das Öl gefehlt hat (oder: den die Zeit übergangen hat).....

---

7) Der Vers des Rā'ī «und eine braune, von den rassereinsten der mahärischen Kamelinen, eine edle». Der angebliche Vers der Hānsā steht nicht in ihrem Diwan und wird bei Şiḥ LA TA s. v. نقب dem Duraid Ibn aṣ-Şimma zugeschrieben. Vollständig lautet er dort:

مُتَبَدِّلًا تَبَدُّوْا مَحَاسِنُهُ يَصْعُقُ نَبِيْنَا مَوَاضِعَ النُّقَبِ

.. «als einer der nicht um seinen Ruf besorgt ist, dessen Vorzüge sich aber deutlich zeigen, welcher das Pech auf die aussätzigen Stellen schmiert».

9) Cairo falsch شحبيج. Was mit لا زكح ولا عزب gemeint ist, weiss ich nicht.

10) Cairo اندحر نشب könnte das Feststehen des Pflockes in der Erde bedeuten oder ist etwa وماله zu lesen, مل be-

2) Nicht kommt sie vom Aufsuchen der verschleierten (Frauen), die in dem Alter stehen, da über die vollerblühten der Schleier geworfen wird,

3) und nicht vom (Anblick der) Frauensänften auf den Kamelen, die vorübergezogen sind, und nicht vom Anblick der Zeltspuren, über welche nach dem einen Jahr so manche Jahre dahingegangen sind.

4) Auch haben mich nicht die Herdsteine am wüsten Ort in Erregung versetzt (die daliegen, wie Kamele), welche niederknien, nur dass ihnen die Kniee fehlen;

5) unbehaarte, harte, die über die Asche gebeugt sind (wie Kamelinnen über ihre Jungen), nicht minderwertige, welche unverkauft vom Markt zurückgebracht werden und nicht solche, die (zum Verkauf) von einem Ort zum anderen getrieben werden;

6) nicht trüchtige und nicht solche, die im zehnten

2) Der Belegvers auch LA, TA s. v. *عصر* (wo *غلمينا* und *ساقنا* für *حائلا*) und Addād 110 (der erste Halbvers). Bei LA, TA ist die Reihenfolge der Versglieder 1, 4, 3, 2. «Ein Mädchen deren Haus in Safawān ist, die schon geschlechtsreif ist oder der Reife nahe ist, deren Obergewand sich von ihr löst, da sie wollüstig erregt ist, die langsam schreitet, wobei ihr Schleier sich bewegt».

4–8) werden die Herdsteine an einer früher bewohnten Stätte mit Kamelen verglichen, wie bei *Urwa VII 3, 4* (Nöldeke) und den dort citierten Stellen.

5) *الأقرن* Druckfehler für *الأروق*, das auch für das aschgraue Junge gebraucht wird, also ein Wortspiel. Cairo falsch *رجعة*.

6) Der Belegvers: «Ich komme zu dir so lange die Kamelinnen, welche unausgetragene Junge zur Welt bringen und bei ihren Jungen bleiben, Klagerufe ausstossen».

31—36) Ġāhiz, Bajān II 10;	79) Ġāhiz, Bajān I 81.
32)—34) u. 36) Muwāzana	101) LA s. v. زعم.
19, 20.	108) LA, TA s. v. شجب.
65) LA s. v. نيين.	118) Aḡḡād 32.

Nicht der Anblick schöner Frauen lässt mein Herz schneller schlagen, und die Spuren der früher bewohnten Stätte, Herdsteine, Zeltpflock und Schaukel, rühren mich nicht (1—22) Früher einmal trafen meine Pfeile die Jungfrauen, die mich jetzt als alten Onkel verspotteten (23—30), heute gilt meine Liebe nur Aḡmed, dem edelsten der Menschen (31—42), der den Götzendienst und die Lehre von der Gottheit Jcsu vernichtete (43—49) und Kriege führte, welche den Aus und Ḥazrağ den höchsten Ruhm brachten (50—56) Auch Muḡammeds Nachkommen bewahre ich meine Liebe ewiglich, die rein von Fehl sind und das hohe Ziel erreichten, zu dem die Umajjaden nicht gelangen konnten (58—88). Die tapfersten Kämpfer sind sie, wenn das Kriegsfeuer entzündet wird (89—99). Ob mich wohl meine Kamelin zu ihnen hinbringen wird, die einem Stier gleicht, den Reif und Staub bedecken (100—106); einem Stier, der die lange regnerische Nacht unter einem Aḡḡabaum zubringt, und den früh morgens die Jagdhunde verfolgen, bis er sie nach kurzem Kampf besiegt (107—115). Schnell muss meine Kamelin dahineilen, nur zu den Gebetszeiten wird ihr Rast gewährt (116—20). Qaḡāvögeln gleicht sie, die in ihren Schnäbeln ihren Jungen, welche noch nicht ausgewachsen, eben erst aus dem Ei gekrochen sind, Nahrung bringen (121—128). Eine solche Kamelin, die keiner Peitsche bedarf, bringt mich schliesslich zu denen, welchen mein Besuch gilt (129—133).

ÜBERSETZUNG.

1) Woher und wodurch ist über dich Erregung gekommen?; denn est ist keine Verliebtheit und kein (Nachdenken über) die Wechselfälle der Zeit.

1) IJaḡš 561: الشاهد فيه استعمال أنى بمعنى كيف ألا ترى: أنه لا يحسن أن تكون بمعنى أين لأنَّ بعددنا من أين فتكون تكررًا ويجوز أن تكون بمعنى من أين وكررت على سبيل التوكيد وحسن التكرار لاختلاف اللفظين.

137) (Ist mein Reittier) einem solchen (Stier zu vergleichen)?, nein, vielmehr jener (Kamelin) am Ende ihres Laufes, wenn die Antreiber (sie) müde gemacht haben und ihre Klauen durchlöchert,

138) zwischen deren Beinen der harte Kiesel (hin und her geworfen wird) wie Dattelkerne beim Mahlen, wenn auf den oberen Mühlstein der untere trifft;

139) (einer Kamelin), die in der Nacht Seitensprünge macht gleich den anderen, mit denen sie läuft, die (im Übermut vom Weg) abgehen vor den Leuten her, und hinter welchen (andere) Reiter-scharen folgen;

140) der, wenn sie ihren Bestimmungsort in Medina erreicht hat, Mekka und Al-Muḥaṣṣab die Heimat wird, (nach der sie sich dann sehnt)

137) Zu انقبوا vgl. Ṣiḥ. s. v. نقب اذا: ونقب البعير بالكسر اذا رقت اخفاه وانقب الرجل اذا نقب بغيره.

138) يلقى muss = عند لقاء gefasst werden.

139) وثقة عرضة بكسر العين: عرض Ṣiḥ s. v. يعلنها ان تمشى معارضة وخلف تيك اركب = خلف تيك واركب للنشاط.

140) Mufaṣṣal nach Jāqūt s. v. موضع فيما بين مكة ومنى وعوالى منى اقرب.

III.

CITATE.

1) Ḥamāsa 23,4, Mufaṣṣal 69,17,	2) LA TA s. v. رجوع.
Ibn Jaʿiṣ 561.	24) LA TA s. v. صيب.

mit seinen Hunden, die ihm einzeln folgen und nach Blut lechzen ;

132) mit Hunden, welche traurig sind, wenn sie nichts (zu fressen) haben und maasslos gefräßig, wenn sie etwas haben, die in gestrecktem Lauf dahineilen, bald emportauchend, bald versinkend.

133) (Der Stier) gleicht, wenn er sich in den Kampf vorstürzt, einem (Manne), welcher über den Nachtrab (gesetzt ist) und ihn beschützt voll Eifer und Wut.

134) Er wehrt mit seinen Hörnern die ausgehungerten unter den Jagdhunden ab, denen keine Beute zu gering ist,

135) und manch einer von ihnen, der ausser Atem kommt aber nicht schwitzt, wie sehr er auch rennt, fällt vornüber auf das Gesicht, an dem oben Blutadern sind, welche sich nun über den Hals ergiessen.

136) Dann wendet er (der Stier) sich um im Galopp und rennt, als ob er zu seiner höchsten Leistung gepeitscht und angestachelt würde.

---

erklärt **بأحدانه** anders als der Scholiast **لا يعنى كلابه التي لا** مثلها كلاب أي في واحدة الدلاب Ich habe **مستولغات** nach dem Scholion übersetzt; LA hat nur **رجل مستولغ لا يبالي ذمًا ولا عرا**; sonst ist die zehnte Form nicht belegt.

132) Cairo **سوابح** aber **مجازيع**.

133) Der Vers des **Dūr-Rumma** auch bei TA LA s. v. **وأب** «wenn dem Nachkommen des Imrulqais Töchter heranwachsen, dann winden sie um sein Haupt Schmach und Schande».

134) Cairo falsch **يغثث**. — Das Suffix in **ضاربانها** bezieht sich auf **أحدانه المستولغات** (131).

129) (ein Gewitter tosend), als wenn (Kamelinnen), die viele Junge zur Welt gebracht (und dann verloren haben) voll Schmerz (jammerten), welchen das hohle Rohr (das hin und her geschüttelt wird) antwortet.

130) (Ein Stier), welcher in der Finsternis die Dürsterkeit der tiefen Nacht beobachtet, wie immer wieder von neuem Dunkelheit hereinbricht;

131) und welchen, bevor noch die Strahlen der Sonne hervorgebrochen sind, ein Jäger aufsucht

(Ahlw.) يَحْفَشُ الْأَكْمَ وَأَبْلَهُ and Hudail (Kosegarten) N°. 99 v. 16
يَحْفَشُ الْأَكْمَ وَقَعَهُ.

129) البراع المُنْتَقِبُ auch Labīd IX 42 (Halidi S. 44).

130) كَلَّأَ nach LA = رَاقَبَهُ also «beobachten». من, fasst man dann wohl am besten zeitlich und liest دَجِجُورَ حَنْدِسٍ oder man sieht beides als Apposition zu ظُلْمَاءَ an. Der Belegvers bei LA s. v. كَلَّأَ :

إِنَّ سَلِيمِيَّ وَاللَّهُ يَنْلَأُهَا صَنَّتْ بِرِزَادٍ مَا كَانَ يِرْزُوعَا

«Sulaima, Gott behüte sie, ist knauserig mit dem Proviand, der bei ihr nicht geringer wird.»

120a) «Und er verbrachte die Nacht wohlbedeckt (unter dem Baum), welcher mit seinen Zweigen bei dem ersten eimerartigen (?) (Guss) den Ausfluss der Schlauchmündung (des Regens) abhält».

130b) «Als ob ein Perlenband, dessen Faden zerrissen war, (so dass eine Perle nach der anderen herunterfällt), über ihm hinge (und herabfiele) in den weissen Wolken, die ausfliessen und sich ergiessen».

131) Cairo باخذانه = بِأَحْبَابِهِ gegen die Handschr. Şiḥ.

124) eine von den Abkömmlingen Arḥabs, den edlen, welche Ochsen einer Herde gleichen, die auf der Anhöhe gehen, alten Stieren;

125) einem Stier so weiss, als ob er mit einem Kleid aus jemenischem Tuch bedeckt wäre und in ein koptisches Gewand (wie in ein Hemd) gehüllt,

126) von dem man glauben könnte, er hätte einen Schleier über dem Kopf und sei mit ḡaiṣānischen Gewändern bedeckt.

127) (Ein Stier), zu welchem unter dem Āabaume um die Mitte der Nacht bei einer Finsternis, in der Blitze und Donner grollen, ein Regen zu Gaste kommt,

128) ein dauernder, anhaltender, dessen Guss die Hügel fließen macht, mit dem starke Schauer niedergehen und tiefhängende Wolken;

124) *Siḥ* s. v. *وتنسب*: *رحب* من *عمدان*.... *أنيبا الأرحبيات* من *الابل* *فترته*; den die Hunde zum Stehen brachten, ein erschrekter; *مروء* («den zerrissen») zu lesen, verbietet das folgende.

125) Cairo liest gegen die Hdschr. *مُسَبِّعٌ*, das wohl vorzuziehen ist. — Der Vers des Zuhair X 33 (Ahlw.) («Kommen werden zu dir Worte von mir, schimpfliche, welche haften bleiben), wie das Fett, das die koptischen Gewänder befleckt».

126) Zu *جيشانية* vgl. Jāqūt II 177 wo s. v. *جيشان* (in Jemen) gesagt wird: *وهي تنسب أنيبا للهمر*; d. i. ein Teil des Haudaḡ; daraus ist wohl im Scholion das sinnlose *حمر ثياب* *في بيابن* entstanden.

128) Zu *حفش* vgl. LA s. v. *حفش*: *أسالمة* *حفش*; Cairo erklärt *حفش* mit *اي يدفع ويرمي*. Vgl. Zuhair XV 24

119) Sie stösst nach dem Klageruf mit ihren Zähnen ein Knurren aus, wie der Aḥṭabvogel seine Weise ertönen lässt.

120) Wenn sie die Flächen der Wüste durchschneidet, deren Wegzeichen so aussehen, als ob daran Klagefrauen stünden, ihre Tücher schwingend, in Trauerkleider gehüllt,

121) dann tritt ihr ein Hügel nach dem anderen in den Weg, und es führen sie zu immer neuen Wüstenflächen ihre Steppen und Wüsten.

122) Wenn sie die niederen Teile des Neǧdhochlandes hinter sich hat, so wirft (immer wieder) ein anderer Berg sie den ausgedehnten Anhöhen der Tihāma zu.

123) (Eine Kamelin) die an sich hält, wenn die anderen brüllen, als ob sie sich zu gut dünkte für deren Art und sie verschmähte;

Und sie bringen mit den bläulichen (Lanzenspitzen) die Wehrgehänge nahe, nachdem das Hin- und Herwerfen des Schwanzes (die Haut) von den hervorstehenden Teilen der Lenden abgeschält

hat (dazu bemerkt أراد تقويت غرابيا عن الحضر فقلبه لان المعنى معروف)

120) Der Vers des Labid in ed. Huber-Brockelmann II 50 «In schwarzen Trauergewändern und in Säcken (bin ich gekommen)»

121) Wenn man قفا mit ABC lesen wollte, müsste man تعرض = تعرض fassen: «sie nimmt in Angriff»

123) Der Vers des Šammāḥ (nach gültiger Mitteilung von Dr. Geyer) ebenso in seinem Diwān (Cod. Cairo) V 13 «(Eine Kamelin), die so stark ist wie ein männliches Tier und die zu stolz ist, zu brüllen, wenn das Schwert ihre Flanke auf seine Spitze nimmt»

115) Wenn sie sich von ihrem Ruheort erhebt, dann wendet sie ihren Kopf um mit den beiden vor Schreck zitternden (Ohren) wie ein schnell enteilendes Tier, wobei das Herz noch stärker vor Schrecken pocht.

116) Wenn sie von ihrer Lagerstätte aufbricht, dann lässt sie dort ausgedörrte (Kotstücke) zurück, gelbliche, welche kein Trank feucht gemacht hat.

117) Wenn sie sich mit (anderen) Kamelinnen vereinigt, so ist sie so empfindlich, als wenn sie von jedem Sporn, der einer anderen unter ihnen gegeben wird, sich getroffen fühle.

118) Man sieht, wie die harten und weichen Kieselsteine unter ihren Füßen zerbrochen werden, gleich Schalen der Kühlein, die sich ablösen, aufbrechen.

Vers des Antara aus der Mu'allaqa (Ahw. XXI 35) «Der Kater an der Seite, der so oft sie sich zu ihm wendet, gegen sie Tatzen und Schnauze erhebt».

115) Ich lese mit E تَلَفَّتت, ebenso Cairo. Die Lesart, die ABCD zu Grunde liegt, könnte vielleicht تَلَعَّفت sein; vgl. LA s. v. قَلَّ الْأَزْعَرَى أَعْمَلَهَا اللَّيْثُ قَلَّ وَقَالَ ابْنُ دَرِيدٍ فِي نَعْفٍ: كِتَابُهُ وَهُوَ أَجْدُ نَعْيِهِ تَلَعَّفَ الْأَسَدُ وَالْبَعِيرُ إِذَا نَظَرَ ثُمَّ نَغَضَى ثُمَّ نَظَرَ وَإِنْ وَجَدَ شَاخِدًا مَا قَاتَهُ فَيَبُوءُ صَاحِبِهِ

116) Zu بنت الحَسِّ vgl. TA s. v. وَدَن.

118) Der erste Belegvers Ṣiḥ, LA, TA s. v. غَرَبَ, «wie ein auseinanderbrechendes Ei ein Kühlein entlässt» Der zweite vollständig bei LA s. v. قَبَّ

وَقَرَّبَنَ بِالزُّرْفِ لِحَمَائِلَ بَعْدَ مَا تَقَوَّبَ عَن غَرْبَانٍ أَوْرَأَيْهَا ائْتَحَسَّرَ

109) So habe ich gesehen, dass das Geschick an keinem vorübergeht, stehe er noch so niedrig, und vor keinem zurückschreckt, mag er noch so viel Ehrfurcht einflößen.

110) Aber zurückgelassen haben sie für uns Leuchten, Sterne, die uns Zutrauen gewähren, wenn wir in Angst und Furcht kommen.

111) Sie zu sehen ist der Wunsch meiner Seele, wenn die Entfernung des Reiseziels sie weit weg geführt hat, und meine Sehnsucht geht dahin, wo sie nahe sind.

112) Ob mich wohl zu ihnen hinbringen wird, trotzdem ihr Haus so fern ist, — ja, durch Gottes Hilfe — eine Kamelin mit starken Kinnbacken, eine schnellfüßige,

113) die stark gebaut ist, wie ein männliches Tier, deren Herr die Peitsche nicht aufzuheben braucht und nur mit Mühe aus Furcht (sie könnte ihn inzwischen abwerfen) seinen Turban aufsetzen kann.

114) (Sie rennt) als wäre ein Schakal unten an ihre Brust gebunden, der sie bald kratzt, bald beisst.

111) Cairo يسقب.

112) Cairo بُعِدُ für نَبَى.

113) Der Vers des Du Rumma: ³(die Kamelin) welche fliegt, wenn (ihr Reiter) den Turban mit der Hand berührt».

114) Kumait ahmt hier einen ganz ähnlichen Vers des Šammāl nach (Kāmil 491)

كَانَ ابْنُ أَوْى مُوثَقٌ تَحْتَ عَرَضِيَا إِذَا حَوَّسَمَ يَلْلِمُ بِنَائِيهِ تَقْرًا

«Als ob ein Schakal angebunden wäre unter ihrem Sattelgurt, der, wenn er nicht mit seinen Zähnen verwundet, kratzt» Der

104) Der gemordet (daliegt), wie einer, um den betrübte Frauen umhergehen, die ihrer Kinder beraubt sind, (Frauen) mit wohlgeformten Nasen, einer Schar Kühe vergleichbar.

105) Auch den ʿAbbās lasse ich nicht aus (wenn ich die Söhne Hāšims lobe), den Gefährten unseres Propheten; denn seine Gefährten gehören zu denen, die ich aufzähle und (deren Verlust) ich beklage.

106) Auch seine beiden Söhne ʿAbdallāh und Al-Faḍl (vergesse ich nicht); wahrlich ich lasse mich durch die Liebe zu den Söhnen Hāšims in Gehorsam leiten.

107) Auch den Mann von Ḥaif (lasse ich nicht aus) den Vertriebenen, Muḥammad, und wenn man mir noch so viel droht und Angst macht.

108) Sie alle sind dahingegangen, und unser Weg kann nur zu ihnen führen; wer ihnen nachzieht, der kehrt zurück, (wohin sie zurückgekehrt sind)(?)

104) Cairo *أعفر* mit B.

105) Cairo *أعزّ* (!)

107) Vgl. I 78. Der Vers des Kuṭajjir auch bei Masʿūdī V 182, wo *زماناً* für *سنيناً* «Er verschwand und wurde Jahre lang nicht unter ihnen gesehen, nach dem Raḍwāberg, und wurde genährt mit Honig und Wasser».

108) Der Vers des Ḥuṭaia LXXX 1 (ZDMG 47, 176) wo *النويبة* für *الحويبة* steht «Wenn ich (vorher) spreche «ich werde des Abends zu den Leuten der Stadt gelangen», so nehme ich in ihr (der Stadt) die Decke schon Mittags ihr (der Kamelin) ab» Scholion: *يقول اذا قدرت اتيان بلدة عند الليل اتينتها نصف النهار بسرعة بعيرى ووجابته.*

und nicht aus Mitleid, das sie empfänden, Besucher, die hinken und auf einem Fuss gehen.

98) (‘Alī) gebrauchte zwei Schilde, die er vor sich hielt, und eine Hand; mit jenen wehrte er (die Feinde) ab, und von dieser wurde die Lanze (mit Blut) gefärbt.

99) Und in Ḥasan wohnten Eigenschaften, die seinen Namen rechtfertigten, die Fähigkeit, den schmerzenden Bruch zu heilen;

100) und Entschlossenheit (war in ihm) und Freigebigkeit, obgleich er für sich enthaltsam war, und Mildthätigkeit; und dabei nahm er eine Stellung ein, wie sonst niemand.

101) Zu den gewichtigsten Ereignissen, die uns wie ein Schlag betroffen haben, gehörte der (Tod dessen), der von Bastarden getötet und niedergemacht wurde,

102) dessen von den Söhnen Hāšims, der bei aṭ-Ṭaff getötet wurde; ach, über den Leichman, den niemand schützte!

103) Der (Tod dessen) unter den Söhnen Hāšims, dessen Wangen mit Staub bedeckt sind, o über diese geliebte Stirn, die von Erde gefärbt ist!

98) Cairo تَحْضَبُ!

99) Man sagt رءَابِ بِنِي فَلَانٍ فم they are the means of rectifying the affairs of such a one. — Cairo nach D اٰنِيْمِيْن, erklärt durch اِلله عَزَّ وَجَلَّ, passt nicht in den Zusammenhang.

100) Es ist نَأْتٍ zu lesen.

101) Cairo مَحْبِيْبَةٌ, wegen عَلَيْنَا unmöglich.

102) Vgl. I 73.

93) Er ist ein vortrefflicher Arzt gewesen für die krankhaften Zustände einer Gemeinde, welche einander in Behandlung gaben der Kenner der Heilkunde und der sie erlernen wollte;

94) und ein trefflicher Verwalter ihrer Angelegenheiten (ist er gewesen), nachdem der (erste) Verwalter (dahingegangen war); zu ihm ging, wer fromme Gesinnung brauchte, und ein trefflicher Erzieher war er.

95) Er reichte den Todestrank dem Ibn 'Utmān, nachdem ihn aus seiner Hand nacheinander empfangen hatten Walīd und Marḥab

96) und Šaiba, der bei Bedr blieb, und den ein Geier packte von den grauen, alten, mit langen Federn.

97) (Nun, da er tot auf dem Felde liegt) hat er Besucher, die nicht aus Güte sich um ihn setzen

93) Cairo فنعِم.

95) Nach IHiš 761 tötete Muḥammad b. Maslama (nicht 'Alī) den Marḥab; nach Wāqidi (Wellh.) 272 machte ihm 'Alī den Garaus und zog ihm die Rüstung ab. Da sie aber in der Familie des Muḥammed aufbewahrt wurde, (ib 272) muss dieser sie abgezogen haben.

96) Besser وشيبة als Subject zu تعاورها; nach IHiš 517 ist Šaiba von Ḥamzas Hand gefallen, nach Wāqidi (Kremer) 64 haben Ḥamza und 'Alī ihn gemeinsam getötet — Der Belegvers auch Ših, LA, TA s. v. نأش und dazu bemerkt: أئى تتناول ماء الحوض من فوق وتشرب شربا كثيرا وتقع بذلك الشرب فلوأت فلا تحتاج إلى ماء آخر.

97) Cairo تَعْتَبُ ebenso gut.

90) Sie sind ihrem Volke gar viel gewesen, (Muhammed als) ein Einziger und (‘Alī als) ein Zweiter, und wer über ihren Verlust weint, dem sieht man es nach.

91) (‘Alī) der von dem Taḡūbiten ermordete, mit dessen Tode — er wurde hart angefasst und bei Seite gebracht — entflohen

92) treffliche Eigenschaften, die sich im Getriebe der Welt und im Glauben bewährt hatten; so plötzlich (entflohen), als ob sich mit ihnen am Abend in die Lüfte ein ‘Anqāvogel erhoben hätte, der weit fortfliegt.

90) Lies *وَتَرَا* nach Sure LXXXIX 2.

91) Man muss wohl *يَجْنِبُ* bis *يَسَاقُ* als *حَالٌ* zu *اسْتَوْرَأَتْ* auffassen und das Subject zu *اسْتَوْرَأَتْ* in *مَحَاسِنُ* (V. 92) sehen, wie ich es in der Übersetzung getan haben; dann ist am Anfang zu ergänzen *مَنْعِمٌ* (Zu ihnen gehört der von dem Taḡūbiten ermordete) oder *شَفَعَا*, (als ihr Zweiter ist zu betrachten). Die Lesart *اسْتَوْرَدَتْ* erfordert *تَجَوَّبُ* als Subject, das aus *تَجَوَّبِي* zu subintelligieren wäre, dann ist in 92 zu ergänzen: *عَلَىٰ حَوِ مَحَاسِنِ*; dasselbe müsste man thun, wenn *اسْتَوْرَأَتْ* von dem Stamme des Mörders gesagt wäre.

92) *عَنْقَاءٌ مَّغْرِبٌ* (als «Unglück» erklärt), ebenso bei Ḥāḍira (ed. Engelmann) S. 11; ein ganz ähnlicher Vers Howell II, III 124 a

وَوَلَا سُلَيْمَانَ الْخَلِيفَةَ حَلَقَتْ
بِهِ مِنْ يَدِ الْخَلِيفَةِ عَنْقَاءٌ مَّغْرِبٌ

«Und wäre nicht der Chalife Sulaimān, so wäre mit ihm von der Hand des Ḥaḡḡāḡ ein weitfliegender Vogel davongeflogen».

84) dann braucht in einem Lande nur die Wolke *ihrer* (Mildthätigkeit) sichtbar zu werden, und keine Pflanze bleibt (von ihrem Guss) ausgeschlossen, und kein Blitz leuchtet, ohne Regen zu bringen.

85) Wenn die Dunkelheit der Wahl zwischen zwei Möglichkeiten finster (über dem Volk) ruht in Verdüsterung, dann lassen sie ihren Mond sie erleuchten und ihre Sterne.

86) Und wenn die Pflanze des Wissens unter den übrigen Menschen verdorrt, so haben sie (die Banū Hāsim) immer noch einen grünen Uferrand und (fliessende) Bäche.

87) Sie haben (hohe) Stufen (erreicht), einen Vorrang vor allen Menschen, Vorzüge durch welche hochkommt der, welcher fest steht (?)

88) Zu ihnen gehören Freigebige, die reden und (entsprechend) handeln, als erste ans Ziel kommen, in allem Guten voranstehen.

89) Zu ihnen gehört der Prophet Gottes und Gāfar und Ḥamza, der Leu der Heerscharen, der wohlerprobte.

يُرفَعُ مِنَ الْمَرْفِ أَوْلَا يُخَصَّ بِهِ مِنَ يُكْرَمُ... قَالَ بَعْضُهُمُ الْعَفَاوَةَ بِالْمَدِّ
أَوْلَ الْمَرْفِ وَاجْوُدِ وَالْعَفَاوَةَ بِالضَّمِّ آخِرًا يَرِدُّهُ اسْتَعْيَابٌ مَعَ الْقَدْرِ

85) Cairo ؟ ظلماء ؟

87) Der Scholiast will فَضَّلَ lesen, Plur. von أَفْضَلَ, was aber zu عَلَى nicht passt.

88) اسْتَعْيَابٌ ist im *Verse* zu erklären nach *Siḥ* s. v. سَيْبٌ :
اسْتَعْيَابٌ اتَّسَعَ فِي الْجُرَى وَسَبَقَ. Die Bedeutung «durstig» kennen die Lexica nicht; ist عَشِشٌ corrupt?

78) Sie (die Banū Hāšim) sind es, durch welche die Quraiš mächtig geworden und geblieben sind, und sie haben ein Zelt von Edelthaten (errichtet), das mit starken Stricken festgebunden ist.

79) Ihre Abstammung ist von Makel frei, ihr Ursprung rein, sie sind die reinsten unter uns, die lautersten, ohne Fehl,

80) freigebig, edel, grossmütig (sind sie), Herren, die (Arme) speisen, und Meisirspiele einrichten, wenn die Leute Hunger leiden;

81) wenn die Säugenden hungrig vor Kälte seufzen, da die Gestirne Saʿd und ʿAqrab gleich stehen;

82) wenn selbst die milchreichen, starken Kame-
linnen nur wenig Milch geben und niemand in dem Topf, den er entliehen hat, einen Rest seiner Mahlzeit (übrig) lässt bei der Rückgabe;

83) zu einer Zeit, wo selbst die Kinder des Stammes die Nacht hungrig, ohne gegessen zu haben, verbringen müssen, und die Frauen, die sonst das Beste von der Brühe bekommen, noch mehr hungern,

78) Man könnte *فَأَمْبَكُوا أَنْجَحُوا* auch auffassen «und sind so weit gekommen, dass sie ein Zelt errichtet haben».

80) Der Vers, der hier dem Ruba zugeschrieben wird, ist nach LA, TA s. v. *خَصِمَ* von *ʿAǧǧāǧ*:

فَأَجْتَمَعَ الْخَصِمُ وَالْخَصِمُ فَخَصِمُوا أَمْرَهُمْ وَزَمَمُوا

«Es versammelten sich Herren und Herren und sie zügelten ihre Dinge und zäumten sie». Ahlwardt hat den Vers nicht.

81) LA s. v. *كحل* citiert einen Vers des Kumait, dessen erstes *mišrāʿ* dem von 81 gleicht

83) Über *عفاوة بالكسر ما*: عفا vgl. *Ṣiḥ.* s. v.

73) Woher aber und wieso soll ihr Umherirren rechte Leitung sein, da doch bei ihnen selbst die Wünsche verschieden sind und weit auseinandergehen?

74) Du, der du ein Licht anzündest, das einem anderen leuchtet, und Holz sammelst, das du nicht in dein Bündel packst:

75) siehst du denn nicht, wie ich aus Liebe zur Familie Muḥammeds voll Angst einhergehe und (alle Anzeichen) beobachte,

76) als ob ich ein Frevler wäre, ein schlimmer Neuerer und als ob ich um ihretwillen (der Banū Hāšim) gemieden würde, wie man aus Furcht vor Aussatz einen Krätzigen meidet?

77) Welchen Frevel habe ich begangen oder welcher schlimmen Lebenswandel geführt, dass ich geschmäht und gescholten werde, weil ich sie (die Banū Hāšim) gelobt habe?

---

ausgesprochene Lob — anders kann der Vers nicht aufgefasst werden — kann doch kaum den Umajjaden gelten; der Vers gehört also wohl nicht an diese Stelle.

73) Der Belegvers bei LA s. v. **قال أبو ذؤاد: شعب**

(جويرية بن الحجاج الأيادي)

وَقُصْرَى شَدَّجُ الْأَنْسَاءِ = نَبَاجٌ مِّنْ أَشْعَبِ

«Eine kleingewachsene mit zusammengezogenen Sehnen, die viel heult, und deren Hörner weit auseinanderstehen»

74) **من غير مرزئة ولا** im Scholion hat keinen Sinn und ist wohl Glosse, durch **من غير نفع** veranlasst.

76) Cairo **من خشية العر** (gegen die Hdshr.!) **أنقى**

Tiere) bei einer zweiten unheilvollen (Frevelthat) Halt machen, sie jenen anzuschliessen.

67) Verharren hiessen sie andere, und selbst sind sie verharret in Feindseligkeit und Hass und an dem Strick des Irrtums haben sie gehangen und andere daran gehängt.

68) In Stücke gegangen ist die Welt durch sie; sie hatte sich ihnen dargeboten mit ihren trüben Wassern, und die wurden ihnen zu trinken gegeben.

69) Deine Gnade, o Herr der Menschen, (erflehe ich), dass mich nicht der Trank des Lebens verwirre, der einmal versiegt, so wie er *sie* verwirrt hat.

70) Wenn gesagt wird „das ist die Wahrheit, von der darf man nicht abweichen“, nun wahrlich, die unter ihnen (d. i. den Anhängern der Umajjaden), welche von der Irrfahrt abgemagert sind, sind ermattet und ermüdet.

71) Und wenn sich vor dem Irrweg eine Wasserlache auftut, so lassen *sie* darin versinken, die ihnen folgen und stürzen sie hinein.

72) Und doch haben sie den Koran gelesen und sind durch ihn zum Sieg gelangt und sie alle freuen sich seiner, scharen sich um ihn,

67) Cairo *الْحَوَا وَلْتَجُوا*.

68) Der Qoranvers II 67 Im Scholion für *من غير حلة* mit

A zu lesen *وغير حلة*.

70) Sinn: Wenn die Banū Umajja behaupten, auf dem rechten Weg zu sein, so sehen ihre Anhänger eher aus, als hätten sie den falschen eingeschlagen(?) Oder: Wenn ihnen der rechte Weg klar gezeigt wird, so weichen sie doch ab und verirren sich.

72) *فليح* VIII kennen Lane und Freytag nicht. Das hier

Junges aushecken lassen und Šarīg und Tanḍubholz an dem schicksal(schwangeren Geschoss) jammern.

62) Was ist das für eine Angelegenheit, deren Seiten auseinanderstreben, und was für eine Welt, deren Stricke ich zerrissen sehe!

63) Sie wollen durch ihren Reden die Religion Gottes abrichten (als wenn sie ein Reittier wäre) die aber ist störrisch und halsstarrig; freilich, der sie abrichten will, ist noch störrischer.

64) Wenn sie einmal durch ihr Irregehen eine neue Versuchung (über die Menschen) bringen, so weicht ihr Weg dabei von der Wahrheit weit ab.

65) Sie haben Wohlgefallen an dem, was den Rechtgeleiteten missfällt, und ein neues Geheimnis haben sie (entdeckt), das von ihnen wohl behütet und bewahrt wird.

66) Und haben sie einmal das Paar Frevel und Neuerung zusammengekoppelt, so lassen sie (ihre

62) *أمور* ist kaum richtig, ich übersetze nach Ibn Qut (وجوه). Cairo falsch *أَشْتَتَ*. Der Vers des Ṭirimmāh auch LA, TA s. v. *شَتَّ* und *شعب* «Es hat sich die Schar des Stammes zerstreut, nachdem sie beisammen war, und jetzt betrübt es dich, an dem Ort zu verweilen». Der zweite Belegvers: «Und es fährt (oder «du riechst») von ihnen her der (den) Wind des Todes (oder «Todesgeruch») und du fürchtest, ein indisches, schneidiges Schwert könnte einfallen».

63) Cairo *دين الحلق* Der Vers des A'sā Šiḥ, LA s. v. *حرم* «Du siehst ihr Auge geneigt, wie sie von der Seite seines Winkels meine Hand beobachtet und die noch nie gebrauchte Peitsche».

64) Der Qoranvers Sure XLII 11.

66) *انخروا لاخرى* ebenso II 32.

57) Warum denn sonst hat den Zubair und den Nāfi' in unseren Kriegszügen eine Schar von uns nach der anderen heimgesucht?

58) Und weshalb sonst sind von unseren Lanzen Šabīb und Qa'nab getroffen worden, da sie das Chalifat für sich in Anspruch nahmen und es Euch (den Umajjaden) entreissen wollten?

59) Wir schicken eine Schar von ihnen nach der anderen in den Tod und betrachten sie als Opfer, durch deren Darbringung man (Gott) näher kommt.

60) Vielleicht werden die Mächtigen, die sich sicher fühlen, schliesslich doch noch von Heimsuchung betroffen, und wird die schöne Beute denen, die sie eingeheimst haben, wieder entrissen,

61) wenn sie den alten Krieg von neuem ein

57) Cairo إِذَا زَرْنَا Über Zubair b. Al-Māhūz s. Wellhausen, Oppositionsparteien 34. 35, seine Genealogie abweichend von der hier gegebenen Balāḍuri (ed. Ahlwardt) 109 قَالِ أَبُو لُحْسَنِ الْمَدَائِنِيِّ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنِ بَشِيرِ بْنِ يَزِيدَ وَعَمْرُوهُمَا حُوزَ ضَعْفِ رَجُلًا قَقِيلٍ مَحْرُومِ مَحْرَا كَمَا يَعْمَلُ الْحَمَارُ ابْنَ مَسَاحِقِ بْنِ زَيْدِ بْنِ ضَبَابِ بْنِ سَلْبِطٍ وَالزُّبَيْرِ بْنِ يَزِيدِ بْنِ مَسَاحِقِ وَيَزِيدُ أَخُو الْخَارِثِ بْنِ مَسَاحِقِ

58) Über Qa'nab und Šabīb vgl. Wellhausen, a.a. O. 42—48; Mas'ūdī V 441--42 ebenfalls beide in einem Vers zusammen erwähnt. Der Vers des A'sā lautet vollständig

قَدْ تَخَضَّبُ الْعَيْرُ فِي مَنُونٍ ذَلِيلِهِ وَقَدْ يَشِيْتُ عَلَى أَرْمَحِنَا أَنْبَعْلُ

(ed. Lyall, Ten Poems S. 151) «Wir färben so manche Spitze (des Speeres) in dem verborgenen Teil seiner Fäil-Adern, und so mancher Held fällt von unseren Lanzen».

60) Die Erklärung des Scholiasten انبعاثا معجب بنفسه setzt انبعاثا voraus.

61) حن شريح ebenso I 25.

51) Und von Hindif wäre die Würde auf andere Stämme übergegangen, und Qais hätte ein Feuer damit entzündet und es hell leuchten lassen.

52) Und die Anṣār wären wahrlich nicht zu schlecht dazu gewesen und hätten nicht abseits zu stehen brauchen, wenn die übrigen zur Seite standen.

53) Sie haben Bedr mitgemacht und Ḥaibar nachher und den Tag von Ḥunain, als Blut in Strömen floss;

54) und sie hegten sie (seine Lehre), nicht wie man ein fremdes Kind hegt (sondern wie ihr eignes) und traten für sie ein mit den Lanzenspitzen und waren (gegen ihn) voll Güte.

55) Und wenn es (das Chalifat) keinem anderen Stamm zukommt, dann haben die Verwandten (Muḥammeds) das meiste Anrecht und stehen (in der Erbfolge) am nächsten.

56) Wenn (Ihr das) nicht (zugeben wollt), so nennt einen anderen Stamm, (der das Anrecht hätte), dann sollt Ihr die Mähnen der abgemagerten (Pferde) zu sehen bekommen, die uns tragen (d. h. dann ziehen wir gegen Euch zu Felde).

51) Hindif und Qais nordarabisch. Cairo falsch *ولا انتشلت* und *ولا انتقلت*.

54) Cairo *ضمير*, was auf dasselbe herauskommt.

55) Cairo *نقوم*.

56) Maḥāhid liest sinnlos *ولا تقونوا غيرنا بتعرفوا*, s. ed. Cairo. Der Vers des Ṭarafa aus der Muḥallaqa V. 39 (Ahlw.): Auf einer solchen (Kamelin) ziehe ich einher, wenn mein Genosse zu mir sagt «dass ich dich doch von ihr (der Wüste) befreien könnte und selbst von ihr loskäme». Das *عنا* in *منينا* bezieht sich auf die Wüste *فلاة*, von der vorher noch nicht die Rede war.

46) Und gesegnet wurde das Grab, in dem du ruhst, und gesegnet ist um seinetwillen Jaṭrib; und wahrlich es ist dessen würdig.

47) Frömmigkeit und Wahrhaftigkeit und Freigebigkeit hat man begraben am Abend, da deine Leiche die aufgeschichteten Steine deckten.

48) Sie sprechen: Ihn hat niemand beerbt. Ja, hätte ihn niemand beerbt, so hätten Teil an seinem Nachlass Bakīl und Arḥab

49) und 'Akk und Laḥm und Sakūn und Ḥimjar und Kinda und die Bruderstämme Bakr und Taḡlib;

50) und (aus dem Staatstopf) hätte sich Juḥābir zwei Portionen herauslangen dürfen und 'Abdulqais hätte ein gutes Stück bekommen.

kannst — dann beidemale نَعْنَبُ zu lesen. Im Scholion gehen beide Auffassungen durcheinander.

46) وَوَيْسٌ wohl = وَيَسٌ also: und das Grab verdient es wohl dass seinetwegen Jaṭrib gesegnet werde.

47) النصفية المنصب häufige Verbindung z. B. Imrulqais (Ahlw.) IV 7 und 31.

48) Bakīl und Arḥab gelten als jemenische Stämme. Der Vers des Imrulqais (Ahlw.) LII 13 «Du lügst; ich mache die Frau ihren Mann lieben, und halte meine Frau zurück, dass kein Unbeweibter ihretwegen in Verdacht kommt».

49) Laḥm, Sakūn und Ḥimjar jemenisch, 'Akk zweifelhaft. Der Vers des 'Abbās: «Und der Stamm 'Akk Ibn Adnān welche spielten (?) in Ḡassān, bis sie gänzlich vertrieben wurden» oder ist تَلْعَبُوا zu lesen «die müde gemacht wurden»?.

50) من الخليفة منيا wohl zu ergänzen Juḥābir nach TA s. v. ويجابر كيقاتل: حبر; Juḥābir nordarabisch, 'Abdalqais süd-arabisch.

40) Dich auszulösen war schon mein Vater bestimmt und meines Vaters Vater hatte diese (Ehrenpflicht) schon ererbt und nun ich selbst; dann erst werde ich der Menschen froh (?)

41) In Dir (o Muhammed) vereinigen sich die Stamm bäume der Menschen, die vorher weit von einander gestanden hatten, und nun werden wir (nur noch) Söhne des *Islam* genannt und von ihm (als seine Abkömmlinge) hergeleitet.

42) Dein Leben war unser Ruhm und unser Glanz und dein Tod traf uns, als wäre uns die Nase von den Wurzeln an abgeschnitten.

43) Du bist für uns der Beglaubigte Gottes unter allen Menschen, unter allem, was Ost und West in sich begreift.

44) Und wir können allen Toten einen Nachfolger geben, nur dir nicht; und nun werden wir getadelt, wenn wir doch mit Recht getadelt würden!

45) Gesegnet wurdest du als Kind, als Jüngling und im Greisenalter, da du grau geworden warst.

40) Der letzte Teil des Verses ist unklar. Der Belegvers steht *Hāšimijjät VII 4*.

41) Vgl. den Vers des *Nahār b. Tausi'a*

أَبِي الْإِسْلَامِ لَا أَبَّ نِي سَوَادٍ إِذَا أَفْتَحَرُوا بِقَبِيْسٍ أَوْ تَمِيمٍ

(*Kāmil* 538)

42) Cairo موعِب; gewöhnlicher ist مَوْعِب.

44) Cairo وَتُسْتَخْلَفُ. Der Sinn kann auch sein: Du hast keinen Nachfolger bestimmt — dann ist auch وَيَسْتَخْلَفُ möglich — und nun tadeln wir das, aber was kann das Tadeln jetzt helfen, da du tot bist und es nicht mehr gut machen

deren und ihre Herde lassen sie nicht frei weiden; ist doch ihre einzige Sorge, sie zu melken und ihre Milch zu nehmen;

34) dass sie (die Huldigung) nur immer wieder eine Versuchung nach der anderen gebäre, und sie dann die Jungen entwöhnen, welche später die Herren werden.

35) Die uns am nächsten verwandt sind unter ihnen, sind uns wie Stiefgeschwister (so fern), und unsere Herrscher, die von ihnen kommen, sind Hyänen und Wölfe.

36) Einen Führer haben wir aus ihrer Mitte voll finsterer Unfreundlichkeit und einen Vogt, der uns (knorrige) Wurzeln ausgraben lässt, uns bis zur Ermattung quält.

37) Sie allerdings sagen. (unsere Chalifenwürde) haben wir von Vater und Mutter geerbt, aber kein Vater und keine Mutter hat sie ihnen vererbt.

38) Sie glauben voll Torheit, ihr Vorrang vor allen Menschen sei in Notwendigkeit begründet, aber die Rechtsansprüche der Hāšimiden sind besser begründet.

39) (Das Chalifat ist) das Erbe des Sohnes der Āmina, durch welchen die Bewohner des Ostens und des Westens unterworfen wurden.

34) Cairo يركبوا mit mehreren Hd Schr., aber der Scholiast hatte يربوا vor sich. Zu نتم VIII vgl. LA, TA s. v.: وقد قل انكم بيت بيتا فيه نفض ليس بالمستقيص في كلام العرب وجوقه يربونيا; لينتجوعا والمعروف من الكلام لينتجوعا Den Vers der Lailā (welcher?) konnte ich nicht finden «dass er verlasse eine (Stute), die ein zu entwöhnendes Junges hat».

35) Cairo منكم für منكم.

38) Cairo حقا für فضلا.

30) und dazu noch in anderen Suren weitere Verse, die auf einander folgen und eine Hinweisung enthalten auf Euch, welche die Zweifelnden benruhigen muss.

31) Euer Anrecht (Söhne des Hāšim) haben die Quraiš beansprucht und so unsere Leitung übernommen, und von dem Ersten unter ihnen und seinen beiden Nachreitern werden wir nun geritten.

32) Kaum haben sie uns Widerstrebende niedergezwungen, eine Huldigung zu leisten, so lassen sie (die Kamele) schon zu einer zweiten niederknien und ziehen die Zügel fest an.

33) So sitzt einer von ihnen auf hinter dem an-

يقول من تداول هذه الآية لم يسعه إلا التشيع في آل النبي صلعم
وأبداء أمودة له على تقية كنت أو غير تقية وقوله تقى ومعرب قل
الجورى أعرب بحجته إذا أفصح بنا ولم ينتف احدا وأنشد عذا
البيت ثم قل يعنى أفصح بالتفصيل والسادت عنه للتقية الحج
Einen ähnlichen Vers des Imrān b. Hiṭṭān führt Kāmil 532 an

لَكِنْ أَبَّتْ نِيَّ آيَاتٍ مُّطَهَّرَةً عِنْدَ الْوَلَايَةِ فِي سَاعَةِ وَعِمْرَانِ
«Aber (dich, Abdalmalik, um Verzeigung zu bitten,) verbieten
mir reine Verse, die über die Leitung der Gemeinde han-
deln und in den Suren Ṭā-hā und Imrān stehen.

30) Die Koranverse sind Sure XXXIII 33, XVII 28, VIII 42.

32) Die Änderungen im Scholion beruhen auf LA s. v. وضع:
وَاتَّضَعُ بِعَيْرِدٍ أَخَذَ بِرَأْسِهِ وَخَفَضَهُ إِذَا دَانَ قَلَمًا.

33) Cairo behält رداك der Hdschr. bei; es ist als Plural von رديف
mit dem von mir eingesetzten رداغى gleichbedeutend,
meine Änderung also unnötig.

27) Und für Euch ertrage ich den Hass der mir Nahestehenden, und (um Euretwillen) begegnet man mir mit Feindseligkeit unter den Fernstehenden; nun so verhalte auch ich mich feindselig.

28) Durch das Euch entrissene Siegel hat ihre (der Umajjaden) Herrschaft sich Geltung verschafft und nie habe ich einen Raub gesehen, der (so frech) wie dieser ausgeführt wurde.

29) Wir aber haben einen Vers gefunden (der zu Euren Gunsten entscheidet) in der Sure Ḥā-mīm, welchen (übereinstimmend) ausgelegt haben unter uns die sich fürchten, (ihre Meinung zu bekennen) wie die, welche offen reden:

Erklärung des Scholiasten deplaciert ist; es muss aber im Scholion (Zeile 8) *أَحْلَبُوا* u. s. w. gelesen werden, denn nur dieses bedeutet, «helfen» Zu dem Belegvers vgl. LA s. v. *شَمَل*, wo als *قَوْلُ عَبْدِ يَغُوثَ* angeführt wird.

أَمْ تَعْلَمَانِ أَنَّ السَّلَامَةَ نَفْعٌ قَلِيلٌ وَمَا تَوَمَّى أَخِي مِنْ شَمَالِيَا

«Wist Ihr nicht, dass der Nutzen der Gesundheit nur gering ist? Aber es gehört nicht zu meiner Art, meinen Bruder zu tadeln»; der zweite ist nach LA s. v. *حَسَّ* von Lebid, im Diwan steht er nicht: «Du, der du nach meinem Charakter fragst, dein Mass ist geringer als meines».

28) *غَضَب* V kennen die Lexica nicht

28*) Bei Ibn Qutaiba *تَبَدَّلْتِ*, und (besser) *الْأَشْرَارَ* vocalisiert «Und ihr (der Gemeinde) wurden eingetauscht die Bösen an Stelle ihrer guten (Führer), und erst wurde mit dieser Gemeinde verfahren, während sie selbst noch spielte».

29) Gemeint ist Sure XLII 22: Hiz. II 209 erklärt: *حَمِ اسْمِ*
للسور ان سبع اننى اوتينا حم يقبل لنا ايضا للخوايمم وأراد تناول هذا
الآية اننى فى حم عسق قل لا اسئلكم عليه اجرا الا المودة فى القربى

22) Eine Partei unter ihnen erklärt mich für einen Ungläubigen, weil ich meine Liebe zu Euch bekenne und die andere sagt, „ein Übeltäter und Frevler (ist er)“.

23) Aber mir macht es nichts, dass diese mich für einen Ungläubigen erklären und nichts, dass jene mich tadeln, die ja selbst schärferen Tadel verdienen.

24) Sie tadeln mich, dass ich Euch liebe, weil sie in Schlechtigkeit und Irrtum befangen sind; ja sie spotten, und ich wundere mich.

25) Sie sagen: ein Turābī (ist er), das ist seine Gesinnung und seine Meinung; so werde ich bei ihnen genannt und mit diesem Beinamen erwähnt.

26) (Jawohl), das ist der Weg, (den ich) Euch zu Liebe (einschlage), meine angeborene Neigung; und wenn sie auch alle sich gegen mich sammeln und scharen.

22) Cairo كَفَّرْتَنِي gegen die Hdschr.

24) Cairo خَبِيمٌ gegen die Hdschr. Die letzte Vershälfte stammt aus Sure XXXVII 12. — Der Vers des Aššā aus einem Gedicht, das Kāmil 751 steht «Zu mir ist eine Zunge gekommen von oben, an welcher ich keine Freude habe; nicht Verwunderung empfindet man über sie und nicht Spott».

25) Über Turābī vgl. die Nachweise bei Goldziher, Studien II 121 und de Goeje im Glossar zu Ṭabarī.

25*) «Und ich werde nicht aufhören, dort bei ihnen (den Banū Hāšim) zu stehen, wo sie (die Feinde) mich vermuten, und ich will nicht aufhören, mich unter Euren Parteigängern zu tummeln».

26) TA s. v. جلب bemerkte: اجلب انقوم عليه تجمعوا وناقبوا: مثل احلبوا بالحاء انهملة

18) Ich verdächtige Leute um ihretwillen und mich verdächtigen Charactere, welche noch mehr Verdacht erregen als das, was sie an Neuerungen einführen (?)

19) Zu Euch, Ihr Männer der Familie des Propheten erhebt sich brennende Sehnsucht in meinem Herzen, und (mein) Sinnen steht nach Euch.

20) Und wahrlich von dem, was ihr verabscheuet, halte ich mich fern in Wort und Tat.

21) Sie aber (die Feinde) zeigen mit Händen auf mich, und sagen dabei: „ist es dem nicht schlimm ergangen?“, die aber auf mich zeigen, haben es schlimmer getroffen.

18) Ich überseze nach CD *مندم فيد*; *مندم* würde nicht in den Zusammenhang passen, da die Banū Hāšim nicht getadelt sein können. Der Vers fehlt aber in Hiz. und gehört vielleicht nicht an diese Stelle. Der Schluss des Scholions ist nicht in Ordnung.

18*) «Es schmähen mich die Unwissenden unter meinen Leuten, weil ich sie (die Banū Hāšim) liebe, aber sie zu hassen ist wahrlich mehr Schande und führt zum Untergang».

19) TA s. v. *ظماً* bemerkt: *استعار الظماء للنوازع وان لم تكن* نبي ائيلكم يا آل النبي يا احباب هذا الاسم اشخاصا Hiz. II 205 *انذى حوفي آل النبي*.

20) Cairo *لاجنب* imperfectisch. Der Vers des Mu'āwija: «Ich gehöre nicht mehr der Hind an, wenn ihre(s Stammes) Wallfahrt zu Ende ist und besuche sie auch nicht, wie man Fremde besucht», der des Quṭāmi ed. Barth XV 26; s. dazu ZDMG LVI 629, 30.

20*) «Und ich schliesse mich an, an die Ihr Euch anschliesst, und den, der Euch schmäht, schmähe ich wieder».

15) Darob werden noch mit den Zähnen knirschen, die, welche sich schämen und ihr Tun bereuen werden, wenn erst der gewaltige Tag (der Auferstehung) alle (Bundes)brecher zusammenpackt.

16) Ich aber habe keine Partei als die Partei des Aḥmad und keinen anderen Weg als den der Wahrheit.

17) Wer anders als sie könnte auch mir gut genug sein, dass ich seine Partei ergriffe, und wen nach ihnen, ja wen, könnte ich hochschätzen und ehren?

---

sicherlich». Ich lese das Passiv weil BD ein ع am Ende des Wortes haben und aus demselben Grunde habe ich auch den Jussiv nicht eingesetzt; es ist aber unsicher, ob nicht تغشى oder dgl. zu lesen ist.

15) Cairo سَنَقَرَّحَ سِنَّ , wohl besser, als Fortsetzung der Anrede Vers 12 ff. Der Vers reflectiert vielleicht Matthaeus XXII 13 $\epsilon\kappa\epsilon\iota\ \epsilon\sigma\tau\alpha\iota\ \delta\ \kappa\lambda\alpha\upsilon\theta\iota\mu\acute{o}\varsigma\ \kappa\alpha\iota\ \delta\ \beta\rho\upsilon\gamma\mu\acute{o}\varsigma\ \tau\acute{\omega}\nu\ \delta\delta\acute{o}\nu\tau\omega\nu$; über ähnliche Citate s. Goldziher Muh. Stud. II 382 ff. Der Vers des Dū'r-Rumma in ما بال عينك ed. Smend V. 96 (S. 19): «Wegen der mit Zorn verbundenen Scham, welche ihn ergriff, nachdem er sich abgewandt hatte von der Seite der Sandfläche».

15*) passt weder hierher noch zwischen 13 und 14, wo ihn Hiz. hat «wenn die Reiterschar (lies الْحَجِيْب) der Staub verhüllt und unter ihren Körpern wiederum Staub (sich erhebt), welchen die Hufe aufwirbeln, grauer».

17) Der Vers des A'sā auch Ṣiḥ, LA s. v. أَلَى wo يعضب für يذعب (lies أَلَى) «Er erreichte ihn in dem Monat, welcher die Speere entfernt, nachdem von ihm schon die letzten Tage vorbei waren, und er fast vorüber war» (ألى تداركه في Ṣiḥ) (آخر ساعة من ساعته) Der Vers des Kuṭajjir «O 'Azza wenn ein Angeber mich bei Euch verläumdete, dann scheue dich nicht, ihm zu sagen: genug».

10) Ich werde (weil ich ihnen anhängen) mit Feindschaft verfolgt und vergelte meinen Verfolgern die Feindschaft; um ihretwillen werde ich geschädigt und geschmäht.

11) Aber nichts schaden mir gemeine Worte, die einer, der ihnen feindselig gesinnt ist, gegen sie ausspricht, einer der mich anbettelt und dann Schmähungen ausstösst.

12) So sprich denn zu dem, der im Schatten der dunklen Finsternis weilt und Unrecht für Recht hält: wohin, ja wohin gehst du?

13) Auf welches Buch dich stützend oder auf welche Überlieferung, glaubst du, dass meine Liebe zu ihnen mir zur Schmach gereiche und denkst du solches?

14) Schafft denn etwa die Feindschaft und der Hass, den du ihnen entgegenbringst, grösseres Heil? Gewiss nicht, sondern mehr Verderben (schaffen sie).

geraten; die Reihenfolge in der Escorialhandschrift ist (nach Dr. Geyers gütiger Mitteilung)

وَشَاخِذْنَا أَوْرِدَ وَنَيْسَامِينَ وَنَمْسَمَعَاتٍ بِقَصَابِيهَا
وَمِزْمَرَنَا مَعْمَلٌ دَائِمٌ وَأَيُّ الثَّلَاثَةِ أَزْرَى بِهَا

«Und unser Zeuge ist der bräunliche (Wein) und der Jasmin- und die Musikantinnen mit ihren Flöten, während unsere Flöten abgenutzt sind, alt; und welcher von den drei (Zeugen) ist verächtlich?»

11) Cairo liest mit mehreren Hdschr. فاجذب, «der mich anbettelt, und den ich hin und her zerre» (p)

12) Cairo mit den meisten Hdschr. تترى, womit dann schon der Fragesatz anfinde.

14) Der Belegvers «Wenn dein Eid unter Ma'add bekannt wird, dann sprechen, um dir Recht zu geben, die Gelehrten:

6) nach den weissglänzenden (sehne ich mich), denn durch die Liebe zu ihnen komme ich Gott näher in allem, was mich treffen kann;

7) den Söhnen Hāšims, der Sippe des Propheten, derer ich mich freue das eine Mal und für die ich mich ereifere ein ander Mal.

8) Zu ihnen hin senke ich zwei Flügel der Liebe, Schwingen, deren beide Seiten heissen „Heil“ und „Willkommen“.

9) Ihnen diene ich als Schild gegen diese (unter ihren Gegnern) und gegen jene, ob ich auch darob getadelt und gescholten werde

lich die Zunge des Mannes, wenn er keinen] Verstand hat, weist deutlich auf das, dessen er sich schämt.»

6) Cairo ذالنى, aber im Commentar ذابنى. — Der Belegvers nach Ṣiḥ, LA s. v. عَيْنِ von Ġandal b. Muṭannā «Wenn er mich sieht, einsam oder in einer Schar, so erkennt er mich daran, dass ich mich zu Boden neige, wie das Ṭuḥān-Reptil (im Boden verschwindet)».

7) Cairo رَحَطٌ.

8) الى كنف eigentlich «sammt Schwingen» Der Vers ahmt Sure XVII 25 nach وَأَخْفِضْ لَنَا جَنَاحَ الذِّئْلِ. Der Vers des Marrār «Und wie manchem Tapferen haben wir den Flügel zusammengedrückt mit einem braunen (Schwert) welches durchdringt hinter der Rüstung»; man liest vielleicht besser صَمِنَا «haben wir zerschlagen».

9) Für يعنى im Scholion natürlich يعنى zu lesen. تَعَلَّلَ جَادِبُهُ aus dem Vers des Dū'r-Rumma

فِيَاكَ مِنْ حَدِّ أَسِيدٍ وَمَنْطِقِ رَٰحِمٍ وَمِنْ خَلْفِ تَعَلَّلَ جَادِبُهُ

(Ṣiḥ, LA s. v. جذب) «O über eine glatte Wange und süsse Sprechweise und eine Gestalt, deren Tadler vergebens nach Gründen sucht (sie zu tadeln)». Die Verse des A'sa sind in Unordnung

2) Und nicht hat meine Gedanken ein Haus und nicht die Spur einer Wohnung sie abgelenkt, und nicht hat mich der Anblick eines gefärbten (Frauen) fingers froh gemacht.

3) Auch gehöre ich nicht zu denen, deren Sorge(nde Aufmerksamkeit) den Vogelflug erspäht, ob nun ein Rabe krächzt oder ein Fuchs erscheint.

4) Und nicht (achte ich darauf), ob die Jagdtiere von links oder von rechts über den Weg laufen, ob ein Tier mit unversehrtem Horn vorüber kommt, oder eines mit gebrochenem.

5) Sondern (ich sehne mich) nach denen, welche alle Vorzüge haben und Geist besitzen, nach den Besten der Söhne Evas; denn das Beste sucht man (immer) auf;

2) *بنان مخصّب* ebenso 'Alqama I 10 (Ahlw.) *Hudāil* N° 255 V. 6 (Wellh.). Den Vers des Farazdaq «... zu uns von dem Schloss der gefärbte Finger» konnte ich im *Diwān* nicht finden. Der zweite Belegvers «drei ganze Finger ist sie lang oder noch einen mehr, und die Aussenseite ihres Mittelteils wird mit dem Riemen zusammen gedreht»; was beschrieben wird, ist nicht ganz klar, wohl ein Gewebe oder dgl. Der dritte (auch *Ṣiḥ*, LA s. v. *فزع*) «Ich schiesse mit ihm (dem Bogen), der ganz ist, nicht gebrochen, und drei Ellen und einen Finger lang».

3) Zur Construction vgl. *Hiz.* II 209 *عمد فاعل يزجر والظير* *مفعوله*. Der Belegvers nach LA s. v. *درج* von 'Abdallāh *du'l-biḡādain al-Muzani*, der Muḥammed als Führer diente: «Gehe vorbei an den Bergpfaden und laufe frei umher, wie der Gauzāstern quer durchgeht durch die anderen Sterne; dieser hier ist Abū'l-Qāsim, so stehe also still».

4) Vielleicht besser zu lesen *الساحات* abhängig von *يزجر*, obwohl dies eigentlich nur von Vögeln gebraucht wird.

5) Der Vers des Ṭarafa (ed. Ahlw. XII 14) [«Und wahr-

Inhalt: Keine Sehnsucht kennt der Dichter, als die nach den Söhnen Hāšim's (1—8); an ihnen hält er fest, allen Anfeindungen trotzend (9—27). Die Herrschaft, die ihnen zukommt, haben die Umajjaden an sich gerissen, die ihrer am wenigsten würdig sind, weniger als andere Geschlechter und vor allem weniger als die Anšār. (28—54). Bekämpft werden muss jeder, der sich die Chalifenwürde anmasst (55—61). Die Umajjaden führen die Gemeinde immer weiter vom rechten Wege ab (62—74), aber wer die Hāšimiden preist wie sie es verdienen, wird gemieden und angefeindet (75—88). Zu ihnen gehören all die Trefflichen, Muḥammad, Ga'far, Ḥamza, 'Alī, Ḥasan, Ḥusain, 'Abbās und seine Söhne und Muḥammad Ibn al-Ḥanafija, die nun alle dahingegangen sind (99—119). Aber ihre Nachkommen haben sie der Gemeinde hinterlassen, und zu ihnen sehnt sich der Dichter, (110, 11) den eine schnelle Kamelin zu ihnen bringen wird (112—23); eine Kamelin, die einem Stier gleicht, den Nachts der Regen überrascht und morgens dann der Jäger mit seinen Hunden verfolgt (131—36) Schliesslich wird sie nach Medina gelangen und dann als nächstes Ziel Mekka wählen (137—40).

ÜBERSETZUNG.

1) Ich bin erregt; aber nicht von Sehnsucht nach den weissen (Frauen) bin ich erregt, und nicht weil ich (Liebes)getändel triebe, wie es sonst wohl Grauköpfe (noch) thun.

1) Ich habe nach dem Scholion übersetzt, gegen die von mir aufgenommene Lesart. Vgl. noch Hiz. II 209 *وقل شارح السبع البيضاء ذو الشيب خبر وليس باستفهام وانعنى لم ارب شوق الى ابيض ولا تربت لعبا متى وانا ذو الشيب وقد يلعب ذو الشيب ويتررب وان كان قبيحا به ولكن نرى الى اعد الفضائل* وذنو اشيب يريد اذنو اشيب IV 449 *واننبي* *فونه ابيض بكسر*; Ainī III 113 eigentümlich: *جمع ابيض وهو السيف* Ag. XV 125.

هَذَا أَنْتَ عَنِ كَلْبِ الْإِيْقَاحِ مُنْقَلَبِ
أَمْ كَيْفَ يَحْسُنُ مِنْ ذِي الشَّيْبَةِ اللَّعِبِ

- 3) Mas'ūdī II 38, Hiz. II 207, 209.
- 4—7) Aġ. Mas'ūdī, Hiz. 'Ainī I. c.
- 8) Aġ. I. c. Hiz. II 207, 'Ainī III 112.
- 9) Aġ. I. c. Şih, TA, LA s. v. **قصب**.
- 10) Aġ. I. c.
- 13) Hiz. II 208, 209, IV 5, 'Ainī III 112, Hamāsa 335.
- 15a) Hiz. IV 5.
- 16) Aġ. XV 124, Kāmil 208, Mu- faṣṣal 31, IJa'īš 263, Hiz. II 208, 209, 210, IV 5. 'Ainī III 111, 12, Şih, LA, LA s. v. **شعب** und sonst häufig in grammatischen Werken.
- 17) Hiz. II 208.
- 19) Hiz. II 205, 208, 'Ainī III 112, IJa'īš 332, Hamāsa II, II 450, Şih, TA s. v. **لب**.
- 20) Hiz. II 208.
- 21) Hiz. II 208, 'Ainī III 112.
- 22) Hiz. 208, TA LA s. v. **خبث**.
- 24) Hiz. II 208.
- 25) Hiz. II 208.
- 25a) Aġ. XV 124, Hiz. II 201.
- 26) Kāmil 186, Şih, TA, LA s. v. **حلب**, LA s. v. **جری**.
- 28) Aġ. XV 122, 123.
- 28a) Ibn Qutaiba, Şi'r 370.
- 29) Sibawaihi II 18, Harīrī, Durra 16, Hiz. II 209, 'Ainī, III 112, Morgenländ. For- schungen 130, de Sacy, Chrestomathie II 522, Şih, TA LA s. v. **عرب**.
- 32) Şih, TA s. v. **وضع**.
- 34) TA LA s. v. **نتج** (nur der erste miṣrā').
- 46) Ġāhiz, Bajān II 10.
- 48) Ibn Qut, Şi'r 370. Şih, TA, LA s. v. **رحب** und **بكل**.
- 50) Ibn Qut, Şi'r 370.
- 54) LA s. v. **شبل**.
- 55) Ibn Qut, Şi'r 370.
- 56) Aġ. XV 117, Ma'āhid 385.
- 62) Ibn Qut, Şi'r 370.
- 74) Aġ. XV 118, 'Ainī III 113, 'Unwān 29.
- 75) Hiz. II 208, 9.
- 76) Hiz. II 208.
- 77, 78) Hiz. II 208, 'Ainī III 113.
- 82) LA, TA s. v. **عقب**, LA s. v. **نكد** (der vorangehende Vers gehört nicht in unser Gedicht).
- 83) Şih, LA, TA s. v. **عفا**.
- 92) Muḥīṭ s. v. **عنف**.
- 108) 'Ainī III 113.
- 111) 'Ainī III 113.
- 124) Şih, LA, TA s. v. **فرح**.
- 125) LA, TA s. v. **قبض**.
- 129) Şih, LA, TA s. v. **خزر**, Şih, LA s. v. **ون**.
- 130b) LA s. v. **علل**.
- 131) Şih. TA, LA s. v. **وجد**.
- 136) LA s. v. **ونف** und **جری**.
- 139) Şih, TA, LA s. v. **جندج**.

102) Ich mache mir aber nichts daraus, wenn sie (die Kamelinnen) nur erst bei ihnen (den Banū Hāšim) zum Knien gebracht worden sind (damit der Reiter absteige), dass ihre Sohlen durchlöchert sind und von ihrem Höcker das Fleisch verschwunden ist.

103) Dann (wenn mich die Kamelin zu ihnen bingetragen hat) erfüllen die Besucher ihre Pflicht gegen die, welche sie besuchen, und es schenken (ihren Besuchern) den Frieden, die, welche ihn besitzen.

102) Cairo تَحَنُّنٌ gegen alle Hdsehr.

103) Cairo وَيَحْتَمِيٌّ nach E: vielleicht besser وَأَحْلَى؟. Der Apocypatus يَقْضِيٌّ abhängig von تَشِيْعٌ V. 95. Der Belegvers vollständig bei LA s. v. زور:

وَمَشِيْنٌ بِنَكْثِيْبٍ مَرُوْرٍ كَمَا تِيْدَايَ اَنْقَتِيْبَاتُ تَزُوْرٍ

«Wenn sie auf Sandflächen gehen, schwanken sie hin und her wie sich Mädchen, die zu Besuch kommen, hin und her wiegen».

II.

C I T A T E.

Das ganze Gedicht steht in der Cairiner Ausgabe des Ġarīr (1313 H) S. 207 ff.

1) Aġ. XV 124, Mas'ūdī II 37, Hīzāna passim, 'Ainī III, 112, Sujūṭī, Šarḥ šawāhid al Muġnī (Berol.) 8^r	2) Aġ. IV 125, Mas'ūdī II 37, Hīz. II 207, 208, 'Ainī III 112, Šiḥ, TA, LA s. v. ضرب.

hervorgetrieben hat und die Hinderung(?), (die) ein Hügel nach dem anderen (ihnen in den Weg legt):

99) eine (Kamelin) mitten unter Kamelinnen, die langgestreckt sind wie Bogenbauten, Fehlgeburten geworfen haben und im Wagßschritt dahineilen, wie Strausse eilen;

100) Kamelinnen, die sich alle drängen um fehlgeborene Junge, welche in den letzten Zügen liegen, zu früh zur Welt gekommen sind nach Stöhnen und Brüllen;

101) (Junge,) welche zwar ihre Mütter nicht erkennen, aber doch mit den Augen sie sehen, mit Augen, die von Thränen überfließen.

das dann im Commentar, der sonst alle nicht ganz gewöhnlichen Wörter bespricht, nach guter, alter Commentatorensitte totgeschwiegen wird. Neben **حَدَّ** könnte man noch an **حَدَّ** von **حَوَافِرُهُ** denken, aber zu **أَكْمَدَ** passt das doch nicht recht.

100) **أَلْوَجِيفٌ**, das alle Hdshr. für **الْجَبِيصِ** haben und schon der Scholiast vor sich hatte, ist völlig sinnlos und auch von ed. Cairo durch das richtige ersetzt; es ist eine Glosse aus V. 99.

Cairo falsch **أَلْمُعَجَّلِ**. Der Vers des Rā'i auch LA s. v. **رَزَمَ** (قُلْ) **مَعْنَى قَوْلِهِ** (الرأى) **يَخَاطَبُ ذَاتَهُ** **ثُمَّ اعْذِرِي بَعْدَ قَبْلِ نَى أَنْتَجِعَ عَلَيْكَ بَعْدَ قَبْلِ فَلَا يَكُونُ نَكَ مَا تَأْكُلِينَ وَقِيلَ اعْذِرِي أَنْ لَمْ يَكُنْ عِنْدَكَ دَلٌّ يَبِينُاً بِذَنْتَهُ فِي دَلِّ ذَلِكَ** «Friss Bitteres im Jahr, wo die Beduinen wegen des Regenmangels in gut bewässertes Gebiet auswandern müssen, dann im nächsten Jahr Bitteres und Süßes und dann entschuldige (dass nichts besseres da ist?) nach einem Jahr.

101) Cairo **عَوَامِعُ**.

94) Wenn ich doch wüsste, ob ich, ja ob ich zu ihnen gelangen werde oder ob mein Tod dazwischen treten wird!

95) Wenn mich eine Kamelin hinwegführt kräftigen Baues wie ein Kamel, die starke Backenknochen hat, deren Geifer mit meinem Geifer...

96) eine starke, behende, kraftvolle, die schnell rennt, dahineilt, das Brüllen anhält;

97) welche (in ihrem Lauf) eine weite Landstrecke an die andere reiht, hin auf dem Weg zu ihnen (den Banū Hāšim), so wie das ungeschickte Mädchen ein Stück des abgebrauchten Strickes an andere Stücke knüpft;

98) (eine Kamelin von denen), bei welchen der ermüdende Lauf die Rückenknochen und die Hüften

Nābiġa al-Ġa'dī: «Und ich sehe mich, wie ich voll Erregung ihnen folge, erregt wie einer, den die Sehnsucht erfasst hat oder wie ein Geistesgestörter».

95) In تنفّى steckt wohl eine Corruptel; die Erklärung in ed. Cairo وتنفّى ألى تدفع macht unseren Vers nicht verständlich.

97) Cairo رَمَّةٌ und رَمَّةٌ, beides ebenso gut wie meine Lesung. Der Vers des Dū'r-Rumma stammt aus dem Gedicht, das bei Bekri, Kitāb al arāġiz S. 62 veröffentlicht ist (worauf mich Dr. Geyer aufmerksam gemacht hat)

وَعَبِيرٌ مَرْمُوحٌ الْقَفَا مَمْتُودٌ أَشَعَّتْ بِأَيْ رَمَّةٍ انْتَقَلِدُ

«(Die Zeit lässt an dem Weideplatz nichts zurück) als den Pflock, dem der Nacken gebrochen ist, den festgerammten, an welchem zerfasert das Überbleibsel des Strickes, der daran gehängt war, steckt.»

98) gehört nach 99 (wo F und ed. Cairo den Vers auch haben) da sonst das وَعَنَّ in وَعَنَّ keine Beziehung hat. — Cairo وَجَدَّ,

87) Ich kümmerge mich nicht darum und werde mich sicherlich nie darum kümmern, ob ihretwegen die zornentflammten (Gegner gedemütigt) in den Staub sinken.

88) Und sie (die Banū Hāšim) sind meine Partei und mein Anteil an der Gemeinde, mein Genüge, so dass ich kein ander Teil brauche.

89) Wenn ich dereinst sterbe, so will ich nicht in den Tod gehen mit einer Seele, die zerrissen ist von Zweifel, weil sie blind ist oder sich blind stellt.

90) Alle anderen Menschen zusammen nur rechne ich ihnen gleich; das macht mir nichts aus, gar nichts.

91) Ich habe meine Religion nicht mit Schaden verkauft an einen Hochbietenden und nicht an einen, der einen hohen Preis festsetzte unter den Schätzenden.

92) Gott hat mir meine Liebe aufrichtig gemacht, und nicht spanne ich den Bogen zu straff, und nicht irrt mein Bogen vom Ziel ab.

93) Meine Seele sehnt sich voll Erregung hin zu ihnen und mein Sehnen ist grösser als der Hunger nach Speise.

87) Cairo رَغَامٌ.

90) عدلا von عدل فلانا بفلان he made such a one to be equal to one.

91) Man könnte auch من السؤام lesen «bei der Schätzung».

92) Cairo أَعْرَفٌ falsch, da nur IV die hier passende Bedeutung hat.

93) Cairo الضروب! Der Belegvers nach LA s. v. وَ من

82) Und ich schalt diejenigen, welche ihren (der Hāšimiden) Ruf durch Schmähreden lästerten und nur wenig hielt ich mich zurück.

83) Da sah ich erniedrigt, die in der Menschen Meinung hoch standen, und meine Ehrfurcht vor ihnen wurde sehr gering.

84) Und ich sprach offen mit denen, die eine offene Sprache führten, und in geheimen Andeutungen mit den Geheimtuern, ohne an schlüpfrigem Orte auszugleiten.

85) Offen zeige ich meine Feindschaft auf dem weithinkentlichen Wachturm stehend, und in Gott ist meine Kraft und meine Zuversicht.

86) Ich kümmere mich nicht, wenn ich über Abū'l-Qāsim wache um den Tadel derer, die sie (seine Nachkommen) tadeln.

er bezieht sich wohl auf ʿAlī, über dessen Thaten bei Ḥunain man Wāqidi (Wellh.) 357 und 360 vergleiche, und ist in den Abschnitt über ʿAlī (Vers 62ff.) zu stellen. Sollte er sich auf ʿAbbās beziehen, von dem Ibn Hiš. 845, Wāq. (Wellh.) 359, Jaʿqūbi II 64 angeben, er habe bei Ḥunain zu den wenigen gehört, die Stand hielten, so müsste er mindestens vor 80 gestellt werden.

84) Der Koranvers Sure XLII 15; der Vers des Ṭarafa in ed. Seligsohn S. 141

رَدَيْتُ وَنَجَّيْتُ الْيَشْكُرِيَّ حِذَارًا وَحَادًا كَمَا حَادَ الْبَعِيرُ عَنِ النَّحْصِ

«Ich ging (fast) zu Grunde, aber den Jaškuriten rettete seine Furcht und er bog (vom Wege) ab, wie das Kamel von der schlüpfrigen Stelle abbiegt.»

85) Für النَّمَلَمَ viell. besser mit Cairo النَّمَلَمَ «Wegweiser». ابدى له صفحتَه erklärt das Scholion falsch: man sagt صفحتَه he showed open enmity (Lane s. v.)

78) Dann (gehört auch zu der Familie Muḥammeds) der Namensvetter des Propheten, der in der Schlucht am Abhang lebte und von dem Entweiher der Heiligkeit vertrieben wurde.

79) Und Abū'l Faḍl (gehört zu ihnen); wahrlich von ihnen zu reden ist meinem Munde Süßigkeit, Heilung für Krankheiten.

80) Um ihretwillen habe ich mich Fernstehenden genähert, wie wenn ich ihr Vetter wäre und habe, die mir verwandt sind, in schlimmem Verdacht gehalten.

81) Er hat sich bei Hunain den Leuten bewährt durch einen Schlag, von dem die Schädel der Fürsten weiss wurden.

78) Lies بالشَّعْبِ. Cairo بالاحرام. Muḥammad Ibn al Ḥanafijja wurde von ʿAbdallāh Ibn az-Zubair nach dem Berg Raḍwā verbannt s. Jaʿqūbī II 311—14. Vgl. die Verse des Kuṭajjir Aḡ. VIII 33, Kāmil 597

وَمَنْ يَلْقَ عَذَا الشَّيْبِ بِالْحَيْفِ مِنْ مَنِي مَنْ النَّاسِ يَعْلَمُ أَنَّ غَيْرَ ضَالِمٍ
سَمِي النَّبِيِّ الْمُصْطَفَى وَأَبْنُ عَمِّهِ وَقَدَاكَ أَغْلَالٍ وَضِي مَغَارِمِ

Vgl. auch Hāšimijjat II 107. Über die Einschliesung der Hāšimiden in Mekka durch ʿAbdallāh Ibn az-Zubair vgl. Masʿūdī V 177.

80) Cairo للبعيد بن عمّ للبعيدین عمّ. Nach dem Scholion soll mit dem «Verwandten» ʿAlqama [b. Wail] al-Ḥaḍrami gemeint sein, bei dem Kumait einst auf seiner Flucht Aufnahme gefunden hat (Aḡāni XV 128) und den er deshalb in seinem Hiḡā gegen Jemen verschont hat; die Hāšimijjat sollen ja aber vor der Flucht verfasst sein! (s. Einleitung) Über ʿAlqama vgl. auch Wüstenfeld Register 57.

81) Lies حَبِيبٍ Der Vers steht hier nicht an seiner Stelle;

berechtigten, der (Gutes von Bösem) wohl zu scheiden begabt war und gegen die Feinde als Wurfgeschoss geworfen ward am Tage des Kampfes.

73) Und ferner der bei at-Taḥf Getötete, den man liegen liess unter dem (Krieges) toben der Gemeinde und des gemeinen Volks.

74) Leichenvögel lagern auf ihm (so dicht), als (umhülle ihn) ein safrangelbes Gewand, sammt fliegendem Sand, zerstiebendem.

75) Und lange sitzen um ihn, nachdem sie vorher gestanden hatten, Frauen, die ihrer nächsten Verwandten beraubt sind, denen ihre Kinder entrissen sind

76) und erkennen das Weisse im Gesicht an ihm deutlich als Spur der Kraft und der Schönheit.

77) Die Bastarde töteten, als sie ihn mordeten. den besten von denen, die das Nass der Wolke trinken.

---

nicht an richtiger Stelle und gehören wahrscheinlich vor V 66, in den Teil, der Alis Heldenthaten feiert.

73) Cairo وقتيل.

74) Cairo حيام falsch.

75) Der erste Šahid (نزور Druckfehler für نزرور) von ‘Abbās Ibn Mirdās s. Ḥamāsa 513. «Die gemeinen Vögel unter ihnen haben die meisten Jungen, aber die Falkenmutter ist ihrer Jungen beraubt und hatte nur wenige zur Welt gebracht». Der Vers des Bišr vollständig Ṣiḥ, TA, LA s. v. قلت, s. auch Wellhausen, Reste² 162

تَنْزِلُ مَقَالِبُ نِسَاءٍ يَحْتَانُهُ يَفْلُنَ أَلَّا تُلْقَى عَلَى الْمَرْءِ مِثْرًا

«Die kinderlosen Frauen treten auf ihn den ganzen Tag und sagen, warum wird nicht eine Decke über ihn gebreitet».

76) Cairo عقيب.

68) Uns und die übrigen hat sein Verlust getroffen, als hätte man uns die Nase abgeschnitten von der Wurzel aus.

69) Und nun sind für uns unkenntlich geworden all die verschiedenen Wege, die von der Tränke hinauf führen, nachdem der Weg früher sichtbar dalag, mit Wegzeichen versehen.

70) Er hatte das Schwert aus der Scheide gezogen zweimal im Lauf der Zeit, während die Milch des Krieges gemolken wurde:

71) einmal gegen diejenigen, die Gottes Rechtleitung suchten, sie aber nicht finden konnten, (Charigiten) und (dann) gegen die, welche durch Loswerfen das Schicksal befragen wollten (Mu'āwija und seine ungläubigen Syrer?)

72) Sodann gehört zu ihnen der Erbe des Erb-

يعيشون und يعيت statt يعيثون und يعبت; das Richtige im Scholion zu IV 23.

68) Der Vers des 'Adij auch bei Ṭabari I 763 »Wie Qaṣīr, da Qaṣīr nichts anderes vermochte, als seinen Edlen die Nase abzuschneiden wegen einer Hinterlist»

70) Für وبيروى صرام ist zu lesen وبيروى صرام. Der Vers, der im Scholion dem Nābiġa al-Ġa'dī zugeschrieben wird, ist nach LA s. v. صرم von al-Ġa'dī, dessen Ism Qais Ibn 'Abdallāh ist, Nābiġa ist also eine falsche Ergänzung «Und der Krieg hat euch seine übelriechende Milch gemolken» فقد حلبت صرام in Versen häufig, vgl. z. B. Ṣiḥ, LA s. v. صرم, Hudāiliten (ed. Wellhausen) S 64 (arab.)

71) Der Koranvers Sure V 92.

72) Cairo liest ووصى Genitiv abhängig von فقد (V 68) und مَرْدَى für مَرْدَى. — Die Verse 70 und 71 stehen hier wohl

62) Ja der Sachwalter, der (dem Propheten) nahe stand, der Reiter, der auch unter dem Staub der Schlacht noch kenntlich war, der tapfere.

63) Wie manche, ja wie manche sind von seiner Hand gefallen, und wie viele hat er in der Schlacht verwundet, die unter den Hufen bluteten.

64) Und wie manchen Trupp hat er mit Trupp vereint und wie manche Schar hinzugebracht zu einer anderen Schar.

65) Und so manchem kronentragenden Machthaber hat er die Bänder der Krone gelöst durch ein wohlgeschliffenes, schneidendes Schwert.

66) Am Tage, da man ihn mordete, mordete man einen Richter, der nicht anderen Richtern ähnelte,

67) einen Hirten, der gütig war und den wir nun missen; das Fehlen des Hirten aber bedeutet der Behüteten Untergang.

---

62) Cairo **وَالْمُعَلِّمِ** das wohl vorzuziehen ist. Vgl. zu unserem Vers den ganz ähnlichen

فِدَى لِفِوَارِسَى الْمُعَلِّمِينَ تَأْتَتْ أُنْعَابَ جَاةٍ خَائِي وَعَمِّ

«Als Lösung würde ich für meine Reiter, die unter dem Staub gewirbel kenntlich sind, meinen Mutters- und Vatersbruder hingeben». Hamāsa 362.

65) Cairo **عَقْدَ** gegen das Metrum. Vielleicht ist der Vers besser nach 62 zu setzen, dann wäre **مَنْتَوَجَّ** zu lesen und der Kronenträger wäre 'Ali selbst.

67) Cairo **وَعَلَّكَ**. Im Kāmil ist die Reihenfolge der Verse 60, 66, 62, 67, aber 67 gehört sicher hinter 66. Derselbe Fehler wie in dem Scholion zu diesem Vers kehrt in dem zu II 35 wieder:

entzündete durch ihn die Lichter (in) der Blindheit und der Finsternis.

55) Und von da (von Mekka) aus fand der Übergang statt nach Jatrib, zu einem (Schutz)ort hin von einem Hause, da seines Bleibens nicht war;

56) eine Flucht, die zu den Aus[und Hazrağ unternommen wurde, den Besitzern der Palmen-schösslinge und der festen Burgen.

57) Nicht mit der (diesseitigen) Welt schloss er ein Bündniss, sondern mit dem Namen der Wahrheit (Gott); so wird sein Ruhm dauern, so lange die Steine dauern.

58) Zu ihnen (der Familie Muḥammads) gehören der (Mann) mit den beiden Flügeln und der Sohn der Hāla, der Löwe Gottes und der tapfere Schirmer.

59) Nicht ein Oheimssohn findet sich wie dieser und nicht ein Oheim wie jener, der Herr der Oheime

60) Und (zu ihnen gehört) der Erbberechtigte durch de(esse)n (Ermordung) der Tağūbit den Thron einer Gemeinde dem Einstürzen nahebrachte;

61) der ein Mann von Enthaltbarkeit und Edelmüt war, alles Gute that, verwickelte Dinge zu lösen und einfache fest zu verknüpfen vermochte.

57) Cairo ^{وَأَسْمُ}, also »so dass der Ruhm des Namens der Wahrheit dauert“; die oben gegebene Auffassung verdanke ich Herrn Prof. Barth.

58) ^{عَالَةً} ist Druckfehler für ^{عَالَةً}.

59) Cairo ^{وَلَا عَمَّ كَيْذَاكَ}!

60) Über die Genealogie s. Wüstenfeld, Tabellen 7, 13. ^{وَصِيٍّ} ist eine bei den Šifiten übliche Benennung Alis, s. Wellhausen, Oppositionsparteien 91.

47) Der als Toter, als Leichnam der beste Tote war, den von Menschen geschaufelte Grabstätten bedecken.

48) Als Kind im Mutterschosse und als Säugling, der in der Wiege ruht, und nach der Säuglingszeit beim Entwöhnen,

49) war er der beste, der je gesäugt und je entwöhnt wurde, und der beste Keim, der im Mutterschosse ruhte.

50) Und als Knabe, heranwachsender Jüngling und gereifter Mann, war er der beste Mann, Jüngling und Knabe.

51) Gott möge um seinetwillen (Muḥammads) unseren Körper bewahren vor dem Rand des Höllenfeuers; (das wäre) eine Wohlthat von dem Erweiser so vieler Wohlthaten (erwiesen).

52) Könnte ein Lebender einen Toten erlösen, so würde ich sagen „Ich und meine Kinder mögen als Entgelt dienen für diese Knochen“

53) Guter Wurzel war er, guten Stammes im Bau, und der Gipfel war medinisch, von der Tihāma stammend.

54) Aus dem Thal von Mekka kam er und Gott

47) Cairo مقابر (für حفائر), das als Lesart von E nachzutragen ist. — Der Šāhid auch Ṣiḥ LA TA s. v. مات «Nicht der ist tot, der gestorben ist und Ruhe hat, tot ist nur der Tote (der) unter Lebendigen (weilt)».

49) und 50) Cairo خَيْرٌ für خَيْرٌ.

51) Lies ٥١ für ٥٩. Der Vers lehnt sich an Sure III 99 an:

وَكُنْتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُم مِّنْهَا

54) X ثقوب, das die Lexica nicht kennen, kommt auch III 73 vor

44) Bei ihnen werden die mit guten Thaten und altüberkommenem Edelsinn beladenen Kamele ihrer Lasten enthoben.

45) (Die Banū Hāšim sind) die Familie des Abū'l Qāsim, dessen Aussprüche wahr sind, des Hauptes der Mächtigen, des Fürsten,

46) des besten von allen, die gelebt haben und gestorben sind unter den Söhnen Adams insgesamt, ihrer aller Vorgesetzten und Vorsteher.

مَلْ in abweichender Reihenfolge «Er ist nicht ein Feiger, der mit seinem Kleidersaum (den Boden) schlägt, wie ein edles Ross (mit seinem Schweif); nicht einer der Mittags Milch trinkt»

44) Ibn Ja'īš 631, 32 erklärt وقوته محضونة الاعدام أى تركب الأبل باعداميا أى باجهالنا فيهم بالحسب والرشد والأفعال الحسنة Howell 924 »... أيهم being dependent upon محضونة, because it implies the sense of «أصله». Vgl. auch Goldziher zu Ḥuṭaia V 37. — Des Vers des Ruba muss als Regez gelesen werden

لُعْدَ إِذْ أَخْلَفَ مَاءً أَنْصَرَقَ

er steht in Gedicht XL 55 ed. Ahlwardt («Weibchen des Wildesels) welche Nachts von Wāḥif aus, nachdem sie still gestanden hatten, hinziehen zu der Quelle, da das verunreinigte Wasser sie im Stich gelassen hat». (Ahlw. أخلفيا).

45) Cairo القَدَام, so ist jedenfalls im Scholion zu lesen (für القَدَام), da es mit القَدِيم erklärt ist. Zu قَدَامِس s. LA s. v. والقدموس والقدامس الشديد: قدامس.

46) Der Šāhid auch bei Howell II. III 584 »Unter uns sind solche, deren Schnurrbart noch nicht hervorgesprosst ist und Ausgewachsene, und zu uns gehören die Bartlosen und die Grauen».

38) den Wollhaarigen die Wolle abschneiden und denen, die Mark in den Knochen haben es entziehen und (dann dem Hirten befehlen) „schrei (die Tiere) an“ und sie das Vieh antreiben heissen.

39) Wer von diesen (den Banū Umajja) stirbt, den sehnt Niemand zurück, und wer von ihnen lebt, kümmert sich nicht um Verwandtschaft noch Schutzpflicht.

40) Sie aber (die Banū Hāšim) sind allem Guten die Nächsten und am weitesten entfernt von allem Schlimmen.

41) Am sanftesten sind sie, wo es auf Sanftmut ankommt und am mildesten, wo Milde am Platze ist.

42) Weit strecken sie die Hände der Freigebigkeit aus, aber fern halten sie von sich die Hände des Frevels und der Schlechtigkeit.

43) Sie haben den graden Weg eingeschlagen und bleiben auf ihm, wenn die Schuldbeladenen sich von ihm abwenden.

39) Oder: «der hat kein Recht auf Verwandtenliebe und Schutzpflicht» — Der Vers des Hassān am Anfang eines Gedichts gegen Sufjān b. Al-Hāriṭ im Diwān ed. Tunis S. 97 wo *السيف* für *السقب* «Wahrlich du bist mit den Quraiš so nahe verwandt, wie das Junge eines Straussen mit einem Kamelfüllen»

40) Zu dem Belegvers vgl. LA s. v. *وفي ائمتل لا تعدم ذيم*
للحسنة ذاما قال انس بن نواس امكاري
وكننت مسودا فينا حميدا وقد لا تعدم الحسناء ذاما

«Und ich war unter uns zum Herrscher erwählt, hochgepriesen, aber keine Schöne ist ohne Fehler»

41) Der Koranvers Sure II 203.

43) Die Verse der Mutter des Taabbaṭa auch LA, TA s. v.

ten (wie die Kamelin, deren Junges tot ist, sich an dessen ausgestopftes Fell hält)

32) Sie sind es, die in ihrer Frömmigkeit Griffe, die nicht zerbrechen, festhalten an den verlässlichen Dingen;

33) die das Ziel treffen, dem Ruf folgen und für sich den Preis des Wettschiessens erlangen;

34) die das Recht haben, für erlaubt und für verboten zu erklären und eine Bestimmung festsetzen für Erlaubtes und Verbotenes.

35) Herrscher, nicht (Leute), welche die Pflicht die Menschenherde zu weiden für ein gleiches erachten wie das Weiden des Viehes;

36) nicht Männer wie ʿAbdalmalik oder Walīd oder Sulaimān nach diesen oder Hišām,

37) welche die Menschen behandeln wollen wie die Besitzer von Viehherden (die Schafe behandeln) die, wenn die Finsternis eintritt, blöken:

32) Der Vers verdankt seine Entstehung Sure II 257 ^{بَانِعْرُودٍ}

لَوْ تَقَى لَا أَنْفِصَامَ تَبَا

34) Cairo ^{قَرَارِهِ} ^{بِحَدِّ} gegen alle Hdschr. (ohne Erklärung)

das ^ل also als ^{لَامٍ} [تَنْقِيَةِ الْعَامِلِ] gefasst.

35) Cairo ^{الْبَحِّ} ^{أَنْدَسَ} ^{يَرَعَى} ^{لَا} ^{كَمَنْ} ^{يَرَعَى} gegen Hdschr. und Metrum.

36) Cairo ^{كَسَلِيمَانَ} gegen Hdschr. und Metrum.

37) Der Vers des Aʿšā vollständig bei Lyall, Ten poems S. 149 V. 45.

أَلَسْتَ مُنْتَبِئًا عَنْ نَحْتِ أَقْلَتِنَا وَتَسْتَصْبِرُ حَا مَا أَتَتْ الْإِبِلَ

[44] «Lasse zu Jazīd von den Banū Šaibān die Botschaft gelangen: Abū Tūbait, willst du nicht aufhören in Zorn zu geraten]. 45) Wirst du nicht ablassen, unseren Adel anzutasten und ihn zu schädigen, so lange die Kamele brüllen?»

28) nicht furchtsam in der Ratsversammlung, häufig das Wort ergreifend und nicht (in Verlegenheit zu setzen und) zum Schweigen zu zwingen;

29) Herren die ihren Schutz leihen den verschleierten Frauen, den weissen, wenn ein Tag kommt wie die (schlimmen) Tage (des Krieges);

30) die eifersüchtig über ihnen (den Frauen) wachen, tapfere Kämpfer, die (Krieg) entzünden in der Nacht, da (den Rossen) die Zügel angelegt werden;

31) wohlbewaffnet in den Schlachten, nicht von kleiner Gestalt, nicht denen gleich, die sich voll Liebe an das ausgestopfte Junge des Unrechts hal-

Der Belegvers ist nach LA s. v. بيل von Tufail al-Ġanawī «Und so mancher Feldzug, dem Windeswehen gleich, den veranlasst hat ein Entzünder des Kampfes, der blinkt wie die Breitseite des Schwertes, ein heiterer . . .» Die Lesarten bei LA weichen ab (natürlich حرب für حرب zu lesen).

29) Cairo سادس u. s. w.; der Nominativ falsch, wie رائمين (V. 31) zeigt.

30) Der Vers des Ruba in ed. Ahwardt XVIII 59 und 79, die Verse gehören also nicht zusammen «ein Entzünder des Kriegsfeuers, der die Führer erschlägt; du bist der Sohn eines Volkes, welche lobenswerte Werke errichtet haben».

31) Zu بو اختصام vgl. Kāmil 62, 1 رَأَيْتُمْ لِسَلْمَى بَوَّ ضَيْمٍ

Der Šāhid offenbar aus einen Higā stammend, ist nach Šiḥ LA s. v. حبقع von Farazdaq und lautet vollständig:

وَمُبْرورٌ نَسَوْتَيْمٍ إِذَا مَا أَنْكَحُوا غَدَوِي كُلِّ عَبْنَقٍ تَنْبَلِ

«Und die Morgengabe ihrer Frauen, wenn sie verheiratet werden, ist das zu erwartende Junge einer Kamelin, die einem kleingewachsenen Bettler gehört».

25) und man hört, wie das Holz (des Bogens) jammert, und (die Pfeile aus) Nabholz, an deren Spitze die aufeinanderliegenden Federn und die auseinanderstehenden zerbrochen sind,

26) dann sind sie die Löwen im Kampfesgetümmel, nicht solche die sich verborgen halten im Schilf des Dickichts und der Wiesen,

27) Löwen im Kriege, Regenschauer in der Hungersnot, heiter, redegewandt, nicht schwerer Zunge;

25) Cairo conjiciert *اَلْمَكْسُوءَ*, dass dem Sinn nach gut passt und durch den *Šahid* des *Bišr* gestützt wird. *شَرِيح* muss pluralisch gefasst werden, wie *يَحْسِن* zeigt; zum Scholion vgl. *Kāmil* 42, 13 *وَإِذَا كُنْتَ أَرِيضَاتٍ بَطْنِ الْوَاحِدَةِ مِنْهَا إِلَى ظَيْرِ الْأُخْرَى فِيمَا أَلْدَى بِيخْتَارَ وَحَوْلِ الَّذِي يَقَالُ لَهُ نَوْمٌ وَأَتَمَّا أَخَذَ مِنْ قَوْمِهِمْ مِلَّتَهُمْ وَإِنْ كَانَ ظَيْرَ الْوَاحِدَةِ إِلَى ظَيْرِ الْأُخْرَى وَبَطْنِ إِلَى بَطْنِ الْأُخْرَى س. ferner Schwarzlose, Waffen 303. *اَلْمَتَّفَق* S. 9, 2 ist vielleicht ein durch die falsche Lesart *بَلُون* veranlasster Zusatz, da es nicht wohl „ineinandergreifend“ bedeuten kann. Der Vers des *Bišr* (lies *أَبَى خَازِم* nach Fischer *ZDMG* 57, 798 Anm. 3). «Und wahrlich der Wailit hat mein Herz getroffen mit einem Pfeil, der nicht gut besetzt war mit Federn, einem, dessen Federn nicht gleich waren». *Hiz.* II 262 wird die Veranlassung des Verses erzählt und *وَأَتَلَى* für *وَأَتَلَى* gefordert, das aber durch *Wüstenfeld*, Tabelle F gestützt wird. *TA* s. v. *نُعْب* hat besser *اللُعْبَا* *قَوْمِي بِسَمِّ رَيْشٍ لَمْ يُكْسَ اللَّعْبَا* und dazu *نَكْسًا لُعْبَا* *وَيَبْرَوَى لَمْ يَكُنْ نَكْسًا لُعْبَا* ebenso *LA* s. v. *نُعْب* wo *قَوْمِي* für *قَلْبِي*.*

27) Cairo besser *غَيْرَ*. In *يَتَّقُونَ* steckt eine Corruptel (so wie es dasteht kann es nur passivisch gelesen werden); als späteren Zusatz macht das wiederholte *فِي الْكَرْبِ* es verdächtig.

21) Die von der (mekkanischen) Ebene herkommen, freigebig sind, leuchten wie Sternschnuppen und Wegzeichen.

22) Abkömmlinge von Ġālib und Hāšim, an Wissenschaft hervorragend durch die Gabe des Allwissenden;

23) lauterer Abstammung, vielspendend wie Hengste (welche ihr Bestes im Lauf geben), die den Kopf hochtragen.

24) Wenn der Krieg leuchtet im Blitzesglanz und Fürst zu Fürste stösst,

Schleppen (über die Zeltspuren) ziehen, diese ein Stück Stoff wären, welches die geschickten (Arbeiterinnen) verziert haben, (ein Stück) auf der Rückseite einer Lederdecke deren Riemen neu sind und mit welcher der Verkäufer hin und hergeht inmitten der Karawanenladungen»; der des Dū'r Rumma in der Qaside ما بال عينك ed. Smend V. 77.

كَأَنِّيَا بَيْتَ عَسَارٍ يَضْمِنُهُ نَضَائِمَ الْمَسْكِ يَكْوِيهَا وَتَنْتَهَبُ

«als ob sie das Haus eines Parfumhändlers wäre, welches er mit Moschusladungen anfüllt, die er zusammenbringt und die dann fortgeführt werden».

21) Zu الابطاح الرمل المنبسط على s. Jāqūt I 92 وجه الارض... والابطاح يضاف الى مكة والى منى Der Vers des A'sā auch Hizāna IV 81 (vgl. Wellhausen, Reste² 245) «Ein freigebiger, thätiger (Mann), dem zu Ehren die Leute stehen, (stille), wie sie für den Neumond stehen».

23) Cairo المناصب! Im Scholion habe ich اعضاء conjiert, nach LA s. v. اسييد انكمول الجواد اعضاء: خصم.

24) Cairo hat nach allen Hdshr. البرق für الحرب, das ich nach dem Scholion eingesetzt habe.

17) die, was sie erwerben, für andere ausgeben, freigebige, die Arme speisen, sich nicht vom Würfelspiel (aus Geiz) zurückhalten;

18) für sich enthaltsam sind, anderen Wohthaten erweisen, hochherzig, mildthätig sich zeigen in dem vielverschlingenden Heere.

19) Keine Rache brauchten sie sich entgehen zu lassen, aber sie enthalten sich, auch wenn man sie erzürnt, hässlicher Worte

20) und nicht lösen sie (schnell voll Aufregung) ihr festgestecktes Obergewand wegen lärmenden Tumults, (um sich in den Streit zu mischen) und nicht wegen eines Schlages am Tag, da es Schläge giebt.

أَنَا لَتَضْرِبُ بِالسَّيْفِ رُؤُوسَهُمْ ضَرْبَ انْقِدَارِ نَقِيعَةِ انْقِدَامِ

(bei LA s. v. قدم، أنا لَتَضْرِبُ بِالسَّيْفِ رُؤُوسَهُمْ ضَرْبَ انْقِدَارِ نَقِيعَةِ انْقِدَامِ: vgl. auch Comm. zu Huṭaia XXXIII 19) «Wahrlich wir spalten mit den Schwertern ihre Köpfe, so wie der Koch das Kamel zerschneidet für die von der Reise Heimkehrenden».

17) Cairo غَيْرٌ, besser aber نَعْيِرٌ = غَيْرٌ. Der Vers des Abū Duāib vollständig Ṣiḥ, LA, TA s. v. يسر:

وَكَلَّيْنِ رَبَابَةً وَكَانَتْ يَسْرٌ يُفَيْضُ عَلَى الْقِدَاحِ وَيَصْدَعُ

«Und als ob sie ein Bündel Pfeile wären und als ob er ein Meisirspieler wäre, der die Pfeile verteilt und ausruft»; vgl. auch Huber, Über das Meisir genannte Spiel S. 24.

18) Cairo مَسْعِفِينَ, wohl nur Druckfehler. Zu مَرَاجِيحٍ s. LA s. v. رَجَحٌ: رَجَحٌ وَمَرَاجِيحٌ وَمَرَاجِيحٌ حِلْمَاءٌ وَاحِدَةٌ مَرَجَحٌ وَمَرَجَحٌ وَقِيلَ: رَجَحٌ لَا وَاحِدَ لِمَرَاجِيحٍ

20) Der Vers des Hätim (in ed. Schulthess XLII 25) «und du prügelst den niedrigen, der Prügel verdient», der des Nābīga (ed. Ahlwardt XVII 6) «...als ob, wenn die Winde ihre

11) und Meeren, durch welche der Brand in der Kehle gelöscht wird und die Krankheit (geheilt wird), die von der Glut des Durstes stammt;

12) zahlreichen, trefflichen unter den Menschen und frommen, wahrhaften, edlen,

13) mit glänzenden Gesichtern. Von edlen Vorfahren stammend, nehmen sie den ersten Rang ein unter Häuptlingen, ja Häuptlingen;

14) den Spitzen, ja den Spitzen glänzenden Adels, zwischen Fürsten und Fürsten;

15) gewichtigen, die in vollkommener Gerechtigkeit ihr Leben führen, und geschickt sind, mit schwierigen Dingen umzugehen;

16) welche die (übrigen) Menschen überragen neuerdings in neuer Zeit und von Alters her im Anfang der vergangenen Zeit;

unsere Lesart dort S. 98 als Variante angeführt «Setzt in Bereitschaft die Lastkamele und weinet nicht über den, welcher getötet worden ist».

12) لَكثِيرِينَ sehr matt.

13) Cairo كِرَامِ — واسطى vom Scholiasten nicht richtig erklärt; وَسَطَ الرَّجُلِ الْقَوْمَ heisst: he occupied a middle place (meaning the best place) among the people.

Der Vers des Dū'r-Rumma vollständig Şiḥ, LA, TA s. v. هَامِ
 قَدْ أَعْسَفَ النَّازِحَ الْمَجْبُولَ مَعْسَفُهُ فِي ظِلِّ أَخْضَرَ يَدْعُو حَامَةَ الْبُومِ
 «Ich reise in das ferne Land, dessen Wegspuren unbekannt sind, wo im Schatten des grünen (Baumes) der Uhu sein Weibchen ruft».

15) Im Scholion ist الشَّرِيفِ der Hd Schr. (Anm. i) beizubehalten.

16) Zu الْقَدَامِ انْقَادِمُونَ vgl. Şiḥ, TA s. v. قَدَامِ
 من السفر قتل أميليل

übrigen Menschen verfehlt haben und der Halt der Grundlagen des Islām sind;

6) die Abwehr und Schutz gewähren im Kriege, wenn seine (des Krieges) Flamme Brennholz zu Brennholz schichtet;

7) die befruchtenden Regengüssen gleich, wenn die Menschen unter der Unfruchtbarkeit leiden, Hilfe bringen denen, welche die Waisen aufziehen;

8) Männern welche die Leitung übernehmen und den (schwierigen) Verhältnissen gewachsen sind, wenn diese als Steissgeburt ein nicht ausgetragenes Kind oder ein ausgetragenes gebären;

9) welche die verdachterregende Krankheit mit Erfolg behandeln und heilen und ihre Rache stillen;

10) welche Lastkamelen gleichen, denen die Menschen ihre Lasten zu tragen geben, hochbepackten, kräftigen

6) Cairo نُفِّ صِرَامٌ; besser wäre نُفِّ صِرَامٌ, aber alle Hdshr.

haben den Accusativ.

7) Zum Schluss des Scholion vgl. Şiḥ. s. v. قَاتِلُ ذُو الرِّمَّةِ : غَاثٌ
 قَاتِلُ اللَّهِ أَمَّنْهُ فَلَانِ مَا أَفْصَحَهَا قَلْتِ لَيْمًا كَيْفَ كَانَ أَنْطَرٌ عِنْدَكُمْ
 فَقَالَتْ غَنْنَا مَا شِئْنَا

8) Der Belegvers vollständig Şiḥ, LA, TA s. v. طُرْفِ (Dichter al-Mumazziq al-ʿAbdī):

لَقَدْ تَخَذْتُ رِجْلِي أَلَى جَنْبِ غَرَزِهَا نَسِيغًا كَأَفْخُوصِ الْقَطَاةِ الْمَطْرَفِ
 «Mein Fuss hat an der Seite ihres Steigbügels Spuren hinterlassen, die dem in den Boden gehöhlten Loch des schwergebärenden Rebhuhns ähneln».

10) Cairo وَسَوْفَ الْمُبْعَاتِ (طبع IV passt aber nicht) und وَسَوْفَ
 für وَسَوْفًا. — Der Vers des Ḥātim in ed. Schulthes XXVII 12,

UEBERSETZUNG.

1) Wer hilft einem unterjochten, liebeglühenden Herzen, das (aber) nicht (von) Verliebtheit (bethört ist), und nicht (von) Träumen (erregt ist),

2) nächtlich erscheinenden, und nicht (erfüllt ist) vom Gedenken der Jungfrauen, der weisswangigen, antilopengleichen.

3) Sondern meine Liebe, die ich geheim hege und offen bekenne, gehört den Söhnen Hāšims, den Häuptern der Geschöpfe;

4) die der Freigebigkeit nahe sind und dem Unrecht fern, wenn es gilt die Handhaben der Bestimmungen festzuhalten;

5) die das Thor finden (zu dem Hause), welches die

1) Vgl. den Vers $يَا مَنْ نَقَلَبِ مَتَيْمٍ سَدِيمٍ$ (Nöldeke, Beitr. 78).

Die Verbindung $مَتَيْمٍ مَسْتَبِيمٍ$ ist in der späteren Poesie sehr häufig: Alf laila II 107 (Cairo) Sūl u. Šumūl 2, 14. 88, 9. 13.

Qifti (ed. Lippert) 240. Cairo liest fälschlich $غَيْرٍ$.

2) Der Belegvers ist von Lebid s. Huber, Gedichte des Lebid II 55, der mit Recht annimmt, dass er am Ende von Gedicht VI (ed. Ḥalidi S. 21) gestanden habe. «Bei deinem Leben, nicht wissen die, welche im Sande Linien ziehen und nicht die, welche aus dem Vogelflug weissagen, was Gott thun wird».

3) Cairo $أَجْنٍ$ ebenso gut.

4) Zu $عَرَى الْأَحْدَامِ$ vgl. die ähnlichen Verbindungen $عَرَى كَامِلٍ$ Kāmil 245. $عَرَى الْأُمُورِ$ ib 727, Alḥṭal 213; $عَرَى الْأَنْفُسِ$ Aḡ, VI 166.

5) $مَرَسِيٍّ$ in Anlehnung an Sure II 43, wo auch die activische Lesung bezeugt ist; möglich auch $مَرَسِيٍّ$.

I.

C I T A T E.

1) Aġ. XV 123, 124, Hiz. I, 69 II 210, Fleischer, Beiträge 1870, 292.	67) Kāmil 554.
5) Aġ. XV 123, IHiš 398.	70) LA s. v. صوم.
28) IHiš 200.	73) Mas'ūdī VI 39.
36) Aġ. XV 118, Hamāsa 410.	75) LA s. v. موسم.
39) Aġ. XV 118.	76) Şih, LA, TA s. v. موسم.
44) Mufaşşal 77, 19, IJa'īš 631, Fleischer Beiträge 1870, 292 Howell I 924.	83) Şih, LA, TA s. v. حشم.
47) LA, TA s. v. جنن.	85) Aġ. XV 127.
60) Kāmil 553.	86) Aġ. XV 127.
62) Kāmil 554.	89) LA s. v. حتم.
66) Kāmil 553.	90) Şih, LA s. v. حتم.
	93) LA s. v. ونه.
	94) Ibn Ja'īš 1202.
	97) LA s. v. رة.

Inhalt: Nicht schönen Jungfrauen gehört des Dichters Liebe 1—2, sondern den Söhnen Hāsims, deren Preis er singt (3—44) Ihr Haupt ist Muḥammed, zu ihnen gehören Ga'far, Ḥamza und 'Alī, Ḥasan und Ḥusain, der vielbeklagte, Muḥammad Ibn al-Ḥanafijja und 'Abbās (45—79). Für ihre Ehre tritt der Dichter ein, unbekümmert um den Hass, den er so gegen sich erregt (90—93). Ob er wohl einmal zu ihnen gelangen wird? Wenn ihn eine Kamelin schnellen Laufes durch die Wüste trägt, dann kann er wohl nach vielen Strapazen zum Ziel gelangen und bei ihnen Frieden finden (94—103).

“Iṣṭlāḥ” Ibn as-Sikkits اصلاح ائتنف ed. Cheikho und unter “Amālī” die Berliner Handschrift der Amālī des Qālī (Ahlwardt II 226) gemeint ist.

Zum Schluss habe ich noch Dank zu sagen für vielfache Beihilfe, die mir geleistet worden ist. Die Kgl. Preussische Akademie der Wissenschaften hat mir einen Beitrag zu dem Druckkosten gütigst bewilligt, ohne welchen die Ausgabe nicht möglich gewesen wäre und für dessen Gewährung ich mir hier meinen Dank auszusprechen erlaube. Die Bibliothek der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft hat mir die Zettelsammlung Thorbeckes über Kumait, die meine eignen Sammlungen sehr wesentlich ergänzte, für längere Zeit überlassen, Herr Dr. Geyer in Wien hatte die Güte, mir ebenfalls seine Sammlungen zur Verfügung zu stellen, die ich freilich sowenig wie die Thorbeckesche ganz ausnutzen konnte, weil es sich für mich nicht um eine Sammlung sämtlicher von Kumait überlieferten Verse, sondern nur um die Hašimijjät handelte. Den Herren Prof. Dr. Moritz und Aḥmed Zeki in Cairo schulde ich Dank für die Vermittlung resp. Collation der Cairiner Handschriften; Herr Aḥmed Zeki hatte auch die Güte, das Kitāb al-aḡānī und die Originallexica zu vergleichen, eine Mühe, aus der ich leider keinen Nutzen ziehen konnte, weil ich diese Arbeiten selbst bereits ausgeführt hatte. Für einzelne Bemerkungen und Mitteilungen aus Handschriften bin ich den Herren Prof. Barth, Dr. Becker, Prof. Brockelmann, Dr. Geyer und Prof. de Goeje zu Dank verpflichtet. Herr Geheimrat Sachau hatte die Güte, mich bei der Correctur des arabischen Textes, Herr Dr. Mittwoch auch bei der Übersetzung zu unterstützen, wofür ich hier nochmals meinen herzlichen Dank ausspreche.

---

tigen Edition hörte. Die Ausgabe ist ziemlich nachlässig und der Commentar meist wertlos, allgemein bekanntes wird wiederholt und Schwierigkeiten werden totgeschwiegen. Die historischen Bemerkungen zeugen von grober Unkenntnis, dagegen sind einige gute Conjecturen und gelegentlich gute Erklärungen im Commentar zu finden, welche auf den Šaiḥ Šangīṭī zurückgehen.

Was die Einrichtung, meiner Ausgabe betrifft, so gebe ich unter dem arabischen Text nur die abweichenden Lesarten; alles was zur Erklärung der Verse und der Scholien beiträgt, ist in die deutsche Übersetzung und die Anmerkungen zu dieser verwiesen worden. In diesen Anmerkungen habe ich auch Druckfehler und sonstige Versehen im arabischen Text berichtigt und die abweichenden Lesungen der Cairiner Ausgabe nachgetragen; einige Fehler dieser Ausgabe sind übrigens, wie ich erst jetzt sehe, dort am Schluss bereits richtiggestellt. Hier mögen noch einige Nachträge und Berichtigungen folgen: der šahid zu II 49 steht auch bei Ibn Hišām S. 6, wodurch تلعبوا gesichert ist; der Vers (Scholion II 79) نى الرجال انيئدب stammt aus Nābiġa III 11 (Ahlwardt); zu المرشدين II 86 vgl. den Ausspruch des Hišām Ṭab. II 1734 اجمعت ان ارشحه للخلافه; den Ausdruck قنبل التجويى gebraucht auch Al-Walid Ibn 'Uqba (Kāmil 444); in der Anmerkung zu II 124 lies: besser افترته "den in Schrecken setzten" und streiche die Worte nach dem Semikolon.

Die Abkürzungen sind meist ohne weiteres verständlich; zu bemerken ist nur, dass unter "Muwāzana" das كتاب موازنة Constantinopel 1217, unter Addad das كتاب الاضداد des Ibn Al Anbāri ed. Houtsma, unter

560 allen gemeinsame, dazu kommen zwei die nur C, einer, den nur A hat. Einen Vers, den nur B hat, habe ich in den Text aufgenommen. Für A ergeben sich also immer erst 560, für C 561 Verse. Der Commentar ist nach AC von Abū Rijās Aḥmad Ibn Ibrāhīm al-Qaisi verfasst; es ist jedenfalls, wie schon Rieu vermutet Abū Rijāš Ibrāhīm Ibn Aḥmad aš-Šaibānī aus Bašra gemeint, der 349 H gestorben ist (s. Flügel, Grammatische Schulen S. 226). Er ist aber wohl nicht der eigentliche Verfasser, sondern die Sammlung der Glossen geht nur auf ihn zurück, was ich aus dem Scholion zu I 13 schliessen möchte. Die Hauptautoritäten, die im Commentar zitiert werden sind Abū ʿAmr (aš-Šaibānī) und al-Umawī, daneben vereinzelt Ibn al-Ġaššās (ein Zeitgenosse des Ḥammād, s. Goldziher. Abhandlungen II 16/17), Ašmaʿī und Ḥalid (III 31). Der Commentar berücksichtigt hauptsächlich das lexikalische Interesse und führt zahlreiche šawāhid an. Aber oft wird auch eine Paraphrase des Sinnes gegeben und Angaben über die Persönlichkeiten, auf welche die Verse anspielen, gemacht; dabei tritt die Neigung hervor, ähnlich wie bei den Commentatoren des Koran, was allgemein gesagt ist, auf Einzelne zu deuten (s. Scholion zu I 80, IV 61). Da der Commentar zweifellos alte Tradition enthält und neben vielem Überflüssigen auch wertvolle Hilfe bietet, habe ich ihn mitherausgegeben, obwohl der Text sehr häufig verderbt ist und ich nicht alles richtigzustellen vermochte.

Als schon ein grosser Teil des Textes gedruckt war, erhielt ich aus Cairo einen Druck der Hāšimijjā, den Muḥammad Šakir al-Ḥajjāṭ an-Nābulusi veranstaltet hat und dem er einen Commentar beigegeben hat. Wie mir Herr Aḥmed Zeki mitteilt, hat sich der Herausgeber an seine Arbeit gemacht, als er von meiner bereits druckfer-

vollständige Abschrift derselben Handschrift, nach welcher auch die unvollständige Copie gemacht ist,

D, welche ich in einer Copie benutzen konnte, die Herr Aḥmed Zeki besorgen zu lassen die Güte hatte. Sie ist im Catalog Bd IV S. 277 verzeichnet und hat oft die diakritischen Punkte, die in der anderen Abschrift verlesen oder falsch ergänzt sind, in der richtigen Form. Fast genau stimmt mit D überein

E, eine Handschrift im Besitz des Šaiḥ Šangīṭī in Cairo, welche Herr Aḥmed Zeki mit D zu collationieren die Güte hatte. Diese Handschrift ist die Abschrift einer in Mekka befindlichen, mit welcher also auch mittelbar oder unmittelbar B und D verwandt sind. Für die I und II. Qaṣīde habe ich ausserdem noch je eine Handschrift vergleichen können:

F = Or 3876 des Br. Museum (N°. 534 bei Rieu, Supplement) *لحائف الوردية في مناقب ائمة الزيدية* enthält das erste Gedicht und

G = Add. 9656 des Br. Mus. (N°. 641 bei Rieu, Catalogue) eine Sammlung von Gedichten, enthält fol. 68—72 das zweite Gedicht der Hāšimijāt. Die beiden Gedichte in FG entstammen einer anderen Recension, als sie ABCDE.

Des zweite Gedicht ist nach den Cairiner Handschriften in der Ausgabe von Ġarīrs Diwān Bd II S. 217 ff. abgedruckt.

Alle Handschriften (bis auf FG) enthalten die Verse in der gleichen Reihenfolge (mit sehr wenigen Ausnahmen) und allen liegt die gleiche Recension und der gleiche Commentar zu Grunde, nur ist die Fassung des Commentars bei AC oft kürzer.

Am Schluss des Commentars wird angegeben, die Hāšimijāt enthielten im Ganzen 563 Verse, so nach A; nach C gar 578. In Wirklichkeit enthält meine Ausgabe nur

Die Überlieferer seiner Gedichte gehörten, nach Fihrist 70, zumeist seinem Stamme, den Banū Asad, an; von Philologen, die sie erklärten, werden (Fihrist 158) Ašmaʿī (gest. 213) ¹⁾ Ibn as-Sikkīt (gest. 244), und Sukkari (gest. 275) genannt. Im Aġāni XVI 145 und XXI 203 wird von einigen Wörtern bemerkt, dass sie nur bei Kumait vorkommen (s. auch Scholion zu II 34).

Meiner Ausgabe der Hāšimijāt liegen folgende Handschriften zu Grunde:

A = Handschrift des British Museum Add. 19403, N°. 1063 in Rieu's Catalogue, geschrieben 1001 H., welche (fol. 150—204) den vollständigen Text der Hāšimijāt mit dem Commentar des Abū Rijāš Aḥmad Ibn Ibrāhīm al-Qaisi (s. u.) enthält, reichlich, aber sehr oft falsch, vokalisiert. Dieser steht am nächsten:

C = Leidener Handschrift N°. 508 (De Goeje, Catalogus I 381) "recentioris aevi", welche mit A gegen die anderen Handschriften oft das Scholion in etwas kürzerer Fassung bietet. Die Handschrift

B = Br. Mus. Or 3157, N°. 1034 (Rieu, Supplement) bricht mitten im Commentar zu IV 98 ab und ist eine 1293 H (= 1876) für A. von Kremer besorgte Abschrift einer ebenfalls unvollständigen Cairiner Handschrift, welche im Cairiner Catalog Bd. VII S. 193 verzeichnet ist, und welche ich in einer von Herrn Prof. Moritz gütigst vermittelten Abschrift nochmals vergleichen konnte. B hat namentlich im Commentar sehr häufig bessere Lesarten als A C. Die Cairiner Bibliothek besitzt aber noch eine

---

1) S. aber Taʿlab (ed. Barth.) Anm. 22 Kāmil 625, ʿAinī II 430, Muzhir II 174, wonach Ašmaʿī keine Verse des Kumait als Šawāhid anerkenne.

al-Harrā nennt ihn dort den grössten Dichter des Islām und der Ġahilijja, während andere, minder enthusiastisch, sich begnügen anzuerkennen, die Banū Asad hätten ihm ihren Ruhm zu verdanken (s. auch Ag. XV 127, Fihrist 65). Ibn Qutaiba (Šif'r 18) giebt den Gedichten, welche er den Umajjaden geweiht habe, den Vorzug vor den Hašimijjät; die Aussicht auf irdischen Lohn vermöge eben die Menschen zu höheren Leistungen auszuportnen als die Hoffnung auf das künftige Heil.

Dass Kumait in der alten Poesie gut bewandert war, wird öfters hervorgehoben, sogar den Ḥammad ar-Rāwija soll er in ihrer Kenntnis übertroffen haben (Ag. XV 113) Seine Gedichte zeigen denn auch deutlich genug, wie er diese Kenntnis verwertete; schon Ibn Qutaiba hat ihm eine Anzahl von Plagiaten nachgewiesen (Šif'r 67, 70, 72, 105, 205, 255, 305, vgl. auch Hiz. III 218) und für die Hašimijjät habe ich in den Anmerkungen ebenfalls mehrfach Entlehnungen von älteren Dichtern feststellen können. Aber nicht nur die Dichter hat er ausgebeutet, auch Koranverse hat er häufig mit geringen Abänderungen in seine Gedichte übernommen (s. die Anmerkungen); solche Entlehnungen sind es offenbar, die Ibn Kunāsa in seinem Buch *سرقات الكميت من القرآن* (Fihrist 70) zusammengestellt hat.

Die Zahl seiner Verse giebt Ag. XV 130 auf 5295 an, woraus Ḥāǧǧī Ḥalfa (III 305) 5000 Qasiden macht. Die Muḍahhaba, das Gedicht gegen Jemen, soll aus 300 Versen bestanden haben und auch die Hašimijjät sind z. T. recht umfangreiche Gedichte. Daher sagte man später (s. Ḥariri ed. de Sacy² I 59 im Commentar) sprichwörtlich "länger als ein Gedicht des Kumait" und citierte einen Vers "Dein Verweilen ist langausgedehnt, wie ein Gedicht des Kumait."

Rechte der Banū Hāšim eintrete, für sie mit den Waffen zu kämpfen, kann er sich nicht entschliessen. Die Hoffnung, dass ihnen die Herrschaft zufallen werde, giebt er nicht auf, aber ihnen dazu zu verhelfen, ist er nicht stark genug.

Kumait dichtet ganz nach Art der beduinischen Qašiden-dichter ¹⁾, obwohl er das Beduineleben nicht aus der Anschauung kennt. Sehr offen bekennt er das selbst in einem Gespräch mit Du'r-Rumma "ich beschreibe die Dinge, die mir beschrieben worden sind, du beschreibst sie, wie du sie selbst gesehen hast" (Ag. XV 125), was er sich freilich zum Lobe anrechnet. Das führt natürlich dazu, dass er sich möglichst eng an die alten Muster hält, und dass seine Poesie den Stempel der gelehrten Altertümelei erhält; das Gekünstelte und die vielen Anspielungen und Entlehnungen machen sie ganz ungeniessbar. Wo er sich von der Nachahmung des alten Schemas frei macht, wie in Gedicht IV, spricht er wenigstens klar und ohne Verbrämung aus, worauf es ihm ankommt.

Seine Kenntniss des Wüstenlebens soll er seinen beiden Grossmüttern verdanken (Ag. XV 125), die ihn aber doch nicht ausreichend unterrichtet zu haben scheinen, denn arabische Kritiker werfen ihm vor, dass er gelegentlich die "Realien" nicht genügend gekannt habe (Ag. I 139 = Kāmil 323, ib. 625. Muzhir II 250 und Scholion zu I 92). Den Ruba hat er nach Ag. X 156 (lies فَاخْبِرْتِنَا für فَاخْبِرْ عَمَّا) über die Bedeutung seltner Wörter gefragt, die er dann in seinen Gedichten anwandte.

Urteile arabischer Kritiker über Kumaits Verse sind in der Hizāna I 69 zusammengestellt; sein Freund Mu'āḍ

---

1) Obwohl er sich selbst über die Aṭlālpoesie lustig macht, Ag. XVIII 193, s. Goldziher, Studien I 32 Anm.

An zwei Stellen ist aber auch 'Abbās und seine Söhne unter die ruhmreichen Verwandten des Propheten aufgenommen (I, 79, II 105), was doch wohl eine abbasidische Erweiterung sein wird. Kumait selbst nennt sich einen Turābī (II 95), einen Anhänger des Abū Turāb d. i. des 'Alī, während Ibn Qutaiba ¹⁾ ihn als Rāfiḍi bezeichnet, also als Anhänger der schiitischen Secte, welche nicht Zaid, sondern seinen Bruder Ġa'far Ibn 'Alī als Imām anerkannten, weil jener Abū Bakr und 'Umar als rechtmässige Chalifen ansah ²⁾. Kumait erklärt aber VII 1 ausdrücklich, dass er das Schimpfen auf die beiden Chalifen nicht mitmache (vgl. auch VI 8—10) und macht sich Vorwürfe, dass er dem Zaid Ibn 'Alī nicht beigestanden habe (IX—XI). Die Bezeichnung ist also irrig.

Sehr scharfe Opposition macht Kumait in den Hāšimijjat den Umajjaden. Sie beuten das Land und die Menschen aus ³⁾, nachdem sie die Herrschaft, welche den Hāšimiden zukommt, an sich gerissen haben; man muss zweifeln, ob sie überhaupt noch Muslims sind, trotz der frommen Reden, die sie im Munde führen ⁴⁾. Das muss ein schlimmes Ende nehmen, und vor dem drohenden Unheil kann sich nur retten, wer seine Zuflucht zu den Banū Hāšim nimmt. Kumait entschuldigt sich, dass er nur mit Worten für die

1) Šifr 369.

2) s. Wellhausen, Oppositionsparteien 96/97. Ibn Qutaiba ist vielleicht durch IV 94 zu seiner Meinung veranlasst worden. Ġāhiz, Bajān I 22 nennt den Kumait شيعي من الغالبية. Mit der Sekte der Hāšimijja (Anhänger des Abū Hāšim) hat Kumait nichts zu tun. Vgl. über diese Vloten, Recherches 41 ff. Wellhausen, das arabische Reich 314.

3) Vgl. Wellhausen l. c. 218 über Hišām.

4) Vgl. den Vers auf die Qurais وقد ذهبوا بنا يذمون لي الدنيا
(Ḥamāsa 647).

sind mindestens fragmentarisch erhalten. Ein Loblied auf Abān Ibn al-Walid, der ihm auf der Flucht aus dem Gefängnis beigestanden hatte, und den er selbst später durch Fürsprache bei Al-Ḥakam Ibn aṣ-Ṣalt aus der Gefangenschaft befreite (Ağ. XV 129), steht in der Hizāna I 82—83. ʿAbdarrahmān Ibn ʿAnbasa und Zaid Ibn Muğaffāl, die Kumait unterstützt hatten, als er einen Streit zwischen den Stämmen Asad und Ṭaj durch Zahlung des Sühnegeldes beilegte, werden in den Versen Ağ. XVIII 193; Hiz. I 558, Bekri 474 gepriesen; auch Al-Ḥakam Ibn aṣ-Ṣalt, der Stellvertreter des Jūsuf Ibn ʿUmar (Ṭabari II 1699, 1701—3) wird dafür Ağ. XV 129 gelobt. Die Gedichte auf Maḥlad Ibn Jazīd stehen Ağ. XV 19, 128, X 157, Hizāna II 428 (vgl. III 218). Ağ. XV 127 werden sogar Verse aus einem Gedicht an Ḥālid citiert, in welchen er dem Ḥatim Ṭaj an Freigebigkeit gleichgestellt wird; dagegen atmen tiefen Hass gegen Ḥālid die Verse, die er (anno 117) nach Ḥurasān sandte, als Ḥālids Bruder Asad dort Statthalter werden sollte (Ṭab. II 1574). In der Ḥamāsa des Bulḥurī werden Verse des Kumait nur in dem Abschnitt في الشباب والشيب angeführt ¹⁾.

Ein šiʿitisches Lehrsystem lässt sich aus den Hāsimijāt nicht herausdestillieren, weil Kumait nichts anderes predigt, als die Lehre, das Chalifat gebühre allein dem ʿAlī und seinen Nachkommen, deren Frömmigkeit, Tapferkeit und Freigebigkeit zu preisen er nicht müde wird. Sie wiegen alle übrigen Menschen auf und wer sie liebt, kommt Gott näher. Natürlich wird auch Muḥammed selbst nicht vergessen, der beste Mensch, den es gegeben hat und der ausdrücklich den ʿAlī zu seinem “waṣij” bestimmt hat.

1) Wie Herr Prof. de Goeje mir gütigst mitteilt.

Während der Dichter schliesslich wenigstens äusserlich seinen Frieden mit den Umajjaden machte, hat er Hišāms Statthalter Hālid auch über sein Lebensende hinaus mit seinem Hohn verfolgt und sich selbst durch seine Verspottung den Tod zugezogen. Er verfasste nämlich ein Lobgedicht auf den Nachfolger des Hālid, Jūsuf Ibn 'Umar, den er noch in den letzten Versen der Hāšimijjat als Mörder des Zaid Ibn 'Alī verflucht hatte, und stellte ihn in rühmlichen Gegensatz zu seinem Vorgänger „der (vor Angst) den Mund aufsperrte und um Wasser bat“, als er auf der Kanzel die Nachricht von einer kleinen schiitischen Verschwörung hörte. Deswegen war Hālid, der sich nicht durch Mut auszeichnete, auch sonst verspottet worden (s. Ṭabarī II 1621); diesmal nahmen es aber die jemenischen Truppen, welche die Verse gegen ihren früheren Führer hörten, krumm und hieben auf den Dichter ein, der an den Wunden bald darauf starb, im Jahre 126 1).

Ausser den Hāšimijjat und dem Gedicht, das uns die Ġamhara bewahrt, besitzen wir keine umfangreichen Gedichte des Kumait vollständig, dagegen werden in den Lexicis und der philologischen Literatur zahlreiche Einzelverse von ihm citiert und mehrere Loblieder auf Persönlichkeiten, die wir bereits aus seiner Biographie kennen,

---

1) Ag. XV 121, XIX 58, Hiz I 70. — Die chronologischen Angaben widersprechen sich. Kumait's Sohn Mustahill giebt an (Ag. XV 130), sein Vater sei unter Marwān's Chalifat gestorben, der erst am Ende des Jahres 126 (12 Dū'l Hiġġa s. Wellhausen. Das arabische Reich 230) zur Regierung kam. Nun ist aber Jūsuf Ibn 'Umar bereits im Raġab 126 seines Amtes enthoben worden (Ṭab. II 1836) Kumait müsste also schon vor Raġab gestorben sein, oder noch über ein halbes Jahr mit den Wunden gelebt haben, was nach Ag. XV 121 wenig wahrscheinlich ist. Jedenfalls sind die Verse nach Hālid's Tode (Muḥarram 126, s. Wellhausen 224) gesprochen.

Verbindung geblieben (Ağ. XV 121), und hat auch vorher sich gehütet, ihnen seine wahre Meinung kundzugeben (s. Hāšimijāt IV 101, wo er sich deswegen entschuldigt), wie ja auch Kutajjir an ʿAbdalmaliks Hofe verkehrt hatte; das ist bei einem arabischen Dichter nicht auffallend. Gedichte des Kumait an Maslama Ibn ʿAbdalmalik (gest. 122) und Maslama Ibn Hišām, die ihm beigestanden hatten, sind noch erhalten (s. Ḥamāsa 774, Ağ. XV 120 [gegen Ağ. XV 115/16] ʿIqd I 189) ¹⁾ und Ṭabarī hat noch einen Vers aufbewahrt (II 1743) in dem er der Hoffnung Ausdruck giebt, sein Gönner Maslama Ibn Hišām werde seinem Vater als Chalif folgen. Das meiste, was er zum Lobe der Umajjaden gesungen hat, scheint also erst der Zeit nach seiner Flucht zu entstammen, wo er in der Tat guten Grund hatte, ihnen persönlich dankbar zu sein. Übrigens soll Kumait selbst erklärt haben (Masʿūdī II 41/42, Ağ. XV 123, Hiz I 69), wenn er Jemandes Lob gesungen habe, so habe ihn nur die Belohnung gelockt; nur was er zum Preis der ʿAliden gedichtet, sei ihm aus dem Herzen gekommen ²⁾.

Ein grösseres Gedicht bewahrt uns noch die Ġamhara auf (S. 187—190), das sich gegen die Tyrannei der Quraiš, besonders der ʿAbdšams (also der Sippe der Umajjaden) richtet; es wird spätestens während der Flucht verfasst sein, wo sich der Dichter von den Umajjaden verfolgt wusste.

---

1) Ein Gedicht auf die Umajjaden auch bei Ibn as-Sikkīt 505, über das Gedicht an ʿAbdalmalik s. o.

2) Die ʿAliden waren mit dem Lob der Umajjaden natürlich nicht einverstanden und ʿAbd aš-Šamad Ibn ʿAlī wollte deshalb Kumaits Sohn Mustahill zuerst überhaupt nicht empfangen (Ağ. XV 122) Später hat man das Lob umzudeuten versucht und Abū Ġaʿfar soll erklärt haben, die Verse hätten nichts auf sich (Ağ. XV 116; anders Ağ. XV 126) S. auch Hiz I 57.

gegen die Umajjaden auftreten zu müssen, habe Kumait den dichterischen Kampf, der sich hier zwischen der alidischen und der umajjadischen Partei abspielte, auf das Gebiet der Stammesgegensätze übertragen. Nach dem anderen Bericht (Mas'ūdī VI 42) wäre die Veröffentlichung der Mudahhaba ein wohlüberlegter Schachzug der alidischen Partei: 'Abdallāh Ibn Mu'āwija habe den Kumait veranlasst, durch eine scharfe Satire den Hass der grossen Stammesgruppen gegen einander noch zu steigern, in der Absicht durch die inneren Kämpfe, die dann entstehen würden, der umajjadischen Dynastie den Todesstoss zu versetzen; und wirklich habe das Gedicht diese Wirkung hervorgebracht.

Wie immer man sich zu diesen Berichten stellen mag, sicher ist, dass die feindselige Gesinnung des Kumait gegen die Südaraber erst in der letzten Periode seines Lebens zum Ausbruch kam; wahrscheinlich ist das grosse Gedicht gegen die Jemenier — wie sich aus dem Vorgehenden ergibt — um oder nach 118 verfasst. Die verblüffende Vielseitigkeit welche das Urteil eines arabischen Kritikers (Ḥiz II 208) dem Kumait zutraut: "wer nicht die Hāšimijāt recitiert, ist kein Šifit, wer nicht das Gedicht ذَكَرَ الْقَلْبَ recitiert, kein Freund der Umajjaden, wer nicht das Gedicht عَلَا عَرَفَتْ kennt, kein Muhallabit", wird also wenigstens durch die Chronologie eingeschränkt. Das Loblied auf die Muhallabiten, durch das er sich bei Maḥlad Ibn Jazīd klingenden Lohn verschaffen wollte (Aḡ. XV 19), ist spätestens 101 verfasst (s. o.) und giebt seiner politischen Meinung so wenig wahren Ausdruck, wie die Gedichte, mit welchen er bei Hišām und anderen Mitgliedern des Herrscherhauses seine Angriffe gut zu machen versuchen musste. Freilich ist er auch sonst mit den Umajjaden in

die jemenischen Stämme nichts zu finden ist. Im Gegenteil zeigt II 41, dass dem Dichter damals der Kampf der Stammesgruppen als durchaus unislamisch erschien und er stellt II 48 ff unparteiisch süd- und nordarabische Stämme als gleichberechtigt nebeneinander. Ebenso zeigt die Reise, die er machte, um Maḥlad Ibn Jazīd Ibn al-Muḥallab Gedichte vorzutragen (Aḡ. XV 19), dass er damals noch kein fanatischer Gegner der Jemeniten war; ein solcher hätte kein Loblied auf einen Muḥallabiten verfassen können. Diese Reise wird zwischen 97 und 101 stattgefunden haben, da sich aus Ṭabarī 1311, 1324, 1350 ergibt, dass Maḥlad in den Jahren 97, 98, 100 und 101 seinen Vater in Chorasān vertrat. Erst als Kumāit durch die Qaṣīde des Ḥakīm auch persönlich beleidigt wurde, nahm er den Streit für die nordarabischen Stämme auf. Die grosse Qaṣīde des Kumāit gegen die Jemenier, die "muḍahhaba" hat die Erbitterung in den Kämpfen der Stammesgruppen gegeneinander sehr verschärft und ihre Spitzen drangen so tief, dass sie noch hundert Jahre nach Kumāits Tode Entgegnungen hervorrief¹⁾. Die "muḍahhaba" ist das umfangreichste Gedicht des Kumāit; von den 300 Versen, aus denen sie nach Mas'ūdī²⁾ bestanden hat, liesse sich etwa ein Drittel aus den Citaten bei den Historikern, Lexicographen und in der Adabliteratur zusammenstellen.

Wenn wir zwei weiteren Berichten Glauben schenken wollten, so wäre es dem Kumāit mit seinem Kampf gegen Jemen gar nicht Ernst gewesen. Nach dem einen (Aḡ. XV 128) hatte Ḥakīm Ibn 'Ajjāš in seinem Gedicht die 'Aliden und Hāšimiden beleidigt und nur, um nicht noch einmal

1) s. Goldziher, Muhammedanische Studien I 83.

2) VI 42.

standen sein kann (s. u.), also damals eben erst verbreitet werden konnte.

In den Berichten wird von den Hāšimijāt immer als von einer Einheit geredet. Die vier grossen Gedichte unserer jetzigen Sammlung sind zwar nicht zu gleicher Zeit entstanden aber alle vor 119 verfasst, die letzten kleinen Gedichte dagegen, welche von dem Tode des Zaid Ibn ʿAlī sprechen, können ebendeshalb erst nach 122 ¹⁾ hinzugekommen sein. Wenn die Angabe III 29 wörtlich zu verstehen ist, so müsste das dritte Gedicht kurz nach 100 entstanden sein, I wegen I 36, wo auch Hišām als Chalife genannt wird, muss jedenfalls nach 105, IV kann erst nach 117 gedichtet sein, da in IV 94 der Tod des Gaʿfar erwähnt wird, der 117 ²⁾ erfolgte. In II finden sich keine chronologischen Merkmale, die weiter als 77 (Tod des Šabīb) ³⁾ hinunterführen, obwohl das Gedicht viel später entstanden sein wird. Während im Aġānī XV 124 p. u. die Hāšimijāt als die ältesten Gedichte des Kumait bezeichnet werden, was höchstens für II und III gelten könnte (dort werden auch nur Verse aus II angeführt), führt Tibrizi im Commentar zu Ibn as-Sikkīt 397 (ed. Cheikho) ein Gedicht des Kumait an ʿAbdalmalik an. Ob das aber nicht seinem Namensvetter Kumait Ibn Maʿrūf, der ja unter ʿAbdalmalik dichtete, angehört?

Die Berichte stimmen darin überein, dass das grosse Gedicht gegen Jemen erst nach den Hāšimijāt, d. h. also vor allem nach dem vierten Gedicht verfasst ist. Dazu stimmt es sehr gut, dass in den Hāšimijāt von Hass gegen

---

1) Wellhausen, Oppositionsparteien 97.

2) s. Ṭabari III 2495, Jaʿqūbī II 384; nach anderen Angaben bei Ṭabari (l. c.) wäre er freilich schon früher gestorben.

3) Wellhausen, Oppositionsparteien 46.

vortragen wollte; kurz vorher hatte er nämlich den Ṭirimmāh, der ihm seine Verse rezitiert hatte, reichlich belohnt. Kumait beachtete den Rat nicht und Ḥālid, der inzwischen von seinem Higā gegen Jemen hörte, liess ihn gefangen setzen. Er entfloh dann, fand Zuflucht bei Maslama Ibn ʿAbdalmalik u. s. w. Etwa dieselbe Folge der Ereignisse setzt der Bericht Fihrist 65 voraus, wo aber alles fragmentarisch ist.

Die Berichte 1) und 2) stimmen bis auf unwesentliche Einzelheiten überein, nur wird in 2) die Vorgeschichte der Feindschaft zwischen Ḥālid und Kumait ausführlicher erzählt. Alle, bis auf 4), der von der Ursache der Feindschaft überhaupt nicht spricht, sind darin einig, dass Ḥālid wegen des Gedichts gegen Jemen beleidigt war und sich an Kumait rächen wollte. Nur 3) wäscht Ḥālid von allem Rachedurst rein, Kumait hat ihn bei Hišām angeschwärzt, er ist so edelmütig, dass er sogar die Frau des Kumait für ihr Verhalten belobigt. Der Bericht ist in maiorem Ḥālidis gloriam erfunden.

In welches Jahr fällt nun die Flucht des Kumait? Einen terminus post quem böte das Todesjahr des Muʿāwija Ibn Hišām, wenn es bekannt wäre. Bei Ṭabarī erscheint er zuletzt anno 118, wo er gegen die Byzantiner zu Felde zieht (II 1588); wie er starb, erzählt Ṭabarī II 1738/39, giebt aber kein Datum. Weiter als 120 dürfen wir nicht heruntergehen, weil in diesem Jahre Ḥālid seines Amtes entsetzt wurde. Wir werden wohl nicht fehl gehen, wenn wir die Flucht um 119 setzen, zumal wir wissen, dass Ḥālid sich damals in Wāsiṭ aufhielt (Ṭabarī II 1623). Das würde um so besser stimmen, als das vierte Gedicht der Ḥāšimijjät, das die schärfsten Angriffe gegen die Umajjaden enthält und das Hišām so sehr entrüstete, erst 118 ent-

in welchen er vor Ḥālid gewarnt wurde. Alle Ruwāt erklärten einstimmig, diese Verse könne nur Kumait gemacht haben. Hišām schickte sie darauf dem Ḥālid, der damals in Wāsiṭ war und als Antwort ein Gedicht aus den Ḥāšimijāt übersandte. Hišām befahl, den Dichter hinzurichten. Ḥālid, der die Banū Asad nicht gegen sich aufbringen wollte, liess diesen Befehl publik werden und Kumait gefangen setzen. Auf Rat des Abān entfloh Kumait auf die bekannte Weise. Ḥālid fand im Gefängnis Kumaits Frau vor, die er zu entlassen befahl. Kumaits Frau wurde von Ḥakīm Ibn ʿAjjāš in einem Gedicht verspottet und diese Schmähung regte Kumait zu seinem Gedicht gegen Jemen an. Schliesslich erlangte Kumait durch Maslamas Vermittlung die Verzeihung des Hišām ¹⁾ ähnlich wie in 1) und 2).

4) ʿIqd I 188/89: Kumait hatte die Umajjaden geschmäht und wurde deshalb von Hišām verfolgt. Zwanzig Jahre befand sich der Dichter auf der Flucht vor ihm ²⁾, endlich begegnete er einmal dem Maslama Ibn ʿAbdalmalik, als dieser zur Jagd ausgezogen war. Da trug er ihm Verse vor, in denen er das Lob der Umajjaden sang. Maslama, dem die Verse gut gefielen, hörte, der Dichter sei Kumait und führte ihn dem Hišām vor, bei dem sich Kumait wegen seiner früheren Irrtümer entschuldigte und auf den er eine lange Lobrede hielt. Dieses rhetorische Prunkstück ist dem Berichterstatter das wesentliche.

5) Ibn Ḥallikān N°. 735: Muʿāḍ al-Harrā rät seinem Freund Kumait von seiner beabsichtigten Reise zu Ḥālid ab, der damals in Wāsiṭ war, und dem er seine Gedichte

---

1) Hiz. I 86/87 wird ebenfalls erzählt, Ḥakīm habe sein Spottgedicht gegen Kumaits Frau gerichtet, weil sie ihrem Mann ihre Kleider geliehen habe. Dann folgt der Bericht Ag. XV 116.

2) Hišām hat grade 20 Jahre regiert.

Mu'āwija ¹⁾, worauf er reichlich beschenkt entlassen und dem Ḥālid aufgetragen wurde, ihn unbehelligt zu lassen.

2) Aġ. XV 116, 19 (von 'Abd ar-Raḥmān Ibn Daūd Ibn Umajja al-Balḥi): Ḥakīm Ibn 'Ajjāš al-Kalbi ²⁾ hatte ein Spottgedicht gegen die Muḍar verfasst und darin besonders ihre Frauen beleidigt. Dadurch wurde Kumait, der sich bis dahin, um Ḥālid nicht zu verletzen, an den Stammesfehden nicht beteiligt hatte, veranlasst, einzugreifen und sein grosses Gedicht gegen Jemen zu verfassen. Aus Rache brachte Ḥālid darauf auf die unter 1) angegebene Weise dem Chalifen die Hāšimijāt zur Kenntnis. Auf Befehl des Chalifen musste er nun Kumait gefangen setzen, sorgte aber dafür, dass seine Stammesgenossen, die Banū Asad, von dem ihm drohenden Schicksal erfuhren, damit sie ihm die Flucht erleichterten. Er gelangte schliesslich zu Maslama Ibn Hišām, der ihm riet, beim Grabe des Mu'āwija Zuflucht zu suchen und dessen Söhne ebenfalls veranlasste, das Grab ihres Vaters zu besuchen. Diesen, welche Kumaits Kleider mit den ihren verknüpft hatten, gelang es, bei ihrem Grossvater Hišām dem Kumait Verzeihung zu erwirken. In der Audienz, die ihm dann Hišām gewährte, hielt er ihm seine Schmäherse gegen die Umajjaden vor, die Kumait zurücknahm, weil sie auf irrigen Annahmen beruhten; sein Vergehen machte er dadurch gut, das er auf jeden, der ihm vorgehalten wurde, einen neuen Vers zum Ruhm der Umajjaden dichtete. Der Chalif beschenkte ihn reichlich, befahl dem Ḥālid seine Frau freizulassen u. s. w.

3) Aġ. XV 119: Hišām fand einmal ein Blatt mit Versen,

1) Aġ. XV 116, 8 lies أبينه für أبيه.

2) Im Aġ. heisst er gewöhnlich بن عباس, XV 128 بن عباس, ebenso Ḥiz. I 86, dagegen hat Ṭabari I 1919 بن عياش.

und den Kampf gegen die jemenischen Stämme, in Einklang zu bringen. Zunächst kommen drei Berichte im Kitāb al aġānī in Betracht:

1) Aġ. XV 114 (nach Mustahill Ibn Kumait): Kumait hatte sein grosses Gedicht gegen die jemenischen Stämme veröffentlicht und dadurch den Zorn des Ḥālid Ibn ʿAbdallāh al Qasrī erregt, des Statthalters von Kūfa, der ein eifriger Kämpfer für die Suprematie der Südaraber war ¹⁾. Um sich an dem Dichter zu rächen, sandte er dem Chalifen Hišām eine Sklavin, welche die Hašimijjāt des Kumait auswendig konnte und aus deren Munde der Chalif die Schmähungen gegen das Herrscherhaus, die darin enthalten waren, kennen lernte. Kumait wurde darauf auf Hišāms Befehl von Ḥālid gefangen genommen, es gelang ihm aber dem Gefängnis zu entfliehen, indem er auf Rat des Abān Ibn al-Walid die Kleider seiner Frau, welche ihn im Gefängnis besucht hatte, anzog. Ḥālid scheute sich aus Furcht vor den Banū Asad, dem Stamme des Kumait, seine Frau zu töten, indessen Kumait nach einem Anfecht in Kunās ²⁾ bei den Banū Tamīm, den Banū ʿAlqama und in Quṭquṭāna nach Syrien entkam. Bei den Quraiš fand er dort Zuflucht und deren "Herr" ʿAnbasa riet ihm, beim Grabe von Hišāms erst kürzlich verstorbenen Sohn Muʿāwija in Dair Ḥanīnā, zu verweilen. Bei Maslama Ibn Hišām legte ʿAnbasa ein gutes Wort für Kumait ein und dieser überredete seinen Vater, dem Dichter Sicherheit zu versprechen. Kumait erschien vor Hišām, trug ihm ein Lied zum Ruhm der Umajjaden vor und ein Klagegedicht auf Hišāms Sohn

---

1) Wellhausen, das arabische Reich 205, zeigt, dass die Stellungnahme für Jemen weniger in persönlichen Neigungen als in der politischen Situation begründet war.

2) Gemeint ist wohl Kunāsa s. Jāqūt s. v.

Der Dichter der *Ḥašimijjat*, Kumait Ibn Zaid ¹⁾ aus dem nord-arabischen Stamm der Banū Asad, ist um das Jahr 60 H²⁾ in Kūfa geboren, wirkte später in seiner Vaterstadt als Lehrer ³⁾ und verschaffte sich im Parteigetriebe Gehör, als er unter Hišām mit politischen Gedichten hervortrat. Unter den zeitgenössischen Dichtern hatte er sich eng an Ṭirimmāḥ angeschlossen, der ganz entgegengesetzte politische und religiöse Anschauungen vertrat ⁴⁾. Genauer unterrichtet sind wir über sein Leben erst von der Periode an, in welcher er durch scharfe Ausfälle gegen die herrschende Dynastie die Aufmerksamkeit auf sich lenkte und sich gezwungen sah, aus seiner Vaterstadt zu fliehen. Über diese Flucht aus Kūfa haben wir mehrere ausführliche alte Berichte, die am besten gleich hier analysiert werden, weil aus ihnen weitere chronologische Anhaltspunkte gewonnen werden können und wir durch sie in Stand gesetzt werden, seine doppelte Wirksamkeit als Parteidichter, den Kampf gegen die Umajjaden

---

1) Sein Namensvetter Kumait Ibn Ma^rūf hat im *Agānī* XIX 101 – 11 einen besonderen Artikel, der aber keinen Anhaltspunkt für eine chronologische Fixierung bietet. Ergiebiger in dieser Hinsicht ist *Agānī* XXI 82, wo Kumait b. Ma^rūf mit Ibn Dāra Verse wechselt. Die dort erzählte Geschichte spielt unter ^cAbdalmalik (65–85) zur Zeit, als Ḥaġġāġ Statthalter des ^cIrāq (75–95) und Hišām Ibn Ismā^cīl Statthalter von Medina war (82–87, vgl. *Ṭabarī* II 4085 und 1482), d. h. also zwischen 82 und 85. Kumait Ibn Ma^rūf ist demnach älter als unser Kumait, wie auch ^cAinī III 414 unseren *الأصغر*, den Sohn des Ma^rūf *الأوسط* nennt; als *الأكبر* wird dort Kumait Ibn Ta'labā, der Grossvater des "mittleren", genannt. Dieser, der sonst unbekannt zu sein scheint, ist vielleicht identisch mit dem in 1004 Nacht (ed. Cairo 1314 III 169 = *Iḥām an-nās* 10) als Vertrauter des Mu^cāwija genannten Kumait.

2) *Ag.* XV 130.

3) *Ag.* XV 113, Ibn Qutaiba, Ma^cārif 274, Ibn Qutaiba, *Ši'r* 368, *Bibliotheca geogr* VII 216.

4) *Ag.* XV 113, *Ġāḥiz*, *Bajān* I 23, Ibn Qutaiba, *Ši'r* 369.

EINLEITUNG.

Innerhalb der schiitischen Bewegung, welche das Reich der Umajjaden unterwühlte und den Sturz ihres Hauses beschleunigte, sind zwei Richtungen auseinanderzuhalten. Die eine, rein legitimistische, fasst ihre Lehre in den einen Satz zusammen, nur dem ‘Alī und seinen Nachkommen gebühre der Anspruch auf die Leitung der muslimischen Gemeinde; die andere verbrämte diese ursprüngliche Einfachheit der schiitischen Lehre durch allerhand eschatologische und sonstige dogmatische Absonderlichkeiten. Unter den Dichtern der späteren Umajjadenzeit predigen namentlich Kuṭajjir und As-Sajjid al-Ḥimjari die Anschauungen dieses Flügels der alidischen Partei, während die ältere, gemässigte Richtung ihren berühmtesten poetischen Anwalt in Kumait gefunden hat, dessen Gedichte zum Preis des Hauses Hašim bisher nur fragmentarisch bekannt gewesen sind. So gering auch der poetische Wert dieser Gedichte, der Hašimijjat, ist, deren Ausdruckweise häufig genug zwischen Farblosigkeit und künstlicher Altertümelei hin und herschwankt, so verdienen sie doch als literarisches Document, das uns die Stimmung weiter Kreise der umajjadenfeindlichen, alidisch gesinnten Bevölkerung des ‘Irāq verdolmetscht, vollständig bekannt gemacht zu werden, um so mehr als sie selbst in den Parteikämpfen eine wichtige Rolle spielten.

DIE HĀŠIMIJJĀT

DES

KUMAIT

HERAUSGEGEBEN, ÜBERSETZT UND ERLÄUTERT

VON

JOSEF HOROVITZ

Mit Unterstützung der Kgl. Akademie der Wissenschaften in Berlin.

BUCHHANDLUNG UND DRUCKEREI

normals

E. J. BRILL

LEIDEN — 1904.

92409
12/10/08

DIE HĀŠIMIJJĀT

DES

KUMAIT